CONSTANŢA BĂRBOI
VICTOR LIŞMAN

LIMBA ROMÂNĂ

SINTEZE TEORETICE, EXERCIȚII, TESTE CLASICE și TESTE GRILĂ

pentru liceu, bacalaureat și admitere în facultăți

NICULESCU

Scanned with OKEN Scanner

DESPRE CARTE

Utilitatea lucrării este dată de concepţia acesteia, urmărindu-se recapitularea principalelor noţiuni teoretice din domeniul limbii române, însuşite în anii de şcoală, la nivelul învăţământului gimnazial şi liceal, precum şi efectuarea unui număr de exerciţii corespunzătoare pentru fixarea deprinderilor de folosire corectă a limbii. Lucrarea cuprinde 207 exerciţii, teste clasice şi teste grilă – deosebit de interesante. De asemenea, lucrarea cuprinde un *Glosar de termeni de lingvistică* – un mic compendiu de gramatică foarte util şi un *Mic dicţionar,* care explică multe din cuvintele cuprinse în exerciţiile şi testele date.

Cartea fiind structurată pe domeniile limbii: vocabular, fonetică – fonologie, gramatică, teste pentru bacalaureat recapitulative, teste grilă – poate ajuta direct elevii şi profesorii în alegerea şi efectuarea diferitelor tipuri de exerciţii şi teste.

DESPRE AUTORI

Autorii prezentei lucrări – profesori de limba şi literatura română la Colegiul Naţional „Sf.Sava", cu o bogată activitate la catedră, au publicat lucrări utile pentru elevi şi profesori.

Aflată la a doua ediţie lucrarea **Limba română – Sinteze teoretice, exerciţii, teste clasice şi teste grilă** s-a născut dintr-o necesitate, ştiind că profesorul are nevoie, pentru elevii săi de tipuri de exerciţii şi teste care să permită atât verificarea cunoştinţelor, fixarea acestora, pe toate domeniile limbii – vocabular, fonetică, gramatică, ortografie, punctuaţie, stilistică, cât şi posibilitatea ca elevii să lucreze cât mai mult singuri pentru fixarea noţiunilor teoretice de bază a deprinderilor de folosire corectă a limbii, sub îndrumarea profesorului. Desigur, lucrarea oferă sugestii teoretice şi rezolvări practice utile. Lucrarea prezintă interes şi prin îmbinarea unor experienţe didactice dimensionate de timp între peste 35 de ani şi respectiv 20 de practică didactică, într-o viziune unitară şi extrem de utilă pentru şcoală.

Scanned with OKEN Scanner

Prof.dr. CONSTANŢA BĂRBOI Prof. VICTOR LIŞMAN
Colegiul Naţional „Sf. Sava"

LIMBA ROMÂNĂ

Sinteze teoretice, exerciţii, teste clasice şi teste grilă
pentru gimnaziu, liceu, bacalaureat
şi admitere în facultăţi

Vocabular. Fonetică şi fonologie. Ortografie.
Punctuaţie. Ortoepie. Morfologie. Sintaxă.
Stiluri funcţionale. Compunere. Stilistică.

NICULESCU

Scanned with OKEN Scanner

Dedicăm această carte profesorilor care au slujit cu dăruire de-a lungul timpului în Colegiul Național „Sf.Sava", de la Gh.Lazăr, Ion Heliade Rădulescu, Petrache Poenaru, precum și elevilor care, învățând în acest prestigios lăcaș de învățământ și cultură, au cinstit țara, în granițele și în afara granițelor ei.

La conducerea colegiului în anul editării lucrării se aflau:

Prof. Valentin Matrosenco – director

Prof. Constantin Gavrilă – director adjunct

și cărora autorii le mulțumesc pentru sprijin și încurajare colegială.

© Editura NICULESCU SRL, București, 1998
Adresa: 78182 – București, Sector 1
Str. Octav Cocărăscu 79, Tel/Fax 666.72.13
Corectură: *Florica Buzinschi*
Procesare computerizată: *Elena Petcu*
Tipărit în România
ISBN 973-568-233-8

Tiparul executat la
S.C. *LUMINA TIPO* s.r.l.
str. Luigi Galvani nr. 20 bis, sect. 2, București
Tel: 210.51.90; 210.58.33 Fax: 315.06.13

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI

Recapitularea noțiunilor fundamentale de limba română – tabele sinoptice

- Noțiuni de vocabular 11
- Noțiuni de fonetică și fonologie 18
- Punctuație și ortografie 23
- Principiile ortografiei românești actuale 26
- Noțiuni de morfologie 27
  - Substantivul
  - Articolul
  - Pronumele
  - Numeralul
  - Adjectivul
  - Verbul
  - Adverbul
  - Prepoziția
  - Conjuncția
  - Interjecția
- Distribuția categoriilor gramaticale pe părți de vorbire 40
- Locuțiunile 40
- Noțiuni de sintaxă. Raporturi dintre propozițiile frazei 42
- Felurile propozițiilor coordonate 42
  - Copulative
  - Adversative
  - Disjunctive
  - Conclusive
- Părțile principale și secundare de propoziție (tabel sinoptic) 44
- Propozițiile subordonate (tabel sinoptic) 47

Scanned with OKEN Scanner

• Alte tipuri de complemente și propoziții circumstanțiale studiate în liceu 49

– Complementul circumstanțial instrumental. Propoziția circumstanțială instrumentală
– Complementul circumstanțial sociativ. Propoziția circumstanțială sociativă
– Complementul circumstanțial de relație. Propoziția circumstanțială de relație
– Complementul circumstanțial opozițional. Propoziția circumstanțială opozițională
– Complementul circumstanțial cumulativ. Propoziția circumstanțială cumulativă
– Complementul circumstanțial de excepție. Propoziția circumstanțială de excepție

• Procedee de transformare a propoziției în frază și a frazei în propoziție 57

• Cuvinte și construcții incidente 58

• Noțiuni despre limbă și stil 58

– Noțiuni despre limbă
– Noșiuni despre stil
– Stilurile funcționale (schemă recapitulativă)
– Calitățile generale ale stilului
– Calitățile particulare ale stilului
– Defecte ale stilului
– Figuri de stil

PARTEA A DOUA

Teste și exerciții

• Vocabular 70

• Fonetică și fonologie 93

• Ortografie. Punctuație. Ortoepie 99

• Gramatică. Morfologie. Sintaxă 110

Scanned with OKEN Scanner

• Teste pentru bacalaureat 126
• Teste recapitulative generale 137
• Teste grilă 191
• Rezolvări de teste 227

PARTEA A TREIA

• Subiecte date de Ministerul Educației Naționale la examene de admitere în liceu și școală profesională 237
• Subiecte date la examenul de admitere în învățământul superior 242
• Glosar de termeni de lingvistică 255
• Mic dicționar de cuvinte 271
• În loc de încheiere 291
• Bibliografie selectivă 292

Scanned with OKEN Scanner

ARGUMENT

De ce această carte?

➢ Pentru că nu se pot dobândi deprinderi de comunicare fără a stăpâni limbajul scris şi oral, în aspectele sale funcţionale, prin abordarea tuturor compartimentelor limbii, ale nivelurilor sale.

➢ Pentru că, în general, lucrările de specialitate publicate până în prezent pun la dispoziţia elevilor şi cadrelor didactice teste rezolvate, minimalizând efortul elevilor şi lipsindu-i de posibilitatea unui contact permanent cu problemele teoretice ale limbii – avem în vedere pe acelea care impun normele limbii literare.

➢ Pentru că, lucrând mult, diferenţiat – pe fonetică, vocabular, gramatică – se dobândesc deprinderi complexe de abordare a textelor literare şi nonliterare, de exprimare corectă, scrisă şi orală.

Cuprinde:

➢ Teste de vocabular; teste de fonetică şi fonologie; ortografie; punctuaţie, ortoepie; morfologie; sintaxă; pentru bacalaureat; recapitulative; analize complexe de texte; teste grilă; rezolvări.

➢ Un util şi interesant glosar de termeni de limbă, alcătuind o gramatică în sinteză, necesar pentru permanenta recapitulare a noţiunilor teoretice.

➢ Noţiunile teoretice fundamentale – prezentate în tabele sinoptice, pentru o mai rapidă recapitulare şi fixare.

➢ Un minim dicţionar de cuvinte explicate.

Atenţie!

➢ Cartea cuprinde şi unele teste care se adresează în principal elevilor de la liceele de filologie-istorie, şcolile normale – care studiază limba română, respectând prevederile Ministerului Educaţiei Naţionale privind unele cunoştinţe cerute la examenul de bacalaureat şi admitere în învăţământul superior, referitoare la: limbă şi stil; calităţile generale şi particulare ale stilului, stilurile funcţionale; latinitatea limbii; vorbirea indirectă; cuvinte şi construcţii incidentale; alte complemente circumstanţiale şi propoziţii circumstanţiale

Scanned with OKEN Scanner

corespunzătoare – instrumentale, sociative de relaţie, opoziţionale, cumulative, de excepţie.

➢ Testele respective se recomandă a fi parcurse de către toţi elevii care urmează a susţine examenul de admitere în învăţământul postliceal – superior şi colegii –, unde se cere probă de limba română.

➢ Testele pot fi parcurse şi de elevii care urmează a susţine examenul de admitere în învăţământul liceal, asigurându-se o pregătire temeinică, durabilă, o informare complexă asupra problemelor de limbă, avându-se în vedere cerinţele pentru învăţământul superior, în condiţiile în care manualele de gimnaziu – prevăzute la examen – nu cuprind şi aceste tipuri de cunoştinţe, solicitate în învăţământul superior.

Şi, în final, autorii, dorind succes elevilor în pregătire şi la examen, sunt deschişi colegilor, părinţilor, autorităţilor de învăţământ, elevilor pentru observaţii şi propuneri în vederea sporirii utilităţii lucrării.

➢ Lucrarea conţine 207 teste şi 304 termeni de lingvistică.

➢ Autorii aduc mulţumiri Editurii NICULESCU şi tuturor celor care au trudit pentru ca această carte să vadă lumina tiparului.

Autorii

Scanned with OKEN Scanner

PARTEA ÎNTÂI

Recapitularea noţiunilor fundamentale de limbă română

– Tabele sinoptice –

NOŢIUNI DE VOCABULAR

1. Totalitatea cuvintelor dintr-o limbă formează vocabularul sau lexicul acesteia.

2. Cuvântul este unitatea de bază a vocabularului; el „ reprezintă asocierea unuia sau mai multor sensuri cu un complex sau înveliş sonor susceptibil de o întrebuinţare gramaticală în procesul comunicării" (*Sinteze de limba română*, Th.Hristea, coordonator, 1984). Cuvântul (flexibil) este o unitate într-o diversitate de forme sau aspecte gramaticale: *citesc, citeam, citind* etc. reprezintă formele flexionare (realizările concrete) ale cuvântului *(a) citi* – forma tip, pe care o înregistrează dicţionarele.

   Observaţie : se poate ca un cuvânt să aibă una sau două variante, pe care îndreptarele şi dicţionarele normative le înregistrează ca *variante literare libere*:

acum/acuma	*funcţie/funcţiune*
adineaori/adineauri/adinioarea	*mănăstire/mânăstire*
carafă/garafă	*proră/provă*
deseară/diseară	*sandvici/sandviş*
	etc.

3. Vocabularul fundamental. Masa vocabularului

Totalitatea unităţilor vocabularului alcătuiesc masa vocabularului. Limba română conţine circa 120000 de cuvinte.

Dintre acestea circa 1500
- au frecvenţă mare;
- sunt cunoscute de toţi vorbitorii limbii române;
- sunt foarte productive (au cele mai multe derivate şi compuse);
- intră în numeroase locuţiuni şi expresii;
- denumesc noţiuni (obiecte) fundamentale.

Aceste cuvinte alcătuiesc vocabularul fundamental (fondul principal de cuvinte).

Scanned with OKEN Scanner

60% dintre cuvintele vocabularului fundamental sunt de origine latină, 20% de origine slavă, iar restul de alte origini.

4. Arhaisme

În masa vocabularului sunt cuprinse şi cuvintele care au fost folosite în trecut, care astăzi nu se mai folosesc sau par învechite : *arhaismele.*

Conceptul de arhaism poate fi extins şi dincolo de lexic. Se pot identifica :

– arhaisme fonetice: forme mai apropiate de cuvintele de origine („ Călăreţii *împlu* câmpul..." – M.Eminescu, *Scrisoarea III*);

– arhaisme morfologice: forme învechite de plural ca: *inime, aripe, rădăcine, palaturi, documenturi* (întâlnite în operele scriitorilor din secolul trecut);

– arhaisme sintactice: atributul substantival în dativ („ preot *deşteptării* noastre, *semnelor* vremii profet" – M.Eminescu, *Epigonii*); etc.

Fenomenul de învechire a cuvintelor se poate explica prin dispariţia „ realităţilor" pe care le desemnau (de exemplu, cuvinte care denumeau funcţii medievale: *pârcălab, armaş, jitnicer, postelnic, serdar)* sau prin concurenţa sinonimică (în special concurenţa sinonimelor neologice: *polcovnic* – colonel; *surghiun* – exil; *rigă* – rege etc.).

Uneori cuvântul se păstrează, dar sensul său dispare, fiind înlocuit de altul: *limbă* se folosea în trecut şi cu sensul de „ popor " („Un sultan dintre aceia ce domnesc peste vreo *limbă* "– *M.Eminescu, Scrisoarea III*); *sărutare* (<(a) *săruta*) avea sensul originar (etimologic) de „salutare" (< (a) *saluta*) („Sărutare umbră veche!..." – Gr.Alexandrescu, *Umbra lui Mircea. La Cozia*) etc. Fenomenul se numeşte – arhaism semantic.

5. Regionalisme

Masa vocabularului conţine şi cuvinte care au doar o răspândire regională: *regionalismele.*

Iată câteva exemple din subdialectele limbii române:

moldovean:	*omăt* („ zăpadă"), *hulub* („ porumbel"), *oghial* („ plapumă"), *păpuşoi* („ porumb"), *ţintirim* („ cimitir") etc.
maramureşean:	*cătilin* („ încet"), *străfin* („ străinut"), *cocon* („ copil"), *potică* („ farmacie") etc.
crişean:	*prunc* („ băiat"), *a piţiga* („ a ciupi"), *brâncă* („ mână"), *temeteu* („ cimitir"), *poplon* („ plapumă") etc.
bănăţean:	*golumb* („ porumbel"), *a pişcura* („ a ciupi"), *mormînt* („ cimitir"), *iorgan* („ plapumă"), *şnaidăr* („ croitor") etc.

Scanned with OKEN Scanner

Conceptul de regionalism poate fi extins (ca și arhaismul) și dincolo de lexic:

– în subdialectul moldovean, articolul posesiv-genitival este invariabil *a* (regionalism morfologic);

– în graiul crișean dativul se realizează și cu prepoziția *către* (variante regionale: *către, cătă*): „ a zâs ursu către vulpi" (regionalism sintactic) etc.

6. Neologisme

Vocabularul se poate îmbogăți prin împrumuturi lexicale.

Împrumuturile lexicale de dată recentă se numesc ***neologisme*** (în sens restrâns).

Vocabularul limbii române s-a modernizat, în general, prin neologisme de origine:

– franceză: *claustra, deplorabil, fonetică, grevă, marchiză, oripila* etc.
– italiană: *ciocolată, casier, contabil, mandolină, opacă, speze* etc.
– latină (pe cale savantă): *cerc, direct, insulă, literă, probă* etc.

Neologismele reprezintă principalul mijloc extern de îmbogățire a vocabularului.

7. Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului

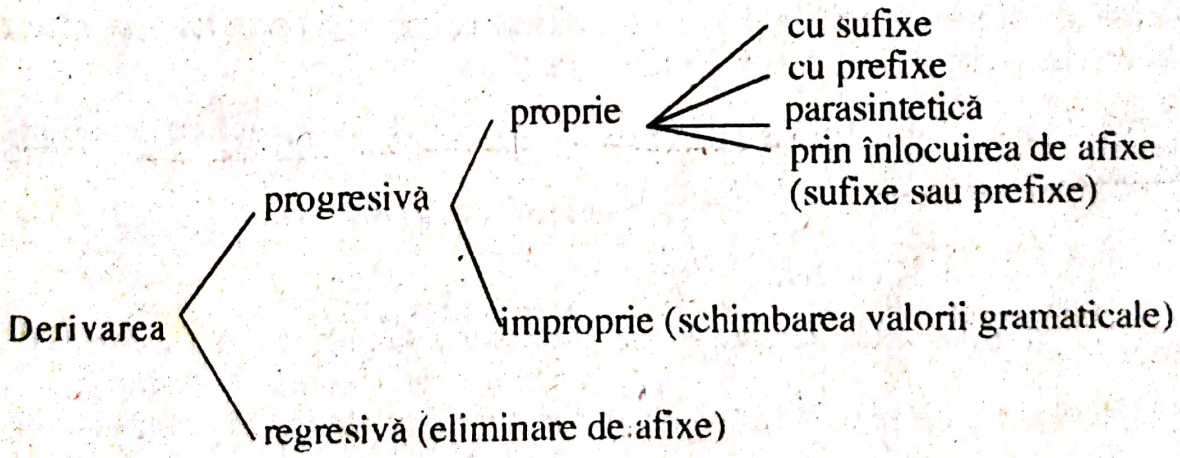

Sufixe: – grupuri de sunete care se atașează la sfârșitul cuvântului pentru a forma cuvinte noi: cânta+ *-âreț* > *cântăreț*.

Sufixele se pot clasifica:

– după sensul lor:

sufixe diminutivale: *-aș (copilaș), -uț (căruț), -ic (tătic), -ior (frățior), -uc (năsuc);*

sufixe augmentative: *-an (băietan), -andru (băieţandru), -oi (măturoi)* etc.

sufixe pentru nume de agent: *-itor (muncitor), -ar (portar), -er (oier), -ist (tractorist)* etc.

sufixe pentru denumirea colectivităţii: *-ime (boierime), -et (bănet), -iş (pietriş)* etc.

sufixe pentru denumiri abstracte: *-ie (domnie), -eală (greşeală), -ătură (învăţătură), -re (primire)*

– după clasa gramaticală în care se include cuvântul derivat (criteriul morfologic):

sufixe substantivale: *-ământ (învăţământ), -ătate (bunătate), -că (munteancă), -easă (bucătăreasă), -iţă (hangiţă), -an (gâscan)* etc; (ultimele patru sufixe, şi altele de acelaşi tip, se numesc sufixe moţionale, prin ele realizându-se trecerea de la masculin la feminin şi invers);

sufixe adjectivale: *-esc (românesc), -os (osos), -iu (cenuşiu), -ui (verzui)* etc.

sufixe verbale: *-a (brăzda), -i (gândi), -iza (româniza)* etc.

sufixe adverbiale: *-eşte (româneşte), -iş (cruciş), -mente (realmente)* etc.

Prefixe – grupuri de sunete care se ataşează la începutul cuvântului pentru a forma cuvinte noi:

ne- +vinovat > *nevinovat.*

În limba română sunt:

prefixe vechi româneşti (origine latină sau slavă): *des-, dez-* (*descreţi, dezamăgi*); *în-, îm-* (*încreţi, împăduri*); *e-* (*necunoscut*); *răs-, răz-* (*răscumpăra, răzgândi*) etc.

prefixe neologice: – *ante- (antebraţ); anti- (antiaerian); bi- (bianual); contra- (contraatac); con-, co-, com- (concetăţean, colocatar, compatriot); extra- (extrafin), hiper- (hipertensiune); inter- (internaţional); pre- (prenatal); supra- (supra-copertă)* etc.

Derivarea parasintetică desemnează formarea de cuvinte noi cu prefixe şi sufixe, în acelaşi timp: *îm* + pădure + *-i* > *împăduri.*

Scanned with OKEN Scanner

Derivarea prin înlocuire de afixe: cuvinte ca *despleti* sau *dezgropa* nu s-au format cu prefixele *des-* sau *dez-* de la cuvintele de bază *plete* sau *groapă*, ci prin înlocuirea prefixelor *îm-* şi *în-* din cuvintele *împleti*, *îngropa*.

Derivarea regresivă – constă în eliminarea sufixelor; iată câteva exemple: *alun* < alună; *cais* < caisă; *stomatolog* < stomatologie; *auz* < auzi; *îndemn* < îndemna; *zbor* < zbura etc.

Observaţie: pentru identificarea şi explicarea cuvintelor derivate este nevoie, de cele mai multe ori, să se consulte un dicţionar, altfel s-ar putea întâmpla ca un cuvânt de bază să fie interpretat drept derivat. De exemplu, cuvântul *vânător* pare să fie format din cuvântul de bază *(a) vâna* cu sufixul *-tor*, după dicţionar însă cuvântul *vânător* < lat. *venatorem* (DEX).

Compunerea este procedeul de formare a unor cuvinte noi din două sau mai multe unităţi lexicale. Există:

– compunere prin alăturare: *de la, de pe la, ca să, Porţile de Fier* etc.
– compunere prin alăturare cu cratimă: *sus-numit, gură-cască, Târgu-Mureş* etc.
– compunere prin contopire (sudare): *untdelemn, douăzeci, deseori* etc.
– compunere prin abreviere: *ONU, SNCFR, BANCOREX* etc.
– compunere parasintetică: compunere+derivare: *antonpannesc* < Anton + Pann + sufixul *–esc; înlătura* < *în* + *laturi* + sufixul *-a*

Observaţie: există cuvinte compuse la origine (după cum consemnează dicţionarele), care astăzi nu mai sunt simţite drept compuse: *din de* + *în; dacă* < *de* + *că; deci* < *de* + *aci; parcă* < *pare* + *că* etc.

Schimbarea valorii gramaticale (derivare improprie) se referă la transformarea unei părţi de vorbire în altă parte de vorbire:

– în enunţul „ Are un costum *frumos*“, *frumos* este adjectiv, iar în enunţul „ El cântă *frumos*“, *frumos* este adverb.

Iată câteva cuvinte care, în funcţie de context, pot avea mai multe valori morfologice:

A: – prepoziţie: Miroase *a* primăvară.
– articol posesiv: Am citit ultima carte *a* acestui scriitor.
– verb auxiliar: *A* venit ieri.
– interjecţie: *A*, ce mă doare capul!

DE: – prepoziţie: *De* aici se vede mai bine.
– conjuncţie subordonatoare: Nu ştiu [1]/ *de* vine azi [2]/.
– pronume relativ: Pământurile [1]/ *de* le vezi [2]/ sunt ale mele [3]/.
– interjecţie: *De*, dacă nu m-ai ascultat!...

Scanned with OKEN Scanner

I: – pronume personal în Ac sau D, neaccentuat: *I*-a văzut ieri. *I*-a dat o carte.
– verbul a fi: El nu-*i* acasă.

IAR: – conjuncție coordonatoare adversativă: Eu muncesc [1]/, *iar* el stă [2]/.
– adverb: A plecat *iar* („ iarăși ") fără umbrelă.

O: – articol nehotărât: Am văzut *o* carte nouă.
– adjectiv pronominal nehotărât: *O* elevă intră, alta iese.
– numeral cardinal cu valoare adjectivală: *O* elevă iese, două intră.
– pronume personal în Ac, feminin, neaccentuat: Am văzut-*o* ieri.
– verb auxiliar, viitor popular: *O* să vină mâine.
– interjecție: *O*, ce bine e aici!...

PÂNĂ: – prepoziție: *Până* aici a ajuns.
– conjuncție: *Până* să vină el [1]/, noi am mâncat tot [2]/.

ȘI: – conjuncție coordonatoare copulativă: A cumpărat mere *și* pere.
– pronume reflexiv, în D, neaccentuat: *Și*-a cumpărat o mașină nouă.
– adverb: Mi-a spus *și* altceva.

Familia lexicală cuprinde totalitatea cuvintelor formate prin derivare, compunere și schimbarea valorii gramaticale, de la un cuvânt de bază.

Rețineți:

Calcul lingvistic este un fenomen prin care se împrumută dintr-o limbă străină modul de formare a unui cuvânt, elementele de formare existând deja în limbă:

– *simțământ* este format de la cuvântul de bază (a) *simți* + suf. *-ământ*, după fr. *sentiment*;
– *întretăia* este format de la cuvântul de bază (a) *tăia* + prefixul *între-*, după fr. *entrecouper*;
– *câine-lup* este compus din subst. *câine* și *lup*, după fr. *chien-loup*.

8. Relații semantice

a. Cuvinte polisemantice

Cuvintele pot avea mai multe sensuri: un sens de bază și unul sau mai multe sensuri secundare, care se actualizează în diferite contexte:

coadă – Vulpea are o *coadă* stufoasă.
– *Coada* măturii s-a rupt.
– Și-a prins părul într-o *coadă*.
– A stat la *coadă* o oră.

Scanned with OKEN Scanner

b. Omonimele sunt cuvinte care au aceeaşi formă şi sensuri diferite:

– omonime totale (omonimia se păstrează la toate formele flexionare ale cuvintelor):

Nu are nici un *ban.*
Este *ban* al Craiovei.

– omonime parţiale (omonimia apare numai la unele forme flexionare ale cuvintelor): *bandă* - bande („ grup“) – *bandă* - benzi („ fâşie“);

– omonime lexico-gramaticale (omonimele aparţin unor clase gramaticale diferite): *dar* (conjuncţie) - *dar* (substantiv);

– omografe (omonimia este valabilă numai în forma grafică a cuvintelor, ele diferă prin accent): *tárină* („ ogor“) - *tarína* („ soţia ţarului“);

– omofone (forma grafică diferă; apare în cazul unor compuse şi îmbinări libere de cuvinte): *odată* („ cândva“), *o dată* („ o singură dată“).

Observaţie: cuvintele polisemantice nu trebuie confundate cu omonimele; între sensurile unui cuvânt polisemantic există întotdeauna o minimă legătură, în timp ce sensurile omonimelor sunt complet diferite.

c. Sinonimele sunt cuvinte cu forme diferite şi sensuri asemănătoare sau identice. Sinonimia totală este rar întâlnită: *aramă - cupru, apus - vest, apus - crepuscul* etc. (de observat că termenii sinonimi aparţin unor registre lexicale diferite: primul este un cuvânt vechi românesc, cel de al doilea este neologic).

d. Antonimele sunt cuvinte cu forme diferite şi sensuri opuse.

Antonimia se poate realiza prin:
– unităţi lexicale distincte: *rău/bun; sus/jos; frumos/urât* etc.
– prefixare: *încreţi/descreţi; cunoscut/necunoscut; normal/anormal* etc.

e. Paronimele sunt cuvinte cu forme asemănătoare (diferenţa este minimă: un sunet sau o poziţionare diferită a aceluiaşi sunet) şi sensuri diferite: *literal-literar; prenume-pronume; cauzal-cazual; eminent-iminent* etc.

Pot fi considerate paronime doar acele cuvinte la care asemănarea formală poate crea confuzii semantice: cuvintele *învesti* şi *investi* sunt paronime, dar nu şi cuvintele *măr, păr.*

Confuzia semantică apare frecvent la cuvinte neologice şi poartă numele de atracţie paronimică (confuzie paronimică): un cuvânt mai puţin cunoscut este înlocuit cu paronimul său de către un vorbitor mai puţin instruit, cum ar fi personajul Ziţa din piesa „*O noapte furtunoasă*“ de I.L.Caragiale:

Scanned with OKEN Scanner

„ ...mitocanul scosese *șicul* de la baston pentru ca să mă sinucidă". Cuvântul *șic* („ elegant, la modă") este *paronimul* cuvântului *șiș* („ pumnal").

f. Câmpul semantic se definește ca un (sub)ansamblu lexical care conține unități circumscrise unui anumit domeniu al realității: numele de rudenie, denumirile animalelor domestice, denumirile locuinței, termenii cromatici etc.

Noțiuni de fonetică și fonologie

1. Sunetele vorbirii formează obiectul de studiu a două discipline lingvistice:

Fonetica – studiază sunetele vorbirii ca fenomen fizic, altfel spus sunetele ca realizări materiale, concrete în fluxul vorbirii.

Fonologia – studiază sunetele vorbirii ca unități funcționale, altfel spus-fonemele, adică sunetele ca abstracțiuni, invariante (dincolo de realizările concrete care variază după vorbitor, momentul vorbirii sau după contextul în care apare sunetul: *a* este un fonem care, ca sunet, altfel se aude în cuvântul *masă*, altfel în *iar*, altfel în *bancă* etc.)

Sistemul fonologic al limbii române – totalitatea fonemelor – este alcătuit din 7 vocale, 22 de consoane și 4 semivocale.

2. Vocalele limbii române sunt: *a, e, i, o, u, ă, î,* (*â*). Ele se diferențiază în funcție de locul de articulare și gradul de deschidere:

Locul de articulare / Gradul de deschidere	Anterioare	Centrale	Posterioare
Închise	i	î (â)	u
Medii	e	ă	o
Deschise	–	a	–

Scanned with OKEN Scanner

Triunghiul vocalic:

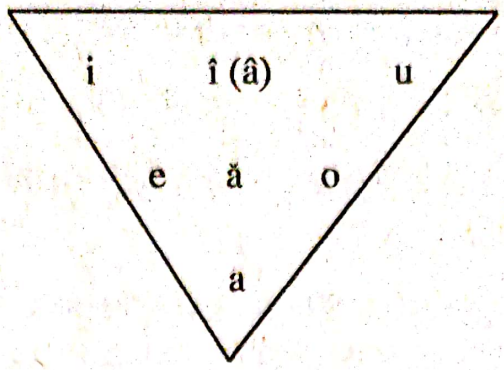

3. Semivocale

Dintre cele 7 vocale ale limbii român, trei - *a, ă, î (â)* - sunt întotdeauna plenisone, adică pot constitui singure suport silabic. Celelalte patru – *e, i, o, u* - sunt fie plenisone, fie ***semivocale***, când intră în componența diftongilor sau triftongilor:

e < [e] (vocală plenisonă) în: *lemn, seră, trece* etc.
e < [e̯] (semivocală) în: *beat, seară, veac* etc.

i < [i] (vocală plenisonă) în: *bine, in, timp* etc.
i < [i̯] (semivocală) în: *iarnă, piatră, tei* etc.

o < [o] (vocală plenisonă) în: *cor, loc, orb* etc.
o < [o̯] (semivocală) în: *coală, roată, soartă* etc.

u < [u] (vocală plenisonă) în: *bun, crud, scund* etc.
u < [u̯] (semivocală) în: *cadou, erou, ou* etc.

4. Diftongi și triftongi

Diftongul este grupul alcătuit dintr-o vocală și o semivocală care se rostesc într-o silabă:

– diftongi ascendenți (pe prima poziție se află semivocala): ia̯ (*iarbă*), o̯a (*școală*), i̯e (*pierde*), e̯a (*pleacă*);

Scanned with OKEN Scanner

– diftongi descendenți (pe prima poziție se află vocala):
au *(sau)*, ai *(pai)*, oi *(soi)*, ei *(vrei)* etc.

Triftongul este grupul alcătuit din două semivocale și o vocală care se rostesc într-o silabă:
ioa (*aripioară*), eoa (*leoarcă*), eau (*beau*), iau (*tăiau*) etc.

5. Vocale în hiat

Prin hiat se înțelege întâlnirea (în interiorul aceluiași cuvânt sau în poziție – hiat în fonetică sintactică) a două vocale care fac parte din silabe diferite:

– o-o (*alcool*), e-a (real), ă-u (*lăuda*), o-e (*poezie*) etc.

– hiat în fonetică sintactică: e-a: de aici (în vorbire se întâlnește fenomenul de reducere a hiatului – se aude: *de-aici*, cratima evidențiind rostirea grupului e-a ca diftong: *ea*)

6. Consoanele limbii române sunt: b, c, d, t, g, h, j, l, m, n, p, r, s, ș, t, ț, v,, z, **ĉ, ĝ,** k′, g′.

Iată, în continuare, modul în care se distribuie consoanele limbii române, în funcție de locul de articulare, modul de articulare, sonoritate (consoane sonore și consoane surde și de prezența sau absența unor zgomote determinate de închiderea sau strâmtorarea canalului fonator (sonante, nesonante):

Locul de articulare / Modul de articulare			Bilabiale		Labio-dentale		Dentale		Prepala-tale		Palatale		Velare (postpa-latale)		Laringale	
			Surde	Sonore	Surde	Sonore	Surde	Sonore	Surde	Sonore	Surde	Sonore	Surde	Sonore	Surde	Sonore
Nesonante	Oclusive		p	b	–	–	t	d	–	–	k′	g′	c	g	–	–
	Africate (semioclu-sive)		–	–	–	–	t	–	c	g	–	–	–	–	–	–
	Fricative		–	–	f	v	s	z	ș	j	–	–	–	–	h	–
	Oclusive nazale		–	m	–	–	–	n	–	–	–	–	–	–	–	–
Sonante	Lichide	Laterale	–	–	–	–	–	l	–	–	–	–	–	–	–	–
		Vibrante	–	–	–	–	–	r	–	–	–	–	–	–	–	–

Scanned with OKEN Scanner

7. Corespondența dintre sunet și literă

Sunetele (fonemele) sunt redate în scris prin litere.
În limba română, în general, o literă notează un sunet.
Excepții: – o literă notează două sunete:

x < [cs] (axă, exterior etc.)
x < [gz] (examen, exemplu etc.)

– un grup de litere notează un sunet:

[ĉ] este redat prin grupurile *ce* sau *ci* (*ceară, atunci*);
[ĝ] este redat prin grupurile *ge* sau *gi* (*geam, ginere*);
[k'] este redat prin grupurile *che* sau *chi* (*cheamă*, trunchi);
[g'] este redat prin grupurile ghe sau ghi (*gheară, unghi*).

– o literă notează sunete diferite, în funcție de context:

i < [i] (vocală): *bine*
i < [i̯] (semivocală): *iarnă*
i < [i] nesilabic, final (pseudo-*i* final, marcă a palatalizării sau muierii consoanei): *pomi* (transcrierea fonetică este: [pomʲ] sau [pom']

– același sunet poate fi redat prin mai multe litere:

[v] < este redat prin litera *v* în *văr*
[v] < este redat prin litera *w* în *watt* (neologism neadaptat).

8. Alternanțe fonetice

Alternanța fonetică se definește drept schimbarea regulată a unui sunet din rădăcina sau tema unui cuvânt în alt sunet. Fenomenul se petrece în cursul flexiunii (declinare și conjugare) și al derivării. Alternanțele fonetice pot fi:

vocalice: *a-e* (*pată - pete*); *a-ă* (*stradă - străzi*); *ă-e* (*văr – veri*); o-u (soră - surori) etc.

consonantice: *d-z* (*văd – vezi*), *t-ț* (*frate - frați*); *s-ș* (*voios - voioși*) etc.

9. Accentul se definește ca pronunțare mai intensă a unei silabe. În limba română accentul nu are loc fix. El poate fi:

– pe ultima silabă: sănătós
– pe penultima silabă: depárte
– pe antepenultima silabă: petrécere etc.

Scanned with OKEN Scanner

10. Silaba este vocala sau grupul de sunete care cuprinde obligatoriu o vocală, şi numai una, rostit într-un singur efort respirator.

Reguli de despărţire a cuvintelor în silabe

Despărţirea cuvintelor în silabe se face după reguli fonetice şi reguli morfologice.

Principalele reguli fonetice (bazate pe structura fonetică a cuvântului) sunt:

a. În secvenţa vocală (V) - consoană (C) - vocală (V), despărţirea se face înaintea consoanei: *a-ţă*

b. În secvenţa VCCV, despărţirea se face între cele două consoane: *ves-te.*

Excepţie: când a doua consoană este *l* sau *r*, iar prima este una dintre consoanele b, c, d, f, g, h, p, t, v, despărţirea se face înaintea întregului grup: *so-clu, so-cru.*

c. În secvenţa VCCCV, despărţirea se face între prima şi a doua consoană: *pen-tru.*

Excepţie: următoarele grupuri de trei consoane se despart după a doua consoană: LPT (*sculp-tor*), MPT (*somp-tu-os*), NCT (*punc-taj*), NCŢ (*func-ţi-e*), NCŞ (*linc-şii*), NDV (*sand-viş*), RCT (*arc-tic*), RTF (*jert-fă*), STM (*ast-ma-tic*).

d. În secvenţa VCCCCV, despărţirea se face după prima consoană: *mon-stru, con-struc-ţie* etc.

e. Vocale în hiat: *a-er, mu-ze-e* etc.

Regulile morfologice ţin seama de structura lexicală a cuvântului (compuse, derivate):

dreptunghi → drept-unghi; înavuţire → în-a-vu-ţi-re.

Scanned with OKEN Scanner

PUNCTUAȚIE ȘI ORTOGRAFIE

Tabel sinoptic

A. Semne de punctuație		
Denumirea	**Când se folosesc**	**Exemple**
Punct	- După propoziții sau fraze intonate enunțiativ. - După cuvinte echivalente cu propoziții independente. **Reguli prohibitive** **Nu** se pune punct după: - titluri de cărți - formule de adresare în scrisori	Trebuie să învățăm. – Mergi la școală ? – Da.
Semnul întrebării ?	- La sfârșitul propozițiilor sau frazelor interogative. - După cuvintele cu sens interogativ.	Când vii ? Cine ? Eu ?
Semnul exclamării !	- La sfârșitul propozițiilor exclamative și imperative. - După interjecții. - După substantive în cazul vocativ.	Citește cartea ! A! A! Mi-a scos alta. (I.L. Caragiale) Goe! Goe! Puișorule! (I.L. Caragiale)
?!	– **Funcție stilistică** – sugerează: surpriza, admirația, nedumerirea, atunci când interlocutorul nu dă replica.	– Băiete, un pahar cu partokid de hidrogen. –...?! (I.L.Caragiale)
Virgula	**În propoziție:** Separă părțile de propoziție de același fel, când nu sunt coordonate prin *și* ori *sau* (subiecte, nume predicative, complemente, atribute) Se izolează între virgule: – apoziția simplă și dezvoltată – substantive în cazul vocativ – interjecțiile – complemente circumstanțiale așezate înaintea verbelor regente – construcțiile gerunziale și participiale așezate la începutul propoziției – cuvinte incidente **Reguli prohibitive** **Nu** se despart prin virgulă: – părți de propoziție de același fel legate prin *și* ori *sau*. – Subiectul de predicat – Numele predicativ de verbul copulativ – atributul adjectival neizolat de substantiv – complementul direct, indirect de agent, așezate imediat după regent.	– Fata moșului era bună, cuminte, harnică. – Colegul meu, Radu, este silitor. – Stai, frate, nu pleca! – Ei, ce mai faci? – Seara, în parc, cântă o privighetoare. Alergând, m-am împiedicat. Am rezolvat, iată, corect. Cărțile și caietele sunt pe bancă. Elevii învață. Elevul este silitor Elevul silitor învață. Citește o carte.

Scanned with OKEN Scanner

Denumirea	A. Semne de punctuație Când se folosesc	Exemple
Virgula	În frază: A. Coordonare: Se pune virgula: – între propoziții coordonate prin juxtapunere – între propoziții coordonate, înainte de conjuncțiile: – copulative: *nici, nu numai...ci și* – adversative: *dar, iar, însă, ci* – disjunctive: care încep amândouă cu: *ba, fie, ori, sau* – conclusive: *deci, așadar, prin urmare.*	Elevul citește, învață, repetă. *Nici* nu pleacă, *nici* nu stă. Nu e soare, *dar* e bine. *Ori* stai, *ori* pleci. Înveți, *deci* știi.
	B. Subordonare: Se despart prin virgulă de regentul lor: – propoziții atributive explicative (izolate) – propoziții completive: directe, indirecte; circumstanțiale de timp, de loc, de mod, cauză, scop; condiționale, concesive, aflate înaintea regentului – propozițiile concesive și consecutive așezate după regente – propozițiile incidente	Nu vorbea omul cunoscut, pe care îl chemasem de dimineață. Când pleci, anunță-mă și pe mine. Era atât de greu, încât obosise. Mergi, zise împăratul, și luptă-te cu zmeul.
	Reguli prohibitive Nu se despart prin virgulă: – propozițiile subiective și predicative de regentul lor. – propozițiile atributive determinative. – propozițiile completive directe, indirecte, de agent, așezate imediat după regentă.	Cine știe răspunde. Mi-a dat tot ce am cerut. Știu să rezolv.
Punct și virgulă	– Marchează o pauză mai mare decât cea redată prin virgulă și mai mică decât cea redată prin punct. – Se folosește în enunțurile mai lungi.	Trebuie să fac mărturisirea de credință că poporul este părintele meu literar ; că trecutul pulsează în mine... (M.Sadoveanu)
Două puncte	– Anunță: vorbirea directă, o enumerare, o explicație, o concluzie.	El zice: – Când vii ?
Semnele citării (Ghilimelele)	– Reproduc întocmai un enunț spus sau scris de cineva. – Reproduc vorbirea directă, înlocuind linia de dialog. – Încadrează titlul operelor literare, științifice etc., atunci când sunt reproduse într-un context. Rol stilistic – Încadrează cuvinte asupra cărora se insistă ironic, dezaprobator sau cu importanță.	„ Sara pe deal, buciumul sună cu jale” (M.Eminescu) El zise: „Ce faci ?” Citesc „Ion” de Liviu Rebreanu. „ ...în loc de „vin” zice „flanelă” de Dragășani”. (I.L. Caragiale)

Scanned with OKEN Scanner

Denumirea	Când se folosesc	Exemple
	A. Semne de punctuație	
Linia de dialog	– Marchează începutul vorbirii directe.	– Când pleci? – Când iau vacanță.
Linia de pauză	În interiorul propoziției sau al frazei: – delimitează construcțiile incidente – încadrează apoziția – marchează lipsa predicatului, ori a verbului copulativ.	Vino – zise profesorul – și explică problema! Luchian – pictorul florilor – este renumit. Cerul era albastru, norii – cenușii.
Parantezele –rotunde ( ) –drepte [ ] –oblice / /	– Cuprind un adaos, o explicație. – Închid un adaos făcut de noi într-un citat. – Închid transcrierea fonetică.	M-a întrebat (fără să mă cunoască), de unde sunt... Chem/k'em/
Puncte de suspensie (...)	Marchează întreruperea șirului vorbirii. **Rol stilistic:** Sugerează vorbirea incoerentă, emoția, surpriza.	–Tot noi să-ți dăm? ... Să-ți dea! ... (I.L.Caragiale) – E flir ... e flrt ... asta... (I.L.Caragiale)
Cratima [-]	– Între adverbe repetate. – Între numerale care arată aproximația. – Între cuvintele care arată limitele unui interval de timp sau ale unei distanțe.	Mergea încet-încet. Douăzeci-treizeci de ani. Mâine-poimâine se întoarce. București-Pitești.
	B. Semne de ortografie	
Cratima sau liniuța de unire [-]	Marchează în scris rostirea împreună a două cuvinte alăturate: – pronume personal neaccentuat + verb sau verb auxiliar – pronume + pronume – substantiv + pronume – forma *i* a verbului *a fi* Marchează elidarea unei vocale inițiale sau finale. Se folosește la despărțirea în silabe. În scrierea substantivelor compuse prin alăturare.	*citește-mi; mi-a dat* *ți-l* dă *patria-mi;* cine-*i;* acolo-*i;* arunc-o; m-am dus; v-a spus; într-un; vino-ncoace e-lev vită-de-vie
Apostroful '	Marchează grafic căderea accidentală a unor sunete din cuvinte. Absența primelor cifre ale notației unui an.	'Neața! Sal'tare. '97 (1997)
Punctul	În abrevieri **Nu se pune punct:** După simboluri din chimie, fizică, matematică, geografie	a.c.–anul curent prof.–profesor O (oxigen), V(volt), L(lungime), N(nord)
Bara (/)	Între termeni prescurtați ai unei formule	km/h
Linia de pauză	În scrierea unor cuvinte compuse	nord-est – sud-vest italo–franco–american

Scanned with OKEN Scanner

PRINCIPIILE ORTOGRAFIEI ROMÂNEŞTI ACTUALE

1. **Principiul fonetic**: principiu de bază al ortografiei românești prin care, aplicându-l relativ consecvent, a fost apropiată scrierea de pronunțare. Iată câteva situații în care acționează acest principiu:

– *casă* (de bani), *masă* („mulțime"), *rasă* se scriu cu un singur s, așa cum se pronunță, deși în limba de origine se ortografiază cu doi *s* (it. *cassa*, fr. *masse*, germ. *Rasse*);

– prefixele *des-* și *răs-* se ortografiază, după cum se aud și se pronunță, *dez-* și *răz-* înainte de vocale și de consoanele sonore *(b, d, g, v, j, m, n, l, r, g, □)*: *dezarma, dezgust, răzbate, răzgândi* etc.;

– în conformitate cu pronunția, diftongul *ie* este notat în scris la inițiala de cuvânt ca în : *iepure, ieftin, iarna, ieri* etc.; nu aceeași situație se întâlnește la neologisme unde rostirea cu diftong trebuie evitată – corect este: *ecou, efemer, epocă, eter* etc.;

– înainte de *p* și *b*, *n* devine *m*, în conformitate cu pronunția: *împăduri, bomboană* etc.;

– neologismele care au pătruns mai demult în limbă sau au o circulație mare s-au adaptat fonetic și se scriu așa cum se pronunță: *angro, aisberg, lider, vizavi, meci, gol, ofsaid* etc.

2. **Principiul tradițional-istoric**: există situații în care scrierea nu urmează pronunția. Factorii care determină normele ortografice sunt determinați de tradiție, de originea cuvintelor, de istoria lor. Iată câteva situații în care se aplică principiul tradițional-istoric:

– cuvintele care se scriu *eu, ei, el, este, eram, erau* etc. se pronunță cu *i* (semivocalic - *ieu, iei, ieste, ierau* etc.); pronunția cu *e* vocalic este greșită;

– principiul tradițional-istoric se recunoaște parțial și în scrierea cu *â* (*câine, pâine, mâine* etc.) și *u* (*suntem, sunteți, sunt*).

3. **Principiul morfologic**: acest principiu îl completează pe cel fonetic, introducând un mai mare grad de regularitate în scrierea românească, pe criterii morfologice. Iată câteva exemple:

– se scrie *ea*, nu *ia*, după *ch, gh*, dacă există forme alternante cu *e*: *cheamă–chem, gheață–ghețar* etc.;

– se scrie *ia* dacă există forme alternante cu *ie* sau dacă *ia* rămâne neschimbat: *biată–biet, chiar, ghiaur* etc.;

– sufixele *-ean, -eală* se scriu ca atare după *j, ș*: *greșeală, clujean* etc.;

Scanned with OKEN Scanner

– terminația pentru feminin *-ă* trebuie scrisă ca atare și în cuvinte ca *birjă, grijă, ușă, mătușă* (în graiul muntean se aude: *mătușe, ușe* etc.) etc.;

– pentru deosebirea persoanei a III-a singular și plural a indicativului prezent de aceeași persoană a conjunctivului prezent, desinența va fi în primul caz *-ă*, iar în al doilea *-e*, după modelul (el) *cântă, să cânte;* (el) *suferă, să sufere* etc.;

– verbele *crea* și *agrea* sunt de conjugarea I și se conjugă după modelul unor verbe din aceeași categorie, ca *lucra:* cre-*ez*, cre-*ezi*, cre-*ează*, cre-*ăm*, cre-*ați*, cre-*ează* (indicativ prezent);

– principiul morfologic se regăsește și în scrierea cuvintelor compuse: se scriu cu cratimă acele cuvinte în care elementele componente își mai păstrează individualitatea morfologică și semantică (*floarea-soarelui, bună-credință, bună-cuviință* etc.) și într-un singur cuvânt acele compuse în care elementele și-au pierdut individualitatea (*bunăvoință, fărădelege, untdelemn* etc.).

4. **Principiul sintactic** acționează atunci când ceea ce se aude (se pronunță) la fel reprezintă de fapt două sau mai multe îmbinări lexico-gramaticale: *decât/de cât; deoparte/de o parte; odată/o dată; totodată/tot o dată* etc.

5. **Principiul simbolic** se referă la scrierea cu literă inițială majusculă. Unul și același cuvânt poate fi ortografiat cu literă inițială mică sau majusculă în funcție de semnificația sa, în funcție de context: „S-a dus la facultate"/ „Este student la Facultatea de Litere" ; „Privea melancolic luna." / „Satelitul natural al Pământului este Luna" etc.

NOȚIUNI DE MORFOLOGIE

„Morfologia cuprinde regulile privitoare la forma cuvintelor și la modificările formale ale cuvintelor studiate pe părți de vorbire." (*Gramatica limbii române*, I, Editura Academiei, 1966, p.11).

Cuvintele din limba română se grupează în zece clase gramaticale (părți de vorbire): substantivul, articolul, adjectivul, pronumele, numeralul, verbul, adverbul, prepoziția, conjuncția și interjecția.

Părțile de vorbire flexibile (care își schimbă forma) suferă modificări prin care exprimă noțiuni morfologice numite categorii gramaticale.

Categoriile gramaticale specifice limbii române sunt: genul, numărul, gradul de comparație, cazul, persoana, diateza, modul și timpul.

Scanned with OKEN Scanner

Observație: una dintre clasele gramaticale, articolul, asociată altor părți de vorbire (substantivul, adjectivul, numeralul, pronumele), poate fi interpretată drept categorie gramaticală – categoria determinării.

Substantivul

1. Clasificare: – substantive comune (denumesc obiecte de același fel)
– substantive proprii (denumesc obiecte, considerate izolat, pentru a le deosebi de celelalte din aceeași categorie); *Gheorghe, Ion, București, Arad, Paris, Dunărea, Olt, Bucegi, Jupiter, Mercur, Grivei, Roibu, Facultatea de Litere, Proclamația de la Islaz, Amintiri din copilărie, Curierul Național* etc.

2. Categoriile gramaticale în funcție de care își schimbă forma substantivele sunt: genul, numărul, cazul, categoria determinării (articolul).

• Genul : masculin (*om*), feminin (*femeie*), neutru (*caiet*).

– sunt de genul masculin, printre altele
a. numele literelor alfabetului
b. numele lunilor
c. numele notelor muzicale;

– sunt de genul feminin, printre altele: numele zilelor și ale celor mai multe părți ale zilei, numele anotimpurilor;

– sunt de genul neutru, printre altele:

a. numele de materie și ale unor însușiri care n-au plural: *curaj, fier, sânge* etc.;

b. numele unor sporturi: *baschet, box, fotbal* etc.

Sufixe moționale: sufixe cu valoare lexico-gramaticală prin care se formează substantive feminine de la masculin și invers (fenomenul se numește mișcare, iar substantivele – mobile):
-ă (prieten-*prietenă*), *-iță* (doctor-*doctoriță*), *-că* (ieșean-*ieșeancă*), *-oaică* (lup-*lupoaică*), *-easă* (croitor-*croitoreasă*), *-esă* (prinț-*prințesă*), *-oi* (rață-*rățoi*), *-an* (gâscă-*gâscan*) etc.

• Numărul

– substantive numai cu formă de singular: *bunătate, cinste, dreptate, lene, foame, sete, aur, miere, piper, sânge, mazăre* etc.

– substantive numai cu formă de plural: *câlți, icre, tăiței, moaște, șale, zori* etc.

– substantive cu aceeași formă la singular și plural: *nume, pui, ochi, maree, pântece, onomatopee* etc.

Scanned with OKEN Scanner

– substantive cu mai multe forme de plural (variante libere de plural): *arendă–arende, arenzi; chipiu–chipie, chipiuri; hamac–hamace, hamacuri; paradox–paradoxe, paradoxuri* etc.

• Categoria determinării (articolul):

a. articolul hotărât (enclitic):

Număr / Gen / Caz	Singular		Plural	
	Masculin	Feminin	Masculin	Feminin
N.Ac.	-l, -le *elevul* *fratele*	-a *eleva*	-i *elevii*	-le *elevele*
G.D.	-lui *elevului*	-i *elevei*	-lor *elevilor*	-lor *elevelor*
V.	-le *elevule!*	–	-lor *elevilor!*	-lor *elevelor!*

Observaţie: există şi articolul hotărât proclitic (antepus): *lui* Ion.

b. articol nehotărât (proclitic):

Număr / Gen / Caz	Singular		Plural	
	Masculin	Feminin	Masculin	Feminin
N.Ac.	un *un* elev	o *o* elevă	nişte *nişte* elevi	nişte *nişte* eleve
G.D.	unui *unui* elev	unei *unei* eleve	unor *unor* elevi	unor *unor* eleve
V.	–	–	–	–

c. articolul posesiv-genitival: *al, a , ai, ale.*

Articolul posesiv-genitival însoţeşte substantive, pronume, numerale în genitiv; se acordă în gen şi număr cu partea de vorbire determinată de cuvântul însoţit: A citit noua carte *a* scriitorului.

d. articolul demonstrativ (adjectival): *cel, cea, cei, cele.*

Însoţeşte adjective şi numerale (Ştefan cel Mare, cel de-al doilea).

Scanned with OKEN Scanner

- Cazurile şi funcţiile sintactice ale substantivului:

	Subiect	Nume predicativ	Atribut	Compl. direct	Compl. indirect	Compl. circ.de loc	Compl. circ.de timp	Compl. circ.de mod	Compl. circ.de cauză	Compl. circ.de scop
N	*Elevul* citeşte.	El este *elev.*	Domnul *profesor*[1] ascultă.	–	–	–	–	–	–	–
A	–	Florile sunt *de la prieteni.*	Florile din *glastră* sunt roşii.	A cumpărat *o carte.*	S-a întâlnit *cu prietenii.*	A plecat la *munte.*	*În vacanţă* a fost la munte. A dormit toată ziua.	Râde în *hohote.* Învaţă mai bine *decât prietenii*[5] *săi.*	*De teamă* nu s-a prezentat la examen.	A plecat la oraş *pentru cumpărături.*
G	–	Cărţile sunt *ale elevului.*	Maşina din *faţa casei*[2] e nouă. Ideile prietenilor ne-au ajutat.	–	A luptat *împotriva corupţiei.*	S-a oprit *înapoia casei.*	*Înaintea plecării* s-a odihnit.	–	*Din cauza ploii* a rămas acasă.	Se pregăteşte *în vederea examenului.*
D	–	Fiica este *aidoma mamei.*	A primit o pedeapsă *conform legii*[2]. „Preot *deşteptării* noastre..." (Mihai Eminescu)	–	Le-a oferit *prietenilor* flori.	Stai *locului!*[4]	–	Merge *asemenea unei raţe*[5]. Lucrează *conform planului.*	*Datorită timidităţii* nu s-a prezentat la examen.	–

1 – atribut apoziţional;
2 – atribut substantival prepoziţional;
3 – atribut substantival genitival;
4 – dativ locativ;
5 – complement circumstanţial de mod comparativ.

Observaţie: cazul vocativ este cazul adresării directe; la vocativ, substantivul (ca şi pronumele) nu are funcţii sintactice: *Prietene*, ajută-mă!

- Schimbarea valorii gramaticale a substantivului :

a. substantiv ⟶ adverb: *Vara* merg la munte.
Câinele doarme *covrig.*

b. substantiv ⟶ adjectiv: Ion îmi este *mai prieten* decât George.

c. substantiv ⟶ prepoziţie: *Graţie* efortului a reuşit.

Scanned with OKEN Scanner

Pronumele

1. Pronumele personal

Persoana / Nr. / Gen / Caz	Persoana I				Persoana a II-a				Persoana a III-a							
	Singular		Plural		Singular		Plural		Singular				Plural			
									Masc.		Fem.		Masc.		Fem.	
	Acc.	Neacc.	Acc.	Neacc.	Acc.	Neacc.	Acc.	Neacc.	Acc.	Neacc.	Acc.	Neacc.	Acc.	Neacc.	Acc.	Neacc.
N.	eu	–	noi	–	tu	–	voi	–	el	–	ea	–	ei	–	ele	–
Ac.	mine	mă m-	noi	ne- -ne	tine	te- -te	voi	vă- -vă v-	el	îl l- -l	ea	o	ei	îi i- -i	ele	-le le-
D.	mie	îmi mi- -mi	nouă	ne- -ne ni	ţie	îţi -ţi ţi-	vouă	vă- -vă v-	lui	îi i- -i	ei	îi i- -i	lor	le- -le	lor	le- -le
G.	–	–	–	–	–	–	–	–	lui	–	ei	–	lor	–	lor	–
V.	–	–	–	–	tu!	–	voi!	–	–	–	–	–	–	–	–	–

2. Pronumele demonstrativ:

a) de apropiere – *acesta, aceasta, aceştia, acestea;*
– *cestălalt, ceastălaltă, ceştilalţi, cestelalte;*
– *ăsta, asta, ăştia, astea* (forme populare)

b) de depărtare – *acela, aceea, aceia, acelea;*
– *celălalt, cealaltă, ceilalţi, celelalte;*
– *ăla, aia, ăia, alea* (forme populare)

c) de identitate – *acelaşi, aceeaşi, aceiaşi, aceleaşi.*

3. Pronumele nehotărât: *altul, alta, alţii, altele; tot, toată, toţi, toate;*
unul, una, unii, unele;
vreunul, vreuna, vreunii, vreunele;
atât, atâta, atâţia, atâtea;
ceva, cineva, altceva, altcineva;
careva, fiecare, oricare, oricine, orice;
oricât, oricâtă, oricâţi, oricâte;
câtva, câţiva, câteva;
cutare, alde, oarecare etc.

Scanned with OKEN Scanner

4. Pronumele posesiv

Posesori / Obiecte posedate	Un posesor, un obiect posedat						Mai mulți posesori, un obiect posedat					
Persoana	Persoana I		Persoana a II-a		Persoana a III-a		Persoana I		Persoana a II-a		Persoana a III-a	
Gen / Caz	Masc	Fem	Masc	Fem	Masc	Fem	Masc	Fem	Masc	Fem	Masc	Fem
N. Ac.	al meu	a mea	al tău	a ta	al său	a sa	al nostru	a noastră	al vostru	a voastră	al lor	a lor
G. D.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Posesori / Obiecte posedate	Un posesor, mai multe obiecte posedate						Mai mulți posesori, mai multe obiecte posedate					
Persoana	Persoana I		Persoana a II-a		Persoana a III-a		Persoana I		Persoana a II-a		Persoana a III-a	
Gen / Caz	Masc	Fem	Masc	Fem	Masc	Fem	Masc	Fem	Masc	Fem	Masc	Fem
N. Ac.	ai mei	ale mele	ai tăi	ale tale	ai săi	ale sale	ai noștri	ale noastre	ai voștri	ale voastre	ai lor	ale lor
G. D.	alor mei	alor mele	alor tăi	alor tale	alor săi	alor sale	alor noștri	alor noastre	alor voștri	alor voastre	alor lor	alor lor

Observații: – pronumele posesiv are forme pentru G.D. numai la plural (mai multe obiecte posedate);
– după prepozițiile și locuțiunile prepoziționale care impun cazul genitiv pronumele posesiv poate apărea și cu forme de acuzativ, la singular (un obiect posedat): S-a oprit *în fața mea.*

5. Pronumele reflexiv are forme proprii numai pentru persoana a III-a (pentru persoanele I și a II-a împrumută formele neaccentuate de Ac. și D. ale pronumelui personal):

Ac. – accentuat: *sine*
– neaccentuat: *se, s-*
D. – accentuat: *sie, siești*
– neaccentuat: *își, și-, -și*

Scanned with OKEN Scanner

6. Pronumele de politeţe

Persoana a II-a

Singular	Plural
N.Ac.V. *dumneata (d-ta)*	N.Ac.G.D.V. *dumneavoastră (d-voastră, dv.)*
G.D. *dumitale (d-tale)*	

Persoana a III-a

Singular	Plural
N.Ac.G.D. masculin – *dumnealui (d-lui)*	N.Ac.G.D *dumnealor (d-lor)*
feminin – *dumneaei (d-ei)*	

Observaţie: formele *dânsul, dânsa, dânşii, dânsele (însul, însa, înşii, însele)* sunt pronume personale.

7. Pronumele de întărire

N.Ac.

Persoana I	Persoana a II-a	Persoana a III-a
sing.masc. *însumi*	sing.masc. *însuţi*	sing.masc. *însuşi*
fem. *însămi*	fem. *însăţi*	fem. *însăşi*
pl.masc. *înşine*	pl.masc. *înşivă*	pl.masc. *înşişi*
fem. *însene*	fem. *însevă*	fem. *înseşi, însele*

Observaţie: formele de mai sus sunt valabile şi pentru G.D., cu excepţia femininului singular, care, la G.D, are formele: pers.I - *însemi*, pers.a II-a - *înseţi*, pers a III-a - *înseşi*.

8. Pronumele interogativ

Formele tip / Număr / Gen / Caz	cine	care			cât			
		Singular		Plural	Singular		Plural	
		Masc.	Fem.		Masc.	Fem.	Masc.	Fem.
N.Ac.	cine	care	care	care	cât	câtă	câţi	câte
G.D.	(al, a, ai, ale) cui	(al, a, ai, ale) cărui(a)	(al, a, ai, ale) cărei(a)	(al, a, ai, ale) căror(a)	–	–	(al, a, ai,ale) câtor	(al, a, ai,ale) câtor

Observaţie – pronumele interogativ *ce* este invariabil.

9. Pronumele relativ are aceleaşi forme cu pronumele interogativ, la care se adaugă formele pronominale compuse: *cel ce, ceea ce, cei ce, cele ce.*

Scanned with OKEN Scanner

10. Pronumele negativ: *nimeni, nimic*
nici unul, nici una, nici unii, nici unele.

11. Funcţiile sintactice ale pronumelui

Funcţii sintactice / Cazul	Subiect	Nume predicativ	Atribut pronominal	Compl. direct	Compl. indirect	Compl. circ. de loc	Compl. circ. de timp	Compl. circ. de mod	Compl. circ. de cauză	Compl. circ. de scop
N.	*El* a plecat. *Fiecare* învaţă. *Ai noştri* au câştigat.	Tu nu eşti *acesta*. *Cine* eşti tu?	Noi, *adică eu şi tu*[2] vom merge pe aici.	–	–	–	–	–	–	–
Ac.	Merg *cu cine*[1] cunoaşte oraşul.	Cartea este *de la mine*. Florile sunt *pentru ceilalţi*.	Discuţia *cu tine* m-a întristat.	*L*-am invitat *pe celălalt*.	A discutat *cu toţi*.	A trecut *pe la noi* în drum spre casă.	*După asta*[4], a plecat la şcoală.	Aleargă mai repede *decât alţii*.	*De aceea*[5] l-a refuzat/, pentru că nu-l cunoştea.	*De aceea*[5] l-a invitat/, ca să-l ajute.
G.	–	Cărţile sunt *ale acestuia*.	Mă interesează părerea *fiecăruia*.	–	A luptat *împotriva tuturor*.	S-a oprit *în faţa acestuia*.	–	–	*Din cauza acestuia* a întârziat.	–
D.	Împrumut cărţi/ *oricui*[1] vrea/ să citească.	Copilul este *asemenea vouă*.	Sufletu-*mi*[3] e în suferinţă.	–	*Nimănui* nu-*i* place soluţia.	–	–	Învaţă *asemenea tuturor*.	–	–

1 – *pronumele relativ* şi *pronumele nehotărât* (de tipul *oricare, oricine*) pot îndeplini funcţia de subiect şi în alt caz decât nominativul, datorită dublului lor statut: forma le este impusă de predicatul din regentă, iar funcţia sintactică o îndeplinesc în subordonată;
2 – apoziţie;
3 – dativ posesiv;
4 – e posibil să se interpreteze ca locuţiune adverbială;
5 – se poate interpreta şi ca locuţiune adverbială corelativă (în funcţie de felul subordonatei).

Observaţii: – unele funcţii sintactice sunt mai puţin reprezentate în clasa pronumelui (complementul circumstanţial de timp, de mod propriu-zis, de scop etc.);

– pronumele de întărire este folosit mai mult ca adjectiv pronominal de întărire;

– pronumele demonstrative, nehotărâte, posesive, interogative, relative şi negative se pot transforma, atunci când determină substantive şi se acordă cu acestea (în gen, număr şi caz), în adjective pronominale (suferind uneori modificări de formă: *nici unul - nici un; vreunul - vreun; altul - alt* etc.;

Scanned with OKEN Scanner

– funcția sintactică a adjectivelor pronominale este de atribut adjectival.

Numeralul

Tipuri de numerale:

– numerale cardinale: – propriu-zise: *doi, zece, douăzeci, o mie* etc.
– colective: *amândoi, tustrei, câteșipatru* etc.
– multiplicative: *întreit, înmiit, dublu, triplu* etc.
– distributive: *câte doi, patru câte patru* etc.
– adverbiale: *o dată, de zece ori* etc.
– fracționare: *treime, cincime* etc.

– numerale ordinale: *al doilea, a zecea, al patruzeci și doilea* etc.

Observații: – numeralele pot avea valori substantivale (îndeplinind în general funcțiile substantivului), adjectivale (cu funcție de atribut adjectival), adverbiale:

Doi dintre ei au întârziat (*doi* = valoare substantivală).
Doi elevi au întârziat (*doi* = valoare adjectivală).
A lucrat *înzecit* (*înzecit* = valoare adverbială).

– formele *a doua oară, a zecea oară* sunt considerate numerale adverbiale;

– aproximația numerică se poate exprima prin formule ca: *unu-doi, câteva sute, vreo două* (*vreo* = valoare adverbială), *circa cincizeci de mii* etc.

– genitivul numeralelor se poate forma cu prepoziția *a* (cărțile *a trei* dintre ei), iar dativul cu prepoziția *la* (Le-a dat cărți *la trei* dintre ei);

– până la *nouăsprezece* numeralul se combină cu substantivul ca și adjectivul (valoare adjectivală); de la *douăzeci* înainte numeralul are valoare substantivală:

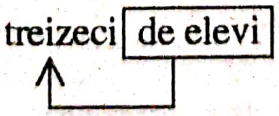

Adjectivul

1. Clasificare:

   a. Adjective variabile: – cu două terminaţii (la N.Ac., singular): *bun, frumos, galben, rău, prost* etc.
   – cu o terminaţie: *mare, limpede, rece, verde* etc.

   b. Adjective invariabile: *atroce, eficace, locvace, perspicace, bleu, crem, gri, maro* etc.

   Observaţie: există şi criteriul clasificării după terminaţii la singular şi plural; astfel, un adjectiv ca *drag* are trei forme flexionare: masc.sing. – *drag;* fem.sing. – *dragă;* masc.pl. – *dragi;* fem.pl. – *dragi;*

2. Gradele de comparaţie:

   a. pozitiv: El este *frumos.*

   b. comparativ: – de superioritate: El este *mai frumos* d e c â t alţii.
   – de egalitate: El este *tot atât de (la fel de, tot aşa de) frumos* c a ş i tine.
   de inferioritate: El este *mai puţin frumos* d e c â t tine.

   c. superlativ: – relativ de superioritate: El este *cel mai frumos* d i n t r e toţi.
   – relativ de inferioritate: El este *cel mai puţin frumos* d i n t r e noi.
   – absolut: El este *foarte frumos.*

   Observaţii: – mijloace expresive de realizare a superlativului absolut: *nespus de frumos, frumos din cale-afară, frumos de tot, frumos-frumos* etc.
   – adjective fără grade de comparaţie: *major, inferior, superior, ulterior, optim, suprem, unic, principal, complet, perfect* etc.

3. Funcţiile sintactice:

   a. nume predicativ: Caietul este *verde.*
   b. atribut adjectival : Elevul are un caiet *verde.*
   c. complement indirect: *Din verde* s-a făcut galben.
   d. complement circumstanţial de mod comparativ: El este mai mult slab *decât înalt.*
   e. complement circumstanţial de timp: *De mic* îi place muzica.
   f. complement circumstanţial de cauză: *De timid* n-a răspuns bine.

4. Schimbarea valorii gramaticale a adjectivului:

   adjectiv ⟶ substantiv (prin articulare): *Leneşul* mai mult aleargă.
   adjectiv ⟶ adverb: Boierii se înclinară *adânc.*

Scanned with OKEN Scanner

Verbul

1. Moduri și timpuri:

a. personale (predicative):

indicativ – prezent: *cânt, cânți, cântă, cântăm* etc.
– imperfect: *cântam, cântai, cânta, cântau* etc.
– perfect compus: *am cântat, ai cântat, a cântat, am cântat* etc.
– perfect simplu: *cântai, cântași, cântă, cântarăm* etc.
– mai mult ca perfect: *cântasem, cântaseși, cântase, cântaserăm* etc.
– viitor: *voi cânta, vei cânta, va cânta, vom cânta* etc.
– viitor anterior: *voi fi cântat, vei fi cântat, va fi cântat, vom fi cântat* etc.

imperativ – afirmativ: *cântă! cântați!*
– negativ: *nu cânta! nu cântați!*

conjunctiv – prezent: *să cânt, să cânți, să cânte, să cântăm* etc.
– perfect: *să fi cântat;*

condițional-optativ – prezent: *aș cânta, ai cânta, ar cânta, am cânta* etc.
– perfect: *aș fi cântat, ai fi cântat, ar fi cântat, am fi cântat* etc.

prezumtiv: „Mihai, oare *să fi existând* strigoi?“ (D. Zamfirescu)

b. nepersonale (nepredicative)

infinitiv – prezent: *a cânta;*
– perfect: *a fi cântat;*

gerunziu – *cântând;*

participiu – *cântat, cântată, cântați, cântate;*

supin: – de (la, pentru) *cântat.*

2. Verbele auxiliare (care ajută la formarea timpurilor și modurilor compuse) sunt:
– *a fi* (viitor anterior, conjunctiv perfect, condițional-optativ perfect, infinitiv perfect, prezumtiv, diateza pasivă);
– *a avea* (indicativ, perfect compus);
– *a voi* (indicativ viitor).

3. Diatezele

a. Activă (acțiunea verbului este îndeplinită de subiectul gramatical și se răsfrânge asupra unui complement direct sau indirect.)
Elevul *citește* o carte.

b. Reflexivă (acțiunea verbului este îndeplinită de subiectul gramatical și se răsfrânge asupra lui însuși.)
Elevul *se gândește.*

Scanned with OKEN Scanner

Observaţie: Valorile diatezei reflexive după *Gramatica limbii române* (ed.cit.):

– reflexiv dinamic – El *se teme* de întuneric.
– Nu-*mi închipuiam* aşa ceva.

– reflexiv impersonal – *Se cuvine* să te ajute.
– pasiv reflexiv – În cartier *s-a construit* un magazin.
– eventiv – Elevul *s-a întristat.*
– verbe active pronominale:
– obiective: El *se spală* pe mâini.
Îmi amintesc de tine.
– posesive: *Îşi îngrijeşte* gradina.
– reciproce: *Ne salutăm* cu respect.

c. Pasivă (acţiunea verbului este îndeplinită de un complement de agent – subiectul logic – şi este suportată de subiectul gramatical.)

Cartea *este citită* de către elev.

4. Funcţiile sintactice ale verbelor la moduri nepersonale:

Funcţii / Moduri	Subiect	Nume predicativ	Atribut verbal	Compl. direct	Compl. indirect	Compl. circumstanţial de mod	Compl. circumstanţial de loc	Compl. circumstanţial de timp	Compl. circumstanţial de cauză	Compl. circumstanţial de scop
Infinitiv	*A cânta* este o plăcere.	Plăcerea lui este *de a cânta.*	Ideea de *a pleca* acum e bună.	El nu poate cânta.	S-a săturat *de a aştepta* tramvaiul.	A venit *fără a anunţa.*	–	*Înainte de a pleca* s-a odihnit.	S-a supărat *de a fi fost trezit* aşa devreme.	A plecat în oraş *pentru a cumpăra* o carte.
Gerunziu	În pădure se auzea *răsunând* un cântec.	–	Am văzut oameni *alergând.*	L-am ascultat *povestind* o întâmplare.	S-a săturat *aşteptând* tramvaiul.	Merge *şchiopătând.*	–	Citea *ascultând* muzică.	*Citind* noaptea şi-a obosit ochii.	–
Supin	*De citit* noaptea nu este recomandat.	Cărţile sunt *de citit.*	Maşina *de scris* s-a defectat.	A terminat *de citit* cartea.	S-a săturat *de aşteptat.*	–	A plecat *la pescuit.*	–	–	A plecat la ţară *pentru cules.*

Observaţii:– verbele la participiu (atunci când nu intră în componenţa modurilor şi timpurilor compuse) au, în general, valoare adjectivală, cu funcţie de atribut adjectival; pot avea şi valoare substantivală sau adverbială;

– există situaţii în care verbul la gerunziu se acordă cu substantivul determinat (gerunziu acordat), căpătând valoare adjectivală: Valurile *spumegânde* loveau ţărmul.

Scanned with OKEN Scanner

Adverbul

1. Clasificare:

a. adverbe de mod: *bine, astfel, așa, altfel, cam, mai* etc.
b. adverbe de loc: *aici, acolo, departe, dincolo, sus, jos* etc.
c. adverbe de timp: *azi, mâine, ieri, atunci, odinioară* etc.

Observație: adverbele se pot clasifica în paralel cu pronumele:

– adverbe interogativ-relative: *cum, unde, când* etc.
– adverbe nehotărâte: *oricum, oricât, oriunde* etc.

2. Funcții sintactice

a. Predicat verbal (adverbe predicative): *Firește*[1]/ că va veni[2]/.
b. Nume predicativ: El *este altfel* decât noi.
c. Atribut adverbial: Casa *de acolo* va fi demolată.
d. Complement circumstanțial de mod: El învață *bine.*
e. Complement circumstanțial de loc: A rămas *acasă.*
f. Complement circumstanțial de timp: A sosit *ieri.*

3. Schimbarea valorii gramaticale a adverbului

adverb ⟶ adjectiv (invariabil): *Asemenea* om n-am mai văzut.
adverb ⟶ substantiv (prin articulare): *Binele* învinge întotdeauna.
adverb ⟶ prepoziție : *Deasupra* caselor zboară păsări.

Prepoziția

Clasificare după cazul pe care îl impun cuvintelor pe care le însoțesc:

a. prepoziții care impun cazul acuzativ: *cu, de, la, pentru, de la* etc.

b. prepoziții care impun cazul genitiv: *deasupra, asupra, înaintea, înapoia, contra* etc.

c. prepoziții care impun cazul dativ: *grație, mulțumită, datorită, potrivit* etc.

Conjuncția

a. Conjuncții coordonatoare (leagă propoziții de același fel sau părți de propoziție de același fel): *și, dar, iar, însă, ba, ci, ori, sau, fie, deci* etc.

b. Conjuncții subordonatoare (leagă propozițiile subordonate de regente): *că, să, dacă, deoarece, fiindcă, deși, încât, întrucât* etc.

Scanned with OKEN Scanner

Interjecţia

În general nu are funcţii sintactice, dar în anumite contexte poate fi:

a. subiect: În cameră se auzi *buf*!
b. predicat verbal (interjecţie predicativă): Iată un cal.
Broasca *huştiuluc*! în lac.
c. nume predicativ: Este *vai* de cine nu învaţă.
d. atribut interjecţional: Din spate răsună porunca: *hoo*!
e. complement circumstanţial de mod: Înaintă *tipa-tipa*, până lângă uşă.

DISTRIBUŢIA CATEGORIILOR GRAMATICALE PE PĂRŢI DE VORBIRE

(Îndrumar de analiză)

Categoria gramaticală / Partea de vorbire	Gen	Număr	Caz	Persoană	Diateză	Mod	Timp	Categoria determinării (articol)	Grad de comparaţie	Flexibil/ Neflexibil
Substantiv	+	+	+	-	-	-	-	+	-	+
Pronume	+	+	+	+	-	-	-	-	-	+
Numeral	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+
Adjectiv	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+
Verb	-	+	-	+	+	+	+	-	-	+
Adverb	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
Prepoziţie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Conjuncţie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Interjecţie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

LOCUŢIUNILE

Locuţiunea este un grup de cuvinte mai mult sau mai puţin sudat şi stabil care are un înţeles unitar şi care, din punct de vedere gramatical, se comportă ca o singură parte de vorbire. Există locuţiuni corespunzătoare tuturor părţilor de vorbire, cu excepţia articolului.

Exemple:

1. Locuţiunile substantivale: *aducere-aminte; ţinere de minte; băgare de seamă; părere de rău; luare aminte; dare de mână; bătaie de cap; bătaie de joc; punct de vedere; statul de vorbă; foc de paie; făcătorul de bine; făcătorul de rău* etc.

Scanned with OKEN Scanner

2. Locuțiuni adjectivale:

a. variabile: *luat de suflet/luată ...; bătător la ochi; luat în seamă; făcător de bine; băgător de seamă; la locul lui; ca vai de el* etc.

b. invariabile: *de geniu; de ispravă, de nimic; din topor, cu stea în frunte; om de nădejde* etc.

3. Locuțiuni numerale: *câte doi; câte patru; șase câte șase; peste două luni; treizeci și mai bine; de cinci ori; o dată pe lună; de câte ori pe an* (cu valoare de locuțiuni adverbiale de mod).

4. Locuțiuni pronominale (mai reduse): *te miri ce; nu știu cine; nu știu ce; câte și mai câte* etc.

5. Locuțiuni verbale: *a aduce aminte; a ține minte; a băga de seamă; a ține hangul; a ține de urât; a ține calea; a da năvală; a da ajutor; a ajunge la sapă de lemn; a se da huța; a da cu sâc; a se săvârși din viață/din lumea asta; a lua loc; a-și bate joc; a da înapoi; a se face bine* etc.

6. Locuțiuni adverbiale: *de-a dreptul; din când în când; dintr-o doară; în zadar; mai la ziuă; ba da; cât pe-aici; cu chiu cu vai; cu nemiluita; cu de-a sila; cot la cot; de cu seară; de dimineață; de voie de nevoie; toate ca toate; după-amiază; pe-atunci; după prânz; cap la cap* etc.

7. Locuțiuni prepoziționale: *față de; în timp de; în vreme de; înainte de; din cauză de; cu scopul de* etc.

8. Locuțiuni conjuncționale: *în loc să; față de cât; în timp ce; în vreme ce; înainte să; din cauză că; cu scopul să; așa încât; înainte ca să; chiar dacă; din moment ce; ca și cum* etc.

9. Locuțiuni interjecționale: *Doamne ferește!; Pe naiba!; Păcatele mele!;* etc.

Caracteristici ale locuțiunilor:

- pe plan lexical - unitate semantică - realizată prin pierderea individualității cuvintelor alcătuitoare (uneori se păstrează ca arhaisme);
- pe plan gramatical - ordinea cuvintelor grupate este, de regulă, fixă – sunt posibilități reduse de dislocare – consecința: dificultatea unei analize interioare a grupului.
- Locuțiunile sunt considerate ca făcând parte din originalitatea limbii – constituind o bogăție a acesteia.
- Locuțiunea poate fi sinonimă cu un cuvânt.

Scanned with OKEN Scanner

- **Atenţie:** – a nu se confunda locuţiunile cu îmbinările libere de cuvinte;
  – a nu se confunda locuţiunile adverbiale, prepoziţionale şi conjuncţionale: *cu toate acestea* (locuţiune adverbială); *cu toate* (locuţiune prepoziţională); *cu toate că* (locuţiune conjuncţională); *în jur* (locuţiune adverbială); *în jurul* (locuţiune prepoziţională); *înainte de* (locuţiune prepoziţională); *înainte ca să* (locuţiune conjuncţională).

NOŢIUNI DE SINTAXĂ

Raporturi dintre propoziţiile frazei

1. **Coordonare** (când propoziţiile sunt de acelaşi fel, fie principale, fie secundare şi depinzând de acelaşi cuvânt din regentă sau de regenta întreagă)

   a. **prin juxtapunere:** A venit, a mâncat, a plecat.
   b. **prin conjuncţii sau locuţiuni conjuncţionale:** A venit *şi* a mâncat *şi* a plecat.

2. **Subordonare** (când în frază există şi propoziţii secundare)

   a. **prin conjuncţii, locuţiuni conjuncţionale sau cuvinte cu funcţie de conjuncţii (pronume şi adverbe relative – interogative sau nehotărâte):**

   „ Oamenii, *când* văzură iarăşi soarele şi luna pe cer, se veseliră şi lăudară pe Dumnezeu *că* a dat atâta tărie lui Greuceanu *de* a izbândi împotriva împieliţaţilor vrăjmaşi ai omenirii.“ („ Greuceanu“)

   b. **prin juxtapunere:** Ai intrat în horă, joacă. = Dacă ai intrat în horă, joacă.

FELURILE PROPOZIŢIILOR COORDONATE

1. **Copulative** (propoziţii coordonate legate printr-un raport de asociere; se introduc prin conjuncţiile: *şi, nici, iar* şi locuţiunile conjuncţionale: *precum şi, nu numai, ...ci şi*): A învăţat bine *şi* a intrat la facultate.

2. **Adversative** (propoziţii coordonate care se opun una alteia fără a se exclude; se introduc prin conjuncţiile: *dar, iar, şi, însă, ci* şi prin locuţiunea conjuncţională *numai că*): Eu nu spuneam, *dar* tătuca ştia şi el asta.

3. **Disjunctive** (propoziţii coordonate care exprimă acţiuni, stări opuse, contradictorii; realizarea uneia exclude realizarea celeilalte; se introduc prin conjuncţiile: *ori, sau, ori... ori; sau... sau*): „Pielea rea şi răpciugoasă, *ori* o bate, *ori* o lasă“ (I.Creangă - „Amintiri din copilărie“)

Scanned with OKEN Scanner

4. **Conclusive** (arată urmarea acțiunii, stării, exprimată în coordonată; se introduc prin conjuncțiile: *deci, dar, așadar* și prin locuțiunile conjuncționale: *prin urmare, de aceea, în concluzie* etc.): Ai întârziat, *deci* nu poți intra.

Punctuația

1. Propozițiile coordonate juxtapuse se despart prin virgulă.
2. Se pune virgulă între coordonatele de orice fel:
   - între copulative, când sunt legate prin *nici:* (N-a venit, *nici* n-a lăsat vorbă că vine);
   - între copulative când au nuanță adversativă și sunt legate prin *iar* sau *și* adversativ: (Eu nu-mi văd capul de treabă, *iar (și)* el se uită la mine);
   - între adversative: (Am venit, *dar* nu te-am găsit);
   - între disjunctive, când încep amândouă cu *ori* sau *sau:* (*Ori* vii tu după caiet, *ori* ți-l aduc eu);
   - între conclusive: (Ai răspuns bine, *așadar* meriți toată lauda.)

Elemente de relație subordonatoare

1. **Conjuncții:** *ca, ca să, să, dacă, de (dacă), căci, parcă, deoarece, fiindcă* etc.
2. **Locuțiuni conjuncționale:** *după cum, ca și cum, cum că, ca și când, așa cum, așa precum, astfel cum, fără să, de parcă, în ce chip, din cauză că, din pricină că, de vreme ce, din moment ce, pentru că, pentru ca să, să nu cumva să, să nu care cumva să, cu scopul să, așa că, așa încât, pentru ca să, decât să, în loc de, în timp ce, pe când, în loc să, afară de, prin ce, cu ce* etc.
3. **Pronume relativ-interogative, nehotărâte:** *cine, care, ce, cât, cel ce, ceea ce, oricare, oricine, oricâți, oricâte, oricâtă.*
4. **Adverbe relative:** *unde, când, cum, încotro, de unde, până unde, dincotro, oriunde, ori încotro, cât.*

Scanned with OKEN Scanner

PĂRŢILE PRINCIPALE ŞI SECUNDARE DE PROPOZIŢIE

Tabel sinoptic

Partea de propoziţie	Pe cine lămureşte	La ce întrebări răspunde	Prin ce este exprimat	Locul în propoziţie	Punctuaţia
Subiectul	arată cine face acţiunea exprimată de predicatul verbal, cui i se atribuie o însuşire exprimată prin numele predicativ	cine?, ce?	a) substantiv; b) pronume; c) adjectiv cu valoare substantivală; d) numeral cu valoare substantivală; e) verb la infinitiv sau la supin; f) interjecţie.	poate sta înaintea cât şi în urma predicatului	subiectul nu se desparte de predicat prin virgulă
Predicatul	arată ce face, ce este, cine este subiectul, cum este subiectul, ce se spune despre subiect	ce face? cum este? ce este? cine este?	**-predicatul verbal** a) verb predicativ; b) locuţiune verbală adverbială; c) adverb predicativ; d) interjecţie cu valoare verbală **-predicatul nominal** este alcătuit din: 1. verb copulativ (*a fi, a deveni, a se face, a ajunge, a ieşi* etc.) 2. nume predicativ care poate fi exprimat prin: a) substantiv b) adjectiv c) pronume d) verb la infinitiv sau supin e) numeral f) adverb sau locuţiune adverbială.	poate sta atât înaintea cât şi în urma subiectului	predicatul nu se desparte de subiect prin virgulă
Atributul	lămureşte un substantiv sau un înlocuitor al acestuia (pronume, numeral)	care? ce fel de? (al, a, ai, ale cui?)	**1) atributul adjectival** a) adjectiv propriu-zis; b) numeral cu valoare adjectivală; c) adjective pronominale (posesive, demonstrative, interogativ-relative, nehotărâte); d) verb la participiu cu valoare adjectivală. **2) atributul substantival** poate fi: a) atribut substantival genitival; b) atribut substantival prepoziţional exprimat prin substantiv la acuzativ precedat de prepoziţie; c) atribut substantival apoziţional (apoziţia) exprimat prin substantiv în cazul nominativ sau în acelaşi caz cu substantivul determinat. **3) atributul pronominal** poate fi exprimat prin pronume propriu-zis. **4) atributul verbal** poate fi exprimat prin: a) verb la infinitiv; b) verb la supin;	stă de obicei după cuvântul pe care îl lămureşte; când vorbitorul vrea să sublinieze ideea exprimată prin atribut, pune atributul înaintea cuvântului determinat.	Atributul nu se desparte prin virgulă de cuvântul pe care îl determină; apoziţia dezvoltată se intercalează între virgule.

Scanned with OKEN Scanner

Partea de propoziție	Pe cine lămurește	La ce întrebări răspunde	Prin ce este exprimat	Locul în propoziție	Punctuația
			c) verb la gerunziu. 5) **atributul adverbial** poate fi exprimat prin: a) adverb cu prepoziție sau fără; b) locuțiune adverbială.		
Complementul direct	lămurește un verb tranzitiv	pe cine? ce?	a) substantiv (pronume, numeral) cu sau fără prepoziție; b) verb la infinitiv, gerunziu sau supin	complementul direct stă, în general, după verb, dar poate sta și înaintea acestuia	nu se des-parte prin virgulă când este așezat după verb
Complementul indirect	lămurește un verb tranzitiv sau intranzitiv, la orice diateză; un adjectiv	cui? la cine? la ce? despre cine? despre ce? etc.	substativ, pronume, numeral în cazul dativ, acuzativ cu prepoziție, genitiv cu prepoziție	stă,în general, după verb; poate sta însă și înaintea acestuia	așezat după verb, nu se desparte de acesta prin virgulă
Complementul de agent	lămurește un verb la diateza pasivă sau reflexivă cu înțeles pasiv	de cine? de ce?	substantiv sau pronume precedat de prepoziție	stă, în general, după verb	nu se desparte prin virgulă
Complementul circumstanțial de loc	lămurește un verb	unde? de unde? pe unde? până unde? încotro?	a) substantiv sau pronume precedat de prepoziție sau de locuțiune prepozițională; b) adverb sau locuțiune adverbială de loc.		complementul circumstanțial nu se desparte, în general, prin virgulă de verbul pe care îl lămurește, dacă este așezat după el; construcțiile cu gerunziu puse la începutul frazei se despart, în general, prin virgulă, indiferent de funcția sintactică pe care o au.
Complementul circumstanțial de timp	lămurește un verb	când? de când? până când? cât timp?	a) substantiv în cazul acuzativ precedat de prepoziție sau de locuțiune prepozițională; b) substantiv în cazul acuzativ fără prepoziție cu sau fără determinări; c) verb la gerunziu sau infinitiv; d) adverb sau locuțiune adverbială de timp.	complementul circumstanțial poate sta după complementul direct și indirect, dar și la începutul propoziției, dacă se pune accentul pe el	
Complementul circumstanțial de cauză	lămurește un verb sau un adjectiv	din ce cauză? din ce pricină?	a) substantiv sau pronume în cazul acuzativ precedat de prepoziție sau de locuțiune prepozițională; b) adjectiv propriu-zis precedat de prepoziție; c) adjectiv pronominal precedat de locuțiune prepozițională; d) verb la gerunziu.		
Complementul circumstanțial de scop	lămurește un verb	cu ce scop? în ce scop?	a) substantiv cu prepoziție; b)verb la infinitiv cu prepoziția *pentru, spre*.		

Scanned with OKEN Scanner

Partea de propoziție	Pe cine lămurește	La ce întrebări răspunde	Prin ce este exprimat	Locul în propoziție	Punctuația
Complementul circumstanțial de mod (propriu-zis, de măsură, comparativ, consecutiv)	lămurește un verb, un adjectiv, un adverb sau o locuțiune adverbială	cum? în ce fel? cât?	a) substantiv în cazul acuzativ precedat de prepoziție; b) numeral; c) verb la gerunziu, infinitiv; d)adverb sau locuțiune adverbială; e)interjecție.		
Complementul circumstanțial condițional	lămurește un verb	cu ce condiție?	a) substantive care exprimă ideea de condiție (caz, condiție, eventualitate), precedate de obicei de prepoziția *în*, sau prin substantive precedate de locuțiunea prepozițională *în caz de;* b) adverbele *altfel, altminteri;* c) verb la gerunziu.		
Complementul circumstanțial concesiv	lămurește un verb sau un adjectiv	în ciuda cărui fapt?	a) substantive (sau substitute ale acestora) precedate de locuțiunile prepoziționale cu tot *(cu toată, cu toți, cu toate), în ciuda, în pofida, împotriva, în contra;* b)verbe la gerunziu, precedate uneori de adverbul chiar (negativ nici) sau la infinitiv cu prepoziția *fără*		

Scanned with OKEN Scanner

PROPOZIŢIILE SUBORDONATE

Tabel sinoptic

Felul subordonatei	Ce cuvânt din regentă lămureşte sau de ce cuvânt este cerută	La ce întrebări răspunde	Prin ce se introduce	Locul faţă de regentă	Punctuaţia
Subiectiva (SB)	E cerută de următoarele verbe din regentă: a) verbe predicative; b) verbe impersonale (*se ştie, se vede* etc.); c) expresii verbale impersonale (*e bine, e rău* etc.); d)adverbe predicative (*firesc, sigur, probabil* etc.); e) locuţiuni adverbiale (*cu siguranţă, de bună seamă, fără îndoială*).	cine? ce?	a) conjuncţii: *că, să, de* (cu sensul *că* sau *să*), *dacă, de* (cu sensul *dacă*); b) pronume şi adjective pronominale relative interogative: *care, ce* etc. c) adverbe relative interogative: *unde, când, cum* etc.		
Predicativa (PR)	stă pe lângă verbele copulative din regentă: *a fi, a deveni, a ajunge, a ieşi, a se face, a însemna* etc. Are rol de nume predicativ pe lângă regentă.	cum este, ce este, cine este subiectul	a) conjuncţii: că, să, de (cu sensul că sau să); b)pronume sau adjective pronominale relative interogative: *când, unde, cum, care, cine, ce.*	ocupă de obicei în frază acelaşi loc pe care îl ocupă numele predicativ în propoziţie	nu se desparte prin virgulă de regenta ei, indiferent de locul pe care îl ocupă.
Atributiva (AT)	lămureşte un substantiv (pronume, numeral) din regentă, pe lângă care are funcţie de atribut	care? ce fel? cât?	a)pronume relative interogative: *care, cine, ce,* b)adverbe relative interogative: *unde, când, cum, cât;* c)conjuncţii: *că, să, dacă* etc.	stă după substantivul (pronumele, numeralul) pe care îl determină, fie imediat după el, fie despărţită prin alte atribute	a) cea neizolată sau determinativă nu se desparte prin virgulă de sustantivul pe care îl determină; b) atributiva izolată sau explicativă se intercalează între virgule.
Completiva directă (CD)	lămureşte un verb tranzitiv din regentă, pe lângă care îndeplineşte funcţia de complement direct	ce? pe cine?	a) conjuncţii şi locuţiuni conjuncţionale: *că, să, ca...să, de* (cu sensul *să*), *dacă, de* (cu sensul *dacă*) *cum că,* b) pronume şi adjective relative interogative şi nehotărâte: *care, cine, ce, oricare* etc.; c)adverbe relative interogative: *când, cum, încotro, unde*.	poate sta atât înaintea regentei cât şi după ea	a) nu se desparte prin virgulă când stă după regentă; b) se desparte prin virgulă de regentă când stă înaintea acesteia.
Completiva indirectă (CI)	lămureşte un verb din regentă la orice diateză (activă, pasivă, reflexivă) sau un adjectiv, pe lângă care îndeplineşte funcţiunea de complement indirect	cui? de cine? de ce? despre cine? despre ce? la cine? la ce? etc.	a) conjuncţii sau locuţiuni conjuncţionale: *că, să, ca...să, de* (cu sensul *că* sau *să*), *dacă, de* (cu sensul *dacă*), *pentru că, ca nu cumva să;* b) pronume şi adjective pronominale relative interogative sau nehotărâte, de obicei în cazul dativ sau acuzativ cu prepoziţie: *care, cine, ce, oricare* etc.; c) adverbe relative interogative: *unde, când, cum*.	stă de obicei după regentă; poate sta şi înaintea acesteia	a) nu se desparte prin virgulă când stă după regentă; b) se desparte prin virgulă de regentă când stă înaintea acesteia

Scanned with OKEN Scanner

Felul subordonatei	Ce cuvânt din regentă lămureşte sau de ce cuvânt este cerută	La ce întrebări răspunde	Prin ce se introduce	Locul faţă de regentă	Punctuaţia
Circumstanţiala de loc (CL)	lămureşte un verb din regentă pe lângă care îndeplineşte funcţia de complement circumstanţial de loc	unde? de unde? pe unde? până unde? încotro?	a) adverbe relative *unde* şi *încotro* şi compusele lor de *unde, pe unde, până unde, oriunde, ori dincotro, care unde, care de pe unde, care încotro;* b)pronume relative sau nehotărâte*: cine, ce* precedate de prepoziţii: *către cine, către ce, spre cine, spre ce*	poate sta atât înainte cât şi după regentă	a) nu se desparte prin virgulă când este aşezată după regentă; b)se desparte, în general, prin virgulă când stă înaintea regentei
Circumstanţiala de timp (temporală) (CT)	lămureşte un verb din regentă pe lângă care îndeplineşte funcţia de complement circumstanţial de timp	când? de când?	a) adverbe relative-interogative: *când, de când, pe când, până când, cum, cât,* b) locuţiuni conjuncţionale: *în timp ce, în vreme ce, după ce, îndată ce, câtă vreme, cât timp, până să, până ce, înainte ca* etc.	poate sta atât înainte cât şi după regentă	a) nu se desparte prin virgulă când este aşezată după regentă; b) se desparte, de obicei, prin virgulă când este aşezată înaintea regentei
Circumstanţială de cauză (CZ)	lămureşte un verb din regentă, pe lângă care îndeplineşte funcţia de complement circumstanţial de cauză	din ce cauză?	a) conjuncţii: *fiindcă. deoarece, căci, că* etc. b) locuţiuni conjuncţionale: *din cauză că, din pricină că, de vreme ce, pentru că, o dată ce*	poate sta atât înainte cât şi după regentă	se desparte, în general, prin virgula, indiferent de locul pe care îl ocupă
Circumstanţiala de scop (finală) (CS)	lămureşte un verb din regentă pe lângă care îndeplineşte funcţia de complement circumstanţial de scop	cu ce scop? în ce scop?	a)conjuncţii: *să, cam să, de* etc.; b)locuţiunea conjuncţională: *pentru ca să*	poate sta atât înainte cât şi după regentă	se desparte, în general, prin virgulă, de regentă
Circumstanţiala de mod (modală) (CM)	lămureşte un verb, adjectiv sau un adverb din regentă, pe lângă care îndeplineşte funcţia de complement circumstanţial de mod	cum? în ce fel? în ce mod? cât de?	a)adverbe*: precum, cum, cât;* b)conjuncţii şi locuţiuni cojuncţionale: *parcă, de parcă, după cum, ca şi cum, ca şi când, fără să .*	poate sta atât înainte cât şi după regentă	se desparte, în general, prin virgulă, fie că se află înainte, fie că se află după regentă
Circumstanţiala consecutivă (CNS)	lămureşte un verb sau un adjectiv din regentă şi arată urmarea (consecinţa) acţiunii, stării exprimate în regentă	care este urmarea faptului că?	conjuncţii şi locuţiuni conjuncţionale: *că, aşa că, de, cât, încât, decât, încât să*	stă întotdeauna după regentă	se desparte prin virgulă de regentă
Circumstanţiala concesivă (CVS)	lămureşte un verb din regentă şi arată o împrejurare ce ar putea împiedica acţiunea din regentă, dar n-o împiedică	în ciuda cărui fapt?	a)conjuncţii: *deşi, de, că, să, dacă;* b)locuţiuni conjuncţionale: *cu toate că, măcar că, măcar să, măcar de, fără să, chiar dacă, chiar de* etc.	poate sta atât înainte cât şi dupa regentă	se desparte de regentă prin virgula, indiferent de locul pe care îl ocupă
Circumstanţiala condiţională (CDŢ)	lămureşte un verb din regentă şi arată o condiţie de relizarea căreia depinde îndeplinirea acţiunii din regentă	cu ce condiţie?	a)conjuncţii: *dacă, de, să;* b) locuţiuni conjuncţionale: *în caz că, de unde*	poate sta înainte şi dupa regentă	se desparte, în general, de regentă prin virgula, indiferent de locul pe care îl ocupă

Scanned with OKEN Scanner

Reţineţi !

Există conjuncţii şi locuţiuni conjuncţionale specifice unui singur tip de propoziţie subordonată.

Exemple:

- *căci, deoarece, fiindcă, din cauză că, din pricină că* – introduce întotdeauna cauzala;
- *cu scopul să* – introduce circumstanţiala de scop;
- *cu condiţia să* – introduce circumstanţiala condiţională;
- *încât* – introduce circumstanţiala consecutivă;
- *deşi, cu toate că, chiar că, chiar dacă* – introduc circumstanţiala concesivă.

ALTE TIPURI DE COMPLEMENTE ŞI PROPOZIŢII CIRCUMSTANŢIALE STUDIATE ÎN LICEU

Pentru bacalaureat şi admitere în învăţământul superior: reflectaţi şi asupra următoarelor feluri de complemente şi propoziţii circumstanţiale:

I. Complementul circumstanţial instrumental. Propoziţia circumstanţială instrumentală

A. Complementul circumstanţial instrumental – parte secundară de propoziţie care arată instrumentul sau mijlocul prin care se realizează acţiunea. Determinând verbe la moduri personale şi impersonale, indică:

– instrumentul propriu-zis:
- Ea coase *cu acul.*
- El scrie *cu creionul.*
- Mergând *cu maşina* ajungem mai repede.
- Azi am lecţie de cântat *la vioară.*

– mijlocul:
- A izbutit *datorită perseverenţei* lui.
- A doborât recordul *prin antrenamente* numeroase.

Se exprimă prin:

1. Substantive sau substitute ale substantivelor în cazul genitiv, dativ şi acuzativ:

   a. În cazul genitiv precedat de locuţiunile prepoziţionale cu sensul de: *cu ajutorul*:
   - A câştigat *pe baza inteligenţei* sale deosebite.
   - Apa se încălzeşte *cu ajutorul* focului.
   - Trăieşte *de pe urma averii* moştenite.

Scanned with OKEN Scanner

b. În cazul dativ precedat de prepoziţiile *datorită, graţie, mulţumită*:

- A reuşit la concurs *datorită consecvenţei* în pregătire.
- S-a clasat prima *graţie frumuseţii* ei.
- *Mulţumită lor* a participat la concurs.

c. În cazul acuzativ precedat de prepoziţiile *cu, din, dintre, după, fără, în, la, prin, printre*:

- Auzim *cu urechile* şi vedem cu ochii.
- Cântă *din fluier*.
- Pachetul l-a trimis *prin poştă*.
- Eleva cânta frumos *la pian*.
- Mănâncă *fără furculiţă*.
- Bate tare *în tobă*.

2. Verbe la modurile infinitiv şi gerunziu:

a. La infinitiv:

- Şi-a format deprinderi de muncă intelectuală *prin a studia* zilnic.

b. La gerunziu:

- Reuşeşti la examen *citind* mult.

B. Propoziţia circumstanţială instrumentală arată mijlocul prin care se realizează acţiunea verbului din regentă.

Se introduce prin pronume relative - *ce, cât, ceea ce* - precedate de prepoziţiile: *cu, din, prin*.

- Trăia *din ceea ce rămânea de la sora ei*.
- *Cu câtă ştiinţă ai*, poţi reuşi la concurs.

II. Complementul circumstanţial sociativ. Propoziţia circumstanţială sociativă.

A. Complementul circumstanţial sociativ – partea secundară de propoziţie care însoţeşte subiectul sau obiectul în realizarea unei acţiuni.

a. Subiectul:

- *Zilele de iarnă* au venit cu *frig* şi *zăpadă*.
- Sora mea a plecat *cu mama* la Sinaia.

b. Obiectul:

- Pe Elena am văzut-o ieri, pe stradă *cu fratele ei*.
- Pe vecină am văzut-o duminică la cinematograf *cu fiul ei*.

Se exprimă printr-un substantiv (şi substitut al substantivului) cu ajutorul prepoziţiilor *cu, fără* sau al locuţiunilor prepoziţionale *împreună cu, laolaltă cu, la un loc cu, cu tot cu*:

Scanned with OKEN Scanner

- Locuieşte *laolaltă cu părinţii* mei.
- Cartea am pus-o pe masă *la un loc cu caietul.*
- El merge *împreună cu colegii* la mare.

Atenţie! Complementul circumstanţial sociativ poate deveni subiect, în unele situaţii. Verbul este la numărul plural, iar prepoziţia *cu* are rol de conjuncţie:

- *Elevii cu profesorii* au plecat în excursie.
- *Mama şi cu tata* mi-au cumpărat cărţi.

Dar în exemplele:

- *Cu toţii* am venit.
- Am fost de acord *cu toţii.*

cu toţii este complement sociativ.

B. Propoziţia circumstanţială sociativă arată cine însoţeşte subiectul sau obiectul din propoziţia regentă în realizarea acţiunii.

Se introduce prin pronume relative - *cine, ce, cât, ceea ce;* nehotărâte - *oricine, orice, oricât* - precedate de prepoziţia *cu* sau de locuţiunea prepoziţională *împreună cu.*

- Merge pe stradă *cu cine îi place.*
- A rămas *cu ce a putut să salveze din foc.*
- Mergea *împreună cu cine îi ieşea în cale.*
- Porneşte la drum *cu oricine îi iese în cale.*

III. Complementul circumstanţial de relaţie. Propoziţia circumstanţială de relaţie

A. Complementul de relaţie – partea secundară de propoziţie care arată obiectul la care se referă o acţiune sau o însuşire. Determină verbe, adjective şi adverbe.

a. Pe lângă un verb indică obiectul la care se referă acţiunea:

- *Relativ la sosirea mea*, te voi anunţa la timp.
- *De vorbit* vom mai vorbi.

b. Pe lângă un adverb – indică o însuşire la care se referă o caracteristică:

- Lucrez la un manuscris greu *de descifrat.*
- Aceasta este o carte imposibil *de citit.*

c. Pe lângă un adjectiv - indică obiectul la care se referă o calitate sau o însuşire:

- Mihnea este înalt *de statură.*
- Vecinul meu este priceput *la toate.*

Scanned with OKEN Scanner

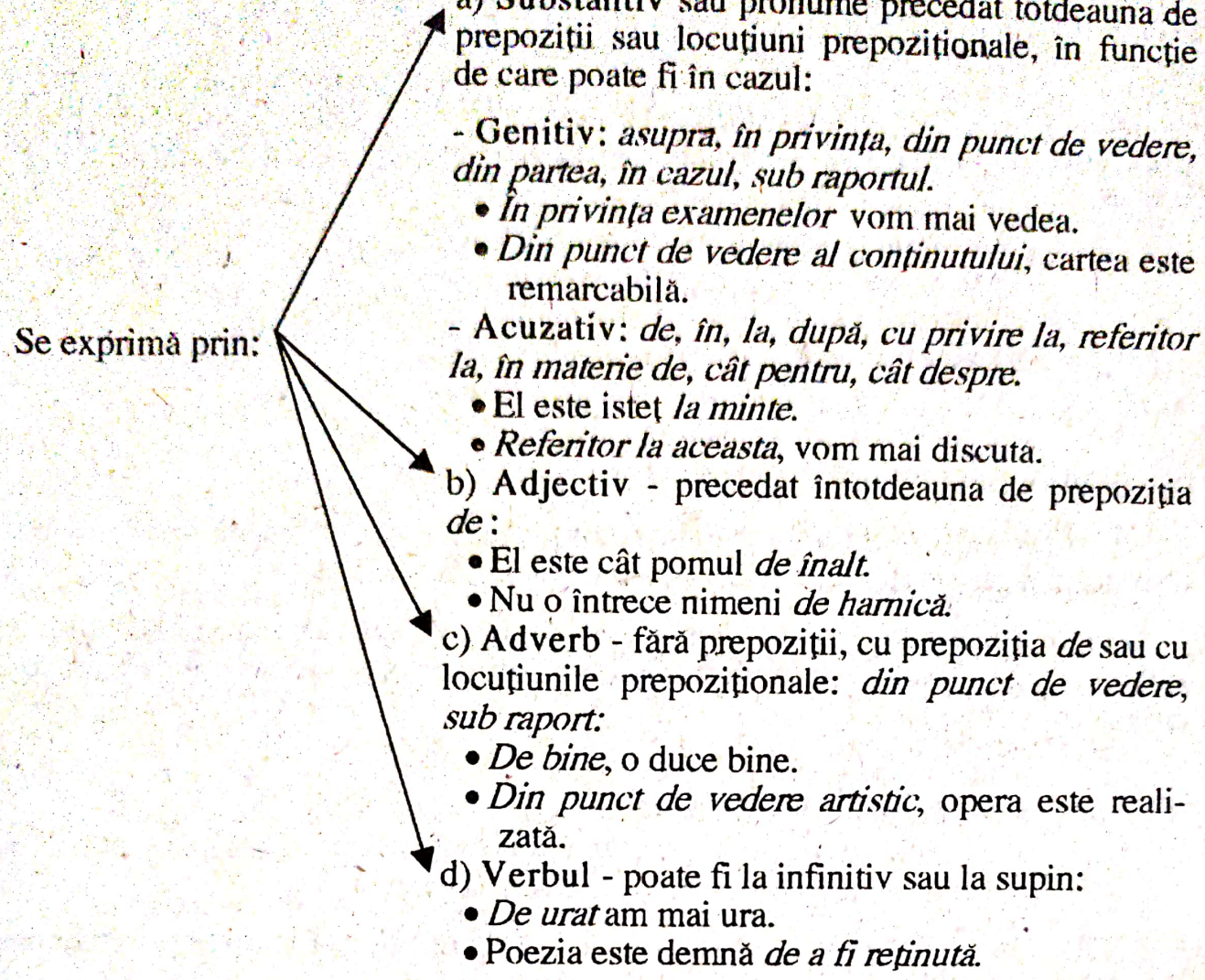

Pentru identificare se poate înlocui prepoziția sau locuțiunea prepozițională cu *în ceea ce privește:*

- Cu privire la examen, nu s-a vorbit nimic./ *În ceea ce privește examenul*, nu s-a vorbit nimic.
- Tânărul era interesat în a câștiga./ Tânărul era interesat *în ceea ce privește câștigul.*

B. Propoziția circumstanțială de relație – determină adjective și verbe, arătând obiectul la care se referă sau se limitează o acțiune sau o însușire.

Se introduce prin: conjuncții: *că, dacă, să;* pronume relative - *ce, ceea ce*, precedate de prepoziții. Este mai puțin reprezentată.

- *Dacă e vorba să plec*, și mâine plec.
- Astăzi, *în ceea ce privește îmbrăcămintea*, moda s-a schimbat.
- *În ceea ce privește conținutul referatului*, nu am avut nimic de completat.

Scanned with OKEN Scanner

IV. Complementul circumstanţial opoziţional. Propoziţia circumstanţială opoziţională

A. Complementul circumstanţial opoziţional – parte secundară de propoziţie care desemnează obiectul sau acţiunea căruia i se opune un alt obiect sau acţiune. Presupune doi termeni: unul care se opune şi cel căruia i se opune.

Termenul care se opune poate fi:

a. Subiect:

- El a plecat *în locul ei.*
- Se găseau peste tot portocale *în loc de mere.*

b. Nume predicativ: *În loc de profesor* s-a făcut medic.

c. Complement: *În loc de discuri* a cumpărat nişte cărţi.

d. Predicat: *În loc de a studia*, se joacă.

Complementul se exprimă prin:

a. Substantiv sau un substitut al substantivului, când termenul care se opune este tot un substantiv sau un substitut al substantivului.

Se construieşte cu ajutorul locuţiunilor prepoziţionale:

– genitiv: *în locul* + un substantiv

- Eu am venit *în locul fratelui meu.*

– acuzativ: *în loc de, drept* + un substantiv:

- Tu, *drept răspuns*, îmi pui o problemă.

b. Verb la modul infinitiv însoţit de locuţiunea prepoziţională *în loc de*, când termenul de opoziţie este tot verb.

- *În loc de a pleca*, s-a hotărât să mai rămână un timp.

B. Propoziţia circumstanţială opoziţională – se corelează prin opoziţie cu un termen din propoziţia regentă (subiect, predicat, nume predicativ, element predicativ suplimentar, complement).

În funcţie de conţinutul raportului de opoziţie şi după elementele de relaţie specifice se pot identifica două tipuri de subordonate opoziţionale:

1. **Opoziţionale ireale** - când faptul exprimat nu se realizează. Se introduc prin locuţiunile conjuncţionale *în loc să, fără* (ca) *să* (mai rar).

- *În loc să meargă la şcoală*, s-a dus la film.
- *În loc să vină miercuri*, a venit joi.
- Vulcanul a izbucnit cu furie, *fără ca oamenii să mai poată face ceva.*

2. **Opoziţionale reale** - când faptul exprimat se realizează în opoziţie cu cel din regentă.

Scanned with OKEN Scanner

Se introduc prin conjuncția: *dacă;* adverbele relative - *unde, când;* locuțiuni conjuncționale - *în timp ce, în vreme ce, pentru ca să.*

- *Dacă el era cel mai bun la română*, tu erai cel mai bun la matematică.
- *Unde până mai ieri era un anonim*, astăzi a devenit campion.
- *În timp ce vara ziua era mai lungă*, iarna ziua era mai scurtă.
- *Când nimeni nu te bagă în seamă*, el, dimpotrivă, te consideră cineva.

Atenție: În structura opoziționalelor, adverbele relativ-interogative *unde* și *când* își pierd valoarea de adverbe relative, devenind conjuncții, fără a mai îndeplini o funcție sintactică.

V. Complementul circumstanțial cumulativ. Propoziția circumstanțială cumulativă.

A. Complementul circumstanțial cumulativ – parte secundară de propoziție care cumulează un fapt exprimat de altcineva. În raportul cumulativ sunt implicați totdeauna doi termeni: un cumulat, în calitate de complement cumulativ și un cumulat, în calitate de subiect, predicat, nume predicativ, element predicativ suplimentar, complement.

a. Subiect:
- *În afară de el* au mai fost premiați și alții.
- *Pe lângă premii* li s-au oferit și bani.

b. predicat:
- *Pe lângă absențe* multe, nici nu înveți serios.

c. nume predicativ:
- *În afară de istoric literar*, Lovinescu a fost un talentat critic.

d. element predicativ suplimentar:
- *Pe lângă asta* a mai plecat și supărat.

e. Complement:
- *În afară de metrou* se poate merge și cu troleibuzul.

Complementul circumstanțial cumulativ se exprimă printr-un substantiv sau un substitut al substantivului; prin verbe la modul infinitiv precedate de locuțiuni prepoziționale: *în afara, în afară de, pe lângă* - în corelație cu adverbul *mai.*

- *În afară de Lucian Blaga* l-am studiat și pe Ion Barbu.
- *Pe lângă frumusețe* îți mai trebuie și minte.

Funcția cumulativă mai poate fi pusă în valoare și cu ajutorul prepozițiilor *între* și *printre*, locuțiunilor adverbiale *în plus, pe deasupra.*

- *Printre alte drepturi*, a fost reținut și cel la învățătură.
- *Pe deasupra*, mai era și rău.
- *În plus de aceasta* era un mare pasionat de sport.

Scanned with OKEN Scanner

B. Propoziția circumstanțială cumulativă - arată ceea ce se adaugă la conținutul regentei, referitor la un obiect, acțiune sau însușire.

a. Un obiect:

- *După ce că și-a vândut întreaga bibliotecă*, acum își vinde și manuscrisele pe care le-a procurat greu.

b. O acțiune:

- *Pe lângă că este silitor*, își ajută și colegii la nevoie.
- *După ce că nu este atent*, mai și vorbește.

c. O însușire:

- *După ce că n-a scris nimic toată ziua*, a mai plecat și supărat.
- *Pe lângă că este frumos*, este și harnic.

Se introduce prin locuțiunile conjuncționale: *după ce că, în afară că, pe lângă că, nu numai că* în corelație cu adverbele: *mai, și, dar, apoi* pe lângă termenii cumulați din propoziția regentă.

- *După ce că plouă*, mai bate și vântul.
- *Pe lângă că era înalt*, apoi mai era și bine făcut.

Locuțiunea conjuncțională *nu numai că* în corelație cu *dar nici* servește ca mijloc de construcție a subordonatelor cumulative dependente de o regentă negativă: *Nu numai că nu vorbește*, dar nici nu aude bine.

VI. Complementul circumstanțial de excepție. Propoziția circumstanțială de excepție.

A. Complementul circumstanțial de excepție - desemnează obiectul sau faptul care se exceptează în raport cu subiectul, cu numele predicativ sau cu complementul:

a. Excepția în raport cu subiectul:
- *În afară de tine*, nu a mai venit nimeni.
- *Cu excepția lui Vasilescu*, toți elevii și-au făcut temele.

b. Excepția în raport cu numele predicativ:
- El era mulțumit *cu excepția unui* singur fapt.

c. Excepția în raport cu complementul:
- *În afară de mare*, în altă parte nu mai merge.
- *În afara unui răspuns* simplu, altceva n-a mai primit.

Se exprimă printr-un substantiv sau un substitut al substantivului, un adjectiv, un verb la infinitiv precedate de locuțiunile prepoziționale: *în afara, în afară de, cu excepția* sau de adverbul *decât*.

Scanned with OKEN Scanner

a. În cazul în care propoziția este afirmativă, complementul de excepție se corelează cu pronumele și adjectivele nehotărâte: *oricine, orice, oricare, fiecare, tot* sau cu adverbele nehotărâte: *oricând, oriunde, oriîncotro.*

- *În afară de el*, oricine poate să vină.
- Am acceptat toate propunerile, *cu excepția celor formulate* de tine.
- *În afară de marțea viitoare*, oricând voi putea veni.

b. În cazul în care propoziția este negativă, complementul de excepție se corelează cu pronumele sau adjectivele negative sau nehotărâte: *nimeni, nimic, nici, altcineva, altceva;* cu adverbele negative sau nehotărâte: *niciodată, nicăieri, altundeva.*

- *În afară de mine*, nimeni n-a mai fost.
- *În afară de caiete*, n-am mai cumpărat nimic.
- *În afară de stadion*, nicăieri nu l-am mai văzut.

B. Propoziția circumstanțială de excepție - exprimă ceea ce se exclude în raport cu sensul regentei.

Se introduce prin:

a. Locuțiuni conjuncționale: *în afară că, cu excepția că*, în corelație cu pronumele nehotărât *altceva*:

- *În afară că și-a pierdut vremea de pomană*, altceva n-a mai rezolvat.
- *În afară că este un băiat talentat*, altceva nu se mai poate spune despre el.

b. Conjuncțiile: *că, să, dacă* precedate de adverbul *decât* în corelație cu pronumele nehotărât *altceva*:

- Nu mi-a spus altceva, *decât că nu vine.*
- Nu m-a rugat altceva, *decât să-l anunț* când vin.

c. Pronume și adverbe relative precedate de adverbul *decât* sau de locuțiunea prepozițională *în afară de*, în corelație cu pronumele și adverbele nehotărâte: *altcineva, altceva, altundeva, altcândva*, astfel:

- N-a mai sosit altcineva, *decât cine a trebuit.*
- N-am găsit altceva, *decât ce mi-a trebuit.*
- *În afară de cine a fost anunțat*, altcineva n-a mai venit.

Scanned with OKEN Scanner

PROCEDEE DE TRANSFORMARE A PROPOZIŢIEI ÎN FRAZĂ ŞI A FRAZEI ÎN PROPOZIŢIE

Contragerea unei propoziţii subordonate secundare în parte de propoziţie (reducere sau scurtare)	Dezvoltarea unei părţi de propoziţie în propoziţie subordonată (expansiune)
Mod de realizare 1. *Se elimină predicatul:* - prin transformarea verbului la un mod nepersonal - prin transformarea verbului într-un substantiv sau adjectiv, adverb - se elimină verbul copulativ sau predicatul	**Mod de realizare** 1. *Intervenţia unui predicat:* - prin modificarea unei forme verbale nepredicative în una predicativă (infinitivul, supinul...se transformă în indicativ, conjunctiv) - prin transformarea în verb predicativ a unui substantiv, adjectiv - prin introducerea unui predicat sau a unui verb copulativ
2. *Se elimină elementul de relaţie subordonator:* • pronume şi adjective relative: *care, cine, ce, cât* • adverbe relative: *când, unde, cum* • conjuncţii şi locuţiuni conjuncţionale: *că, să, dacă, fiindcă, deşi, încât, cu toate că, în timp ce* etc.	2. *Intervin elemente de relaţie subordonatoare* • pronume şi adjective relative: *care, cine, ce, cât, ceea ce* • adverbe relative: *când, unde, cum* • conjuncţii şi locuţiuni conjuncţionale: *că, să, dacă, fiindcă, deşi, încât, cu toate că, în timp ce* etc.
3. Modificări secundare	3. Modificări secundare

Model de transformare

A. Dezvoltarea unei părţi de propoziţie subordonată corespunzătoare

Am văzut un film interesant.

interesant = atribut adjectival, exprimat prin adjectiv variabil, gen masculin, număr singular, caz acuzativ, grad pozitiv

Se dezvoltă în propoziţie atributivă:

Am văzut un film/ *care era interesant.*

B. Contragerea unei propoziţii secundare în parte de propoziţie corespunzătoare

Când s-a înserat[1] ,/ am plecat acasă[2].

1 CT (1) 2P

Propoziţia secundară circumstanţială de timp nr.1 se contrage în complement circumstanţial de timp:

Pe înserate, am plecat acasă.

pe înserate = c.c.timp, exprimat prin locuţiune adverbială de timp

sau: *Înserându-se*, am plecat acasă.

înserându-se = c.c.timp, exprimat prin verb la modul gerunziu, diateza reflexivă, conjugarea I.

Scanned with OKEN Scanner

CUVINTE ŞI CONSTRUCŢII INCIDENTE

1. Construcţiile incidente apar frecvent în texte care cuprind dialog şi conţin comentarii ale autorului, o explicaţie suplimentară, o precizare – fără a avea o legătură sintactică cu fraza.
2. Construcţiile incidente pot fi izolate prin: virgule, linioare de pauză sau paranteze.
3. Construcţiile incidente pot fi:
   a. cuvinte (verbe, adverbe)

      Sosesc, *firește*, repede.
      Nu scriu – *adăugă* – pentru a nu pierde timpul.

   b. propoziţii simple sau dezvoltate:

      • „Bătrânii ajung o vreme rea, *şopti oşteanul la urechea lui Mihu*, când nu înţeleg nimica…“ (M.Sadoveanu, „ Neamul Şoimăreştilor“)
      • Am să vin – *m-am gândit* – repede.

   c. fraze: „Fire-ar afurisit să fie cine a mai desfiinţat catiheţiile cele tocmai acum în vremea noastră! *zice Zaharia lui Gâtlan, plin de năduf, după cè-am ieşit la drum, afară”* (I.Creangă, „Amintiri din copilărie”)

NOŢIUNI DESPRE LIMBĂ ŞI STIL

Noţiuni despre limbă

Limba – vorbită de un popor, de o comunitate de oameni – se defineşte ca un sistem complex de semne lingvistice, format în decursul convieţuirii istorice. Elementele care conferă unitate sunt: fonetice, lexicale, gramaticale (morfologie, sintaxă).

Limba literară este „aspectul cel mai îngrijit al unei limbi, care se conformează în cel mai înalt grad tuturor normelor gramaticale fixate, folosit în scris şi în mare măsură în vorbirea oamenilor instruiţi“ *(Mic dicţionar enciclopedic).*

Noţiuni despre stil

Stil: (fr. *style* – lat. *stylus* - gr. *stylos* – care desemna condeiul de metal sau de os folosit la scrierea pe tăbliţe cerate). În *Micul dicţionar enciclopedic*, noţiunea de stil cuprinde mai multe accepţiuni: a) - particularităţile, caracteristicile unei structuri, ale unor civilizaţii, epoci, activităţi; b) - concepţie şi mod de exprimare a gândirii, specifice unei arte sau unui artist, unui curent, unei epoci, unei şcoli naţionale; c) - totalitatea particularităţilor lexicale, morfologice,

Scanned with OKEN Scanner

sintactice, fonetice şi topice, precum şi a procedeelor de exprimare caracteristice unui individ sau unei categorii de vorbitori; d) - variante ale limbii literare folosite în diferite domenii de activitate (**stiluri funcţionale** sau **limbaje funcţionale**) - stil ştiinţific, stil administrativ, stil publicistic, stil beletristic; e) - **stil propriu** - aspectul limbii care urmăreşte numai realizarea funcţiunii de comunicare, de informare exactă, obiectivă folosit, mai ales, în ştiinţă, în viaţa politică, administrativă etc.; f) - **stilul figurat** - aspect al limbii aparţinând artei literare, care urmăreşte realizarea funcţiunii expresive, de transmitere a reacţiei personale a vorbitorului faţă de realitatea respectivă; g) - mod de comportare *(în stil mare)*.

De asemenea, dicţionarul explică şi înţelesul sintagmei **stil calendaristic** – denumire folosită pentru cele două sisteme de calendar: calendarul iulian, 46 î.e.n., numit şi **stil vechi**, şi calendarul gregorian, 1582, numit şi **stil nou**, între care exista iniţial o diferenţă de 10 zile, iar azi o diferenţă de 13 zile. În România, calendarul gregorian a fost introdus în 1919, ziua de 1 aprilie, stil vechi devenind 14 aprilie, stil nou.

Stilurile (limbajele, funcţionale) ale limbii române

În funcţie de angajarea persoanei vorbitorului, stilul prezintă unele particularităţi care conferă diferenţieri, după cum urmează:

1. Exprimare ocazională despre anumite evenimente ce presupun o adresare în care se foloseşte pluralul persoanei (sau chiar pronumele de politeţe), cazul vocativ, precum şi alte expresii care dau aspect de solemnitate, de unde şi denumirea de **stil solemn**. Exemplu: discursul de deschidere a anului şcolar, discurs care implică formule adecvate.

2. Exprimarea ocazionată de o situaţie obişnuită, mai degajată, abandonând chiar caracterul îngrijit al limbii literare, având funcţie referenţială. Exemplu: acelaşi eveniment referitor la deschiderea anului şcolar poate fi relatat în familie în mod apropiat, deschis, îmbrăcând un **stil familiar**.

3. Exprimarea ocazionată de o relatare care nu angajează persoana vorbitorului, comunicarea constituindu-se într-o simplă informaţie, este cunoscută sub denumirea de **stil neutru**; este **stilul presei**, prin care se aduc la cunoştinţă diverse ştiri.

Limba populară se defineşte ca variantă neelaborată a limbii comune.

Limba literară este o variantă elaborată, normată a limbii comune. Definirea a ceea ce este **corect** sau **incorect** se realizează prin raportarea la regulile instituţionalizate cunoscute de toţi vorbitorii şi care asigură aspectul corectitudinii limbii.

Limba literară cuprinde un **limbaj mediu standard** – respectat de către toţi vorbitorii limbii comune, precum şi **limbajele specializate**, funcţionale, variante ale limbii literare îngrijite, cu trăsături lingvistice determinate de factori social-culturali, de domeniile de activitate, variante proprii medicinei, electronicii, agriculturii etc. Se pot identifica în limbă:

Scanned with OKEN Scanner

1 - **stilul (limbajul) tehnico-ştiinţific** – propriu comunicării din domeniul ştiinţelor exacte, al tehnicii (judecăţi, raţionamente, concepte, noţiuni cu terminologie specifică), având o rigoare proprie (descrierea ştiinţifică, naraţiunea ştiinţifică, paralela, sinteza, comunicarea ştiinţifică); 2 - **stilul (limbajul) administrativ**, propriu comunicării în domeniile social, economic, diplomatic, administrativ şi care se caracterizează prin obligativitatea folosirii unor formule consacrate, fixe, uniformizate, clare, concise (cererea, curriculum vitae, memoriul, chitanţa, bonul, referatul, procesul-verbal, precum şi compunerile oficiale care au un caracter oral – alocuţiunea, toastul, intervenţia, discursul); 3 - **stilul (limbajul) publicistic** – propriu presei, mai puţin omogen decât cele enumerate mai sus; se caracterizează prin claritate, concizie şi, mai ales, prin modul în care, îmbinând particularităţi ale tuturor stilurilor funcţionale, contribuie la accesibilizarea informaţiei din toate domeniile (articolul, reportajul, masa rotundă, note de lectură, cronica, foiletonul); 4 - **stilul (limbajul) artistic** – propriu comunicării în operele literar-artistice; foloseşte elemente din toate stilurile şi din toate sferele limbii: populare, literare. Are ca specific **imaginea artistică**. Prin gradul de expresivitate spre care tinde, stilul artistic este în opoziţie cu stilul ştiinţific şi cu cel administrativ, a căror expresivitate este nulă. Se caracterizează prin: licenţe poetice (excepţii de la regulile gramaticale), preferinţe pentru sensurile figurate, conotative, prin valorificarea ambiguităţilor, a structurilor lingvistice cu grad de originalitate. Vizează sensibilitatea şi imaginaţia cititorului.

Ca trăsături caracteristice, menţionăm: variaţia, simetria, naturaleţea, incisivitatea, eufonia, expresivitatea (la nivel: fonetic, lexical, morfologic, sintactic, al semnelor de punctuaţie şi de ortografie). Compuneri pe bază de texte literare: recenzia, rezumatul, analiza literară, comentariul literar, caracterizarea unui personaj, paralela, sinteza (unui moment, a unui scriitor, a unui curent literar etc.) intervenţia, disertaţia, eseul şi chiar nota (referitoare la o problemă literară, asupra unui text literar) etc.; 5 - **stilul epistolar** - propriu corespondenţei - caracteristic prin obligativitatea folosirii unor formule distincte, specifice, de care trebuie să se ţină seama; sunt, mai ales, cerinţe referitoare la exprimarea literară, sobră, academică (indiferent de gradul de familiaritate al celor implicaţi): biletul, telegrama, cartea poştală, vederea, scrisoarea (familială, amicală, de mulţumire, de felicitare, de justificare, de dragoste etc.), invitaţia, cartea de vizită; 6 - de asemenea, se conturează şi o altă variantă – **stilul didactic** – propriu manualelor şcolare şi activităţii şcolare desfăşurate între elevi şi profesori, cu specificul respectiv, interferând toate stilurile funcţionale, variantele acestora. Pot fi citate ca discipline de întrepătrundere a stilurilor: istoria, filozofia, pedagogia, psihologia, geografia, istoria, teoria şi critica literară.

Scanned with OKEN Scanner

STILURI FUNCŢIONALE
Schemă recapitulativă

Stilul	Modalităţi de comunicare – caracteristici	Compuneri specifice
Oficial administrativ	I. Se foloseşte în domeniul relaţiilor oficiale. II.Modalităţi de realizare 1. Scris : în documente şi acte oficiale: administrative, politice, juridice, economice etc. - Monolog: 2. Oral: cuvântări rostite cu ocazii speciale 1. Scris: corespondenţă oficială - Dialog: 2. Oral: relaţii oficiale, instituţii şi publice III. Caracteristici: 1. Respectă normele limbii literare sub aspectele: fonetic, gramatical, lexical. 2. Caracter obiectiv, impersonal, fără afectivitate 3. Accesibilitate, claritate, precizie 4. Exprimare rigidă, în formule fixe şi terminologie specifică: (paragraf, subsemnatul, adeverinţă, proces-verbal)	Cererea Referatul Raportul Darea de seamă Adeverinţa Caracterizarea Procesul-verbal Bonul Compuneri orale Alocuţiunea Toastul Intervenţia Autograful Discursul (cuvântarea) - politic - ştiinţific - solemn - academic - ocazional
Tehnico-ştiinţific	I. Se foloseşte în domeniul ştiinţei şi tehnicii II. Modalităţi de realizare: 1. Scris : lucrări ştiinţifice şi tehnice - Monolog: 2. Oral: prelegeri, comunicări - Dialog: Oral - în cadrul colocviilor, dezbaterilor ştiinţifice III. Caracteristici: 1. Respectă normele limbii literare. 2. Caracter obiectiv; prezintă idei şi raţionamente; expresivitate zero 3. Claritate, concizie, proprietate 4. Foloseşte un vocabular specializat fiecărui domeniu de ştiinţă: terminologie tehnico-ştiinţifică, neologisme cu caracter internaţional şi cuvinte monosemantice. 5. Lexicul ştiinţific cuprinde numeroase cuvinte derivate cu prefixe şi pseudoprefixe neologice (izobară, extralingvistic) sau compuse cu elemente de compunere savante (agronom, cardiolog, filozof). 6. Comunicările sunt însoţite de mijloace extralingvistice: planşe, hărţi, tabele.	Descrierea ştiinţifică Naraţiunea ştiinţifică Paralela Sinteza Comunicarea ştiinţifică Dizertaţia, Nota

Scanned with OKEN Scanner

Stilul	Modalităţi de comunicare – caracteristici	Compuneri specifice
Stilul publicistic	I. Apare în comunicări cu funcţie propagandistică. II. Modalităţi de realizare: 1. Scris : presă, publicaţii - Monolog: 2. Oral: radio, televiziune 1. Scris: interviuri consemnate în scris - Dialog: 2. Oral: dezbateri publice la radio sau TV III. Caracteristici: 1. Contopeşte elementele intelectuale şi afective în scop propagandistic şi de agitaţie. 2. Are caracter tendenţios, fiind expresia unei atitudini exprimate în mod evident. 3. Mare varietate de forme publicistice 4. Materialul este luat din realitatea imediată şi însoţit adesea de mijloace extralingvistice: fotografii, tabele, hărţi, statistici etc. 5. Reflectă normele limbii literare şi este sensibil la inovaţia lingvistică pe care o pune în valoare. 6. Valorifică toate sectoarele vocabularului: termeni ştiinţifici, neologici, regionali, populari. 7. Foloseşte cuvinte cu sensuri figurate, comparaţii, epitete, enumeraţii, antiteze, mijloace ale satirei şi umorului, vorbirea directă şi indirectă. 8. Este uşor accesibil înţelegerii publicului. 9. Recurge la formulări eliptice, lozincă, chenare, citate, maxime, titluri frapante.	Articolul Reportajul Interviul Masa rotundă (interviul colectiv) Nota de lectură Recenzia Cronica - politică - economică - literară - artistică - sportivă Foileton
Stilul colocvial (al conversaţiei uzuale)	I. Se foloseşte într-o sferă restrânsă: relaţii neoficiale, particulare, intime. II. Moduri de exprimare: 1. Oral : cu frecvenţă maximă în conversaţia uzuală 2. Scris: scrisori - Dialog: 1. Scris: notiţe, jurnal intim 2. Oral: relatări, urări, felicitări, toasturi 3. Monolog interior: realizat în enunţuri gândite, nu rostite. III. Caracteristici: 1. Întrebuinţare generală; însuşit de vorbitori încă din primii ani de viaţă 2. Mijloace lingvistice variate: exprimări literare regionale, populare, argotice, limbaje 3. Caracterizat prin naturaleţe, relaxare, degajarea exprimării şi preferinţa pentru informaţia lipsită de precizie (pronume, numerale şi adverbe nehotărâte: *cineva, careva, unul, altul, undeva...*) 4. Oscilare între economie şi abundenţă în exprimare 5. Încărcătură emoţională mare, exprimată prin: diminutive, augmentative, superlative populare, interjecţii, topica afectivă a enunţului, folosirea cuvintelor la modă, a lexicului popular, familiar şi regional, a elementelor de argou şi jargou, a ticurilor verbale 6. Înclinaţie spre satiră şi umor prin: porecle, răstălmăciri, calambur, jocuri de cuvinte	Biletul Telegrama Cartea poştală ilustrată Scrisoare: - amicală, - familială - de mulţumire - de felicitare - de recomandare - de dragoste - de justificare etc. Invitaţia Cartea de vizită

Scanned with OKEN Scanner

Stilul	Modalităţi de comunicare – caracteristici	Compuneri specifice
Literar artistic	I. Se foloseşte în operele literar-artistice II. Modalităţi de realizare: Monologul: - scris - oral III. Caracteristici: 1. Exprimă idei şi sentimente transmise prin intermediul imaginii artistice care apelează la sensibilitatea şi imaginaţia cititorului 2. Valorifică toate sectoarele lexicului: arhaisme, regionalisme, neologisme, argou, cuvinte populare. 3. Limbaj bogat, variat, cuprinzând cuvinte polisemantice, sensuri figurate, sinonime etc. 4. Valorifică resursele expresive ale tuturor nivelelor limbii: fonetic, lexical - semantic, morfologic, sintactic, contextul cu înţeles complet.	Profilul literar Recenzia Rezumatul Conspectul Transformările de texte Compilaţia Analiza literară Comentariul literar Caracterizare Sinteză Paralele Eseu Descriere Naraţiune Portret

Calităţile generale ale stilului

1. **Claritatea:** înlănţuirea logică; conţinut accesibil; construcţii sintactice corecte.	Opuse clarităţii: **ambiguitatea, obscuritatea, echivocul, nonsensul, pleonasmul, paradoxul.**
2. **Proprietatea:** folosirea celor mai potrivite cuvinte, sensuri, structuri sintactice în exprimarea ideilor şi sentimentelor; alegerea registrului lingvistic adecvat, potrivit conţinutului; concordanţă deplină între conţinut şi expresie.	Opuse proprietăţii: amestecul de elemente specifice unor stiluri diferite; neadecvarea formei la conţinut.
3. **Precizia:** folosirea riguroasă, precisă a cuvintelor, formelor, structurilor pentru exprimarea ideilor. Organizarea clară, logică; absenţa digresiunilor.	Opuse preciziei: **prolixitatea** (comunicarea încărcată cu cuvinte de prisos), digresiunea (abaterea de la ideea centrală).
4. **Corectitudinea:** respectarea normelor limbii literare.	Opuse corectitudinii: abaterile de orice fel de la normele exprimării corecte (fonetisme, forme şi structuri sintactice folosite greşit sau neadecvate conţinutului).
5. **Puritatea:** utilizarea cuvintelor, sensurilor, formelor, structurilor sintactice admise de limba literară; omogenitatea structurilor lingvistice.	Opusă purităţii: folosirea unor cuvinte, forme şi structuri neadmise de limba literară (de ex.: cuvinte şi expresii argotice vulgare sau triviale).

Scanned with OKEN Scanner

Calităţi particulare ale stilului

1. **Naturaleţea:** exprimare firească, rezultat al stăpânirii perfecte a resurselor limbii.	Opuse naturaleţii: afectarea şi emfaza, folosirea unor cuvinte preţioase, menite să şocheze.
2. **Simplitatea:** pune în evidenţă valoarea sugestivă a cuvintelor şi structurilor sintactice simple.	Opuse simplităţii: simplismul, superficialitatea.
3. **Armonia:** armonizarea părţilor operei; echilibru, cadenţă, ritm.	Opusă armoniei: cacofonia, succesiunea unor sunete care creează sonorităţi neplăcute.
4. **Demnitatea:** folosirea cuvintelor şi a expresiilor admise de limba literară.	Opusă demnităţii: formularea grosolană, trivială, vulgară.
5. **Concizia:** utilizarea mijloacelor lingvistice strict necesare comunicării.	Opusă conciziei: exprimarea confuză, prolixă.
6. **Retorismul:** expresia avântată, entuziastă.	Exprimare reţinută, fără echivoc
7. **Fineţea:** subtilitatea exprimării, rafinamentul ei.	Lipsă de nuanţare Platitudine
8. **Umorul:** prezintă cu îngăduinţă aspectele ridicole ale vieţii.	Exprimare directă impersonală
9. **Ironia:** prezentarea unor aspecte negative prin disimularea lor.	Prezentare obiectivă neutră
10. **Oralitatea:** reproducerea particularităţilor limbii vorbite.	

Defecte ale stilului

1. Opus clarităţii:
   a. *obscuritate:* text ilizibil; pronunţie incorectă; cuvinte şi structuri sintactice neobişnuite;
   b. *nonsensul:* conţine o contradicţie logică;
   c. *paradoxul:* o opinie contrară celei general acceptate;
   d. *echivocul:* sens neclar, ambiguu;
   e. *pleonasmul* şi *tautologia:* repetarea unor cuvinte cu acelaşi sens.

Scanned with OKEN Scanner

2. Opus proprietății: amestecul de elemente caracteristice unor stiluri diferite.

3. Opus preciziei:

   a. *prolixitatea*: comunicare încărcată cu cuvinte de prisos.
   b. *digresiunea*: abatere de la ideea centrală.

4. Opus corectitudinii:

   a. *solecism:* greșeală sintactică; absența acordului; folosirea greșită a locuțiunilor;
   b. *anacolut:* construcție sintactică incorectă, rezultată din intersectarea a două construcții diferite.

5. Opus purității: *abuz* în folosirea cuvintelor cu sensuri arhaice, neologice, argotice.

6. Opus naturaleței: *afectarea*, *emfaza*, folosirea de cuvinte prețioase, menite să uimească.

7. Opus simplității: simplismul, superficialitatea.

8. Opus armoniei: *cacofonia* – succesiunea unor sunete care creează sonorități neplăcute.

9. Opus demnității: formulare grosolană, trivială, vulgară.

10. Opus retorismului: exaltare, exagerare.

11. Opus finețiii: depășirea firescului.

12. Opus umorului: sobrietate excesivă.

13. Opus ironiei: exagerare care poate duce la zeflemea.

14. Opus conciziei: exprimare confuză, difuză.

15. Opus oralității: lipsă de penetranță, în condițiile unei intervenții orale, lipsite de oralitate.

Figuri de stil

Figură de stil = procedeu prin care se modifică înțelesul propriu al unui cuvânt sau construcția gramaticală pentru a sugera imagini. Pentru acest concept se mai folosește și termenul de trop.

Scanned with OKEN Scanner

Figura de stil	Definiția	Exemple
Alegorie	Alcătuită dintr-o înșiruire de metafore, personificări, comparații, formând o imagine unitară prin care poetul sugerează noțiuni abstracte, prin intermediul faptelor și al lucrurilor concrete.	„Să le spui curat Că m-am însurat C-o mândră crăiasă A lumii mireasă" *(Miorița)*
Aliterație	Repetarea unui sunet sau a unui grup de sunete, de obicei din rădăcina cuvintelor, cu efect eufonic, imitativ, expresiv (onomatopeic).	„ Vâjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie… Urlă câmpul și de tropot și de strigăt de bătaie" (Mihai Eminescu)
Anacolut	Construcție gramaticală eronată constând în lipsa de legătură între începutul și sfârșitul unei idei sau în întreruperea construcției sintactice începute și continuarea frazei cu altă construcție. În operele literare, anacolutul este folosit adesea ca mijloc de caracterizare a unor personaje.	„Eu dom'judecător, reclam, pardon, onoarea mea care m-a-njurat, și clondirul cu trei chile mastică prima, care venisem tomn'atunci cu birja (…)" (I.L.Caragiale)
Anafora	Repetarea unui cuvânt sau a mai multor cuvinte, versuri, propoziții, fraze. În poezia populară procedeul este frecvent - contribuind la sublinierea ideii poetice, la realizarea unor simetrii.	„Doină zic, doină suspin, Tot cu doina mă mai țin, Doină zic, doină șoptesc, Tot cu doina viețuiesc." (*Doina*) „Trebuie să mergem înainte (…) Trebuie ca prin cultură să ridicăm pe țăranul român." (M.Kogălniceanu)
Antifraza	Folosirea unui cuvânt sau a unei expresii cu sens ironic, contrar adevăratului sens. Reprezintă o formă atenuată a ironiei.	„Țipătescu (care a tot bătut din călcâi cu impacientă, coboară, încet, rar și cu dinții strânși). – Iubite și stimabile Catavencu, nu înțeleg pentru ce între doi bărbați, cu oarecare pretenție de seriozitate, să mai încapă astfel de meșteșuguri și rafinării de maniere…" (I.L.Caragiale)
Antiteza	Opoziția dintre două cuvinte, fapte, personaje, idei, situații, menite să se reliefeze reciproc.	„Ea un *înger* ce se roagă El un *demon* ce visează; Ea o *inimă de aur* - El un *suflet apostat*". (M.Eminescu)
Antonomaza	Înlocuiește un nume propriu de persoană cu unul comun (tratat ca nume propriu) sau un nume comun cu unul propriu (tratat ca nume comun).	„Bardul de la Mircești" în loc de „Alecsandri", „un mecena" în loc de „ un protector al artelor".
Apocopa	Suprimarea unui sunet vocalic sau a unei întregi silabe, fără să se schimbe sensul cuvântului.	„…Zidul se suia Și o cuprindea Pân' la gleznișoare, Pân' la pulpișoare, Pân' la costișoare Dar ea vai de ea, Tot mereu plângea…" (Monastirea Argeșului)

Scanned with OKEN Scanner

Figura de stil	Definiția	Exemple
Apostrofa	Oratorul sau autorul își întrerupe firul expunerii, pentru ca, stăpânit de un sentiment puternic, să se adreseze unor ființe sau lucruri personificate, cu o întrebare, cu o exclamație ori cu o afirmație sentențioasă. Folosită în retorică și în creația literară.	„Dar de ne-om prăpădi cu toții, Tu, Oltule, să ne răzbuni." (O.Goga) „Cum nu vii tu, Țepeș Doamne, ca punând mâna pe ei,/Să-i împarți în două cete: în smintiți și în mișei…?" (M.Eminescu)
Asindeton	Suprimarea conjuncțiilor copulative dintre părțile de propoziție sau dintre propozițiile unei fraze; asigură rapiditate, vioiciune, ritm precipitat.	„Tropotă copitele, Pulberea o scurmă, Turcii-și pierd săritele Alungați din urmă." (Șt.O.Iosif) „Când, în cursul lecției, se deda unei limpeziri sintactice, se lăsa transportat de un mod foarte aparte de a întinde cuvântul, de a-l silabisi, de a-l ritma." (Lucian Blaga)
Comparația	Alăturarea a doi termeni, cu scopul de a li se releva trăsăturile. Notele asemănătoare trebuie să fie surprinzătoare, ca să asigure noutatea și puterea sugestivă a comparației.	„Atât de fragedă te-asameni Cu floarea albă de cireș" (M.Eminescu)
Conversie	Inversarea termenilor într-o propoziție sau frază, fără modificarea înțelesului acestora.	„Femeie între stele și stea între femei" (M.Eminescu) „Un cer de stele dedesubt, Deasupra cer de stele; …… Și din repaos m-am născut Mi-e sete de repaos" (M.Eminescu)
Corespondență	Legătură, raport între lucruri, fenomene, senzații, concordanță, armonie, analogii. Poeții simboliști folosesc foarte mult corespondențele.	„A negru, E alb, I roșu, U verde, O de azur…" (Arthur Rimbaud) „Alb A; E gri; I roșu, un cer în asfințire, Albastru O, imensul în lacuri oglindit, U mugetul furtunii și-al crimei colț vădit Alcovul criptei negre, lugubră prohibire…" (M.Demetriade)
Elipsa	Scurtarea exprimării, prin suprimarea unui termen care a fost folosit puțin mai înainte. Procedeu uzual în limba vorbită și scrisă.	Trahanache:„– Ce sunteți d-voastră, mă rog? (sunteți) Vagabonzi? Nu! (sunteți) Zavragii? Nu!… (sunteți) Căuzași?" (I.L.Caragiale) „Homo (est) homini lupus." (Omul este pentru om un lup.) (Plaut) „Cum e turcul, (este) și pistolul."
Enumerație	Înșiruirea unor termeni de același fel, care conduce la amplificarea ideii exprimate.	„Oh! pădure tânără!… Unde sunt moșii voștri?Presărați… la Orbic, la Chilia, la Baia, la Lipnic, la Soci, pe Teleajen, la Racova, la Războieni". (B.Șt.Delavrancea) „Prin foc, prin spângi, prin glonț, prin fum, Prin mii de baionete." (V.Alecsandri)
Epifonema	Exclamație sentențioasă care încheie un discurs, o judecată, o narațiune. Se deosebește de sentință prin faptul că aceasta poate fi folosită izolat, iar epifonema numai la sfârșitul unui context.	„Rostește lin, în clipe cadențate/ «Nu-nvie morții, e-n zadar, copile!»" (M.Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

Figura de stil	Definiția	Exemple
Epitet	Determinarea unui substantiv sau verb printr-un adjectiv, adverb etc. menit să exprime acele însușiri ale obiectului care înfățișează imaginea lui, așa cum se reflectă în simțirea și fantezia scriitorului.	„Din dalb iatac de foișor Ieși Zamfira-n mers isteț, Frumoasă ca un gând răzleț Cu trupu-nalt, cu părul creț, Cu pas ușor." (G.Coșbuc)
Eufemism	Potențarea prin perifrază sau substituire a unei expresii cu sens dur, jignitor sau obscen. Se aseamănă cu ironia.	„Zici adesea de una ajunsă în vârstă cuvioasă Că atestatul vremii nu va să-l priimească." (Gr.Alexandrescu) Ei nu sunt în relații bune (în loc de: ei sunt certați). Al cu coarne; Uciga-l crucea (în loc de dracul).
Gradație	Trecere treptată, crescândă sau descrescândă, de la o idee la alta și prin care se urmărește scoaterea în evidență a ideii sau nuanțarea exprimării.	**Gradație ascendentă:** „Și-aprinde lângă Argeș luleaua și văpaia Din pipă încă-i arde, ajuns pe Himalaia, Și pâinea coaptă-acasă, într-un cuptor domol I-o gustă pinguinii tot proaspătă la pol Și, în sfârșit, urmașul lui Prometeu, el, omul, A prins și taina mare a tainelor, atomul." (T.Arghezi) **Gradație descendentă:** „Dar din ce în ce s-alină Toate zgomotele-n sat, Muncitorii s-au culcat. Liniștea-i acum deplină Ș-a-nnoptat." (G.Coșbuc)
Hiperbola	Exagerare, mărire sau micșorarea trăsăturilor unei ființe, ale unui lucru, fenomen sau eveniment, pentru a-i impresiona pe cititori.	„...Și pe oasele lor s-au așezat și stă tot pământul Moldovei, ca pe umerii unor uriași!" (B.Șt.Delavrancea)
Imprecație	Se exprimă, sub formă de blestem, dorința pedepsirii unei persoane.	„Bată-l crucea, om bogat, Om bogat și făr'de sfat." (popular) „Afurisit să fie câneriul de vornic, și cum au ars el inima unei mame, să-i ardă inima sfântul Foca de astăzi (...)" (Ion Creangă)
Interogație retorică (poetică)	Adresarea unei întrebări (sau serii de întrebări) al cărei răspuns nu se așteaptă.	„Căci, întreb, la ce-am începe să-ncercăm În luptă dreaptă/ A turna în formă nouă limba veche și-nțeleaptă." (M.Eminescu)
Inversiune	Schimbarea topicii obișnuite a cuvintelor, în propoziție sau frază.	„Peste vârfuri trece lună, Codru-și bate frunza lin, Dintre ramuri de arin Melancolic cornul sună." (M.Eminescu)
Invectivă	Exprimare violentă, apostrofă necruțătoare la adresa unei persoane etc.	„Prea v-ați arătat arama, sfâșiind această țară, Prea făcurăți neamul nostru de rușine și ocară, Prea v-ați bătut joc de limbă, de strămoși și obicei, Ca să nu s-arate-odată ce sunteți – niște mișei." (M.Eminescu)
Invocația retorică	Adresarea către un personaj absent sau imaginar. Invocarea muzei. (Homer, Vergiliu, I.Budai-Deleanu)	„Cum nu vii tu, Țepeș Doamne, ca punând mâna pe ei, Să-i împarți în două cete: în smintiți și în mișei." (M.Eminescu)

Scanned with OKEN Scanner

Figura de stil	Definiția	Exemple
Metafora	Trecerea de la sensul obișnuit al unui cuvânt la alt sens, prin intermediul unei comparații subînțelese.	„Și cum sub bolta lui aprinsă În smalț de fulgere albastre Încheagă-și glasul de aramă: Cântarea pătimirii noastre." (O.Goga) „Noaptea întreagă, Dănțuiesc stele în iarbă" (Lucian Blaga)
Metonimie	Se exprimă cauza prin efect, efectul prin cauză, conținutul prin obiectul care îl conține, abstractul prin concret, autorul în locul operei, obiectul posedat în locul posesorului, pluralul prin singular.	„Minciuna stă cu regele la masă." (Al.Vlahuță) „Și-a fost de veste lumea plină Că steagul turcului se-nchină." (G.Coșbuc)
Onomatopee	Se imită prin elementele sonore ale unui cuvânt anumite sunete din natură și se creează armonie imitativă.	„Și pornind eu cu demâncarea, numai ce aud pupăza cântând: – Pu-pu-pup! pu-pu-pup! pu-pu-pup!" (Ion Creangă) „Iar din plosca ei de gușă De mătușă Un tăios, un aspru: hârrș..." (Ion Barbu)
Personificare	Se atribuie ființelor necuvântătoare, lucrurilor, elementelor naturii, unor idei abstracte însușiri sau manifestări ale omului.	„Împărat slăvit e codrul, neamuri mii îi cresc sub poale." (M.Eminescu)
Repetiție	Folosirea de mai multe ori a aceluiași cuvânt sau a mai multor cuvinte, spre a întări o idee sau o expresie.	„Dormeau adânc sicriele de plumb, Și flori de plumb și funerar vestmânt... Stam singur în cavou... și era vânt... Și-i atârnau aripele de plumb..." (George Bacovia)
Oximoron	Exprimă o ironie subtilă sau un adevăr usturător, sub forma asocierii paradoxale cu doi termeni contradictorii.	„Sărăcie lucie" „Dureros de dulce" „Când nu s-ascundea nimica Deși tot era ascuns" (M.Eminescu) „De-mbunătățiri rele cât vrei suntem sătui." (Gr.Alexandrescu)

Scanned with OKEN Scanner

PARTEA A DOUA

TESTE ŞI EXERCIŢII

Vocabular

Testul 1

I. Vocabularul limbii române. Definire. Caracteristici. Categorii de cuvinte cuprinse în vocabularul limbii române (arhaisme, regionalisme, argou, jargon, ştiinţifice, neologisme, omonime, sinonime, paronime, antonime).

II. Arătaţi procedeele de formare a cuvintelor şi din ce sunt compuse: *untdelemn, floarea-soarelui, Făt-Frumos, bună-voinţă, zgârie-nori, subsol, ruso-româno-turc, oricare, oricine, celălalt, dumneavoastră, unsprezece, doisprezece, o sută cincizeci, câte patru, de două ori, cumva, altfel, de prin, de la, întrucât, ca să, fiindcă, cineva, tic-tac, Drumul Sării, Ştefan cel Mare, Munţii Carpaţi, atotştiutor, aşa-zis, a binevoi, a binemerita, a binecuvânta, niciodată, astfel.* Folosiţi cuvintele date în enunţuri.

III. Daţi în propoziţii exemple de *adjective, adverbe, pronume personale, verbe* la *participiu* sau *supin* care au devenit substantive.

Testul 2

I. Vocabularul fundamental şi masa vocabularului. Exemple de cuvinte (originea lor). Caracterul latin al vocabularului fundamental.

II. Arătaţi cum sunt formate cuvintele date şi ce categorii de sufixe identificaţi (substantivale, verbale, adjectivale - diminutivale, augmentative): *băietan, copilandru, copilaş, păsărică, brădet, frunziş, tufiş, şcolărime, studenţime, căruţaş, jurământ, ţesătură, străduinţă, treieriş, săltăreţ, citibil, mâncabil, săptămânal, tomnatic, osos, abstractiza, prăfui, sfătui, exemplifica, fulgui, hoţeşte, românеşte, pieptiş, actualmente, realmente, literalmente, concluziona, atenţiona* (atenţie: excepţiona, fresiona - nu se recomandă a fi folosite - v.Theodor Hristea, *Sinteze de limbă română*).

III. Alcătuiţi propoziţii în care substantivele: *seară, dimineaţă, toamnă* să fie folosite ca adverbe; verbele la participiu: *terminat, spus* să fie folosite ca adjective.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 3

I. Mijloacele interne de îmbogăţire a vocabularului limbii române (derivarea, compunerea, schimbarea categoriei gramaticale). Exemple.

II. Arătaţi, prin exemplificări, care din sufixele următoare sunt: substantivale, adjectivale, verbale, adverbiale: *-tor, -an, -ime, -eală, -aş, -el, -et, -ean, -ământ, -iş, -ic, -os, -al, -bil, -atic, -ui, -iza, -fica, -mente, -eşte.* Folosiţi în enunţuri cuvintele derivate.

III. Daţi exemple privind procedeul de schimbare a valorii gramaticale folosind şi cuvintele: *rău, bun, vrednic, leneş, frumos.*

Testul 4

I. Mijloace externe de îmbogăţire a vocabularului limbii române.

II. Se dau prefixele: *în-, des-, stră-* (moştenite din latină); *ne-, răs-* (moştenite din slavă); *a-, ante-, anti-, con-* (neologice); *contra-, extra-, hiper, inter-, super-, trans-* (origine mai îndepărtată).

Cerinţe:

a) Formaţi cuvinte derivate cu prefixele date.
b) Folosiţi în enunţuri cuvintele formate.

III. Grupaţi cuvintele formate cu sufixe şi pe cele formate cu prefixe. Alcătuiţi cu ele enunţuri: *amabilitate, sinceritate, luciditate, licean, accelerație, împământenit, blănărie, bagateliza, băcănie, salubritate, nemulţumit, nefericită, aerodinamic, cosmogonie, legislaţie, translator, sculptură, pictură, oltean, ciudăţenie, linguriţă, anemic, vrednicie, învăţătură, îndrăzneală, întrerupător, ascuţitoare, brădet, frăsinet, porumbişte, străbun, strămoş, preface.*

Testul 5

I. Cuvântul: sens de bază; sens secundar; sens figurat. Sens de bază şi sens contextual. Exemple.

II. Se dau cuvintele: *îndulci, înroşi, împodobi, împăuna, împietri, îndrăgosti, împături, înmuguri, înjgheba, însămânţa.*

Cerinţe:

a) Arătaţi cum sunt formate. Denumiţi procedeul de formare (Derivare parasintetică = cuvinte formate, în acelaşi timp, cu sufix şi prefix);
b) Folosiţi în enunţuri cuvintele date.

III. Scrieţi familiile cuvintelor date, precizând procedeele de formare: *uşor, alb, a citi, a gândi, maşină, băiat, fată, bun.* Construiţi enunţuri cu derivatele date.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 6

I. Polisemia, omonimia, antonimia, paronimia; pleonasmul. Definire. Exemplificări.

II. Se dau sufixele: *-aș, -el, -ițe, -ică, -iș, -al, -iu, -iza.* Găsiți câte două cuvinte care să vă permită derivarea cu sufixele date.

III. Folosiți în enunțuri derivatele formate.

IV. Formați, de la cuvintele de bază: *copil, băiat, pasăre, alun, sponsor, piept* și cu sufixele date la punctul II, derivatele posibile.

V. Folosiți în enunțuri cuvintele derivate de la: *pădure, casă, carte, măr, ploaie, apă, vânt, vesel, tânăr, țară, sat, oraș* cu următoarele sufixe: *-leț, -șor, -el, -ice, -ie, -os, -ică, -işoară, -ioară, -rie.*

Testul 7

I. Compunerea prin contopire. Exemple (substantive, adjective, pronume, numerale, adverbe, locuțiuni adverbiale, locuțiuni prepoziționale, locuțiuni conjuncționale, alte tipuri de cuvinte compuse din părți de cuvinte diferite).

II. Formați familia cuvântului *mână* (rădăcina *mân*), arătând procedeele de formare (sufixe, prefixe). Folosiți cuvântul în cuvinte compuse și expresii caracteristice limbii române, după exemplele: a da *mâna*, a cere *mâna*, *mână* spartă, *mână* de aur, o *mână* de oameni etc.

III. Explicați sensurile expresiilor. Folosiți în enunțuri expresiile date și cele sugerate.

IV. Definiți tema cuvântului. Dați cinci exemple de cuvinte, identificând tema.

Testul 8

I. Precizați despre ce fel de procedeu de îmbogățire a vocabularului este vorba în exemplele următoare: *O.N.U., C.E.E., N.A.T.O., O.Z.N., T.A.R.O.M., A.S.I.R.O.M., ROMPRES, TVR, S.N.C.F.R., B.D.R., BANCOREX.*

II. Dați și alte exemple în enunțuri. Analizați exemplele date.

III. Definiți conversiunea (schimbarea categoriei gramaticale). Dați exemple în enunțuri. Analizați exemplele date.

IV. Analizați structura următoarelor cuvinte: *scrie, descrie, prescrie, înscrie, scriitor, scrisoare, scriitură, înscris, descriere, rescriere, transcriere.*

V. Folosiți cuvintele date în enunțuri.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 9

I. Precizaţi despre ce fel de compunere este vorba în cazul cuvintelor: *antonpannesc, camilpetrescian, geobogzian, julvernian, anatolfrançian, nichitastănescian, newyorkez, înlătura, întruchipa, îngenunchia* (atenţie: compunere parasintetică - cu prefix şi sufix; ex.: *înlătura* < *în-* prefix, *lături* + sufixul *-a*).

II. Analizaţi următoarele cuvinte compuse, precizaţi felul în care s-au format, precum şi elementele constituente: *nu-mă-uita, bine-facere, rea-credinţă, numaidecât, gură-cască, pierde-vară; a binevoi, fiecare, miazănoapte, răuvoitor, Râmnicu-Vâlcea, oriunde, termocentrală, termochimie, tetraevanghel, transliteraţie, translucid, zgârie-nori.*

III. Rescrieţi formele corecte ale cuvintelor şi precizaţi regula aplicată: *dela, pela, defaţă, dinsusul; pentrucă, oridecâteori, pentruca, dejurîmprejur; deafară; Baia-Mare, Gura-Humorului, Bolintinul-din-Vale; vagoncisternă, redactor-şef, zimunca; bunăcredinţă, bunăcuviinţă, argintiu, drumdefier, buhaide-baltă; târâiebrâu, Strâmbălemne; literarmuzical, tehnicoştiinţific; nordamerican, anglofrancez, daco-român, istro-român, macedo-român, megleno-român; deaberbeleacul, deabuşilea, de-a-amănuntul; astăvară, astănoapte, de-unăzi, dese-ori, la-o-laltă, din-adins, audio-vizual, bunăvoinţă, bună-stare, Câmpu-Lung.*

Testul 10

I. Explicaţi, analizând cuvintele date, ce înseamnă derivare *propriu-zisă* sau *progresivă* şi *derivare regresivă* (progresivă - adăugarea de afixe, sufixe, prefixe; regresivă - suprimarea unor afixe. Exemplu: *blestem* – verbul a blestema, *văz* – verbul a vedea, *îndemn* – verbul a îndemna etc.): *căruţaş, iaurgiu, tineresc, auriu, inelar, poporal, citibil, gătibil, cicăleală, singurătate, stăruinţă, cutezanţă, muntenism, isteţime, apărie, aluniş, porumbişte, pieptiş, coborâş, şcolărime, stâncos, a brăzda, a înflori, a româniza, a biciui, nemţeşte, furiş, şoimeşte, teatrolog, alint, tremur, comunica, audia, candida, selecta, corela, bălţa, desăvârşi, jigări, piţigăia, tărca, timora, uzita, nedumeri, neferici, nelegiui, nemulţumi, neşocaţi, nenoroci.* (Atenţie: verbe provenite din participii, infinitive, verbe din substantive, adjective – vezi Theodor Hristea, *Sinteze de limba română*). Alte exemple: *îngheţ < a îngheţa, avânt < a se avânta, zbucium < a se zbuciuma* etc.

II. Definiţi: rădăcina, tema, desinenţa cuvântului.
Analizaţi următoarele cuvinte stabilind: rădăcina, tema, desinenţa: *intru-intri, casă-case, basma-basmale, codru-codri, încep-începe, începui, începător, reîncepe.*

III. Scoateţi pe coloană forma corectă a următoarelor cuvinte: *impune/ inpune; răstălmăci/ răztălmăci; desgoli/ dezgoli; desmembra/ dezmembra;*

Scanned with OKEN Scanner

desbrăca/ dezbrăca; antecameră/ anticameră; anteepidemic/ antiepidemic; antenomie/ antinomie; arhitip/ arhetip; răzalaltăieri/ răsalaltăieri; deziluzie/ diziluzie; denăuntru/ dinăuntru; transliteraţie/ transleteraţie.
Folosiţi în enunţuri formele corecte ale cuvintelor respective.

Testul 11

I. Formaţi cu următoarele prefixe câte două cuvinte pentru fiecare prefix. Folosiţi cuvintele formate în enunţuri: *ante-, arhi-, bi-, cir-, cum-, co-,com-, con-, contra-, hipo-, hiper-, in-, inter-, post-, pre-, re-, supra-, ultra-.*

II. Explicaţi prin perifrază (v. Glosarul) cuvintele: *autostradă, autosugestie, autoturism, autovehicul, avanpremieră, avanscenă, autodidact, binecuvânta, binefacere, bineînţeles, bibliografie, coproducţie, monosemantic, polisemantic, prefaţă, multidimensional, dezvinovăţi.*

III. Explicaţi cum unele prefixe schimbă sensul, în cuvintele: *străbun, îmbun; antepus, supus, repus; nescris, rescris, subscris, înscris, descris.*
Formaţi enunţuri cu cuvintele subliniate.

Testul 12

I. Sensul lexical şi sensul gramatical al cuvintelor (sens lexical – *casă-locuinţă;* sens gramatical, parte de vorbire, substantiv, cu funcţii sintactice diferite în relaţii cu alte cuvinte).
După modelul oferit, daţi încă 4-5 exemple.

II. Identificaţi figurile de stil din următoarele versuri eminesciene şi comentaţi valoarea lor stilistică:

„Iar Negruzzi şterge colbul de pe cronice bătrâne";//
„Toate-s praf...Lumea-i cum este...şi ca dânsa suntem noi"

(*Epigonii*)

„Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăratic";//
„Acolo, lângă izvoară, iarba pare de omăt,
Flori albastre tremur ude în văzduhul tămâiet"//
„Ele sar în bulgări fluizi peste prundul din răstoace,
În cuibar rotind de ape, peste care luna zace."

(*Călin – File din poveste*)

Analizaţi aspectele de vocabular şi explicaţi-le.

III. Indicaţi sensurile următoarelor cuvinte şi arătaţi cum s-au format: *împietri, împintena, încetăţeni, încondeia, înmuguri, înjgheba, împânzi, antemeridian, antebelic, anticameră, antiseptic, conlucra, contopi.*

Scanned with OKEN Scanner

Testul 13

I. Explicaţi cum s-au format următoarele cuvinte şi ce părţi de vorbire sunt.

II. Să se treacă la numărul plural substantivele care pot avea numărul respectiv: *condurul-doamnei, ochi-de-pisică, untdelemn, miazăzi, primăvară, prim-ministru, deodată, numai, devreme, demult, cerul-gurii, vagon-cisternă, bun-simţ, bun-rămas, Făt-Frumos, liber-profesionist, prim-solist, an-lumină, bloc-turn, zi-muncă, broasca-apei, ciuboţica-cucului, după-amiază, sud-vest, luare-aminte.*

III. Arătaţi despre ce fel de alternanţe fonetice (modificările suferite de sunetele unui cuvânt în timpul flexiunii sau în formarea cuvintelor noi) este vorba în următoarele exemple: *pară-pere; vară-veri; gară-gări; ţară-ţări; învăţ-învei; negru-neagră; tânăr-a întineri; soare-sori; joc-joacă-jucăm; bărbat-bărbaţi; brad-brazi; urs-urşi; spun-spui.*

IV. Daţi 5-6 cuvinte care, exceptând regula cuvintelor compuse, se scriu cu cratimă între prefix şi cuvântul de bază. (Ex.: ex-ministru)

V. Daţi câte cinci exemple, în propoziţii, de adjective care au devenit substantive şi adverbe. Denumiţi procedeul de îmbogăţire a vocabularului.

Testul 14

I. Alcătuiţi cu prefixe, sufixe sau prin compunere cât mai multe derivate de la cuvintele: *floare, gând, vis, bun, minte, şcoală.*

II. Folosiţi în enunţuri cuvintele nou formate.

III. Explicaţi prin perifrază cuvintele obţinute prin derivare cu prefixe: *bilateral, expatria, prefaţă, postfaţă, multidimensional, coproducţie, autocontrol, răstălmăci, dezgheţa, dezinfectant, dezintoxica, dezorientat, extraşcolar.*

IV. Analizaţi cuvintele subliniate din textul:
„*Leneşul* mai mult aleargă/ *Scumpul* mai mult păgubeşte", relevând valoarea gramaticală şi procedeul de îmbogăţire a vocabularului.

Testul 15

I. Înlocuiţi expresiile care cuprind cuvântul *mână* cu sinonime corespunzătoare. Explicaţi sensurile.
Folosiţi în enunţuri expresiile şi sinonimele lor (Ex.: *a da mâna - a saluta*): *a-i da mâna, a da o mână de ajutor, a întinde o mână de ajutor, a-i fi la îndemână, a-i fi peste mână, a cere mâna, a pune mâna, a ridica mâna asupra cuiva, a-şi lua mâna de pe cineva, a pune mâna în foc pentru cineva, e o mână de om, mână-n mână, mână de la mână, mână spartă, de mâna întâi, a doua..., a sta cu mâinile în sân, a sta cu mâinile încrucişate, a avea mână bună, a avea mână rea, a avea o mână tare, a avea mână slabă, mână de fier, o mână de oameni, a da din mâini, a pune mâna la spate, a pune mâna la gură, a pune mâna în cap, a arăta cu mâna, a lucra mână-n mână, a pune mâna în foc.*

II. Ce denumesc cuvintele din fondul principal. Daţi exemple.

Scanned with OKEN Scanner

III. Folosiți cuvintele polisemantice în enunțuri, explicând sensurile lor: *limbă, casă, masă, operă.*

Testul 16

I. Alcătuiți o compunere din 15 rânduri în care să folosiți și diferite sensuri ale verbelor: *a ține, a fugi, a petrece, a merge, a lua.*

II. Identificați sufixele și prefixele din cuvintele următoare, arătând felul lor. Folosiți în enunțuri cuvintele date: *afișier, dormitor, auriu, albăstriu, amarnic, apucătură, apusean, arcuș, argintărie, subțirel, frumușel, asprime, atașabil, atos.*

III. Elaborați enunțuri în care următoarele cuvinte să fie pe rând: substantive, adjective și adverbe: *domol, frumos, corect, sigur.*

Testul 17

I. Alcătuiți enunțuri în care cuvântul *dar* să aibă mai multe valori morfologice. Precizați valorile.

II. Se dau versurile:

„Codrule, codruțule,/ Ce mai faci, drăguțule,/ Că de când nu ne-am văzut/ Multă vreme au trecut/ Și de când m-am depărtat,/ Multă lume am îmblat.// Codrule cu râuri line,/ Vreme trece, vreme vine,/ Tu din tânăr precum ești/ Tot mereu întinerești."

(M.Eminescu, *Revedere*)

Cerințe:

1. Comentați stilistic versurile, identificând figurile de stil și explicând valoarea lor.
2. Identificați cuvintele derivate și explicați modul de formare.
3. Alcătuiți familia cuvintelor: *râu, vreme, tânăr.* Folosiți în enunțuri cuvintele de bază și pe cele derivate.

Testul 18

I. Alcătuiți definiții de tipul celor de dicționar pentru următoarele cuvinte: *avangardă, interbelic, localitate, arteră, adaptare, claritate, lexicografie, compatibilitate, corect, normă, expresie, oral, ortoepic, ortografie, polisemantic* (v. și Glosarul).

Scanned with OKEN Scanner

II. Daţi câte cinci cuvinte compuse prin:

1) contopire (sudarea elementelor);
2) alăturarea cu cratimă;
3) alăturarea cu pauză albă.

III. Alcătuiţi enunţuri în care să folosiţi şi următoarele tipuri de cuvinte compuse: *două adverbe, trei adjective, un verb şi un substantiv, două prepoziţii, două conjuncţii; două cuvinte formate din iniţiale şi părţi ale cuvintelor.*

Testul 19

I. Arătaţi ce sunt ca părţi de vorbire cuvintele date. Precizaţi cum s-au format, care sunt părţile componente.

Alcătuiţi enunţuri folosind cuvintele date: *pierde-vară, Marea Neagră, Munţii Carpaţi, Câmpulung, gură-cască, dezrobit, viţă de vie, Făt-Frumos, bunăstare, audiovizual, devreme, alaltăseară, dincolo, înspre, întrucât, literar-muzical, tehnico-ştiinţific, oarecum, oareunde, orişicine, orişicare, de-a berbeleacul, de-a dreapta, de-a pururi, de-a puia-gaia, de-a uliul şi porumbeii, nord-american, de la, pe sub, de faţă, ca şi cum, până pe unde, ori de câte ori, Baia Mare, S.U.A., O.N.U.*

II. Alcătuiţi enunţuri în care următoarele cuvinte să fie folosite cu sens propriu, sens secundar şi sens figurat: *gură, picior, ochi, frunte.*

III. Alcătuiţi enunţuri în care cuvintele: *inimă, gură, a ţine* să intre în expresii specifice (locuţionale) limbii române (v.*mână*). Precizaţi înţelesul lor. Elaboraţi cu ele enunţuri.

Testul 20

I. Puneţi cuvinte cu sens figurat pe lângă cuvintele: *dor, dulce, linişte, rană, vis, casă, iubire, lacrimi, creangă, faţă.* Explicaţi ce figuri de stil s-au format. Alcătuiţi cu formele respective enunţuri. (Exemplu: „dulce minune" – epitet cu valoare metaforică).

II. Se dă textul:

„...fata împăratului se preface într-o păsărică şi zboară nevăzută prin cinci străji. Dar când ajunge la străjerul Ochilă, el sireicanul mi ţi-o vede şi dă de ştire lui Păsărilă zicând:
– Măi, fetişoara împăratului ne-a tras butucul!"

(Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

Cerinţe:

1) Analizaţi situaţiile de expresivitate artistică ale textului.

2) Identificaţi cuvintele derivate şi compuse, arătaţi procedeele de formare.

Scanned with OKEN Scanner

3) Folosiți în enunțuri expresiile locuționale: *a trage de timp, a trage chiulul, a trage la mal, a trage pe sfoară, a trage la măsea, a trage să moară, a trage cu urechea, a trage de nas, a se trage pe gheață, a trage la cineva.*

Testul 21

I. Stabiliți pentru fiecare grup de expresii sau enunțuri caracterul cuvintelor subliniate: cuvinte polisemantice sau omonime.

1) *A acoperit* patul cu o pătură. I-*a acoperit* retragerea.
2) *Acord* gramatical; *acord* muzical.
3) Vin *acru;* un *acru* de pământ.
4) A intrat în *baie* să facă un duș. Lucrează într-o *baie* din Apuseni.
5) Nu are nici un *ban.* A fost *ban* al Craiovei.
6) *A aranjat* cu grijă cărțile. S-*a aranjat* bine în noua locuință.
7) Și-a cumpărat un *basc* nou. S-au întâlnit odată cu un *basc*, un spaniol și un francez.
8) Substanța conține *bor. Borul* pălăriei îi acoperă ochii.
9) Nu mă *ascultă* niciodată. L-*a ascultat* la biologie.
10) *Bate* covoarele. *Bate* la ușă.
11) A prins un *calcan.* A rămas doar *calcanul* casei.
12) Are *cap* de matematician. Era *capul* răscoalei.
13) *Docul* era pustiu. Purta o haină de *doc.*
14) Vedea pentru prima dată un *elan.* Și-a luat *elan* și a sărit.
15) Acest lucru *cădea* în sarcina lui. Ploaia *cădea.*
16) Purta ghete de *lac.* Apa *lacului* era liniștită.
17) Aluneca *lin* pe gheață. A pescuit un *lin.*
18) În *mai* soarele strălucea. L-a lovit cu un *mai.*
19) Avea o *coadă* stufoasă. A stat o oră la *coadă.*
20) Sună din *corn.* Mânca un *corn.*
21) Doamna *marchiză* intră în palat. În *marchiză* era un cuier.
22) Se lovise la *cot.* Aici, râul făcea un *cot.*
23) Parcursese o *milă.* Nu-i era deloc *milă.*
24) Îl durea *piciorul. Piciorul* podului era rezistent.

II. Introduceți în contexte adecvate următoarele cuvinte omografe: *áugust/ augúst, bárem/barém, colónie/coloníe, comédie/comedíe, compánie/ companíe, fólie/ folíe, gódin/ godín, imóbil/ imobíl, véselă/ veselă.*

Testul 22

I. Stabiliți în ce registru al limbii - *popular, regional, argotic, ironic, beletristic, literar* (standard), *arhaic* - se plasează fiecare cuvânt din următoarele serii sinonimice:

1) ageamiu - începător - peticar;
2) amor - iubire - dragoste;

Scanned with OKEN Scanner

3) chibrit - aprinjoare - lemnuşe;
4) cearşaf - prostire - lepedeu;
5) cingătoare - brăcinar - centură - brâu;
6) ciorap - colţun - ştrimpfi;
7) ciubotar - cizmar - pantofar - şuster;
8) făcăleţ - mestecău;
9) fura - ciordi - mangli;
10) haină - surtuc - veston;
11) iţari - pantaloni - nădragi;
12) oghial - plapumă;
13) lavabou - spălător;
14) negoţ - neguţătorie - comerţ;
15) cap - căpăţână - dovleac - tărtăcuţă.

II. Alcătuiţi enunţuri cu şapte din cuvintele aflate în seriile sinonimice de mai sus.

Testul 23

I. Formaţi, cu ajutorul prefixelor *des-* (*dez-, de-*) şi *în-* (*îm-*), verbe antonime, pornind de la următoarele cuvinte de bază: *clei, colac, creţ, frână, povară, şurub, zăpadă, şir, vinovat.*

II. Daţi zece exemple de verbe antonime, formate cu prefixele *des-* (*dez-, de-*) şi *in-* (*îm-*), de la acelaşi cuvânt de bază. (Luaţi ca model exerciţiul de mai sus.)

III. Daţi exemple de cuvinte formate cu prefixele:

des- (*dez-, de-*) : zece exemple;
ne- : zece exemple;
in- (*im-*) : zece exemple;
a- (*an-*) : cinci exemple.

Observaţie: cuvintele formate cu prefixul *des-* (*dez-, de-*) să aibă antonim un cuvânt de bază; de exemplu: *amăgi – dezamăgi.*

Testul 24

I. Stabiliţi care dintre cuvintele din lista următoare sunt cuvinte de bază şi care sunt cuvinte derivate. Explicaţi modul de formare a cuvintelor derivate: *ajutor, bârfi, cal, călare, căzni, cinsti, credinţă, cuprinde, dator, descoperi, dispreţui, dori, dovedi, fecior, felurit, folosi, gândi, gluma, glumi, goni, hrană, hrăni, invidiá, înfrânge, întuneric, jertfi, lumina, lumină, luminos, mărturie, mărturisi, muncă, munci, neputincios, număr, număra, opreliste, osândă, paşnic, păpuşă, păşi, pârî, petrece, piaţă, plăti,*

Scanned with OKEN Scanner

pofti, pomană, pomeni, porunci, răni, sàpa, sânge, sângera, sunet, urî, urma, vânătoare, vânător, viitor, vorbi, zări, zgripțuroaică.

II. Construiți câte un enunț în care să folosiți și cuvintele: *căzni, disprețui, înfrânge, jertfi, mărturie, neputincios, opreliște, răni, sânge.*
Enunțurile pot alcătui un text de circa 20 de rânduri.

Testul 25

I. Alcătuiți enunțuri în care să evidențiați sensurile diferite ale următoarelor cuvinte polisemantice (cel puțin trei enunțuri): *cap, călca, coadă, coastă, crește, curge, duce, face, înconjura, lovi, lua, mare* (adj.), *margine, merge, opri, pomeni, prinde, pune, sălbatic, scoate, sta, timp, trage, trăi, ține, vedea, veni.*

Observație: cuvintele să nu facă parte din locuțiuni.

II. Precizați printr-un sinonim (lexical sau frazeologic) sensul cuvintelor polisemantice subliniate din următoarele enunțuri:

1) La cutremur, peretele exterior *a căzut.* Corbului i-*a căzut* caşcavalul din cioc. În iarna aceasta *a căzut* multă zăpadă. *A căzut* la examenul din iarnă. *A căzut* la datorie.

2) L-*a chemat* și pe profesorul său la nuntă. *Au fost chemați* la ședință toți administratorii. L-*a chemat* la tribunal ca martor.

3) În nici un *chip* nu putea rezolva problema. *Chipul* său exprima fericire. *Chipul* său era prezentat în culori vii.

4) *A cântat* la pian o poloneză de Chopin. Spectatorii *au cântat* împreună cu sportivii imnul de stat. Poetul *cântă* eroismul ostașilor. L-*a cântat* la director.

5) S-a *copt* de atâta stat la soare. Rana s-*a copt.* O să poată înțelege aceste lucruri când *s-o* mai *coace.* Lasă, că ți-*o coc* eu!

6) *A condus* comunitatea cu pricepere. L-*a condus* până la gară. *Conduce* cu mână de fier ostașii. L-*au condus* în viață sfaturile părintelui său. *Conduce* de zece ani și nu a avut nici un accident.

7) În *cursul* unui secol au avut loc mai multe răscoale. Decizia parlamentului a imprimat un *curs* neașteptat evenimentelor. *Cursul* dolarului a crescut. La *curs* au participat toți studenții. *Cursul* apei a fost deviat.

8) Și-a pierdut cheia și n-a avut cu ce *deschide* ușa. Medicul i-a spus *să deschidă* gura. Expoziția *a fost deschisă* ieri.

Scanned with OKEN Scanner

9) S-a dus *drept* la ghișeu, fără să mai stea la coadă. Deciziile sale sunt întotdeauna *drepte*. A studiat *dreptul* la Paris. Nu ai nici un *drept* asupra acestui copil. A lovit mingea cu *dreptul*.

10) Are multe *goluri* la fizică. S-a prezentat *gol* în fața medicului. Vistieria este *goală*. În acest meci s-au marcat trei *goluri*.

11) I-*a împărtășit* taina sa. I-*a împărtășit* impresiile sale despre carte. Nu-i *împărtășește* opiniile. A intrat în biserică să se *împărtășească*.

12) S-*au împlinit* zece ani de la întoarcerea lui. În ultima vreme s-a cam *împlinit*. *A împlinit* cu devotament misiunea.

13) *A întins* arcul și-a tras. Rochia s-a *întins* la călcat. Pământul lui *se-ntinde* până la pădure. Petrecerea *s-a întins* până a doua zi. *S-a întins* ca să se odihnească puțin. I-*a întins* mâna. Zvonul *s-a întins* repede.

14) *A lăsat* pachetul la poartă. *S-a lăsat* seara. *A lăsat* copilul în pădure. *S-a lăsat* de fumat. *A lăsat* totul pe a doua zi. *S-a lăsat* cu bătaie. La insistențele soțului *a lăsat* copilul.

15) Nu a putut *muta* dulapul din loc. *S-a mutat* în alt sat. *A fost mutat* la altă școală. *A mutat* pionul.

16) *Și-a reținut* zâmbetul. *A fost reținut* la poliție. *A reținut* toate imaginile.

17) L-*a ridicat* pe genunchi. *S-a ridicat* din pat. Drapelul a *fost ridicat*. *A fost ridicat* de poliție. *A ridicat* în câteva zile casa. I-*a ridicat* pe țărani împotriva boierului. *A ridicat* salariul. *A ridicat* ochii spre cer.

18) Osul *s-a rupt*. *Și-a rupt* rochia. *A rupt* logodna. *O rupe* bine pe englezește. *S-a rupt* de lume.

19) *S-a stabilit* data examenului. *S-a stabilit* la București. Legătura cu zonele sinistrate *s-a stabilit* greu. *Stabilise* să se întâlnească a doua zi.

20) În ziua aceea avea multă *treabă*. *Treaba* zilnică îl obosea. *Treaba* asta se putea rezolva altfel. Își pierdea timpul, n-avea nici o *treabă*. Era prieten cu șeful și n-avea nici o *treabă*. Nu e *treaba* ta.

21) În timpurile *vechi* oamenii erau mai aproape de natură. Hainele pe care le purta erau *vechi*. Era un *vechi* camarad de arme. Era un vin *vechi*.

Testul 26

Construiți enunțuri cu următoarele cuvinte neologice, având grijă ca sensul să se deducă din context: *agorafobie, ancestral, anomie, antropomorf, apatrid, apocrif, apodictic, atavic, autarhic, autocrat, brevilocvent, calofil, cenestezie, chinestezie, claustrofobie, colaționa, comprehensiv, concede, condescendență,*

Scanned with OKEN Scanner

cronic, curant, cvorum, decela, deroba, deroga, desfide, dezavua, diluvian, disceme, draconic, duplicitar, edulcora, emenda, estival, fatidic, frugal, frust, funciar, funest, futil, gnomic, gregar, htonian, iconoclast, iconodul, ignifug, imbrifug, importuna, imund, inalienabil, inamovibil, inavuabil, inextricabil, insidios, insolit, intempestiv, intermitent, interpola, irefutabil, malefic, modic, molesta, morbid, moratoriu, morganatic, mural, mutual, neofit, notifica, oblitera, obnubila, onctuos, oneros, oportun, oripila, panaceu, paradigmă, patibular, patronim, perfid, peripatetic, persifla, persuada, pertracta, poţiune, prezumţie, prob, pròxim, punitiv, ratifica, rebarbativ, recluziune, recurenţă, redundant, redutabil, referendum, remanent, resentiment, retroceda, riveran, rubicond, rupestru, sacramental, saltimbanc, sardonic, sechelă, selenar, sempitern, sibilinic, siglă, simulacru, sinecură, sinestezie, snob, sosie, sporadic, stenic, stipendiu, stringent, superfluu, tabu, tacit, tanatic, tendenţios, teratologic, torţionar, totem, transcendent, truism, ubicuu, unanim, uranian, uzurpa, veleitar, veros, viager, vicinal, vindicativ, virtual, xenofob.

Indicaţie de rezolvare:

Se pot utiliza următoarele tipuri de contexte:

– contextul sinonimic: „Toţi credeau că este un tip *vindicativ*, dar el nu avea nici un gând *de răzbunare*."

– contextul antonimic: „Nu mai era un *neofit*, cunoştea acum toate tainele meseriei; era aşadar *un iniţiat*."

– contextul situaţional: „ Privea cu neliniştе piaţa, spaţiul imens pe care-l avea de străbătut până la trotuarul celălalt, încât orice medic i-ar fi spus că suferă de agorafobie."

Testul 27

I. Alegeţi forma corectă:

– bine crescut / binecrescut;
– bine mirositor / binemirositor;
– binecuvânta / bine cuvânta;
– binefacere / bine facere;
– binevoi/bine voi;
– bună credinţă / bunăcredinţă / bună-credinţă;
– bună-cuviinţă / bună cuviinţă / bunăcuviinţă;
– bun-gust / bun gust / bungust;
– bunăstare / bună stare;
– bună voie / bunăvoie;
– bunăvoinţă / bună voinţă;
– bună purtare / bunăpurtare;
– îndeajuns / în de ajuns / în de-ajuns;
– jurisconsult / juristconsult;
– liber-cugetător/ liber cugetător;
– pursânge / pur sânge;
– rea-voinţă / reavoinţă;
– sus-numit / susnumit / sus numit.

II. Construiţi enunţuri cu următoarele cuvinte compuse şi îmbinări libere de cuvinte:

Scanned with OKEN Scanner

– altădată / altă dată
– câteodată / câte o dată
– de altfel / de alt fel
– deloc / de loc
– demult / de mult
– deseară / de seară
– fiindcă / fiind că
– înscris / în scris
– întrucât / întru cât
– niciunde / nici unde
– odată / o dată
– vasăzică / va să zică

III. Alegeţi forma corectă în context din enunţurile următoare:

În *alt fel/ altfel* de situaţie n-ar fi procedat aşa. Nu ştia *decât/ de cât* are nevoie pentru a-şi cumpăra o casă. Nu este *de fel/ defel* mulţumit de rezultatul discuţiei. A *pus deoparte/ de o parte* cartea şi s-a culcat. A plecat *de vale/ devale* ca să aducă vitele de la păscut. S-a trezit mai *devreme/ de vreme* în acea zi. *Devreme ce/ de vreme ce* a plecat, nu mai are nici un drept asupra casei. *Nici unul/ niciunul* dintre ei nu s-a prezentat la examen. A învăţat poezia pe *dinafară/ din afară*. Vorbeşte *într-una/ întruna*. Nu vrea *nici de cum/ nicidecum* să se întoarcă acasă. Nu l-am crezut *nici o dată/ niciodată/ nici odată*, nu-l cred nici astăzi. *Numai/ nu mai* cu el vrea să danseze. *O dată cu/ odată cu* el s-a întors şi prietenul său. *Odată ce/ o dată ce* ai venit, poţi rămâne. *Totodată/ tot o dată* am citit şi eu cartea, nu de mai multe ori. Nu-i *totuna/ tot una* dacă îl ajuţi sau nu. *Rareori/ rare ori* văzuse aşa ceva.

Testul 28

I. Introduceţi în contexte adecvate următoarele paronime: *abductor/ aductor; absorbi/ adsorbi; alabastru/ albastru; aluzie/ iluzie; amporta/ importa; androgen/ androgin; anghilă/ anghină; anunţ/ enunţ; artrită/ arterită; avers/ aversă; batist/ batistă; bizon/ vizon; bruion/ bruior; campanelă/ campanilă; carbonar/ cărbunar; caro/ carou; casetă/ caşetă; cenzură/ cezură; cofraj/ gofraj; compara/ compărea; complement/ compliment; conciliu/ consiliu; condor/ condur; coregent/ corigent; debitant/ debitor; deferenţă/ diferenţă; deferi/ diferi; dezinfecţie/ dezinsecţie; diată/ dietă; dihanie/ dihonie; dolman/ dolmen; egoism/ egotism; emersiune/ imersiune; evalua/ evolua; evoca/ invoca; ficţiune/ fricţiune; fil / fileu; fisă/ fişă; florescenţă/ fluorescenţă; freza/ friza; frupt/ fruct; ghete/ ghetre; inapt/ inept; inculca/ inculpa; indemn/ îndemn; insera/ însera; insidios/ invidios; (se)intrica/ intriga; jintiţă/ jitniţă; lacună/ lagună; langoare/ lingoare; litru/ litră; maestru/ maistru; manej/ menaj; marţial/ marşian; menadă/ monadă; mobiliar/ mobilier; monomahie/ monomanie; mortal/ mortar; moşneag/ moşnean; nodal/ nodul; oral/ orar; pluvial/ pluvios; prescrie/ proscrie; preveni/ proveni; prinos/ prisos; pripon/ pripor; profera/ prefera; propune/ prepune; rază/ razie; reporta/ repurta; restaurare/ restauraţie; revendica/ revindeca; rezidual/ reziduar; romanesc/ românesc; selecţie/ selecţiune; solidar/ solitar; suveran/ suzeran; şic/ şiş; test/ text; vacant/ vagant; vedetă/ vendetă; vrac/ vraf.*

Scanned with OKEN Scanner

II. Identificați paronimul corect utilizat, în următoarele enunțuri (prin rescrierea enunțului sau izolarea paronimului):

1. Medicul și-a luat stetoscopul și l-a rugat pe pacient să-și scoată cămașa pentru a-l *asculta / ausculta.*
2. *Antonimiile / antinomiile* erau tratate în a doua parte a eseului său filozofic.
3. Regimul *cazual/ cauzal* al acestor prepoziții nu era bine determinat.
4. Marinarii s-au îmbarcat pe o *covertă/ corvetă* pentru a escorta convoiul.
5. *Perceptorul/ preceptorul* nu era mulțumit de rezultatele elevului său.
6. În această *companie/ campanie* puțin plăcută și-a petrecut vacanța.
7. Își încheie discursul cu un celebru *adagiu/ adagio.*
8. Concluziile dumneavoastră se bazează pe o *conjunctură/ conjectură* care nu rezistă la o analiză minuțioasă.
9. Pericolul unei explozii era *iminent/ eminent.*
10. *Se inervase/ enervase* și nu-i mai putea asculta inepțiile.
11. Când a intrat, a fost surprins de aerul *flagrant/ fragrant* din cameră.
12. În ziua aceea i se *revelase/ relevase* adevărul despre dispariția fratelui său.
13. S-a ridicat împotriva oportunismului, o manifestare *învederată/ inveterată* a societății românești.
14. Medicul i-a spus că *erupția/ irupția* are caracter alergic.
15. I-a cerut să-și repete *pronumele/ prenumele* pentru a-l nota corect.
16. Se deplasase pe *spețele/ spezele* statului.
17. Se prezentase la examen după o noapte albă, *or/ ori* acest lucru avea să-l coste.
18. I-a spus să plece *or/ ori* să rămână.
19. *Gerase/ girase* afacerile fratelui său, când acesta fusese plecat în străinătate.
20. Acest utilaj *miner/ minier* este din import.
21. Reușise să-i imprime vehiculului o mișcare *lineală/ lineară.*
22. Relațiile lui *familiale/ familiare* erau încordate.
23. Fu întâmpinat de o atmosferă *glacială/ glaciară.*
24. Izolă, așa cum i se ceruse, fiecare *numeral/ numerar* din context.
25. În această dimensiune *temporară/ temporală* totul era posibil.
26. Într-una din regiunile *petroliere/ petrolifere* ale țării se declanșase o grevă.
27. În cameră era totuși lumină, pentru că fereastra era acoperită cu un material *transperant/ transparent.*
28. Rochia era din *atlas/ atlaz roșu.*
29. Devenise, prin talent și muncă, un *virtuos/ virtuoz* în acest domeniu.
30. Pe *șasiu/ șașiu* se depusese rugină.
31. Nu *investise/ învestise* nimic în această afacere.
32. *Emigrase/ imigrase* în S.U.A. acum doi ani.
33. Multe dintre povestirile acestui *bestial/ bestiar* fuseseră inspirate din folclor.
34. Gestul său nesăbuit era mai mult o dovadă de *bravură/ bravadă.*
35. Până și la cinematograf mergea cu câinele său, încât i se dusese vestea că este un mare *cinofil/ cinefil.*

Scanned with OKEN Scanner

36. Era un exemplar interesant de *criptogamă/ criptogramă* pe care nu-l mai întâlnise în pădurile noastre.
37. Când a *detonat/ detunat* încărcătura, imobilul s-a prăbuşit.
38. Răspunsul lui era evident un mod de a *eluda/ elida* problema.
39. Individul *exaltă/ exultă* însuşirile superiorului său.
40. Fusese *exceptat/ excerptat* acest ansamblu de idei din ultima carte despre Eminescu.
41. Acesta era un material *fiabil/ friabil* şi trebuia transportat cu grijă.
42. Aranjamentul *floral/ florar* nu-i plăcea.
43. Era un *indice/ indiciu* sigur pentru a putea fi folosit în inculparea sa.
44. Acest *levrier/ levier* îi fusese dăruit de un crescător de câini.
45. Îşi făcuse o rochie de *muselim/ muselin.*
46. *Preeminenţa/ proeminenţa* acestor versuri fusese dovedită prin comparaţie cu altele.
47. Apa *refulase/ refluase* şi se produsese o inundaţie în apartament.
48. Se internase în spital pentru o *rezecţie/ rejecţie.*
49. *Represaliile/ represiunile* fuseseră ordonate de comandant, în urma dispariţiei celor doi ofiţeri.
50. Avea *viersul/ versul* dulce; îi cucerea pe toţi când vorbea.
51. Nu avea capacitatea de *disimilare/ disimulare* a fratelui său.
52. *Instrumentarul/ instrumentalul* medical era incomplet.
53. Pierduse *libretul/ livretul* militar.
54. I se părea mai greu să rezolve o ecuaţie *literală/ literară.*
55. În zona aceea, *alizeul/ elizeul* se simţea mai bine.
56. *Armatura/ armătura* gamei fusese copiată greşit.
57. *Balansoarul/ balansorul* se stricase şi trebuia să-şi cumpere un ceas nou.
58. Era un element *constituant/ constituent* al acelei mulţimi.
59. *Monahul/ monarhul* nu părăsise niciodată mănăstirea.
60. *Recenzentul/ recenzorul* afirmase că scriitorul avea un stil prolix.
61. *Troliul / troleul* nu rezistase la această greutate.
62. Dacă toţi ar avea numai păcate *veniale / venale*, lumea ar fi mai bună.

Testul 29

I. Grupaţi cuvintele neologice din următoarele liste în perechi sinonimice:

a) – *accesoriu, adjunct, advers, agresivitate, ajusta, androgin, antropofag, aristocrat, bravură, brutaliza, citadin, deconecta, decorativ, definitoriu, degaja, deshuma, dezumaniza, digresiune, diletant, dota, drog, edita, elogia, episodic, escroc, estima, eşantion, exhaustiv, falimentar, floră, glosa, indigen, infim, ingenuu, nordic, nucleu, prezent, protuberanţă, rambursa, regres, remunera, silvic, studio, submarin, succesiv, sumar, torid, vehement, verdict, veritabil, vexa;*

b) – *abrutiza, actual, adapta, amator, atelier, autentic, autohton, auxiliar, boreal, candid, canibal, canicular, caracteristic, centru, complet, consecutiv, contraria, curaj, declin, decupla, divagaţie, echipa, emana,*

Scanned with OKEN Scanner

evalua, exhuma, explica, forestier, glorifica, hermafrodit, impostor, insolvabil, maltrata, minuscul, mostră, nobil, opus, ornamental, proeminență, publica, restitui, retribui, secund, secundar, sentință, stupefiant, submersibil, succint, urban, vegetație, violență, virulență.

II. Grupați cuvintele vechi românești din următoarele liste în perechi de sinonime:

a) – *aciua, adăposti, arunca, bătrân, cerdac, desculț, dibaci, dibui, dâră, doniță, ghimpe, guzgan, iarmaroc, înjgheba, iscusință, izbăvi, mal, nărui, nerod, pișca, prăsi, râvni, scoroji, scrânciob, stârv, strigoi, struni, șotie, știulete, ticlui, târgui, tâm, vaiet, văgăună, vecernie, zăbovi, zbici, zdreanță;*

b) – *azvârli, bâjbâi, chindie, ciupi, cârpă, cocean, coșcovi, cofă, dărâma, descălțat, găzdui, geamăt, hoit, încropi, îndemânare, îndemânatic, înfrâna, întârzia, jindui, leagăn, măturoi, mântui, moroi, poznă, pridvor, pripăși, prost, râpă, săpa, scorni, spin, șobolan, târg, țărm, tocmi, urmă, usca, vârstnic.*

Testul 30

I. Găsiți pentru fiecare neologism din următoarea listă un sinonim de aceeași natură (neologic):

aclama, adorație, adult, agrar, agreabil, alineat, aport, atribui, demonetiza, denigra, dentist, dietă, dinamic, ecleziastic, efect, eleganță, enorm, eșec, etanș, exact, exemplu, fantezie, ilustru, implora, infirm, invincibil, opac, precaut, propice, provizoriu, simultan, subaltern, teroriza, supliciu, vacant.

II. Găsiți pentru fiecare cuvânt vechi românesc un sinonim de aceeași natură (vechi românesc):

aidoma, alene, amurg, barcagiu, bordei, defel, deoarece, deseori, deznoda, drumeț, dușumea, irosi, isprăvi, izgoni, îndărătnic, îngropa, însănătoși, minciună, netrebnic, norod, păcăli, picătură, striga, strivi, suiș, șmecher, șterge, ținti, vargă, vifor, vizitiu, vârî, vrăjitor, zid, zori.

Testul 31

I. Introduceți în contexte adecvate cuvintele din următoarele serii de sinonime parțiale:

– *agitație–tumult–zbucium –frământare–neliniște–vâlvă –zarvă–forfotă*
– *alege–selecționa–opta–vota–desemna*
– *aminti–menționa–pomeni–semnala – evoca*
– *anula–abroga–rezilia–contramanda*

Scanned with OKEN Scanner

– *aptitudine–har–înclinație–înzestrare–predispoziție–talent–vocație*
– *arde–dogorî–pârjoli–încinge–incinera–cauteriza–bronza*
– *ascuns–pitit–dosnic–ezoteric–tainic–criptic–ocult*
– *auster–rău–drastic–sever–crud–brutal*
– *bucată–crâmpei–fragment–secțiune–tranșă*
– *bun–cumsecade–înțelegător – milos*
– *calm–pașnic–stăpânit–placid – destins*
– *capricios–mofturos–inconsecvent–schimbător*
– *casă–imobil–locuință–cămin*
– *cauză–mobil–motiv–temei*
– *călător–drumeț–pasager–trecător–nomad*
– *căuta–cotrobăi–scormoni–cerceta*
– *ceartă–neînțelegere–gâlceavă–mustrare;*
– *cere–pretinde–reclama–revendica–solicita*
– *chibzui–cugeta–gândi–medita–delibera*
– *câștig–avantaj–beneficiu–profit*
– *clar–deslușit–evident–limpede–vădit–explicit*
– *clauză–condiție–prevedere*
– *comic–amuzant–caraghios–hazliu*
– *comod–confortabil–lesne–ușor*
– *complet–integral–întreg–exhaustiv*
– *comun–obișnuit–ordinar–banal–prozaic*
– *confirma–adeveri–certifica–întări*
– *confuz–echivoc–imprecis–încâlcit–tulbure–vag*
– *continuu – etern – necontenit – permanent – perpetuu*
– *convingător – concludent – edificator – elocvent – temeinic*
– *copil–odraslă–progenitură–vlăstar*
– *corecta–corija–îndrepta–rectifica*
– *cortegiu–alai–procesiune*
– *crainic–mesager–sol–trimis–vestitor*
– *craniu–căpățână–hârcă–scăfârlie–tigvă–țeastă*
– *curat–pur–salubru–natural–inocent*
– *curtoazie–amabilitate–gentilețe–politețe*
– *datină–obicei–uzanță–tradiție*
– *desuet–perimat–caduc–vetust*
– *dăunător–păgubitor–nociv–vătămător*
– *defect–cusur–deficiență–meteahnă–viciu–tară–hibă*
– *dezbăra–debarasa–descotorosi–dezobișnui–dezvăța*
– *dezgust–aversiune–greață–repulsie–scârbă–silă–lehamite*
– *dificil–anevoios–greu–complicat*
– *discipol–elev–învățăcel–ucenic*
– *durabil–rezistent–trainic–persistent*
– *dușman–adversar–inamic–rival*
– *elementar–rudimentar–simplu–primar*
– *emigra– expatria–pribegi*
– *instrument – sculă – unealtă – ustensilă*
– *legătură–raport–relație–conexiune*
– *milă–îndurare–milostivire–compasiune–compătimire*
– *mireasmă – aromă – parfum*
– *muri–deceda–prăpădi–stinge–sucomba*
– *neliniște–îngrijorare–agitație–angoasă*

Scanned with OKEN Scanner

- *nepotrivire–dezacord–discordanță–discrepanță–disonanță–inadecvare–incompatibilitate*
- *nișă–adâncitură–cotlon–firidă–intrând–ocniță–scobitură*
- *nordic–arctic–boreal*
- *păzi–străjui–supraveghea–veghea–apăra–feri*
- *popularitate–faimă–renume–reputație*
- *povesti–expune–istorisi–nara–relata*
- *redacta–alcătui–compune–concepe–elabora–formula–întocmi*
- *scrisoare–epistolă–misivă–răvaș*
- *sfat–îndemn–povață–recomandare*
- *știre–mesaj–veste–informație*
- *urmaș–descendent–succesor.*

II. Arătați care dintre cuvintele date au un grad de expresivitate mai mare.

Testul 32

I. Găsiți pentru fiecare cuvânt vechi românesc (din prima listă) câte un sinonim neologic (din a doua listă).

Cuvinte vechi românești: *alege, baie, binevoitor, (se) căi, călărie, călător, cerere, ceresc, cină, coroiat, crede, cuminte, cunoscut, curat, cuvi-incios, dambla, despăgubi, dezvinovăți, domoli, fiesc, fildeș, firesc, gazdă, geamie, ghici, grăbi, hrăni, hrăpăreț, isteț, îmbelșugat, îmbuibare, încăpățânare, încolți, încordare, îndreptățit, înfiorător, înfocat, înfrunta, îngăduitor, îngrozi, înnăscut, întâmplător, întunecat, înțepeni, învechit, jalnic, jigni, josnicie, lămuri, lăuntric, lega, mărinimos, milă, moaște, murdar, naște, necuviință, neînsemnat, neînțelegere, nelămurit, nepărtinitor, nerecunoscător, neroditor, nesigur, nimici, ocară, opreliște, pagubă, pătrunde, pângări, piedică, podagră, ponegri, potrivire, potrivnic, (se) preface, prigoni, primejdui, prisos, rămășiță, răsfrânge, răutăcios, revărsa, sârguință, scrisoare, searbăd, slugarnic, smalț, soție, stăruitor, stârpi, stricăciune, șiretlic, tămăduitor, teafăr, tulbura, țeapăn, urâcios, urmaș, ușor, (se) văicări, zilnic.*

Neologisme: *abominabil, acvilin, afabil, amfitrion, anchiloza, antipatic, atenua, avarie, celest, coincidență, compasiune, compensa, conecta, confuz, consoartă, cotidian, curativ, daună, deborda, decent, denigra, deplorabil, derizoriu, diferend, dineu, disculpa, echitație, elucida, email, eradica, excedent, extirpa, facil, fervent, filantrop, filial, fortuit, germina, gută, ignominie, impediment, imprecație, imund, incert, indemn, indecență, indulgent, ingrat, insipid, interdicție, intim, intui, ivoriu, lamenta, legitim, malițios, mină, misivă, moschee, nativ, normal, notoriu, nutri, obiectiv, obscur, obstinație, ofensa, opina, opta, oripila, opulent, paralizie, pasager, periclita, penetra, persecuta, perseverent, perspicace, perturba, petiție, procrea, profana, rapace, regreta, relicvă, reminiscență, repercuta, rezonabil, rigid, rival, salubru, satietate, servil, sfida, simula, steril, succesor, tensiune, truc, urgență, zel.*

II. Folosiți în enunțuri câte zece cuvinte din fiecare listă.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 33

I. Găsiți câte un sinonim neologic pentru fiecare cuvânt vechi românesc din lista următoare:

– *amănunt, asemănător, asupri, bănui, băştinaş, bătrâneţe, belşug, biruinţă, burlac, călătorie, ceas, cere, chemare, chezăşie, cinstit, citeţ, copilăresc, coti, crăpătură, cutremur, dărâma, deslușit, despărți, deștept, dezgropa, dovadă, dușman, faimă, fățarnic, felurit, folosi, glas, graniță, grabnic, gras, greșeală, greutate, hotărî, iad, izvor, îmbunătăți, împrejurare, înainta, înapoia, înăbuși, înălțime, începe, închipui, îndemânatic, îndrepta, înfăptui, îngrădi, îngropa, însufleți, însemnat, întări, întovărăși, învățăcel, învechit, învinui, jertfă, lacom, leat, leac, leș, liniștit, mat, mănos, măreț, mări, mlădios, molipsitor, muri, nădejde, năduși, năzui, nebun, necitet, neîncetat, nenorocire, neobișnuit, nepăsător, neprihănit, nevinovat, nutreț, oacheș, oboseală, obraznic, oglindi, opri, osândi, pază, pământesc, părăsi, pedeapsă, peșteră, pizmă, plăti, povesti, prăpastie, pricină, prilej, primejdios, prostie, rai, rană, răzbunător, rugini, sătesc, schilod, scrânti, seca, secetos, sfânt, sfârși, sfetnic, sigur, soartă, stărui, stih, stingător, strica, sufletesc, șovăi, șuvoi, tavan, tăgădui, tălmăci, tineresc, trebuincios, tristețe, turbare, țeastă, țiței, uimit, uita, umfla, urmare, vârstă, veșnicie, viclean, vinovat, zadarnic, zăpușeală, zâmbi, zestre, zgârcit.*

II. Construiți enunțuri în care să folosiți, la alegere, cel puțin zece din cuvintele date.

Testul 34

I. Grupați în perechi de sinonime arhaismele din prima listă cu cuvintele aparținând limbii contemporane, din a doua listă:

– *becisnic, bunt, ceteț, cinovnic, doclad, evghenicos, fănar, fur* (subst.), *gârbaci, gurgui, iscoadă, județ, leat, majă, moroi, olac, pardos, peșchir, pogorî, popreală, râmlean, simbrie, sineală, șleau, tipsie, vistavoi, volnic;*

– *albăstreală, bici, cititor, coborî, drum, felinar, funcționar, hoț, închisoare, judecată, liber, mesager, năvod, neputincios, nobil, ordonanță, panteră, platou, polonez, prosop, raport, răscoală, roman, salariu, spion, strigoi, vârf.*

II. Găsiți sinonime neologice pentru următoarele arhaisme:

– *ipochimen, diată, catagrafie, polc, polcovnic, ucaz, ostrov, besactea, pojarnic, rigă, geremea, buiurdismă, surghiun, meremetisi.*

III. Eliminați din următoarea listă de cuvinte pe acelea care nu fac parte din vocabularul fundamental al limbii. Ce trăsătură comună au?

– *auzi, brat, biniș, caftan, lemn, luni, giubea, munci, soare, aici, suliman, apă, jilț, barbă, minte, sipet, moarte, pârgar, lup, mână, grămătic, slovă, (a) vrea, stih, privi, copil, chelar, dijmă, nepot, logofăt, prieten, cer, vornic, roșu, cârmâz, somn, izbândă, drum, ocină.*

Scanned with OKEN Scanner

Testul 35

I. Introduceți în contexte adecvate următoarele unități frazeologice (locuțiuni și expresii):

– *a-i lipsi o doagă, a plăti oalele sparte, a strica orzul pe gâște, a-și lua lumea în cap, a nu-i fi boii acasă, a nu se simți în apele sale, a se ține scai, a dormi buștean, a lega cobză, a se duce pe copcă, a se culca o dată cu găinile, a duce o viață de câine, a face onorurile casei, a face opinie separată, a (se) lupta cu morile de vânt, a pune la punct.*

II. Aceeași cerință pentru următoarele unități frazeologice:

– *turn de fildeș, nod gordian, război rece, firul Ariadnei, patul lui Procust, turnul Babel, luceafărul poeziei românești, brâul cerului, corabia deșertului, apă de ploaie, cusut cu ață albă, coadă de topor.*

Observație: țineți seama de sensul figurat al acestor expresii.

III. Aceeași cerință, pentru următoarele unități frazeologice latinești:

– *ad libitum, alma mater, cum grano salis, de facto, deux ex machina, ex cathedra, in extenso, ipso facto, modus vivendi, mutatis mutandis, nomina odiosa, primus inter pares, pro domo sua, sui-generis, tale quale, ad calendas graecas.*

Testul 36

I. Grupați în perechi sinonimice unitățile frazeologice (locuțiuni și expresii) din următoarele două liste. Găsiți, acolo unde se poate, un sinonim lexical (un singur cuvânt):

– *a-și bate joc, calea laptelui, a cădea la învoială, a fi în largul său, încurcătură de mațe, a spăla putina, șira spinării, a tăia frunză la câini, a trage pe sfoară, a-i veni mintea la cap, calea lactee, a cădea de acord, coloană vertebrală, a se da pe brazdă, a fi în elementul său, a umbla cu ocaua mică, a lua la vale, a-și lua tălpășița, ocluzie intestinală, a sta cu ochii în tavan.*

II. Găsiți sinonime lexicale pentru următoarele unități frazeologice:

– *a băga de seamă, a-și aduce aminte, a-și da seama, a da în primire* (sens propriu, sens figurat), *a lua în primire, a lua parte, a da peste cap, a scoate din fire, a întoarce pe dos, a-și lua inima în dinți, a face zile fripte, a face cu ou și cu oțet, a trece în revistă, a bate apa în piuă, a-și da arama pe față, a da sfară în țară, a-și pune pirostriile pe cap, a-și pune pofta în cui, a da paiele, a da ortul popii, a da sfaturi, a da roade, a da pe față, a da prilej, a da zor, a arunca mănușa (cuiva), a avea nervi de oțel, a avea stomac de struț, a bate în retragere, a câștiga teren, a da înapoi, a-și da aere, a da satisfacție, a face escală, a face plinul, a face față, a-și face sânge rău, a trăi pe picior mare, a trece sub tăcere, a ține în șah, plin de sine, a induce în eroare, a lua cuvântul,*

Scanned with OKEN Scanner

a lua în considerație, a-și da osteneala, a umbla pe coclauri, a-și pierde mințile, a da bir cu fugiții, a-și lua nasul la purtare, a pune nasul în pământ, a trage (cuiva) un tighel, a-i purta (cuiva) sâmbetele, a o lăsa moartă, a se face luntre și punte, a face din țânțar armăsar.

III. Construiți enunțuri cu următoarele expresii străine:

- italienești: *commedia dell'arte, dolce far niente, a giorno, în fine, în genere;*
- englezești: *five o'clock; high life; all right; last, but not least.*

Testul 37

I. Găsiți pentru fiecare din următoarele cuvinte câte două antonime din cea de-a doua serie:

- *acut, civil, comic, virtual;*
- *actual, cronic, grav, militar, penal, real, serios, tragic.*

Alcătuiți cu cuvintele din prima serie câte două enunțuri, bazându-vă pe relația de antonimie identificată.

II. Găsiți pentru fiecare cuvânt din prima serie câte două cuvinte antonime din cea de-a doua serie; arătați ce criteriu diferențiază antonimele identificate, două câte două:

- *căsători, curajos, damic, econom, moale, neted, pisc, răspunde, repede, slab;*
- *abis, aspru, avar, despărți, divorța, dur, interoga, încet, întreba, fricos, gras, laș, lent, obez, prăpastie, prodig, risipitor, rugos, tare, zgârcit.*

Testul 38

I. Grupați în perechi de antonime următoarele cuvinte neologice:

- *absolut, achita, activ, actor, admite, aerob, amplifica, amiabil, anabatic, analiză, angelic, antic, arhaism, amonte, avers, barbar, bastard, belicos, brut, ceda, crea, diacronic, enorm, esență, fragil, frivol, iconoclast, imanent, infern, migrator, minor, moderat, novator, obscur, opulență, persecuta, public, real, recunoștință, retrograd, rubicond, sociabil, vindicativ;*
- *anaerob, aparență, apropia, aval, catabatic, civilizat, clar, condamna, conservator, demonic, diminua, distruge, exagerat, fictiv, iconodul, infim, ingratitudine, legitim, major, modern, neologism, ostil, net, pacifist, palid, paradis, pasiv, pauperitate, privat, progresist, proteja, relativ, respinge, revers, rezistent, sedentar, serios, sincronic, sinteză, solitar, spectator, tolerant, transcendent.*

Scanned with OKEN Scanner

II. Găsiți antonime neologice pentru următoarele cuvinte:

– *abstract, afirma, agorafobie, altruism, anarhie, benefic, brunet, calm, cauză, comic, convergență, demola, dificil, diferit, diurn, efemer, exterior, fals, flux, general, interzice, introvertit, lent, maxim, nadir, novice, omogen, opac, optimist, placid, practic, principal, proră, provizoriu, reparație, rigid, sacru, scalar, stalactită, terestru, xenofil.*

Testul 39

I. Grupați în perechi de antonime cuvintele din următoarele două liste (țineți seama de registrul limbii și de sensul exact al cuvintelor):

– *băștinaș, boreal, curat, diligent, est, harnic, indigen, nordic, răsărit, salubru, septentrional, spirit, spiritual, suflet;*
– *alogen, apus, austral, corp, imund, indolent, leneș, material, meridional, murdar, străin, sudic, vest, trup.*

II. Grupați următoarele cuvinte în perechi de antonime, ținând seama de sensul lor exact: *afecțiune, antipatie, aversiune, dragoste, simpatie, ură.*

III. Introduceți cuvintele de mai sus în contexte adecvate.

Testul 40

I. Grupați în perechi de antonime următoarele cuvinte din cele două liste:

– *aduna, aprinde, armăsar, așeza, blestema, cădea, călare, cere, dimineață, fătarnic, gazdă, ierta, învinui, merge, suflet, șes, tot, vale;*
– *binecuvânta, cinstit, deal, dezvinovăți, iapă, munte, nimic, oaspete, pedepsi, pedestru, primi, ridica, scădea, scula, seară, sta, stinge, trup.*

II. Găsiți antonime pentru următoarele cuvinte:

– *adevăr, afară, alb, bărbat, belșug, bine, bolnav, bucura, cocoș, copt, des, față, fată, fricos, frumos, gol, greu, iad, intra, iubi, înalt, întuneric, mare, mort, murdări, noapte, pitic, plânge, prieten, putere, război, rece, sat, scurt, slugă, sfârși, toți, trecut, vechi.*

Atenție: – antonimul trebuie să fie tot un cuvânt vechi, ca și cuvintele date;
– nu se admit antonime formate cu prefixe de la cuvintele date.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 41

I. Definiţi fonetica (studiază producerea, transmiterea şi evoluţia sunetelor vorbirii). Sistemul fonologic al limbii române (vezi sunetele, vocale, consoane). Exemple.

II. Subliniaţi vocalele şi semivocalele din următoarele cuvinte: *mere, meargă; om, soare; vine, ieri; bun.*

III. Subliniaţi în următorul text diftongii cu o linie şi triftongii cu două linii:

„ Aşa cu amăgele se prindeau pe vremea aceea flăcăii la oaste... Flăcăii ceilalţi pe dată s-au făcut nevăzuţi, iar noi, copiii, ne-am întors plângând pe la casele noastre."

(I.Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Testul 42

I. Sistemul vocalic al limbii române. Vocale (7 vocale: *a, e, i, o, u, ă, î (â);* numai trei vocale sunt întregi: *a, ă, î (â)*, putând forma singure silabe: *a-pă;* celelalte pot fi şi semivocale: *e, i, o, u*).

II. Completaţi următoarele cuvinte cu diftongii *oa* sau *ua*: *r..tă, c..rdă, cul..re, ec..ţie, pl..ie, t..te.*

III. Despărţiţi în silabe următoarele cuvinte: *astronomie, cablu, tablă, tinctură, funcţie, afluent, răzgândi, autocamion, pădure, roşu, portocaliu, stalactite, inegal, asiduu, ideal.*

Testul 43

I. Sistemul consonantic al limbii române (22 consoane, nu pot forma silabe, singure). Exemple.

II. Se dă textul:

„ Asemenea, dragi-mi erau şezătorile, clăcile, horele şi toate petrecerile din sat la care luam parte cu cea mai mare însufleţire."

(I.Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerinţe:

1. Despărţiţi în silabe cuvintele din text.
2. Arătaţi care sunt silabele accentuate şi comentaţi valoarea stilistică.

Scanned with OKEN Scanner

III. Folosiți în enunțuri cuvintele următoare (atenție la accent): *coréctor/ corectór; diréctor/directór; dómino/dominó; vestibul/vestibúl; colónie/colonie.*

Testul 44

I. Alfabetul limbii române (27 litere + litere împrumutate din alte limbi: ö, ü, y, w; alfabetul latin + sunete inexistente în limba latină: *ă, î, ș, ț;* (din 1860, scrierea s-a făcut cu alfabet latin).

II. Folosiți în enunțuri cuvintele următoare, numite omografe, diferențierile de accent: *comédie / comedíe; țărînă / țarînă; véselă / veselă; cópii / copíi; acéle / ácele.*

III. Arătați care din formele cuvintelor accentuate sunt acceptate de normele ortoepice (de pronunțare) ale limbii literare actuale: *antíc / ántic; carácter / caractér; début / debút; éditor / editór; mátur / matúr; precéptor / preceptór; regizór / regízor; sèvér / séver; símbol / simból; tranzistór / tranzístor.*

Testul 45

I. Definiți: diftongul, triftongul, hiatul. Exemple.

II. Subliniați formele literare (corecte) ale cuvintelor următoare. Verificați-le după dicționar: *adesia / adesea; afișază / afișează; alăturea / alături; cheltuială / cheltueală; înghețată / înghițată; roșială / roșeală; aerisi / aierisi; iată / eată; orășan / orășean; samă / seamă.*

III. Alcătuiți enunțuri cu formele corecte.

IV. Elaborați un text din 10 rânduri despre iarnă, în care să folosiți cuvinte care să conțină mai multe vocale. Remarcați particularitatea muzicală a textului.

Testul 46

I. Definiți silaba. Reguli de despărțire a cuvintelor în silabe. Exemple.

II. Se dă textul:

„Mircea însuși mână-n luptă vijelia-ngrozitoare,
Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare."
(M.Eminescu, *Scrisoarea III*)

Cerințe:

1. Puneți accente pe cuvintele din text. Observați valoarea accentelor.
2. Analizați valoarea artistică a repetării vocalelor și consoanelor.

III. Subliniați diftongii, triftongii din următoarele cuvinte: *seară, iarnă, erou, veneau, miau, leoarcă; lăcrămioară, ursoaică, tăiai.*
Folosiți în enunțuri cuvintele date.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 47

I. Definiţi accentul. Arătaţi rolul accentului. Exemple.

II. Subliniaţi formele corecte ale cuvintelor: *coastă - costă; evocă - evoacă; pedagogă - pedagoagă; psiholoagă - psihologă; acordă - acoardă; străzi - strade; poveşti - poveaşti.*

III. Precizaţi despre ce fenomene de limbă este vorba. Alcătuiţi enunţuri cu formele corecte.

IV. Despărţiţi în silabe cuvintele: *preparaţie, preistorie, precauţie, predestinaţie, prepoziţie, erudiţie, erupţie, cumînţenie, inducţie.*

Testul 48

I. Alternanţe fonetice. Exemple. (Schimbarea regulată a unui sunet din rădăcina sau tema cuvântului în alt sunet, mai mult sau mai puţin diferit de cel dintâi). Se produce în cursul flexiunii – declinării şi conjugării; al derivării. Pot fi: vocalice: *fată-fete; carte-cărţi; măr-meri; soră-surori* şi consonantice: *cred-crezi; pot-poţi; oglindă-oglinjoară; frumos-frumoşi; fac-faci.*

II. Subliniaţi formele corecte ale următoarelor cuvinte: *fierăstrău-ferăstrău; iechilateral-echilateral; ieclipsă-eclipsă; iedificiu-edificiu; ielicopter-elicopter; ierou-erou; iegal-egal; iexamen-examen; alee-aleie; idee-ideie; poem-poiem;poiezie-poezie.*
Formaţi cu formele corecte enunţuri.

III. Despărţiţi în silabe cuvintele: *lacrimă; bojdeucă; portocală; acoperiş; leziune; tuşieră; vocaţie; vieţui; viezure; preaînalt; prestaţie.*

Testul 49

I. Precizaţi regulile de scriere a lui â şi î. Exemple.

II. Subliniaţi formele corecte ale cuvintelor: *înfăţişînd-înfăţişând; angajînd-angajând; neglijînd-neglijând; agreînd-agreând; creând-creind; apropiind-apropiând; tăind-tăând.*
Formaţi enunţuri cu formele corecte.

III. Scrieţi formele de plural de la cuvintele: *basma, foaie, oaie, oaste, roată, şcoală, bucuros, furios, arţăgos, vanitos, duşmănos, prietenos.*
Alcătuiţi enunţuri cu formele obţinute.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 50

I. Accentul în limba română. Exemple.

II. Subliniaţi vocalele în hiat din următoarele cuvinte: *aer, aerian, aerodrom, aeroport, boreal, cereale, ideal,* (hiat rostit în două silabe), *crea, agrea, alee, licee, familie, istorie, rochie, vie, ştiinţă, fiindcă, poem, coopta, zoologie, duel.*

III. Motivaţi ortografierea cu consoane duble a cuvintelor: *înnoda, înnopta, interregn, transsiberian, înnădi, înnămoli, înnăscut, înnebuni, înnegri, înnora, înnoroi.*

Testul 51

I. Litera *x* notează sunetele: cs - extemporal (ecstemporal)
gz - examen (egzamen)

II. Daţi 4-5 exemple pentru fiecare situaţie. Folosiţi-le în enunţuri.

III. Ce anume sunete notează litera *x* în următoarele cuvinte: *exerciţiu, exact, exagera, exalta, excelent, excepţie, exemplu, exigent, exil, exista, exotic, expediţie, explica, extaz, extras, exulta, taxa, maximă.*
Model: *extinde:* cs

Testul 52

I. În limba română, în general, o literă notează un sunet (un fonem). Există însă şi excepţii:

ce- **ĉ** : cer (pronunţie: ĉer)
ci- **ĉ** : *cinci* (pronunţie: ĉinĉi)
ge- **ĝ** : *ger* (pronunţie: ĝer)
gi- **ĝ** : *plângi* (pronunţie: plângĝi)
che-k': *chem* (pronunţie: k'em)
chi-k' : *chin* (pronunţie: k'in)
ghe-g': *ghem* (pronunţie: g'em)
ghi- g': *unghi* (pronunţie: ung')

Observaţie: literele *e, i,* din grupurile de mai sus, au valoare fonetică (reprezintă un sunet), dacă notează o vocală (dacă reprezintă suportul unei silabe, ştiut fiind că o silabă conţine o vocală şi numai una); altfel sunt doar mijloace grafice de redare a sunetelor **ĉ**, **ĝ**, etc.

II. Ţinând seama de precizările de mai sus, arătaţi câte litere şi câte sunete (foneme) conţin cuvintele de mai jos: *ceară, geam, chenar, cheamă, unchi, gheară, magiun, ghiveci, gherghef, geamgiu, gheaţă, geometrie, geamantan, accident, geamie, învinge, învingi, minciună, ciuperci, geamăn, gemeni.*
Model: *gheaţă:* şase litere, patru sunete(g'ată).

Scanned with OKEN Scanner

Testul 53

I. Identificaţi vocalele în hiat din următoarele cuvinte: *contraatac, feerie, maestru, locţiitor, toaletă, poezie, zoologie, duel, continuu, supraetaja, ideal, viitură, croat, coerent, coopta, vacuum, apropiind, ortoepie.*
Model: *leal*: e-a.

II. Daţi câte două exemple de cuvinte care să conţină vocalele în hiat: a-a; a-e; e-a; e-e; o-a; a-o; u-e; u-u.

Testul 54

I. Identificaţi diftongii şi triftongii din următoarele cuvinte: *deal, roşeaţă, greşeau, băiat, piatră, beau, tăiau, voievod, ieftin, acătării, câine, aproape, leoarcă, poantă, ambii, rouă, fumoar, trotuar, pleoapă, bolnăvioară, pâine, două.*
Model: *fier: ie* – diftong;
greşeai: eai – triftong.

II. Daţi câte două exemple de cuvinte care să conţină diftongii: *ea, eo, ia, ie, îi, oa, ua, uă* (altele decât în exerciţiul de mai sus).

III. Daţi câte două exemple de cuvinte care să conţină triftongii: *eai, eau, iai, iau.* Ce părţi de vorbire sunt cuvintele care conţin aceşti triftongi?

Testul 55

I. Despărţiţi în silabe următoarele cuvinte: *abreviaţie, culoare, despre, dreptunghi, fizician, fotoliu, leoarcă, monstru, peremptoriu, punctaj, sculptor, sublim.*

II. Arătaţi ce reguli de despărţire în silabe aţi utilizat (puteţi consulta *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române).*
Model: *victimă:* vic-ti-mă: – două consoane între vocale se despart (vic-ti...); – o consoană între două vocale trece la silaba a doua (...ti-mă); [reguli fonetice]

preşcolar: pre-şco-lar: – prefixul se izolează de rădăcină (pre-şco...) [regulă morfologică – ţine de modul de formare a cuvântului]; – o consoană între două vocale trece la a doua silabă (...şco-lar); [regulă fonetică].

Testul 56

I. Indicaţi forma corect accentuată:

anátemă/ anatéma
ántic/ antíc
áripă/ arípă
bótfor/ botfór
bárbar/ barbár
cálcar/ calcár
cérber/ cerbér
cómis-voiajor/ comís-voiajor

Scanned with OKEN Scanner

conductór/ condúctor
cráter/ cratér
diáspora/ diaspóra
facsímil/ facsimíl
férigà/ ferígà
gingáș/ gíngaș
íntim/ intím
jílav/ jiláv
máur/ maúr
mârșáv/ mârșav
pícnic/ picníc
profésor/ profesór
rádio/ radío
revízor/ revizór
símbol/ simból
spléndid/ splendíd
tártar/tartár
túmult/ tumúlt
véctor/ vectór
venétic/ venetíc

II. Indicați accentul următoarelor cuvinte: *anost, avarie, bariton, butelie, caracter, cobalt, condor, infim, ipochimen, matur, ostrov, protector, regizor, satiră, simpozion, superfluu, triptic, vatman, vermut, zeppelin, dihor, felie, frânghie, halteră.*

Testul 57

I. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte: *abrupt, abstract, actualiza, acuarelă, analfabet, anamneză, anorganic, antarctic, anuar, aplomb, augmenta, ausculta, austru, autohton, binoclu, brioșă, budoar, cenestezie, cernoziom, chinestezie, coafeză, coeficient, contraltă, crailâc, croazieră, cuantum, descuama, deasupra, destupa, dezavua, dezesperant, dezinvolt, dezosa, diaspora, dizenterie, eficient, exorbitant, fiică, folclor, hermafrodit, hermeneutică, hieratic, hieroglifă, holocaust, ignora, inaniție, inocula, inopinat, inunda, ionic, înadins, jertfă, joncțiune, lingual, machia, machiavelic, manoperă, manuscris, mausoleu, mărinimie, metonimie, monoclu, mizantrop, noctambul, nonagenar, nuanță, obiect, omonim, omucid, onctuos, opaiț, panoramă, paronim, pasteuriza, pașoptist, pauper, pehlivan, peisaj, pionier, poluare, potlogar, primordial, prosterna, psihanalist, pronostic, respira, restitui, salvgarda, scrumieră, secționa, simptom, sinonim, sinoptic, societate, somnambul, subiect, șifonier, teatru, tinctură, toasta, toponim, transcrie, transilvan, transpira, triftong, triptic, ucrainean, vreodată, vreunul.*

II. Alcătuiți propoziții cu zece dintre cuvintele date.

Testul 58

I. Indicați accentul la verbele subliniate din următorul text (accentul poate distinge formele temporale ale verbelor):

În timp ce *cântă, adună* spicele de grâu. *Adună* tacâmurile, după ce *termină* de mâncat. *Auzi* cum *cântă* păsările! După ce *auzi* explicația, *se ridică* și plecă acasă. *Plouă* acum; așa *plouă* de două zile. *Termină* imediat cu gălăgia! Nu *termină* până acum nici un exercițiu. *Termină* mereu înaintea celorlalți.

Scanned with OKEN Scanner

II. Arătați modul, timpul, persoana și numărul verbelor subliniate.

Model: Luptă doi ani împotriva lui.

– *luptă:* indicativ, perfect simplu, persoana a III-a, singular.

Ortografie. Punctuație. Ortoepie

Testul 59

Explicați utilizarea semnelor de punctuație în următoarele texte:

a) „ – Nepoate, mai văzut-ai pietre nestimate așa de mari și frumoase ca acestea, de când ești?

– Am văzut eu, moșule, felurite pietre scumpe, dar ca aceste, drept să-ți spun, n-am văzut. Oare pe unde se pot găsi așa pietre?"

(Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

b) „ Spre deosebire de al lui Teican, vorbitorul nu mai este un simplu „informator", ci un „reflector" al realității, care ne parvine, într-o măsură, prelucrată de conștiința lui Resteu. Nu avem în afara vorbirii personajului nici un reper, așa că nu putem verifica autenticitatea faptelor."

(N.Manolescu, *Arca lui Noe*)

c) „ Cred că aveam patru sau cinci ani când, atârnat de mâna bunicului, am zărit, printre pantalonii și rochiile care înaintau agale, la căderea serii, pe Strada Mare, o fetiță cam de vârsta mea, purtată și ea de mână de un bunic. Ne-am privit amândoi, adânc, în ochi, și după ce-a trecut m-am întors s-o mai privesc, și-am văzut că întorsese capul și se oprise."

(M.Eliade, *Memorii*, vol.1)

Model: ..., moșule, ... : cele două virgule izolează substantivul în cazul vocativ.

Testul 60

Rescrieți următoarele texte, corectând greșelile (semne ortografice, semne de punctuație, scrierea cu literă majusculă etc.); păstrați particularitățile regionale și, după rezolvarea exercițiului, verificați-vă, raportându-vă la textele originale:

a) „ cât cei pe car bade zice oșlobanu căruia nui era a cumpăra lemne cum nu mie mie acum a mă face popă trei husași dascăle ce spui bădișorule pentru un brat de lemne dacă le duc în spate pe toate odată pânacasă dacă lei duce dascălе ți le dau degeaba zău nu șuguiești bade"

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Scanned with OKEN Scanner

b) „după ce se duce moș vasile eu zic lui ion cu binișorul vere ia să frigem în astăseară un purcel de ceia că tare mii dor mogorogea nătâng și zgârcit cum era începe a striga la mine mă ia ascultați eu nus nică oșlobanu să mă suciți cum vreți voi cu ce mă hrăniți cu aceea am să vă hrănesc nu vă dau nici o bucățică de purcel măcar să crăpați."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Testul 61

Corectați greșelile de ortografie din următoarele texte:

a) „ – Murgule, murgușul meu,
dat-u-mi-te-a taică tău
ca să-mi fi de ajutor,
la nevoie și la zor,
să te-ntreci cu șoimii-n zbor
pân o fi ca să nu mor
Tinerel că mai slujit,
dar ș-acum, îmbătrânit,
să te-ntreci l-a bătrânețe
cât puteai la tinerețe."

b) „Las că vam găsit eu ac de cojoc. De acum dormiți, dormirea-ți somnul ce-l de veci, că v-am așternut eu bine. Vă ve-ți face voi scrum."

c) „ Măi voinice, ascultă-ncoa,
Frații mei, de nu m-ai vin,
Ori în puț sau înnecat,
Sau cineva ia mâncat,
Singurel că mai lăsat!
Dar voinicul cei zicea?
– Nici în puț că s-a-necat,
Nimenea nu i-a mâncat,
Peste bun câștig au dat –
Și-mi numără, socotește,
Parte ție nuți găsește..."

Observație: – păstrați particularitățile regionale sau populare ale textelor;
– dacă ați recunoscut textele originale, folosiți-vă de acestea doar pentru verificare.

Testul 62

Identificați, în următoarele fragmente din teatrul lui I.L.Caragiale, particularitățile din vorbirea personajelor și arătați în ce constau:

1. „...și zău, să pardonați, în considerația misiei mele, care ordonă (...) să fim scrofuloși la datorie."

(*O scrisoare pierdută*)

2. „...altele am eu în sufletul meu, dar de! n-ai ce-i face: famelie mare, remunerație după buget mică..."

(*O scrisoare pierdută*)

Scanned with OKEN Scanner

3. „ Da, catindez până la o vacanță. Nu e vorba, am cu ce trăi (...) îmi trimete parale nenea Iancu; dar știi, orișicât poți zice, trebuie pentru ca să-ți faci o carieră de tânăr...“

(*D-ale carnavalului*)

4. „ Apoi nu mai era de suferit așa trai. N-o mai maltrata, domnule, măcar cu o vorbă bună.“

(*O noapte furtunoasă*)

5. „ Vezi că era mulți mușterii, jupâne, până să-mi dea madama gazeta.“

(*O noapte furtunoasă*)

6. „ ...aminteri, mitocanul scosese șicul de la baston pentru ca să mă sinucidă...“

(*O noapte furtunoasă*)

7. „ ...sunt un june tânăr și nefericit... “

(*O noapte furtunoasă*)

8. „ Vai de mine! monșerul meu! mi-l omoară!“

(*O noapte furtunoasă*)

9. „ ...unul e Galibardi: om, o dată și jumătate! (...) Ei! giantă latină, domnule...“

(*Conu Leonida față cu reacțiunea*)

10. „ Bravos, bobocule! nu m-așteptam ca tocmai dumneata să te pronunți cu așa iluzii în contra mea...“

(*Conu Leonida față cu reacțiunea*)

11. „ Omul, bunioară, de par egzamplu, dintr-un nu-știu ce...“

(*Conu Leonida față cu reacțiunea*)

Model: „ Bine, Mițule, *stăi, nu te importa* degeaba.“
stăi: formă populară a imperativului verbului *a sta;*
nu te importa: confuzie paronimică:
– *amporta* (franțuzism): „a se mânia“, „a se înfuria“
– *importa* : „a face import“ sau „a prezenta importanță“

Testul 63

I. În următoarele texte există două tipuri de elemente:

– greșeli (din perspectiva normelor limbii literare contemporane);
– forme arhaice și regionale.

Scanned with OKEN Scanner

Identificați-le; corectați greșelile și înlocuiți formele arhaice și regionale cu forme din limba literară contemporană.

1. „Cine asistă la aceste lupte a flăcăilor români de la Carpați și de pe malul Dunării, recunoaște bine în ele apucăturile (...) gladiatorilor din vechime."

(V.Alecsandri, *Poezii populare*)

2. „Românul e înzestrat de natură cu un spirit de observare, ce l-a făcut a caracteriza în puține cuvinte neamurile străine cu carele s'a găsit în relații. Trebuie să adăogim însă, că spiritul său este tot odată înarmat de un ghimpe satiric..."

(V.Alecsandri, *Poezii populare*)

3. „În ochii poporului hoțul este un erou la al cărui fapte și nenorociri el se interesează ca la un copil al său. Amândoi se iubesc unul pe altul, se ocrotesc la vreme de nevoie și sunt uniți prin o strânsă legătură de aceleași simțiri."

(V.Alecsandri, *Poezii populare*)

4. „ Românii sunt supuși tristei boale a nostalgiei, când se află disterați. De aceea în armia austriacă, unde sunt mulți feciori din Ardeal și din Bucovina, legea de pedeapsă în contra fugirei din oaste, e mult mai puțin aspră pentru Români."

(V.Alecsandri, *Poezii populare*)

5. „Această baladă, deși compusă de mine în stilul cânticelòr bătrânești, am găsit de cuviință a o coprinde în colecția poeziilor poporale, fiindcă le amintește una din legendele cele mai interesante ale Moldovei."

(V.Alecsandri, *Poezii populare*)

6. „Nenorocita clasă a răzeșilor, pintre cari se găsesc coborâtorii celor mai mari familii din vechime, au avut mult a suferi sub domnia lui Mihail Sturdza, de răpirea boierilor vecini cu moșiile lor."

(V.Alecsandri, *Poezii populare*)

Model:– textul în original: „Generozitatea sa nu are margini; ea se manifestează la toate cazurile atât în favorul amicilor dinastiei napoleoniane, cât și în ajutorul străinilor."

(V.Alecsandri, *Napoleon III*)

– textul corectat și actualizat: „Generozitatea sa nu are margini; ea se *manifestă în* toate cazurile atât în *favoarea* amicilor dinastiei *napoleoniene*, cât și în ajutorul străinilor."

II. Comentați expresivitatea textelor.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 64

Alegeți forma corectă:

– aldămaș/ adălmaș
– anaghie/ ananghie
–asambla/ ansambla
– becisnic/ bicisnic
– centirom/ centiron
– chermeză/ chermesă
– colectă/ coletă
– complect/ complet
– concluziv/ conclusiv
– coroziv/ corosiv
– crenvurșt/ crenvușt
– decreptitudine/ decrepitudine
– delincvent/ delicvent
– dumiri/ dumeri
– deszăpezi/ dezăpezi
– fierăstrău/ ferăstrău
– firimitură/ firmitură
– ghips/ gips
– juvaer/ giuvaer
– iaurgiu/ iaurtgiu
– inoportuna/ importuna
– inopinat/ inopinant
– îngenunchia/ îngenunchea
– înmănunchia/ înmănunchea
– jăratic/ jăratec
– locaș/ lăcaș
– luminescent/ luminiscent
– marou/ maron/ maro
– marfar/ mărfăr
– mixandră/ micsandră
– mileu/ milieu
– ostatic/ ostatec
– pancardă/ pancartă
– pamblică/ panglică
– paradisiac/ paradiziac
– pereclita/ periclita
– piunează/ pionează
– plastelină/ plastilină
– răzgâia/ râzgâia
– schimnic/ schivnic
– state (de plată)/ ștate
– sufleor/ sufler/ sufleur
– sulimeni/ sulemeni
– tobogan/ topogan
– traforaș/ traforaj
– ulcior/ urcior
– vinigretă/ vinegretă
– vizavi/ vis-à-vis
– vrăjmaș/ vrășmaș
–zmângăli/mâzgăli

Testul 65

Rescrieți textele următoare, corectând greșelile care s-au strecurat (de toate tipurile: de ortografie, de punctuație, semantice, gramaticale etc.):

1. Mâine va apare în librării o carte care este așteaptată demult. Editura și-a organizat un ștand în piața Universității. Se speră să fie prezenți la lansarea cărții personalități culturale.

2. Proeminența lui Grigorescu față de Luchian este pentru unii în afară de discuție. În tablourile lui Luchian prelevează culoarea, în timp ce Grigorescu crează mai multă mișcare. Odată cu Luchian însă, se impune, în pictura românească a ultimilor decenii, culoarea.

3. Se spunea despre el că este un individ indemn, că manifestează fată de superiori o atitudine de servitute. Cine îl investise însă în această funcție nu tinea seama de opinia majorității. Bine înțeles că presa de opoziție scria despre corupție și, deasemenea, posturile de radio independente emiteau știri în acest sens.

Scanned with OKEN Scanner

4. Raportul de coordonare concluzivă nu era tratat în prima fascicolă ci în cea de-a doua. La reeditare se impunea așa dar o redistribuire a materialului căci altfel întreaga lucrare ar fi păcătuit prin lipsă de unitate.

5. Le spuse că nimeni nu se așează, până ce nu se găsește geanta. Se lăsă liniștea; cineva tuși, pe semne cel care îl bănuiau toți.
– M-am înnecat, zise el și mai tuși odată.

6. În același alineat se mai afla o greșală pe care nu o observase decât când recitise încă odată textul. Acest ziar era unul din cotidianele în care apăreau frecvent. Niciunul dintre colaboratori nu-și făcea însă probleme.

7. Cumpărase o sticlă de alcool rafinat, ca să-l pună în vișinată. Nu a ajuns cu sticla acasă, pentru că a alunecat pe ghiață, a scăpat-o, a spart-o și și-a lezat genunchiul. S-a întors la magazin, în rafturile cărora mai văzuse câteva sticle. Când a ajuns acolo, n-a mai găsit nicio sticlă. Vânzătorul i-a spus să încerce vis-a-vis, peste drum.

8. Fapta lui era o fără de lege pentru toți. Nu mai el nu vedea așa pentru că avea certitudinea că făcuse un servici unui prieten. Acuzațiile i se păreau niște jicniri.

9. I-ar fi decimat pe toți, dacă ar fi putut. O făcu mental și parcă se simțea mai bine. Să-ți imaginezi așa ceva poate fi un panaceu universal: orice suferință se înlătură și cu puțină bunăvoință te simți chiar fericit.

10. Nu știa întrucât ideile lui erau mai bune decât ale prietenului său. Această incertitudine nu va dispare așa curând. Ar fi trebuit să-și dea seama dintr-odată de adevăr. Nu era în dea-juns de răbdător să cerceteze diferențele dintre nivelele lor de cultură.

11. Cunoscuse în excursia la munte un pustnic, ceva ce se vede rare ori în zilele noastre. Își făcuse din crengi de brad un lăcaș. Pe un petec de pământ cultivase legume, dar se vestejiseră, pentru că solul nu era bun.

12. Îl trimesese pe fiul său la oraș, ca să cumpere un fierăstrău. Acesta îi aduse și sorei lui ceva: o rochie de muselim. Era cam scurtă, dar se putea înădi cu o bucată dintr-o rochie mai veche, a bunică-si.

13. Nici unul dintre cei prezenți nu puteau înțelege cum intrase acolo acel excroc. Bănuiau că unul dintre ei este în cârdășie cu el. Se simțeau cu toții inoportunați și nu se puteau complace în această situație.

14. Acest capitol era un adaus la textul de bază. Pe nici una dintre coperțile cărții, nici în postfața finală, nu era menționată vreo modificare. Cel care alcătuise ediția, fiind dealtfel un specialist, i se păruse că ar fi superflu să mai cerceteze originalul, devreme ce cartea se tipărise de multe ori.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 66

I. Scrierea cu literă inițială majusculă se referă la principiul simbolic în ortografie. Alegeți, în următoarele enunțuri, forma corectă (folosind *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* sau G.Beldescu, *Ortografia actuală a limbii române*).

Conducea un *ford/ Ford*, ultimul tip. A cumpărat doi metri de *Olandă/ olandă*. Era un adevărat *Harpagon/ harpagon*, atât de greu se hotăra să cumpere ceva. Drumul până la mare a fost o *odisee/ Odisee*. Leonardo da Vinci este un reprezentant al *Renașterii/ renașterii*. Luna este satelitul natural al *Pământului/ pământului*. Orașul Arad se află în *vestul/ Vestul* țării. Domnul *Președinte/ președinte* l-a primit pe *ambasadorul/ Ambasadorul* Franței. În *poiana Brașov/ Poiana Brașov* vin mulți turiști. Sinaia este una dintre cele mai frumoase stațiuni de pe *Valea Prahovei/ valea Prahovei*. Mi-am petrecut concediul în *deltă/ Deltă*. Se întoarce de la *Facultate/ facultate*. A sărbătorit *Anul Nou/ anul nou/ Anul nou* în familie. Învață la *Liceul de informatică/ Liceul de Informatică/ Liceul De Informatică*. A emigrat în *Statele unite ale Americii/ Statele Unite Ale Americii/ Statele Unite ale Americii*. Parlamentul a votat *Legea învățământului/ Legea Învățământului*. A fost numit *ministrul culturii/ Ministrul Culturii/ ministrul Culturii*. Ion Creangă pomenește în *Amintiri din copilărie* de *mănăstirea Agapia/ Mănăstirea Agapia*. Ardealul este cuprins în arcul *munților Carpați/ Munților Carpați*. Sunt celebre sculpturile din *Insula Paștelui/ insula Paștelui*. Napoleon a fost exilat în *insula Sfânta Elena/ Insula Sfânta Elena*. Venea dintr-o excursie în *munții Sebeșului/ Munții Sebeșului*. Locuiește pe *bulevardul Nicolae Bălcescu/ Bulevardul Nicolae Bălcescu*. A ajuns în *bulevardul Aviatorilor/ Bulevardul Aviatorilor/ Bulevardul aviatorilor*. A fost primit de *împăratul/ Împăratul* Japoniei.

II. Următoarele cuvinte pot fi scrise atât cu literă inițială majusculă, cât și mică, independent sau în compuse.

Construiți câte un enunț pentru fiecare din cele două situații: *bibliotecă, capitală, catedră, Damasc, deltă, est, guvern, Hercule, lună, negru, ocean, poartă, roșu, semilună, școală.*

Model: A urcat până pe *vârful* Ciucaș.
A urcat până la *Vârful* cu Dor.

Testul 67

I. Arătați care este forma corectă a următoarelor nume de personalități românești:

Alecsandri/ Alexandri, Vasile (poet)
Alecsandrescu/ Alexandrescu, Grigore (scriitor)
Bariț/ Barițiu, George (istoric)
Boliac/ Bolliac, Cezar (scriitor)
Cojbuc/ Coșbuc, George (poet)

Scanned with OKEN Scanner

Daicovici/ Daicoviciu, Constantin (istoric)
Eliade/ Heliade, Rădulescu Ion (scriitor)
Giurăscu/ Giurescu, Constantin (istoric)
Hajdeu/ Hasdeu/ Haşdeu, Bogdan-Petriceicu (scriitor)
Cogălniceanu/ Kogălniceanu, Mihail (om politic)
Lipati/ Lipatti, Dinu (pianist)
Musicescu/ Muzicescu, Gavril (compozitor)
Negruți/ Negruzzi, Constantin (scriitor)
Phillipide/ Philippide, Alexandru (lingvist)
Pilat/ Pillat, Ion (poet)
Rosseti/ Rosetti, Alexandru (lingvist)
Străinu/ Streinu, Vladimir (istoric literar)

II. Indicați pronunția următoarelor nume de personalități românești:

Brândză, Dimitrie (medic); *Cazzavillan*, Luigi (ziarist); *Densusianu*, Ovid (lingvist); *Galaction*, Gala (scriitor); *Micu-Klein*, Samuil (istoric); *Saligny*, Anghel (inginer); *Tonitza*, Nicolae (pictor).

Testul 68

I. Alegeți forma corect accentuată a următoarelor prenume:

Bógdan/ Bogdán
Duíliu/ Duilíu
Élena/ Eléna
Lúcia/ Lucía
Míron/ Mirón
Napóleon/ Napoleón
Ştéfan/Ştefán

II. Arătați care sunt numele locuitorilor din următoarele țări, orașe, regiuni:

Afganistan, Alsacia, Andorra, Anzi, Baia Mare, Belgrad, Bizanț, Bosnia, Boston, Buhuși, Ciad, Comore, Florența, Groenlanda, Guineea, Gura Humorului, Hațeg, Huși, Java, Luduș, Mali, Miercurea-Ciuc, Noua Zeelandă, Pașcani, Piatra-Neamț, Praga, Prusia, Râmnicul Sărat, Râmnicu-Vâlcea, Samoa de Vest, Sevilla, Târgu-Neamț, Turnu-Măgurele.

Testul 69

I. Cratima – semn de ortografie și semn de punctuație. Exemple.

II. Subliniați forma corectă de ortografie a numelor proprii și explicați de ce se scriu așa. (Verificați-vă după *Îndreptarul ortografic și de punctuație*, editat de Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan" al Academiei Române, Editura Univers Enciclopedic 1995):

Londra – London; Moscova – Moskva; Varșovia – Warzava; Viena – Wien; Bangkok – Bankok; Beying – Beijing; Marrakech – Marakeș; Okinawa – Okinava; Cezar – C.Iulius Caesar; Ovidiu – P.Ovidius Naso; Liviu – Titus Livius; Calliope – Caliope; Rhodos – Rodos; Marathon – Maraton.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 70

I. Linia de pauză (–). Exemple. Valori gramaticale şi stilistice (delimitarea în propoziţie sau fraze a construcţiilor intercalate incidente, a apoziţiilor explicative; atitudine afectivă, intonaţie deosebită; înaintea unei comparaţii care nu este introdusă prin adverb; intenţia autorului în cursul vorbirii directe sau la sfârşitul ei; când acestea se pun după un pasaj în vorbirea directă şi sunt urmate de intervenţia autorului; marchează, în construcţii eliptice, lipsa predicatului sau a verbului copulativ; poate preceda o explicaţie, având rolul celor două puncte). Exemple.

II. Transcrieţi corect următorul text şi motivaţi corectarea.

Comentaţi valoarea gramaticală şi stilistică a semnelor de punctuaţie:

„Dintrun timp şi vântul tace;
Satul doarme can mormânt –
Totui plin de Duhul Sfânt;
Linişten văzduh şi pace
Pe pământ."
(G.Coşbuc, *Noapte de vară*)

III. Elaboraţi un text în care să folosiţi toate semnele de punctuaţie. Comentaţi expresivitatea textului.

Testul 71

I. Linia de dialog. Exemple. Valori stilistice.

II. Rescrieţi corect textul de mai jos şi motivaţi corectarea greşelilor:

„ Carte frumoasă cinste cu-i tea scris,
Încet gândită, gingaş cumpănită;
Eşti ca o floare a-nume ânflorită
Mîinilor mele, care teau deschis."
(T.Arghezi, *Ex libris*)

III. Precizaţi despre ce fel de transformări este vorba în cuvintele: *pară – pere; vară – veri; carte – cărţi; ladă – lăzi; gară – gări; văr – veri; învăţ – înveţi; noră – nurori; soră – surori; soare – sori; joc – joacă – jucăm; brad – brazi; frate – fraţi; pot – poţi; spun – spui; breaz – breji; oglindă – oglinjoară; veşted – veşteji; castravete – castravecior; departe – depărcior; fac – faci; sac – saci; fag – fagi; fug – fugi.*

Scanned with OKEN Scanner

Testul 72

I. Virgula în propoziție și în frază. Exemple. Interdicții.

II. Explicați ortografierea următoarelor cuvinte, folosindu-le și în enunțuri: *dea/ de-a; deal/ de-al; dune/ du-ne; ia/ i-a; iar/ i-ar; iau/ i-au; îi/ î-i; la/ l-a; laș/ l-aș; lați/ la-ți; lor/ l-or; mai/ m-ai; mia/ mi-a.*

III. Subliniați cu o linie forma corectă de ortografiere și cu două linii forma corectă de pronunțare a următoarelor cuvinte: *cozeur/ cozör; dancing/ dansing; diesel/ dizel; design/ dizain; ecru/ ecrü; foehn/ fön; outsider/ autsaidăr; spleen/ splin; sufleor/ suflör; bleu/ blö.*

Testul 73

I. Semnele de punctuație: punctul, semnele întrebării și exclamării. Exemple. Expresivitatea stilistică.

II. Elaborați un text în vorbire directă din 10 replici. Transformați textul în vorbire indirectă și arătați gradul de expresivitate.

III. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte: *permeabil, perpetuum, radio, radieră, reînvia, religie, sanctuar, zgâria, zgârcenie, zoologie, zmeură, zodiac.*

Testul 74

I. Punctul și virgula. Valori gramaticale și stilistice (desparte propoziții, fraze, după adverbe de afirmație și de negație, după adverbe de mod, redarea unei vorbiri directe) – vezi *Îndreptarul ortografic*, pag.73-76.

II. Elaborați un text despre un eveniment de școală folosind toate semnele de punctuație și de ortografie. Discutați expresivitatea textului.

III. Motivați ortografierea următoarelor cuvinte, folosindu-le în enunțuri:

ai / a-i; al/ a-l; cai/ c-ai; ați/ a-ți; ca/ c-a; căi/ că-i; cei/ ce-i; cel/ ce-l; ceai/ ce-ai.

Testul 75

I. Punctele de suspensie, parantezele, ghilimelele. Exemple. Expresivitatea lor artistică.

II. Rescrieți, corectând greșelile din textul dat și motivați corecturile:

„Întracel minut mihai, precum o dinioară semizeii, aleargă, întro parte și întralta prin tabăra turcească, căutând pe sinan când văzând de departe pe hasan se luă după dânsul, strigându-i să stea, dei viteaz s-ă se lupte cu dânsul piept la piept când de când era săl ajungă cu paloșul; dar hasan-Pașa fugea înspăimântat și nu se putea ținepepicioare de groază."

(N.Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*)

Scanned with OKEN Scanner

III. Subliniați formele ortografiate corect ale cuvintelor: *inpăduri/ împăduri; bonbonerie/ bonbonerie; deîmpartit/ deînpartit; deînmulțit/ deîmulțit; lider/ lidăr; miting/ meting; vizavi/ viza-vi; meci/ mech; fotbal/ fottbal; gol/ goll; ofsaid/ ofseid; lied/ lid; cow-boy/ cowboy; whisky/ viski.*

Testul 76

I. Scrierea cu litere majuscule. Exemple.

II. Analizați semnele de ortografie și punctuație din următorul text, comentând valorile stilistice:
„— Las' măi Ștefane și Smărănducă, nu vă mai îngrijiți atâta, că azi e duminică, mâne luni și zi de târg, dar marți de-om ajunge cu sănătate, am să iau nepotul cu mine și am să-l duc la Broșteni."

(I.Creangă, *Amintiri din copilărie*)

III. Subliniați cuvintele ortografiate corect: *interregn/ interegn; interregional/ interegional; înnoda/ înoda; înnot/ înot; înnopta/ înopta; înnoura/ înora; înnegri/ înegri; glosă/ glossă; înneca/ îneca; dezarma/ desarma; dezgust/ desgust; desfășura/ dezfășura; răzfrâng/ răsfrâng; ed/ ied; trebue/ trebuie; iederă/ ederă; ieftin/ eftin; ideie/ idee; epopeie/ epopee; epocă/ iepocă; efect/ iefect; efemer/ iefemer; elocvență/ ielocvență; ierarhie/ erarhie.*

Testul 77

I. Funcționalitatea semnelor de punctuație și a semnelor de ortografie. Exemple.

II. Folosiți în enunțuri cuvintele date și motivați ortografierea lor: *mie/ mi-e; mii/ mi-i; na/ n-a; nai/ n-ai; nea/ ne-a; neam/ ne-am; nor/ n-or; mil/ mi-l; noi/ n-oi.*

III. Subliniați formele accentuate corect ale cuvintelor: *cálcar/ calcár; facsímil/ fácsimil; íntim/ intím; neútru/ néutru; profesór/ profésor; superflúu/ súperfluu; translátor/ translatór; Médiaș/ Mediáș; Monáco/ Monacó; Budapésta/ Búdapesta; Cópenhaga/ Copenhága.*

Testul 78

I. Principiile ortografiei românești actuale (principiul: fonetic, tradițional-istoric, morfologic, sintactic, simbolic). Exemple. (v.Theodor Hristea, *Sinteze de limba română...*)

II. Motivați ortografierea cuvintelor de mai jos, folosindu-le în enunțuri: *pun/ p-un; sa/ s-a; sar/ s-ar; sau/ s-au; sài/ să-i; șal/ ș-al; șale/ ș-ale; tei/ t-ei; ție/ ți-e; tii/ ți-i; va/ v-a; var/ v-ar; vii/ vi-i/ voi/ v-oi.*

III. Folosiți în enunțuri următoarele cuvinte accentuate diferit: diréctor/ directór; vestibúl/ vestíbul; corectór/ coréctor; dominó/ dómino.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 79

I. Scrieți formele de nominativ-acuzativ, plural, nearticulat ale următoarelor substantive: *acadea, anemie, acvariu, ansamblu, bici, custode, constelație, consiliu, colonel, criteriu, foaie, fabrică, ghiseu, grilaj, liceu, ministru, mânz, mătușă, pavaj, pârâu, sfinx, tei, urbe, targă, sofa, vale, vocabular, radio.*

II. Scrieți formele de nominativ-acuzativ, plural, cu articol hotărât, ale următoarelor substantive: *ateneu, boiangiu, copil, economie, fiu, monah, pălărie, soclu, socru, vizitiu, tarla, tigaie, teritoriu, atu, geamgiu.*

III. Dați șase exemple de substantive colective (cu sens colectiv). Alcătuiți enunțuri cu ele.

IV. Scrieți formele de genitiv-dativ, singular, cu articol hotărât, ale următoarelor substantive: *academie, basma, bucătărie, bunică, colibă, coardă, dungă, dantelă, dropie, elevă, femeie, gară, geantă, idee, jale, lumânare, mamă, măciucă, năframă, odaie, oală, piele, ramă, repetiție, scânteie, seceră, soră, tulpină, țeapă, umbră, vulpe, zăpadă.*

Observație: Pentru că limba literară admite, pentru unele substantive, mai multe forme de genitiv-dativ, e bine să consultați și *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic...*

Testul 80

I. Alegeți, din enunțurile următoare, formele corecte de plural:

În această reacție chimică s-au folosit și *alcooli/ alcooluri. Aștrii/ astrele* apar frecvent în creația acestui poet. În fiecare dintre *avatarele/ avatarurile* sale, personajul era însoțit de un câine. Era recunoscută pentru că știa să dea în *bobi/ boabe.* Într-unul din *cătune/ cătunuri* locuia vărul său. Avea pe corp mai multe *cicatrici/ cicatrice.* În toate *cotidianele/ cotidienele* era comentată întâlnirea celor doi miniștri. Își cumpărase mai multe *crucifixe/ crucifixuri.* Doar sfârâitul *fuselor/ fusurilor* se auzea în odaie. Avusese mai multe *infarcte/ infarcturi.* Fenomenul se manifesta la *intervale/ intervaluri* egale. În toate *monologurile/ monoloagele* sale se folosise de sufleor. I-a cerut să-i schimbe bancnotele în *monede/ monezi* de 100 de lei. Studiase din perspectivă istorică toate *nivelele/ nivelurile* limbii. Hainele erau *nou-nouțe/ noi-nouțe/ nouă-nouțe.* În salonul de *nou-născuți/ noi-născuți* era foarte cald. În toate *parăzile/ paradele* purtase aceeași uniformă. *Piedestalurile/ piedestalele* erau confecționate din granit.

Scanned with OKEN Scanner

Toate *rastelurile/ rastelele* erau pline. *Resorturile/ resoartele* se întinseseră la maximum. *Simptomele/ simptoamele* bolii erau evidente. Trenul trecuse prin două *tuneluri/ tunele*. Mai multe *țărance/ țărănci* se adunaseră în piață. Fiecare dintre *țigănci/ țigance* purta salbe din bani de aur. Era un ser pentru mai mulți *viruși/ virusuri*. În *voiajele/ voiajurile* sale, întâlnise mulți oameni interesanți.

Observații: – alegerea uneia dintre forme depinde de sensul cuvântului;
– în unele situații sunt valabile ambele forme (acceptate de limba literară, după *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic...*)

II. Folosiți formele corecte în alte enunțuri.

Testul 81

I. Scrieți substantivele feminine derivate cu sufixe de la următoarele substantive masculine: *absolvent, american, casier, cârciumar, călător, contabil, egiptean, hangiu, rus, lucrător, preot, lăptar, vânzător, școlar, urs, țăran, violonist, zmeu, țesător*. Ce sufixe ați folosit?

II. Există substantive cu două genuri, diferențiate semantic, de tipul:
colț – colți (masc.) – dinte canin
colț – colțuri (neutru) - ungherul unei încăperi, vârful unui cuțit.
Dați cinci exemple de astfel de substantive și alcătuiți cu ele propoziții.

III. Dați zece exemple de substantive care au numai formă de singular. Alcătuiți, cu cinci dintre ele, enunțuri.

IV. Dați patru exemple de substantive care au numai formă de plural. Alcătuiți enunțuri.

V. Dați cinci exemple de substantive care au aceeași formă și la singular și la plural. Alcătuiți enunțuri.

Testul 82

I. Analizați morfosintactic substantivele din textele următoare:

a) „Pe neașteptate, în primăvara aceea, Ministerul Instrucțiunii Publice a reintrodus examenul de bacalaureat. Știrea a căzut ca un trăsnet."

(M.Eliade, *Memorii*, vol.I)

b) „— Vai de mine și de mine, că bine zici, fata mea, se vede că i s-au sfârșit mititelului zilele!"

(I.Creangă, *Poveste – Prostia omenească*)

c) „«Decât să-mi huruie moara în cap toată ziua, e mai bine să hoinăresc încoace și încolo», gândea morarul (...) Și din tocmeală, ajung la învoială. S-a făcut morarul cioban și ciobanul morar."

(*De-ale lui Păcală. Snoave populare*)

Scanned with OKEN Scanner

d) „Şi adormi iar buştean. Până la ziuă n-a mai rămas nici o oaie."

(*Ibidem*)

e) „Nourii asfinţitului creşteau, îmbulzindu-se spre creştetul bolţii. Astupară în curând soarele. Ş-odată cu fulger şi tunet, se abătu dinspre munţi furtuna năprasnică a primăverii."

(M.Sadoveanu, *Ţara de dincolo de negură*)

f) „Apoi a mai avut a îndura prietenul ista şi altele, ca să se-mplinească rânduiala care era atunci la curţile stăpânirii. L-au lepădat într-un bordei, în preajma focului, ca să se încălzească."

(M.Sadoveanu, *Hanu Ancuţei*)

g) „Căsuţa lui moş Anania, pădurarul satului, era departe, sub Bâtca Neagră, dincolo de mănăstirea Râşca. Aveam de mers până la ceasul al doilea din noapte."

(M.Sadoveanu, *Bordeienii*)

h) „Luarea-aminte a inspectorului a fost reţinută, cum era de altfel aşa de firesc, de acest băieţaş."

(L.Blaga, *Hronicul şi cântecul vârstelor*)

i) „Am renunţat c-o strângere de inimă şi mă consolam cu speranţa că voi afla de la fratele meu cuvânt despre toate."

(L.Blaga, *Hronicul şi cântecul vârstelor*)

j) „Fărâmă bănuia că datorită scrierii lui ilizibile era chemat atât de des la interogatoriu."

(M.Eliade, *Pe strada Mântuleasa...*)

k) „Şi pe copilul ăsta l-a scăpat băiatul ăl mare al paşii. L-a cerut să i-l dea lui, rob. Dar erau cam de-o vârstă, s-au împrietenit repede şi au ajuns ca fraţii."

(*Ibidem*)

Model: *băiatul:* substantiv comun, simplu, gen masculin, număr singular, caz nominativ, articulat cu articol hotărât *–l*, subiect.

II. Scrieţi în coloane separate substantivele comune şi proprii din textele date.

Testul 83

I. Daţi zece exemple de adjective care nu au grade de comparaţie. Alcătuiţi cu cinci dintre ele enunţuri.

II. Daţi cinci exemple de locuţiuni adjectivale. Alcătuiţi cu ele enunţuri şi precizaţi funcţia sintactică.

Scanned with OKEN Scanner

III. Daţi zece exemple de adjective invariabile (nume de culori, neologisme sau adjective de tipul *atroce*). Alcătuiţi cu cinci dintre ele enunţuri.

IV. Puneţi în evidenţă, în enunţuri, următoarele funcţii sintactice ale adjectivului: complement indirect, complement circumstanţial de timp, complement circumstanţial de mod comparativ, complement circumstanţial de cauză şi element predicativ suplimentar.

Testul 84

I. Indicaţi, în următoarele enunţuri, forma corectă:

În general nu gusta comedia *burlescă/ burlească.* Este o femeie *economă/ econoamă.* Imaginea *grotescă/ grotească* a personajului era subliniată în primul capitol. Nu se putea obişnui cu oamenii, era o *mizantroapă/ mizantropă.* Într-o situaţie *analogă/ analoagă* reacţionase la fel. Scrie într-o manieră *livrescă/ livrească.* Romanul prezenta o imagine *pitorească/ pitorescă* a ţinutului. I-a scris *dragei/ dragii* sale prietene. Ei par să fie nişte copii *precoce/ precoci.* Se aude un zgomot *continu/ continuu.* Se află într-o situaţie *dezastruoasă/ dezastroasă. Aprigii/ aprigei* femei nu i se părea nimic greu. Indivizii deveniseră *rapace/ rapaci.*

II. Arătaţi cum s-au format următoarele adjective (cuvânt de bază şi sufix): *arămiu, buclucaş, buzat, ceresc, fricos, fugar, iubăreţ, locuibil, mijlociu, nărăvaş, omenesc, ruşinos, săritor, vamal, verzui, zeflemist.*

Testul 85

I. Analizaţi morfosintactic adjectivele (locuţiuni adjectivale, adjective provenite din alte părţi de vorbire) din textele următoare:

a) „În perete era agăţat un foarte frumos ceasornic vechi; cutie sculptată şi aurită, care bătu un sfert de oră şi cântă o melodie graţioasă şi naivă."

(Petru Dumitriu, *Cronică de familie*)

b) „Avea păr şur la tâmple; pielea feţei, gălbuie, era a omului suferind..."

(*Ibidem*)

c) „E de ajuns să spui că o maşină e o făptură, că o teorie ştiinţifică sălbatic de abstractă este şi ea o făptură, ca exorcizarea să fie cu putinţă."

(Constantin Noica, *Creaţie şi frumos în rostirea românească*)

d) „De nopţi întregi prin pulberea uscată
Şi mai înecăcioasă decât praful,
Mărşăluim spre miazăzi..."

(Camil Petrescu, *Marş greu*)

Scanned with OKEN Scanner

e) „Dar iată că se-aud pe-afară
Paşi prea lungi, prea rari..."

(Camil Petrescu, *Un luminiş pentru Kicsikem*)

f) „Disperaţii, sistem Emil Cioran, ca să vă fac plăcerea de a cita numele unui tânăr intelectual român (...), se complace în disperare. Cu alte cuvinte, întronează un sistem de valori, speranţe, pe o scară inversă, tot aşa de valabilă ca şi aceea de până azi..."

(Eugen Ionescu, *Nu*)

g) „Caracterul mai puţin democratic al constituţionalismului moldovenesc nu se explică, deci, prin lipsa unei reale influenţe capitaliste, ci prin însuşi temperamentul moldovenesc, refractar înnoirilor violente."

(Eugen Lovinescu, *Istoria civilizaţiei române moderne*)

Model: *graţioasă:* adjectiv propriu-zis, variabil, cu două terminaţii, se acordă în gen (feminin), număr (singular), caz (acuzativ), cu substantivul determinat *o melodie*, grad de comparaţie pozitiv, funcţia sintactică de atribut adjectival.

II. Treceţi la gradele de comparaţie patru adjective, la alegere, din textele date.

Testul 86

I. Alegeţi forma corectă:

În clasa *întâi/ întâia* erau doar *paisprezece/ patrusprezece* elevi. *Al două sutelea/ al două sutălea* pe listă era prietenul său. Cărţile *amândurora/ amândorura* erau la noi. Trecuseră de atunci *şaisprezece/ şasesprezece* sau *optusprezece/ optsprezece* ani. În al *douăzecilea/ douăzecelea* an de căsătorie am călătorit la Paris. Ajunsese la *al două mielea/ al două miilea* obiect, în colecţia sa. Pentru *al noulea/ al nouălea* n-au mai găsit loc. *Şaptesprezece/ şaptisprezece* dintre ei au renunţat iar *cinsprezece/ cincisprezece* au continuat drumul.

II. Scrieţi enunţuri în care îmbinările libere de cuvinte *doi elevi* şi *treizeci de sportivi* să fie la cazurile genitiv şi dativ (patru enunţuri). Cum aţi procedat?

III. Construiţi enunţuri în care numeralele *amândoi* şi *patru* să aibă valoare substantivală şi valoare adjectivală. Identificaţi funcţiile sintactice.

IV. Ilustraţi, în enunţuri, toate tipurile de numerale cunoscute. Identificaţi valoarea lor morfologică.

Testul 87

I. Analizaţi morfosintactic numeralele din următoarele texte:

Scanned with OKEN Scanner

a) „Câteşipatru sunt, uniform, nişte pisici (...); vecinul, sunt sigur, a căpătat şapte cătei..."

(Tudor Arghezi, *Cartea cu jucării)*

b) „În vacanţa mare din vara anului 1903, aveam să-mi sporesc orizontul cu experienţa unei lumi noi..."

(Lucian Blaga, *Hronicul şi cântecul vârstelor*)

c) „De zece ori am căutat pe Magdalena să achite partea subscrisă la traducere."

(Camil Petrescu, *Note zilnice*)

d) „Ia mă trudesc de vro două-trei zile să car pocitul ist de soare..."

(Ion Creangă, *Poveste – Prostia omenească*)

e) „Pe unul l-a dat la ciubotărie, cu următoarele condiţii: Anul întâi îi dă tatăl de mâncare; al doilea nu plăteşte nimic şi al treilea an va plăti maistrul lucrul copilului."

(*De-ale lui Păcală. Snoave populare*)

f) „Odată, trei ţărani s-au dus la Bucureşti (...). Merseră deci cu toţii la un restaurant. Cum intrară înăuntru, cerură câte o ciorbă (...). Cum luă primul, se fripse..."

(*Ibidem*)

g) „Cum intră în sala unde era sultanul, hogea – fără a zice un cuvânt – ridică un deget în sus. Ca răspuns, Păcală îi arătă două."

(*Ibidem*)

h) „Când intrasem în «Şcoala domnească» eram de opt ani, ştiam cele patru operaţii şi fracţiile. Acum eram de nouă ani, trecusem în clasa a treia şi nu mai ştiam decât adunarea şi scăderea."

(B.Şt.Delavrancea, *Domnul Vucea*)

i) „Era, de la fericitul Zamolxis, cursul vremii într-al cincilea ciclu, socotind ciclul cât numărul zilelor anului, adică trei sute şaizeci şi cinci de ani."

(Mihail Sadoveanu, *Creanga de aur*)

Model: *opt*: numeral cardinal propriu-zis cu valoare adjectivală, determină substantivul *ani*, funcţia de atribut adjectival.

II. Alcătuiţi un text în care să folosiţi cel puţin zece din numeralele analizate.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 88

I. Construiți enunțuri în care pronumele relativ *care* să îndeplinească funcțiile sintactice de: subiect, nume predicativ, atribut pronominal, complement direct, complement indirect și complement circumstanțial de loc.

II. Ce valori morfologice pot avea cuvintele *un* și *o?* Dar formele *-i* și *-s (-ș)?* Ilustrați-le în enunțuri.

III. Construiți enunțuri în care să ilustrați cel puțin patru funcții sintactice ale pronumelui reflexiv *sine*. Identificați-le.

IV. Alegeți forma corectă:

În *aceeași/ aceiași* zi s-a întâlnit cu un vechi prieten *de-al său/ de-ai săi. Ai noștri/ ai noștrii* vecini au plecat la mare. Ele *însele/ înseși* vor asista la acest concurs. I-a dăruit cartea unei bune prietene *ale sale/ a sale/ a sa. Soră-sii/ soră-sei/ soră-si* nu-i plac dulciurile. Dați-mi o bluză *dintr-asta/ dintr-astea.*

Testul 89

I. Puneți în locul punctelor de suspensie formele cerute de context ale adjectivului pronominal de întărire:

Ei...i s-a întâmplat acest lucru. Noi...am asistat la deschiderea expoziției. Eu...l-am văzut acolo, a spus eleva. Mie...mi s-a părut ciudată această apariție, a adăugat ea. Mariei și Ioanei, lor...li s-a arătat îngerul. Draga mea, tu...trebuie să primești felicitările! Draga mea, ție...trebuie să-ți pui această întrebare. Voi...se cuvine să cumpărați florile, nu colegele voastre. Ion... va participa la concurs.

II. Înlocuiți punctele de suspensie cu formele cerute de context ale pronumelui relativ-interogativ *care.*

S-a întors în orașul...străzi sunt umbrite de castani. A cerut o cameră...ferestre dau spre mare. Am un prieten...tată colecționează timbre și...mamă face prăjituri foarte bune. În spatele acestor uși, ...vopseaua li s-a cojit, se află un tablou...valoare este inestimabilă. ...dintre voi îi place muzica? Am ales haina...nasturi erau mai puțin strălucitori. Colegul meu, ...îl prețuiesc foarte mult, mi-a adus într-o zi o carte între...pagini am găsit un document... nu i-am putut stabili vechimea. E de admirat părintele..., copii răzbesc singuri în viață.

Testul 90

I. Analizați morfosintactic toate formele pronominale (pronume și adjective pronominale) din următoarele texte:

a) „Apa se găsește și în vinul dumitale, dar eu o poftesc curată (...). Află că-mi mai trebuie ceva."

(Mihail Sadoveanu, *Creanga de aur*)

Scanned with OKEN Scanner

b) „Asinul căscă iar botul, apoi rămase fremătând în sine, până ce stăpânul său îl bătu pe gât, plecându-şi urechea ca să asculte ce se şoptea în el."

(*Ibidem*)

c) „După nunta noastră, care a fost într-un anumit fel tăinuită, mi-a murit un unchi considerabil bogat, a cărui avere împărţită în cinci părţi de nepot a putut să însemne pentru fiecare o adevărată răsturnare socială."

(Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

d) „Am impresia că nici unul, nici celălalt nu l-am iubit pe tata."

(*Ibidem*)

e) „Mini crezu că e a ei, aceeaşi trăsură-fantomă, pe care nici acum nu a plătit-o..."

(Hortensia Papadat Bengescu, *Fecioarele despletite*)

f) „ Ştia că nimic şi nimeni nu o mai interesa..."

(*Ibidem*)

g) „Am căutat-o, răspunse femeia îngrozită de vina ei; nu era nimic."

(I.L.Caragiale, *Două loturi*)

h) „ ...Dar nici nu putem zice aşa, fiindcă la ceartă unul spune una, altul alta, ori pe rând, ori amândoi deodată; în sfârşit, are parte fiecare de cuvânt; pe când aicea, ţipa, ocăra şi blestema numai dumneaei, iar dumnealui asculta..."

(I.L.Caragiale, *Kir Ianulea*)

i) „— Tu însuţi mi-ai povestit – a adăugat califul – câte ţi s-au întâmplat de a doua zi încolo. Nu-mi puteam închipui că ai să poţi şi să suferi atâtea după urma unei glume..."

(I.L.Caragiale, *Abu-Hasan*)

j) „Dar de ce să mai spun cine mai era dacă ajunseseră toţi nimic? Cine voia să se poarte ca şi când ar mai fi însemnat ceva era luat în derâdere..."

(Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*)

Model:

îl : pronume personal, persoana a III-a, singular, masculin, acuzativ, formă neaccentuată, funcţie sintactică de complement direct.

său: adjectiv pronominal posesiv, un singur obiect posedat, un singur posesor, singular, masculin, persoana a III-a, se acordă cu substantivul *stăpânul*, funcţie sintactică de atribut adjectival.

Scanned with OKEN Scanner

II. Alcătuiți un dialog în care să folosiți cât mai multe pronume din textele date.

Testul 91

I. Analizați morfosintactic verbele din următoarele texte:

a) „Călătorirà citind ziare și prefăcându-se că dorm."

(Petru Dumitriu, *Cronică de familie*)

b) „A crea înseamnà a scoate pe om dintr-un element și a-l muta într-altul..."

(C.Noica, *Creație și frumos în rostirea românească*)

c) „Deci când s-a zvonit că s-ar fi aflând între cele alese și o copilă care nu venea dintru îmbelșugare și fericire, noroadele s-au bucurat binecuvântând, căci minunea aducea un nou spor nădejdilor și basmului."

(Mihail Sadoveanu, *Creanga de aur*)

d) „Era ușor de înțeles că sorții cei mai mulți nu sunt pentru izbândă..."

(*Ibidem*)

e) „ Azi am gândit
Artă,
Preocupat
A compune
Un interesant roman."

(G.Bacovia, *Reflecții*)

f) „ Pentru a nu plânge în această vrajă, pe care o suportam dureros, băui ultima sticlă ce o adusesem, luând și din fondantele deschise."

(G.Bacovia, *Dintr-un text comun*)

g) „Cărțile sunt scrise, în ele s-ar putea găsi ultimul cuvânt..."

(G.Bacovia, *Impresii de roman*)

h) „Cum lumea socială este tratată științific și literar, li se părea foarte greu de a-și reprezenta trecutul lor..."

(*Ibidem*)

i) „Datorită acestui sistem, el știa că va obține orice, de la oricare dintre colegii lui, ca și când chestiunea ar fi depins de propriul lui minister, căci fiecare din ei avea de cerut câte ceva celorlalți. (...) Soția sa, care era încă în panica amenințării lui Gelu Ruscanu, nu-și putea stăpâni jocul reflexelor

Scanned with OKEN Scanner

întotdeauna exagerate la ea, decât aruncându-se într-o discuție despre flori..."

(Camil Petrescu, *Turnul de fildeș*)

Model:

călătorind: verb personal, predicativ, intranzitiv, conjugarea a IV-a (în *-i*), diateza activă, modul indicativ, timpul perfect simplu, persoana a III-a, numărul plural, funcția de predicat verbal;

citind: verb personal, predicativ, folosit la mod nepersonal, nepredicativ, tranzitiv, conjugarea a IV-a, diateza activă, gerunziu, complement circumstanțial de timp.

II. Alcătuiți un text în care să folosiți cel puțin douăzeci de verbe din textele date.

Testul 92

I. Alegeți, în enunțurile următoare, formele verbale corecte:

Trebuia *să absolvească/ să absolve* liceul anul trecut. *Se așază/ se așează* cu grijă pe scaun. Nici un lucru pământesc nu *dăinuie/ dăinuiește*. Imaginea copacului *se reflectă/ reflectează* în apă. Dacă te *reazemi/ rezemi* de zid, se dărâmă. *Șovăi/ șovăiesc* încă dacă să-i împrumut banii. Se *îndreptează/ îndreaptă* spre casă. Părinții îi *îndrumă/ îndrumează* pașii. Mă *înfioară/ înfiorează* această apariție monstruoasă. El *înseamnă/ însemnează* într-un carnet cuvintele străine. Trebuie *să învârtă/ să învârtească* roata. Ar trebui să se *îndoaie/ îndoiască* pentru a trece pe sub arcadă. Nu *îngădui/ îngăduiesc* nimănui să râdă de mine. Aici vom *îngenunchea/ îngenunchia*. Acum nu mai *înșală/ înșeală* pe nimeni cu aerul lui trist. *Manifestă/ manifestează* o ciudată amnezie. În aceste studiouri *se turnează/ se toarnă* ultimul său film.

II. Identificați formele corecte ale verbelor:

I-*ar place/ ar plăcea* și lui *să facem/ să făcem* această excursie. Nu cred că *va apare/ apărea* în următoarele minute. *Aducém/ adúcem* cadouri pentru toți. Nu *voiam/ vream/ vroiam* să intru acolo. *Avu/ avuse* parte numai de bucurii. Nu *fu/ fuse* de acord cu el. *Scrieți/ scriți* cu atenție cuvintele! *Nu fi/ nu fii* obraznic! *Nu fă/ nu face* așa! *Piei/ pieri* din fața ochilor mei!

Observație: în ambele serii de enunțuri sunt situații în care limba literară acceptă mai multe forme.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 93

I. Scrieți:

a) persoana întâi singular, indicativ și conjunctiv prezent a verbului *a continua;*

b) formele de indicativ și conjunctiv prezent ale verbului *a crea* (sau *a agrea*);

c) formele de persoana întâi și a doua singular, indicativ prezent ale verbelor: *a apropia, a împrăștia, a întârzia, a învia;*

d) persoana a doua singular, indicativ și conjunctiv prezent a verbelor: *a scrie, a veni, a ști;*

e) formele de indicativ, perfect simplu ale verbelor: *a plânge, a frige, a coace;*

f) persoana întâi și a treia singular, indicativ, perfect simplu ale verbelor: *a privi, a citi, a șopti.*

II. Folosiți în enunțuri formele cerute ale verbelor.

Testul 94

I. Construiți enunțuri în care verbul *a arde*, la gerunziu, să îndeplinească funcțiile sintactice de: atribut verbal, atribut adjectival (enunțul trebuie să evidențieze acordul între forma verbală și substantivul determinat), complement direct, complement circumstanțial de timp, complement circumstanțial de cauză.

II. Construiți enunțuri în care verbul *a învăța*, la infinitiv, să îndeplinească funcțiile sintactice de: subiect, nume predicativ, atribut verbal, complement direct, complement indirect, complement circumstanțial de timp, complement circumstanțial de mod, complement circumstanțial de scop.

III. Construiți enunțuri în care să evidențiați valorile verbului *a fi*: verb predicativ, verb copulativ, verb auxiliar, verb predicativ impersonal, verb copulativ impersonal.

Testul 95

I. Analizați morfosintactic adverbele și locuțiunile adverbiale din următoarele texte:

a) „Unul câte unul, de pe malul câmpului au coborât în și spre fluviu, părăsindu-și săniile și femeile – oamenii ce întârziaseră atâta pe lângă cai…"
(Ștefan Bănulescu, *Vară și viscol*)

b) „Astfel de lucruri se plătesc, mai devreme sau mai târziu, sau chiar pe neașteptate, cum s-a întâmplat cu noi…"
(Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*)

Scanned with OKEN Scanner

c) „În lumea de astăzi, omul vrea să muncească mai puțin și să lucreze mai mult."

(C.Noica, *Creație și frumos în rostirea românească*)

d) „Numai piciorul ei de altădată ar fi putut intra în el."

(M.Sadoveanu, *Creanga de aur*)

e) „Dar ne gândim că omul s-ar putea defini nu prin aproapele, nici prin departele său, ci prin depărtișori."

(C.Noica, *Creație și frumos în rostirea românească*)

Model:

mai devreme: adverb de timp, gradul comparativ de superioritate, funcția sintactică de complement circumstanțial de timp.

II. Elaborați un text în care să folosiți cel puțin cinci adverbe, locuțiuni adverbiale din textele date.

Testul 96

I. Identificați, în textul următor, valoarea morfologică a cuvintelor subliniate. Numiți rolul lor în propoziție sau în frază:

II. „Ni *se* pare, *în* chip obișnuit, *că* spunem același lucru *cu spre și către*."

(C.Noica, *Creație și frumos în rostirea românească*)

III. Alcătuiți enunțuri în care cuvântul *de* să aibă următoarele valori morfologice: prepoziție, conjuncție subordonatoare, pronume relativ, interjecție.

IV. Alcătuiți enunțuri în care cuvântul *până* să fie prepoziție și conjuncție.

Testul 97

I. Dați cinci exemple de prepoziții care impun cazul genitiv și alcătuiți apoi, cu acestea, enunțuri. Identificați funcțiile sintactice ale cuvintelor însoțite de aceste prepoziții.

II. Dați cinci exemple de locuțiuni prepoziționale care impun cazul acuzativ și cinci care impun cazul genitiv. Alcătuiți, cu câte una din locuțiunile găsite, enunțuri. Identificați funcția sintactică a cuvintelor însoțite de aceste locuțiuni.

III. Dați cinci exemple de prepoziții care impun cazul dativ. Alcătuiți enunțuri. Identificați funcțiile sintactice ale cuvintelor însoțite de aceste prepoziții.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 98

I. Cuvântul *de* poate fi conjuncție subordonatoare. Construiți toate subordonatele posibile introduse prin *de* și stabiliți apoi sensul acestei conjuncții (prin înlocuire cu alte conjuncții).

II. Prezentați, în enunțuri, valorile morfologice ale cuvintelor: *și* (trei valori); *iar* (două valori).

Testul 99

I. Analizați sintactic și morfologic predicatele și subiectele din textele următoare:

a) „Ploua torențial, orașul devenise pustiu, iar eu stam rezemat între niște tejghele pline cu turnuri de cărți și înconjurat de rafturi ticsite cu alte zeci de mii de volume, care te ameteau privindu-le."

(G.Bacovia, *Zborul cărților*)

b) „La o fereastră melancolică, mi s-a părut ceva,
Însă m-a trezit un glas pozitivist."

(G.Bacovia, *Scântei galbene*)

c) „Mama, surorile, toți cei de față erau surprinși până la nedumerire..."

(C.Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

d) „Culoarea nu e a lucrurilor... e a ochiului nostru..."

(C.Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

e) „Prejudecățile se numesc criterii, metode, dogme, principii..."

(Eugen Ionescu, *Nu*)

f) „Hotelul fiind prea costisitor, hotărâi (...) să-mi caut o cameră în oraș."

(Lucian Blaga, *Hronicul și cântecul vârstelor*)

g) „...iară de viteaz era vai de lume."

(Petre Ispirescu, *Basmele românilor*)

h) „Părea când un intelectual, când un muncitor; și într-adevăr, era și una și alta."

(Petru Dumitriu, *Cronică de familie*)

i) „Toată averea pe care i-o dăruise se făcea zdrențe în fața ochilor ei."

(Petru Dumitriu, *Cronică de familie*)

j) „Sunt sănătos, voinic, mai bine ca oricând! ..."

(B.Șt.Delavrancea, *Hagi Tudose*)

k) „Priveam cu toții la luna de legendă..."

(Camil Petrescu, *Repaosul*)

Scanned with OKEN Scanner

l) „Dacă nu-i
Cu cine vorbi
Se scrie."
(G.Bacovia, *Glossă*)

m) „Şi dacă vremea iar întoarce
Nedumeriri în jurul meu,
Un iad, dezgust îmi este viaţa,
Nu este cum ar fi mai rău."
(G.Bacovia, *Şi dacă*)

II. Alcătuiţi şase enunţuri cu subiecte şi predicate din textele date.

Testul 100

I. Analizaţi sintactic şi morfologic atributele din următoarele texte:

a) „Un şoim ager şi de o nebunească neînfricare se încumetase să atace unul din acei vulturi uriaşi, care au inspirat dintotdeauna muritorilor de rând un fel de religioasă admiraţie pentru zborul de superbi monarhi ai altitudinilor."
(Cezar Petrescu, *Adevărata moarte a lui Guynemar*)

b) „... glaciala politeţe cu care mă alunga, dovedea o rafinată şi impertinentă bună creştere, distonând întru totul cu decrepitudinea vestimentară şi cu sălbăticia rătăcăniilor stâncoase din juru-ne."
(Ibidem)

c) „Tăcea, dar glasul ei îi cânta melodic în urechi. Glasul de adineaori, din somn, cerând îndurare..."
(Cezar Petrescu, *Omul care şi-a pierdut umbra*)

d) „Atanasie era singurul om a cărui privire nu o putuse înfrunta, de al cărui râs de capră, în vârful buzelor, înecat, sacadat, se temea."
(*Ibidem*)

e) „Parcă i-a auzit râsul de capră: ha ha! ha ha! pângărind aerul sonor al Florenţei, acolo, pe terasa hotelului Carlton, de unde se vedeau colinele unduind sub cerul siniliu."
(*Ibidem*)

f) „Neiertarea de sine are un caracter mai grav decât s-ar zice: înseamnă neîncredere în bunătatea lui Dumnezeu, dovada încăpăţânatei şi contabilei noastre răutăţi."
(N.Steinhardt, *Jurnalul fericirii*)

g) „Simţea ce impresie ciudată producea asupra lui Comăneşteanu, prin nehotărârea spiritului său, şi ar fi voit parcă să răscumpere, cu preţul chiar al celor mai mari jertfe, greşeala de a fi venit aşa de târziu la regiment."
(Duiliu Zamfirescu, *În război*)

Scanned with OKEN Scanner

h) „Fu întâmpinat de la uşă de două femei, una în vârstă, alta tânără de tot şi mai cu seamă foarte frumoasă."

(Duiliu Zamfirescu, *În război*)

i) „În trei ceasuri de goană, vânătorii arestară mai bine de şase sute de copii ai poporului."

(I.L.Caragiale, *Boborul*)

j) „Tustrei feciorii babei umblau în cărăuşie şi câştigau mulţi bani. Celui mai mare îi veni vremea de însurătoare şi baba, simţind asta, umbla valvârtej să-i găsească mireasă; şi în cinci-şase sate, abie-abie putu nimeri una după placul ei."

(I.Creangă, *Soacra cu trei nurori*)

k) „Trebuie să fi existând vreo legendă asupra acestor două pâraie..."

(Calistrat Hogaş, *Pe drumuri de munte*)

l) „Foarte obosiţi, tinerii fără grijă dorm buştean. Hangiul, posomorât, stă câteva minute la gânduri adânci; dar deodată faţa i se luminează: înăuntrul frunţii a scânteiat o mare inspiraţie."

(I.L.Caragiale, *În vreme de război*)

II. Elaboraţi un text în care să folosiţi cel puţin zece atribute din textele date.

Testul 101

I. Analizaţi sintactic şi morfologic complementele directe, complementele indirecte şi complementele de agent din textele următoare:

a) „N-am ştiut – răspunsul celor cărora li se vorbeşte de tortură, de lagăre (...), nu ţine..."

(Nicolae Steinhardt, *Jurnalul fericirii*)

b) „Societatea de altădată o alcătuiau oamenii stăpâniţi de egoism şi mânaţi de interesul propriu; fiecare se gândea la sine şi de aceea era uşor să fii fericit într-însa. Preocupat de binele său, omului nu-i păsa de binele altuia."

(*Ibidem*)

c) „Aveam o conştiinţă vagă că am sosit în porturi bune şi că nu am de ce mă teme."

(Hortensia Papadat-Bengescu, *Fecioarele despletite*)

d) „S-a vorbit mult asupra acestei nenorocite afaceri..."

(Jean Bart, *Datorii uitate*)

e) „Cu o mişcare mlădioasă şi ageră, vrednică de cea mai ageră şi mlădioasă pisicuţă, îşi lipi repede de buzele mele unghia degetului mic (...). Ce să săruţi din o unghie mică..."

(Calistrat Hogaş, *Pe drumuri de munte*)

Scanned with OKEN Scanner

f) „Niciodată piatra nu va da Bucureștiului un sfert din strălucirea marilor cetăți din Apus."

(I.Barbu, *Răsăritul crailor*)

g) „Moș Nichifor avea o biciușcă de cele de cânepă, împletită de mâna lui și cu sfichiul de mătase, cu care pocnea de-ți lua auzul."

(Ion Creangă, *Moș Nichifor coțcariul*)

h) „Dar când a mai auzit și despre întâmplarea ce au avut, și cum i-a scăpat Dumnezeu din primejdie, nu știu cum să mulțumească lui moș Nichifor."

(Ibidem)

i) „Multe are de pătimit un pustnic adevărat când se depărtează de poftele lumești și se gândește la fapte bune! ..."

(I.Creangă, *Dănilă Prepeleac*)

j) „Vorbise de ea, lăudând-o, chiar Nicolae Iorga în conferința pe care o ținuse la liceu..."

(Mircea Eliade, *Tinerețe fără tinerețe*)

k) „Caută nervos în servietă și-i arată câteva fotografii (...). Fuseseră luate în toamna anului 1938, chiar de chirurgul care reușise să-i modifice atât de radical trăsăturile feței."

(*Ibidem*)

II. Alcătuiți opt enunțuri în care să folosiți și complemente din textele date.

Testul 102

I. Analizați sintactic și morfologic complementele circumstanțiale din textele următoare:

a) „Chiar cel mai greoi la trup și obez dintre cei doi bărbați, care se așezaseră pe marginea trotuarului, țărănește, ca pe scăunele joase, începuse să surâdă la glumele cu care îl îmbiau ceilalți doi."

(Camil Petrescu, *Turnul de fildeș*)

b) „De trei ori am fugit de la el înainte de logodnă și m-am întors la han, până când, bătrânul, care vrea zor-mare să mă ginerească, a pus oamenii de m-au prins și m-au legat cobză, la un schit în munte..."

(I.L.Caragiale, *La hanul lui Mânjoală*)

c) „Târziu, în geamul tău, încet, cu o monedă voi suna."

(G.Bacovia, *Nervi de toamnă*)

d) „În afară de conducători, unei revoluții îi mai trebuie și o armată..."

(E.Lovinescu, *Istoria civilizației române moderne*)

e) „Aveam, în schimb, avantajul de a colinda din loc în loc, toată ziua, pe câmpul unde se aduna poporul."

(Lucian Blaga, *Hronicul și cântecul vârstelor*)

Scanned with OKEN Scanner

f) „În fața biroului său încărcat de cărți, omul mic de statură, încă robust, cu un aer surâzător-meridional, tocmai se întrerupsese din scris..."

(Ion Pop, *Ore franceze*)

g) „Noaptea, pe lună, înainte d-a ne culca, săream ulucele, dacă poarta grădinii era încuiată."

(B.Șt.Delavrancea, *Bursierul*)

h) „De era vară, năduşeala începea să ne curgă pe obraji şi pe după urechi, în jos, de-a lungul gâtului."

(B.Şt.Delavrancea, *Domnul Vucea*)

i) „ Din când în când,
Când traversăm vreun pod,
Simțim pe rând,
Picioarele scăpate în nămol."

(Camil Petrescu, *Marș greu*)

j) „Trimis de mic la Paris, a şezut acolo peste douăzeci de ani şi acolo a cheltuit, în desfrânări ruşinoase şi în ticăloşii nesocotite cu străinii şi străinele, jumătate din averea lui uriaşă."

(I.L.Caragiale, *Smărăndița*)

k) „Aşa învățam eu pentru bacalaureat şi, când sângele mi se suia în obraz de desperarea ruşinii, însemnam, o dată, de două, de multe ori, cum se simte un tânăr care a trecut acum prin cea mai înaltă cugetare a scrisului..."

(N.Iorga, *O viață de om așa cum a fost*)

II. Alcătuiți patru enunțuri în care să folosiți şi complemente circumstanțiale din textele date.

Testul 103

I. Alcătuiți un text despre civilizația secolului al XX-lea, în care să folosiți verbe la toate timpurile, modurile şi diatezele. Analizați formele verbale şi arătați modul, timpul, diateza.

II. Elaborați o descriere despre natură în care să folosiți: substantive, adjective, pronume, precum şi unele figuri de stil. Precizați ce figuri de stil ați folosit.

Teste pentru bacalaureat

Testul 104

I. Definirea limbii. Funcțiile limbii. Stilurile limbii. Exemple.

II. Îmbogățirea vocabularului. Exemple.

III. Se dă textul:

Scanned with OKEN Scanner

„Gerilă, văzând că toți îi stau împotrivă, se mânie și unde nu trântește o brumă pe pereți, de trei palme groasă, de au început a clănțăni și ceilalți de frig, de sărea cămașa de pe dânșii."

(I.Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și precizați felul lor.
b) Identificați propozițiile și arătați felul lor.
c) Dezvoltați în propoziție subordonată forma de gerunziu a verbului din text. Arătați ce propoziție ați format.
d) Identificați complementele din text și analizați-le sintactic și morfologic.

Testul 105

I. Stilul. Calitățile generale și particulare ale stilului. Stilul funcțional. Stilul individual.

II. Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe. Accentul.

III. Se dă textul:

„Numai Harap-Alb nu aducea nici o supărare. Însă, ca tovarăș, era părtaș la toate, și la pagubă și la câștig, și prietenos cu fiecare, pentru că avea nevoie de dânșii în călătoria sa la împăratul Roș, care, zice, cică era un om pâclișit și răutăcios la culme: nu avea milă de om nici cât de un câne."

(I.Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

Cerințe:

f) Identificați predicatele și precizați felul lor.
g) Identificați propozițiile și arătați felul lor.
h) Contrageți o propoziție subordonată într-o parte de propoziție corespunzătoare.
i) Analizați textul din punct de vedere al expresivității lingvistice (vocabular, fonetică, sintaxă etc.).

Testul 106

I. Subiectul. Propoziția subordonată subiectivă.

II. Locuțiuni verbale. Definiție. Exemple.

III. Se dă textul:

„Gândul că s-ar putea să-l apuce toamna fără casă îl neliniști atât de mult încât, fără să se mai sfătuiască cu familia sa, se hotărî să facă rost de bani numai în singurul fel în care putea să facă atât de repede, și anume să vândă de îndată jumătate din pogonul lui de pământ."

(Marin Preda, *Moromeții*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

a) Identificați predicatele și precizați felul lor.
b) Identificați propozițiile și arătați felul lor.
c) Identificați complementele și atributele din text și analizați-le morfo-sintactic.
d) Alcătuiți familia cuvântului *pământ.*

Testul 107

I. Planurile vorbirii. Vorbirea directă și vorbirea indirectă. Cuvinte și construcții incidente.

II. Pronumele. Definiție, felurile pronumelor. Pronume ce nu pot fi adjective.

III. Se dă textul:

„Dacă treci râul Selenei se face pare că sara/ Deși-ntr-a soarelui lume eternă noapte nu ține/ E-o sară frumoasă - adormită deși este ziuă."

(M.Eminescu, *Dacă treci râul Selenei*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și precizați felul lor.
b) Identificați propozițiile și arătați felul lor. Contrageți prima propoziție circumstanțială.
c) Comentați stilistic textul, cu observații de vocabular, fonetică, morfologie, sintaxă, semne de punctuație și ortografie.
d) Folosiți în enunțuri (10) verbul *a ține*, cu valoare locuțională.

Testul 108

I. Verbul. Categoriile gramaticale ale verbului. Definiție. Exemple.

II. Subiectul și propoziția subiectivă.

III. Se dă textul:

„Mi-e greu să-mi părăsesc coliba, în care mi-am petrecut viața și mi-am crescut copiii, și mă cuprinde un fel de spaimă, când mă gândesc că rămâne singură într-însa; de aceea, poate că mai ales de aceea, Ana îmi părea prea tânără, prea așezată, oarecum prea blândă la fire și-mi vine să râd când mi-o închipuiesc cârciumăriță."

(I.Slavici, *Moara cu noroc*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și precizați felul lor.
b) Identificați propozițiile și precizați felul lor.
c) Identificați atributele și complementele, precizați prin ce sunt exprimate și felul complementelor.
d) Folosiți în enunțuri cu sensuri diferite cuvintele: *viață, fire.*

Scanned with OKEN Scanner

Testul 109

I. Părţile de propoziţie: subiectul, predicatul, atributul, complementul. Raporturi de coordonare şi subordonare. Exemple.

II. Daţi trei sinonime ale cuvântului *a chibzui* şi alcătuiţi cu ele enunţuri.

III. Alcătuiţi un text din zece propoziţii în care să se găsească şi următoarele tipuri de propoziţii: subiectivă, predicativă, atributivă, circumstanţială de loc şi de timp. Analizaţi textul arătând felul predicatelor şi al propoziţiilor.

Testul 110

I. Predicatul şi propoziţia predicativă.

II. Locuţiunile adverbiale. Exemple.

III. Se dă textul:

„Liniştea lor solemnă este tulburată de triunghiul în care se află un ochi de foc, iar deasupra, un proverb într-o limbă arabă străveche şi pe care Dan nu va şti să-l descifreze. Încercând dezlegarea proverbului are credinţa şi revelaţia forţei că este însuşi Dumnezeul, stăpânul universului. Gândul profanator îi anulează puterea magică şi-l readuce la condiţia de pământean: «Nefericitule ce-ai îndrăznit a cugeta? Norocul tău că n-ai pronunţat vorba întreagă...» Rupt ca de un magnet în nemărginire el cădea ca fulgerul, într-o clipă cale de o mie de ani."

(M.Eminescu, *Sărmanul Dionis*)

Cerinţe:

a) Identificaţi neologismele şi discutaţi valoarea lor.
b) Daţi câte un sinonim pentru cuvintele: *solemn, tulburat, magic*. Folosiţi sinonimele date în enunţuri.
c) Identificaţi cuvintele formate prin derivare (cu prefixe şi sufixe) şi arătaţi procedeul de formare.
d) Comentaţi stilistic textul, demonstrând apartenenţa acestuia la scriitor, la gen şi specie literară.

Testul 111

I. Atributul şi propoziţia atributivă. Exemple.

II. Alcătuiţi contexte în care *cât* să fie pronume şi adjectiv relativ şi, respectiv, element component al numeralului distributiv.

III. Se dă textul:

Scanned with OKEN Scanner

„Farfuridi (emoţionat şi asudând) – Atunci iată ce zic eu şi împreună cu mine (se înecă mereu), adică vreau să zic, da, ca să fie moderaţi... adică nu exageraţiuni! ... Într-o chestiune politică..."

(I.L.Caragiale, *O scrisoare pierdută*)

Cerinţe:

a) Identificaţi semnele de punctuaţie şi ortografie şi arătaţi valoarea gramaticală şi expresivă.
b) Transformaţi textul în vorbire indirectă şi arătaţi.
c) Comentaţi textul dat din punct de vedere stilistic.

Testul 112

I. Prepoziţia. Locuţiunile prepoziţionale. Exemple.

II. Construiţi câte două exemple în care verbele *a ieşi, a însemna, a rămâne, a fi* să aibă funcţie predicativă şi copulativă.

III. Se dă textul:

„Şi el îmi spunea numirile florilor, ierburilor şi buruienilor, arătându-mi chiar şi pe acele care sunt bune de leac: ceea este dobrişor şi celelalte ghizdii; asta este laptele stâncei şi astălaltă zirnă-miţoasă; ici iată brânduşe şi colea dediţei; apoi lobodă şi drob, vizdeoagă şi siminoc, iarba ciretei şi pipirig."

(Al.Odobescu, *Pseudo-kynegheticos*)

Cerinţe:

a) Identificaţi termenii ştiinţifici şi cuvintele din terminologia populară – din domeniul botanicii.
b) Precizaţi din ce elemente sunt alcătuite cuvintele compuse.
c) Alcătuiţi trei enunţuri în care să folosiţi alte denumiri de plante (din care unul să fie cuvânt compus).

Testul 113

I. Adjectivul. Gradele de comparaţie. Valori stilistice. Exemple.

II. Construiţi câte două propoziţii în care verbele *a fi, a plăcea, a părea, a rămâne, a veni* să fie personale şi, respectiv, impersonale.

III. Se dă textul:

„Visele se înmulţeau şi mai toate se sfârşeau cu o babă bătrână, spaimă şi urâtă, numai cu doi dinţi în gingia de sus. Astă babă mă lua la goană şi eu fugeam de-mi răpăiau tălpile; sfărâmam bolovanii, săream şanţurile, treceam prin mărăcini; oasele călcâielor mă înjunghiau şi mi se oprea răsuflarea. Şi baba, după mine, în spatele meu, cu mâna aproape de umerii mei; îi simţeam suflarea ei de gheaţă şi îi vedeam, fără să mă uit înapoi, văpăile ochilor."

(B.Şt.Delavrancea, *Trubadurul*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

a) Identificați verbele și comentați expresivitatea lor în text.
b) Delimitați propozițiile, faceți schema relațională (arătând felul propozițiilor și elementele relaționale); comentați expresivitatea textului, dată și de construcția sintactică.
c) Identificați atributele și complementele din text și arătați prin ce sunt exprimate.

Testul 114

I. Pronumele. Definiție. Felul pronumelor. Locuțiuni pronominale. Pronume care nu pot avea funcție de adjectiv. Exemple.

II. Dați câte patru locuțiuni care să aibă la bază verbele: *a da, a ține, a face, a pune*. Formați cu ele enunțuri.

III. Se dă textul:

„Fierbeau văzduhurile și cerurile clocoteau sub descărcările zguduitoare ale tunetelor și pământul înfricoșat se cutremura nemernic până în cele mai din adânc al temeliilor sale, sub ropotul de trăsnete care cădeau asurzitoare prin întuneric, ca niște imense bombe de flăcări...Și sub zvârcolirea fără de margini a frământării și sub urgia întregului zbucium al făpturii, zăgazurile cerului se rupseseră, jgheaburile adâncului se desfundară și din înaltul întunecimilor se prăpăstuiră asupra pământului, cu un șuier de aer sfâșiat, potopul greu al apelor cerești."

(Calistrat Hogaș, *Singur*)

Cerințe:

a) Analizați textul din punct de vedere al expresivității limbii (imagini, vocabular, verbe, timpuri, substantive, adjective – enumerare, gradație, figuri de stil).
b) Identificați predicatele și precizați felul lor.
c) Identificați propozițiile și precizați felul lor.
d) Identificați atributele și complementele și analizați-le sintactic și morfologic.

Testul 115

I. Complementele circumstanțiale de loc, de timp și de mod. Subordonatele circumstanțiale corespunzătoare. Exemple.

II. Folosiți în contexte locuțiunile următoare. Înlocuiți locu-țiunile cu verbe corespunzătoare: *a băga de seamă, a lua seama, a face fețe-fețe, a face semn, a prinde de veste, a da buzna, a da de furcă (cuiva), a ține casa, a ține seama, a ține de urât.*

Scanned with OKEN Scanner

III. Se dă textul:

„Cu farmecul luminii reci/ Gândirile străbate-mi,/ Revarsă liniște de veci/ Pe noaptea mea de patimi."

(M.Eminescu, *Luceafărul*)

Cerințe:

a) Predicatele și analiza lor.
b) Propozițiile și felul lor.
c) Identificați și explicați cuvintele cu sens figurat.
d) Identificați problemele de vocabular (structura vocabularului, originea, fonetismul etc.)

Testul 116

I. Identificați predicatele și precizați felul lor; delimitați propozițiile, precizați felul lor și natura raporturilor dintre ele; faceți observații de ordin stilistic.

1. „ — Neică Guță – zic – oi avea, n-oi avea servici, nu știu, da rublă știu că n-am, și nici n-o să mai am de aici înainte."

(I.L.Caragiale, *Baioneta inteligentă*)

2. „Deci nu vor crede că sunt cine sunt și voi fi anchetat și câte nu se pot întâmpla când ești anchetat..."

(M.Eliade, *Tinerețe fără tinerețe...*)

3. „Întorcând privirea spre apus, îți vine să crezi că un popor de uriași a însuflețit cândva aceste locuri și că, precum odinioară s-a învârtit munte peste munte spre a se lua cerul cu asalt, tot astfel și aici s-au îngrămădit, una peste alta, acele stânci enorme spre a-și da, poate, pământul mâna cu cerul."

(C.Hogaș, *Pe drumuri de munte*)

4. „Dar, pentru a fi ce eram în momentul când, retras la Botoșani, în casa primitoare a «moșului Iacob» și a bunei mătușe tinere Aspasia, unde cilindrul, cu care paradam în grădinița de la Café Français, plină de fete frumoase, care se primblau în sunetele muzicii militare, nu mă împiedica să cercetez în taină gavanoasele cu dulceți de deasupra sobei, mă pregăteam de suprema încercare a bacalaureatului, îmi trebuise darul pe care ultimul an de liceu mi-l dăruise pe deplin, până la beția sufletească și la completa refacere morală..."

(N.Iorga, *O viață de om așa cum a fost*)

5. „Mai întâi, era să vă poruncesc a supune la cazne fioroase pe toate femeile, doar de-om putea afla de la dânsele un crâmpei de adevăr; dar, pe urmă, m-am gândit că nici așa n-ajungem la mare ispravă; le cunoșteam și pe dumnealor cât de îndărătnice și de încăpățânate sunt..."

(I.L.Caragiale, *Kir Ianulea*)

Scanned with OKEN Scanner

6. „Batrân desigur era şi profesorul de filozofie, Giurgea, dar mai bătrână filozofia prietenosului avocat, care se suia pe catedră aşa cum venise de acasă, încheiat, descheiat, şi spunea ceva aşa de părinteşte încât nu ne simţeam la şcoală, ci acasă la noi, cu o rudă în halat, de la care nu ascultam şi nu învăţam nimic."

(N.Iorga, *O viaţă de om aşa cum a fost*)

7. „S-a scris atât de mult încât, fatal, tot ce se mai scrie pare că s-a mai spus."

(G.Bacovia, *Zborul cărţilor*)

8. „Cât a fost ministru şi chiar pe urmă în opoziţie, unele ziare l-au hărţuit cu o persistenţă exasperantă, încât a ajuns să aibă o spaimă instinctivă faţă de gazetari, cautând în acelaşi timp totuşi să se arate nepăsător..."

(L.Rebreanu, *Gorila*)

9. „Se cade să mă ierţi şi să mă compătimeşti, că doar nu o fac din rea-voinţă, ci din nedeprindere."

(D.Zamfirescu, *Îndreptări*)

10. „Ana mi-a arătat că de vreme ce simt nevoia de a mă boteza nu are rost să aştept."

(N.Steinhardt, *Jurnalul fericirii*)

11. „Greşeala lui Nietzsche, proclamă Al.Pal (...), este că a disprețuit cele mai virile sentimente şi printre ele pe cel mai îndeosebi viril, de care dau atât de frecvent dovadă eroii homerici sau eroii medievali: mila."

(*Ibidem*)

12. „Tonul dur se înteţeşte, dar nu într-atât încât să-mi vină a crede că au minţit când au declarat că, orice ar fi, nu-mi vor da satisfacţia de a fi arestat."

(*Ibidem*)

13. „Nu ajunge să fii tată, după fire, ca să te poţi chema tată: mai şi trebuie să te porţi ca modelul în care se cuprind, arhetipal, calităţile legate de acest titlu..."

(*Ibidem*)

14. „În deşert rugăciune, în deşert îi spuseră că mai era timp, căci nu vru să ştie de nimic, ci se pregăti de plecare."

(Petre Ispirescu, *Basmele românilor*)

15. „Dacă văzură şi văzură că este peşte poate de a-l opri din drum, tată-său şi mumă-sa îi dară bani de cheltuială şi haine de primeneală şi îl lăsară să meargă unde l-o trage pe el aţa; iară dânsul îşi luă câinii fătaţi de căţeaua ce mâncase din rămăşiturile ce căzuse din masa împărătească şi plecă."

(*Ibidem*)

16. „Văzând Iovită că timpul trece, şi ca să nu-i fie munca deşartă, unde îşi adună toate puterile, strânse pe zmeu, neiculiţă, de-i ieşi limba din gură şi, aducându-l odată valvârtej şi trântindu-l, mi ţi-l răpuse ca pe el."

(*Ibidem*)

Scanned with OKEN Scanner

17. „— Când o fi să-ți povestesc ceea ce mă întrebi tu, vericule, cată să-mi pregătesc toate de moarte, și apoi să-ți spun, răspunse Calomfir."
(Petre Ispirescu, *Basmele românilor*)

18. „Puse să se strige prin toată țara că cine se va găsi să descopere pe nelegiuiții carii îi tot stricau podul și chipul cu care va putea să-l înființeze, va dobândi daruri împărătești."
(*Ibidem*)

19. „Cum teatrul, mai cu seamă prin dialogul lui, care trebuia să dea «iluzia vieții» (presărat cu vorbe de spirit ici și colo), se obligase să dea deci imaginea exactă a publicului și a convorbirilor lui, publicul, la rândul său, împrumută din scenă fraze și formule gata și astfel în baza unui principiu, pe care prin analogie l-am putea numi al mentalităților comunicante, se stabilise o adevărată nivelare între autori și spectatori..."
(Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

20. „E în mine o deznădejde mistuitoare, care numai la gândul că trebuie să mă duc acasă îmi îngroașă vinele gâtului."
(*Ibidem*)

21. „Că sufletul omenesc se făurește prin acțiunea succesivă a veacurilor și că, prin urmare, există un suflet românesc format de rasă și împrejurări istorice – aceasta e o altă problemă, asupra căreia vom mai reveni."
(Eugen Lovinescu, *Istoria civilizației române moderne*)

22. „Este probabil că prietenul meu își dădea foarte bine seama de magia sunetelor pe care le scotea, pentru că s-a ferit tot timpul, pe cât a putut, să ne vorbească."
(M.Eliade, *Un om mare*)

23. „Idealul fiecăruia pare să fie, cu exclusivitate, să câștige cât mai multe pâini, izbânda în viață și-o apreciază după numărul de pâini de care dispune."
(Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

24. „Și de s-o-ntâmpla ca tonul
Ori măsura să nu-ți placă,
Vom întoarce patefonul
Și vom pune altă placă."
(G.Topârceanu, *Dedicație*)

25. „Dar pentru că nu se poate merge îndărăpt, iar scaieții și cărăbușii trebuie să dispară din orizontul nostru, ca și basmele, ne rămâne să înfrângem monotonia din afară cu o bogăție sporită înăuntru, în vederea căreia omului îi trebuie un dram de inventivitate și poezie, adică un plus de săvârșire lăuntrică."
(C.Noica, *Creație și frumos în rostirea românească*)

Scanned with OKEN Scanner

26. „Dar până la finele anului, cum doctorii prescriau repaos fizic și moral, monseniorul a avut buna idee să-l trimită excepțional să asiste la unele cursuri la Notre-Dame."

(Hortensia Papadat-Bengescu, *Fecioarele despletite*)

27. „Îi plăcea să apară între oameni singură, desprinsă de oricine i-ar sta chiar alături, singură, așa cum era în adevăr."

(Hortensia Papadat-Bengescu, *Fecioarele despletite*)

28. „Fiind sigură că nu e o ființă crudă, îi convenea să admită că în fiecare om există un atom în germen din fiece simțire."

(*Ibidem*)

29. „Cine poate reproduce viața, cine-i dă pâlpâirea autentică, sentimentul de mișcare a culorilor ei vii, este un bun artist, un foarte bun artist, un talent."

(Al.Ivasiuc, *Radicalitate și valoare*)

30. „La oricât ridicol m-aș expune astăzi, nu pot totuși decât să-mi confirm, să-mi reconfirm entuziasmul."

(Eugen Ionescu, *Nu*)

31. „Este just că e mult mai greu să spun de ce îmi place o carte, decât să arăt motivele pentru care nu îmi place."

(*Ibidem*)

32. „Îmi vine și mie să cred că există un farmec al unei trăiri inefabile la care ești sau nu sensibil, la care participi, la care ai sau nu dreptate."

(*Ibidem*)

33. „Poate că o carte îmi place întrucât cuprinde o experiență similară cu cele pe care le-am trăit eu."

(*Ibidem*)

34. „Este banal numai ceea ce se efleurează, ceea ce nu trăiește, ceea ce rămâne exterior și inautentic, după cum moda nu se demodează, în principiu, niciodată, dar se demodează numai ceea ce este supus modei..."

(*Ibidem*)

35. „Așa e lumea asta, și de ai face ce ai face, rămâne cum este ea, nu poți s-o întorci cu umărul, măcar să te pui în ruptul capului."

(I.Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

36. „Ceea ce se întâmplă este atât de vast și implică forțe atât de uriașe și de complexe, încât orice notare abstractă mi se pare ridicolă, căci e ca și cum ai luat un pahar de apă din ocean ca să înregistrezi furtuna."

(Camil Petrescu, *Note zilnice*)

37. „Ca întotdeauna, poveștile noroadelor trebuie să rămână povești."

(M.Sadoveanu, *Creanga de aur*)

Scanned with OKEN Scanner

38. „Nu-i mai puțin adevărat că, dacă mila se împuținează, toate cad în risipă; dar bătrânul nu putea decât zâmbi la această prostie, căci unde hotărăște Dumnezeu, judecata înțeleaptă stă mai prejos decât a lui Santabarenos."
(*Ibidem*)

39. „Nici nu bănuiești, tu care nu ești măritată, ce înseamnă să convietuiești cu un om pe care nu-l iubești și pe care începi pe nesimțite să-l detești, până ajungi să-ți mărturisești că da, îl detești, pe care te hotărăști în fine să-l părăsești..."
(Petru Dumitriu, *Cronică de familie*)

40. „Acum i se întâmpla uneori să obosească, să dorească un chef zdravăn, cu lăutari și cu femei ușoare; apoi i se făcea rușine și, curând, uita..."
(*Ibidem*)

II. Comentați cele mai expresive texte.

Testul 117

I. Analizați toate părțile de propoziție din textele următoare:

1. „Planul nostru de luptă era însă mai dinainte hotărât; potrivit acestui plan, ne puserăm deci spate la spate și, cu vânjoasele noastre bețe de drum, începurăm *a descrie* cercuri de apărare ametitor de repezi..."
(C.Hogaș, *Pe drumuri de munte*)

2. „Când vei ajunge și tu odată mare și tare, îi căuta să judeci lucrurile de-a fir-a-păr și vei crede celor asupriți și necăjiți, pentru că știi acum ce e necazul."
(I.Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

3. „ Și nimeni dintre oameni n-a zis nimica, ci stăteau martori cu spaimă, la județ."
(M.Sadoveanu, *Hanu Ancuței*)

4. „Cu știința lui și cu stăruința colonelului, Petrică izbuti să intre ca bursier în internatul liceului din Iași."
(J.Bart, *Datorii uitate*)

5. „Chelnerul lipi ușa cu băgare de seamă. Sache Algiu rămase prizonier. Mai privi o dată la ceas, deși nu-l aștepta nimeni, ca să arate că întâlnirea n-a fost o născocire. Oftă cu aer de victimă *silită* să se supună celor mai absurde capricii."
(Cezar Petrescu, *Omul care și-a pierdut umbra*)

6. „Există o treaptă de experiență poetică, de la care versul se dovedește *a fi rigoare și fervoare, nu interjecție dezvoltată ori celebrare* mai mult sau mai puțin armonioasă..."
(I.Barbu, *Cuvânt către poeți*)

7. „Le era foame la amândoi și în această povață *a naturei* se întâlniră de minune."
(D.Zamfirescu, *Îndreptări*)

Scanned with OKEN Scanner

8. „Domnule, nevasta trebuie să fie nevastă, casa, casă..."
(Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

II. Dezvoltați în propoziții subordonate cuvintele subliniate din textele de mai sus.

Testul 118

I. Împărțiți în propoziții frazele din textele următoare. Arătați felul propozițiilor:

1. „Leiba simți că i se sting puterile și se așează la loc pe prag."
(I.L.Caragiale, *O făclie de Paște*)

2. „ Nu puteam crede că toată lumea aceea înghesuită pe coridor venise să mă asculte pe mine. Se repeta surpriza pe care o avusesem la primele simpozioane «Criterion»."
(M.Eliade, *Memorii*, vol.I)

II. Contrageți, acolo unde se poate, propozițiile subordonate din frazele de mai sus.

Teste recapitulative generale

Testul 119

I. Propoziția. Clasificarea propozițiilor. 1. după structură (analizabile – alcătuite din părți de propoziție a) simple, b) dezvoltate; neanalizabile – la care nu se poate distinge o organizare internă – formate din : adverbe de afirmație sau negație – *da, nu, ba,* substantive în vocativ: –Mihnea!; Ei? Ai venit? etc. 2. după aspect (a) afirmative; b) negative); 3. după scopul comunicării: a) enunțiative ; b) interogative).

II. Se dă textul:

„E lung pământul, *ba* e lat,
Dar ca Săgeată *de bogat*
Nici astăzi domn pe lume *nu-i,*
Și-avea o fată, – *fata lui* –
Icoană-ntr-un altar s-o pui
La închinat."

(G.Coșbuc, *Nunta Zamfirei*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și arătați felul lor.
b) Identificați propozițiile, arătați felul lor, faceți schema frazei, marcând elementele de relație.
c) Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate din text.
d) Identificați figurile de stil din text și comentați valorile lor.
e) Transcrieți versurile într-un text în proză și comentați nivelurile de expresivitate ale celor două texte.

Scanned with OKEN Scanner

f) Identificaţi semnele de ortografie şi punctuaţie şi explicaţi valoarea lor gramaticală şi stilistică.
g) Construiţi patru enunţuri în care să folosiţi cuvântul *altar*.

Testul 120

I. Valori expresive ale propoziţiilor enunţiative, interogative, exclamative. Exemple.

II. Mijloace afective de exprimare a superlativului (adverbe şi locuţiuni adverbiale cu valoare expresivă – *extraordinar, extrem, grozav, nemaipomenit, nespus* etc.; adverbe, adjective, substantive, locuţiuni care exprimă noţiuni dezagreabile – intensificarea în sens pozitiv şi negativ a însuşirii substantivului – *de mama focului, nevoie mare, o groază de..., săracă lipită pământului, atâta amar de fructe* etc.; repetiţia adjectivului: *mare, mare; deşteptul deşteptilor; frumoasa frumoaselor; o mândreţe de băiat; o urâţenie de om; o pocitură de câine*, construcţii exclamative – *Cât de mare!;* derivarea adjectivului la gradul pozitiv cu prefixe sau sufixe, cu sens lexical superlativ: *prea-, răz-, stră-, arhi-, extra-, super-, ultra-;* cu sufixul *-isim – rarisim*, procedee fonetice – prin lungirea vocalelor sau a consoanelor – *maaare!, rrrece!*)

III. Se dă textul:

„Cel mai înalt dintre munţi este Ceahlăul, care, dacă ar fi intrat în basmele celor vechi, ar fi fost tot atât de vestit ca şi Olimpul, Pindul sau Pelias."

(D.Cantemir, *Descrierea Moldovei*)

Cerinţe:
a) Identificaţi predicatele şi arătaţi felul lor.
b) Identificaţi propoziţiile şi arătaţi felul lor.
c) Contrageţi în parte de propoziţie o subordonată circumstanţială din text.
d) Identificaţi adjectivele şi faceţi analiza lor morfosintactică.

Testul 121

I. Elementele de relaţie în propoziţie – conjuncţii, locuţiuni conjuncţionale coordonatoare, prepoziţii şi locuţiuni prepoziţionale. Exemple.

II. Analizaţi din punct de vedere semantic (sensul cuvintelor) şi al formării substantivelor: *pierde-vară; drum-de-fier; aluniş; frunziş; argint-viu; Curtea de Argeş; bunăvoinţă; botgros; Miercurea Ciuc; vorbă-lungă.*

III. Se dă textul:

„Îndată se făcu loc moldovenilor, carii, luându-şi răniţii, se îndreptară către munţi, în vreme ce oastea se coboară încet la vale; iar cetatea cu porţile deschise, purtând pe zidurile sale urmele boambelor duşmăneşti, rămase singură pe culmea înverzită, ca un mare schelet de uriaş."

(C.Negruzzi, *Sobieski şi românii*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

a) Identificați predicatele și arătați felul lor.
b) Identificați propozițiile, arătați felul lor și faceți schema relațională, marcând elementele de relație.
c) Identificați atributele și complementele; arătați felul lor și prin ce sunt exprimate.
d) Comentați textul din punct de vedere al expresivității stilistice, cu evidențierea unor probleme de vocabular și a unor figuri de stil.

Testul 122

I. Elementele de relație în frază – conjuncții, locuțiuni conjuncționale; pronume și adjective relative și nehotărâte; adverbe relative și nehotărâte.

II. Formați genitiv-dativul singular și plural articulat hotărât enclitic și nearticulat al substantivelor: *cheie, dungă, bunică, mamă, farmacie, floare, limbă, vreme* și alcătuiți cu formele date enunțuri.

III. Se dă textul:

„Un brâu de munți ocolește, precum zidul o cetate, toată această țară, și dintr-însul, ici-colea, se desfac, întinzându-se până în centrul ei, ca niște valuri proptitoare, mai multe șiruri de dealuri nalte și frumoase, mărețe pedestaluri înverzite, care varsă urnele lor de zăpadă peste văi și peste lunci."

(N.Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și arătați felul lor.
b) Identificați propozițiile și arătați felul lor.
c) Contrageți subordonata atributivă în parte de propoziție corespunzătoare.
d) Demonstrați că textul este o descriere.
e) Identificați atributele și complementele și arătați prin ce sunt exprimate.
f) Folosiți în enunțuri cuvintele din text: *pedestal, urnă, măreț.*

Testul 123

I. Propoziție principală. Propoziție regentă. Propoziție secundară. Definire. Exemple.

II. Articulați hotărât la singular și plural substantivele: *carte, masă, idee, consiliu, perdea, radio.* Alcătuiți cu formele obținute enunțuri.

III. Folosiți în contexte adecvate genitivul și vocativul următoarelor nume proprii: *Viorica, Rodica, Monica, Mihai, Siretul, Suceava, Vatra Dornei.*

IV. Se dă textul:

Scanned with OKEN Scanner

„— Nu-mi trebuie-a ta milă, nu vreau a tale daruri,/ Tu îmi întinzi o cupă mult plină de amaruri,/ Departe ea de mine!... mai drept e ca să mor! .../ Iar dacă ai tu cuget şi-ţi pasă de-al meu dor,/ Ghirai, mă lasă, lasă în ora morţii grele/ Să mai sărut o dată pământul ţării mele."

(V.Alecsandri, *Dan căpitan de plai*)

Cerinţe:

a) Identificaţi predicatele şi arătaţi felul lor.
b) Identificaţi propoziţiile, faceţi schema relaţională, arătând felurile propoziţiilor, raporturile între ele şi elementele de relaţie.
c) Precizaţi despre ce fel de vorbire este vorba. Transcrieţi textul în vorbire indirectă şi comentaţi gradul de expresivitate al textelor.
d) Identificaţi semnele de punctuaţie şi arătaţi valoarea lor gramaticală şi stilistică.
e) Identificaţi atributele şi complementele, arătând felul lor şi prin ce sunt exprimate.

Testul 124

I. Corespondenţa dintre propoziţiile subordonate şi părţile de propoziţie. Contragere şi dezvoltare. Exemple.

II. Daţi patru exemple de adjective invariabile şi folosiţi-le în enunţuri.

III. Construiţi o frază din zece propoziţii, după următoarea schemă:

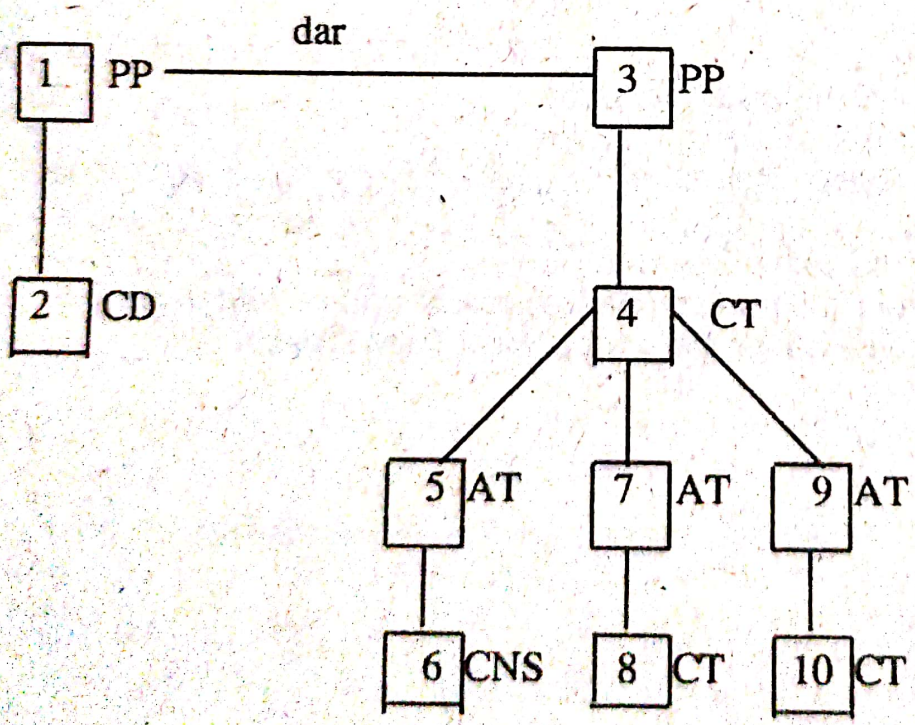

Scanned with OKEN Scanner

IV. Se dă textul:

„Nu, Domnul nostru nu ne-a învățat niciodată din pricină că se temea de cei mari. Îi era drag să ne învețe, și parcă eram copiii lui – asta am simțit-o totdeauna, cât am fost sub privegherea lui.

Se supăra rar și nu spunea decât două vorbe. Asta-i era mânia cea mai mare: «Măi domnule!»

Nouă ne venea să intrăm în pământ, când zicea: «Măi domnule!» și se uita urât la noi.

Îmi aduc aminte ce zarvă a fost, când, într-un rând, s-a zvonit că pe Domnu nostru are să-l mute într-o altă comună, peste Siret.

Dar Domnu nu s-a dus nicăieri; a rămas acolo, pe pământul nostru; și în pământul nostru l-au îngropat."

(M.Sadoveanu, *Domnu Trandafir*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și arătați felul lor.
b) Identificați propozițiile și precizați felul lor.
c) Identificați semnele de ortografie și punctuație și precizați valoarea lor gramaticală și stilistică.

Testul 125

I. Subiectul. Definiție. Prin ce se exprimă; subiectul neexprimat; subiectul logic și subiectul gramatical; cazul subiectului. Exemple.

II. Topica în propoziție și în frază. Propoziții incidente sau intercalate. Exemple.

III. Se dă textul:

„Tăcerea și pustietatea în care ne aflăm, văile prăpăstioase prin care am trecut, priveliștile uimitoare și atât de felurite, ce ne-au lunecat pe dinaintea ochilor, fac să ni se pară foarte depărtată lumea din care am plecat, și un sentiment de neliniște, de grijă, pare că învăluie dorul și nerăbdarea noastră de a ne vedea mai curând în Novaci."

(A.Vlahuță, *România pitorească*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și arătați felul lor.
b) Identificați propozițiile și precizați felul lor.
c) Elaborați fraze în care conjuncția *că* să introducă următoarele tipuri de propoziții subordonate: SB, PR, AT, CD, CI, CZ, CNS.

Testul 126

I. Propoziția subiectivă. Construirea în funcție de verbul regent (verbe la un mod personal; verbe unipersonale prin formă și impersonale prin conținut; expresii unipersonale prin formă și impersonale prin conținut; adverbe și

Scanned with OKEN Scanner

locuțiuni adverbiale predicative). Elemente de relație prin care se introduce. Exemple.

II. Modurile nepersonale. Ce exprimă. Exemple în enunțuri.

III. Se dă textul:

„Când se împlini de-a șaptea oară a șaptea zi, numărată de la cea dintâi zi de cununie, feciorul de împărat se arătă înaintea voinicilor și celorlalți curteni ai săi, cu fața veselă și cu vorba pe de sute de mii de ori mai blândă și mai îndurătoare decât până acum, dând de știre că de aici înainte multă vreme n-are să mai iasă din curte, fiindcă-l poartă inima să stea zi și noapte lângă soția sa."

(Ioan Slavici, *Doi feți cu stea în frunte*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și arătați felul lor.
b) Identificați propozițiile și precizați felul lor.
c) Identificați atributele și complementele, precizați felul lor și prin ce sunt exprimate.
d) Comentați expresivitatea textului, marcând caracterul oral.
e) Elaborați fraze în care adverbul relativ *când* să introducă următoarele tipuri de propoziții subordonate: SB, PR, AT, CD, CI, CT, CȚ.

Testul 127

I. Predicatul. Predicatul verbal. Predicatul nominal. Exprimarea numelui predicativ. Acordul predicatului cu subiectului (acordul în nume și persoană; acordul în gen, număr și caz; excepții de la regulile acordului). Exemple.

II. Funcțiile sintactice ale adjectivului (subiect, nume predicativ, atribut). Exemple în enunțuri.

III. Se dă textul:

„Sâmbătă de cu seară locul se deșerta, și Ghiță, ajungând să mai răsufle, se punea cu Ana și cu bătrâna să numere banii, și atunci el privea la Ana, Ana privea la el, amândoi priveau la cei doi copilași, căci doi erau acum, iară bătrâna privea la câteșipatru și se simțea întinerită, căci avea un ginere harnic, o fată norocoasă, doi nepoți sprinteni..."

(I.Slavici, *Moara cu noroc*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și preciz... felul lor.
b) Identificați propozițiile și arătați felul lor.
c) Analizați semnele de punctuație, relevând valoarea lor gramaticală și stilistică.
d) Identificați numeralele și analizați-le sintactic și morfologic.
e) Dezvoltați în propoziții corespunzătoare cuvintele: *ajungând, întinerită.*

Scanned with OKEN Scanner

Testul 128

I. Propoziția predicativă. Elementele de relație prin care se introduce. Topica și punctuația. Exemple.

II. a) Corectați și explicați natura greșelilor din următoarele construcții: *Tu însuși ai plecat/. Ei însăși au venit/. Cărțile însăși sunt interesante/. Mie însămi mi-a dat cartea/. Le-a dat elevilor însăși/.*

b) Analizați sintactic și morfologic formele demonstrative din construcțiile: *cartea aceluiași; clasa aceea; elevul acesta; mingea acestuia; copiii ăștia; oamenii aceia; femeia iastalaltă (alălaltă); elevul ăsta, cesta, ăla.*

c) Se dă textul:

„Și tot mai noapte-apoi se face,/ Păduri și ape-adorm acum:/ Din cer coboar-adânca pace/ Ici colo un zăvor mai sună,/ Începe-a se zări de lună/ Și-i liniște pe drum."

(G.Coșbuc, *Pastel*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și precizați felul lor.
b) Faceți schema relațională a textului, marcând felul propozițiilor și elementele de relație.
c) Identificați figurile de stil și comentați expresivitatea lor.
d) Identificați complementele, arătați felul lor și prin ce sunt exprimate.
e) Construiți fraze în care pronumele interogativ *ce* să introducă subordonatele studiate.

Testul 129

I. Atributul. Felurile atributului (adjectival, substantival, pronominal, verbal, adverbial). Acordul atributului adjectival cu regentul lui. Topica și punctuația. Exemple.

II. Găsiți echivalentul cel mai apropiat al expresiilor și locuțiunilor: *tot unul și unul; c-o falcă-n cer și una-n pământ; ca scos din cutie; ca vai de el; băgare de seamă; bătaie de joc; întors pe dos; a tăia frunze la câini; a-și lua inima în dinți; cu ou și cu oțet; turn de fildeș; mărul discordiei; război rece; Turnul lui Babel; sabia lui Damocles; patul lui Procust.*

Construiți enunțuri cu expresiile și locuțiunile date, precum și cu echivalentele lor. Precizați care vi se par mai expresive și motivați de ce.

III. Se dă textul:

„Trebuie să recunosc că împrejurarea aceasta mă stânjenește puțin, deoarece îmi răpește posibilitatea, norocul, date până acum în chip de la sine

Scanned with OKEN Scanner

înțeles, de a face, intrând sub această cupolă, elogiul unui nemuritor dispărut trupește, dar care n-a încetat să fie prezent, grație înfăptuirilor de o viață."

(Lucian Blaga, *Elogiul satului românesc*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și precizați felul lor.
b) Identificați propozițiile și arătați felul lor.
c) Identificați atributele și complementele, precizați felul lor și prin ce sunt exprimate.
d) Dezvoltați în propoziții corespunzătoare cuvintele: *a face, intrând, dispărând*. Rescrieți textul. Comentați expresivitatea celor două texte.

Testul 130

I. Propoziția atributivă. Elementele de relație prin care se introduce. Topica și punctuația (propoziția atributivă neizolată sau determinativă; izolată sau explicativă; apozitivă – se introduce prin adverbe explicative: *adică–anume;* conjuncțiile: *că, să, ca să;* pronumele relativ compus *ceea ce;* pot avea înaintea lor două puncte, linie de pauză sau virgulă – se pot verifica punând înaintea lor adverbele *adică* și *anume* sau substantivul *lucrul* plus *care*, în cazul când nu există în text). Exemple.

II. Interjecția. Definiție. Funcția sintactică a interjecției (predicat, nume predicativ, circumstanțial de mod, subiect). Valori expresive ale interjecției. Exemple.

III. Se dă textul:

„Atâta liniște-i în jur de-mi pare că aud/ cum se izbesc de geamuri razele de lună." (Lucian Blaga, *Liniște*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și precizați felul lor.
b) Faceți schema relațională a frazei, precizând felul propozițiilor, marcând elementele de relație.
c) Identificați și comentați figurile de stil.
d) Alcătuiți enunțuri în care să folosiți cuvintele: *rază, geam, lună* cu sensuri proprii și figurate. Comentați expresivitatea textelor.

Testul 131

I. Complementul direct. Regentul de care este cerut (verb tranzitiv, locuțiune verbală, interjecție cu valoarea unui verb tranzitiv). Prin ce poate fi exprimat (substantiv sau substitut al acestuia în acuzativ, cu sau fără prepoziție, verb la infinitiv, gerunziu sau supin). Reluarea și anticiparea complementului direct

Scanned with OKEN Scanner

printr-un pronume personal neaccentuat în acuzativ. Topica şi punctuaţia. Exemple.

II. Locuţiunile conjuncţionale. Definiţie. Felul lor (coordonatoare: copulative: *cât şi, precum şi; adversative: numai că, numai cât*; *conclusive: în concluzie, prin urmare, în consecinţă; subordonatoare: pentru că, în timp ce, fără să, chiar dacă;* locuţiuni specializate pentru anumite tipuri de subordonate: *de loc: până unde; de timp: până ce, până să, în timp ce, (ori) de câte ori; de mod: după cum, după cât, ca şi cum, ca şi când, fără ca să; concesive: cu toate că, chiar dacă (de), chit că, măcar că (să, de); consecutive: aşa că;* pot avea corelative, adverbiale sau de altă natură: *cu cât... cu atât, pe cât... pe atât, de câte ori... de atâtea ori, pentru că... de aceea* etc.).

III. Se dă textul:

„E uşor a scrie versuri/ Când nimic nu ai a spune,/ Înşirând cuvinte goale/ Ce din coadă au să sune."

(M.Eminescu, *Criticilor mei*)

Cerinţe:

a) Identificaţi predicatele şi arătaţi felul lor.
b) Identificaţi propoziţiile şi arătaţi felul lor.
c) Dezvoltaţi în propoziţii verbele nepredicative, rescriind textul.
d) Comentaţi expresivitatea textelor.

Testul 132

I. Propoziţia completivă directă. Elementele de relaţie prin care se introduce. Topica şi punctuaţia.

II. Conjuncţia. Definiţie. Clasificarea după formă (simple şi compuse), după funcţia lor, coordonatoare şi subordonatoare (coordonatoare: copulative – *şi, nici*, adversative: *dar, în, însă, ci, şi* – adversativ; disjunctive: *sau, ori, fie; conclusive: deci; subordonatoare: dacă, să, că, fiindcă, încât, deşi, căci, deoarece* şi specializate pentru anumite tipuri de subordonate). Alte părţi de vorbire cu valoare de conjuncţie (pronumele relative: *care, cine, ce;* adverbe relative: *când, unde, încotro, cum, precum, cât;* alte adverbe: *aşadar, doar* etc.). Exemple în enunţuri.

III. Se dă textul:

„Când isprăvi, se sculă, scoase de la brâu gresia, o înmuie bine în apa din toc şi apoi mângâie ascuţişul coasei cu gresia, schimbând mereu degetele mâinii stângi."

(Liviu Rebreanu, *Ion*)

Cerinţe:

a) Faceţi schema relaţională a textului, arătând felul propoziţiilor.
b) Contrageţi prima subordonată, rescriind textul.
c) Dezvoltaţi în propoziţie gerunziul din text.

Scanned with OKEN Scanner

d) Identificaţi şi analizaţi sintactic şi morfologic atributele şi complementele.
e) Comentaţi particularităţile stilistice ale textului.

Testul 133

I. Complementul indirect. Regentul de care este cerut (verb, locuţiune verbală, adjectiv, interjecţie cu valoare verbală). Prin ce poate fi exprimat (substantiv sau substitutul lui în cazul dativ, acuzativ sau genitiv, precedat de prepoziţie sau locuţiune prepoziţională, adjectiv precedat întotdeauna de prepoziţie, verb la infinitiv, gerunziu, supin). Reluarea complementului indirect prin pronumele personal neaccentuat în dativ. Topica şi punctuaţia. Exemple.

II. Locuţiunile prepoziţionale. Definiţie. Exemple – în enunţuri (substantiv articulat precedat de prepoziţie; adverb precedat de prepoziţie sau urmat de prepoziţie). Deosebirea de locuţiunile adverbiale (prepoziţie la sfârşit sau articolul enclitic *a, l*). Cazurile cerute (genitiv sau acuzativ).

III. Alcătuiţi un text în care să aveţi şi propoziţiile subordonatoare necircumstanţiale studiate. Faceţi schema relaţională a textului, precizând felul propoziţiilor, elementele de relaţie. Contrageţi una-două subordonatoare – atributivă, completivă indirectă, în părţi de propoziţie corespunzătoare.

Testul 134

I. Propoziţia completivă indirectă. Elementele de relaţie prin care poate fi introdusă. Topica şi punctuaţia. Exemple.

II. Prepoziţia. Felul prepoziţiilor (simple, compuse). Prepoziţii care cer cazul genitiv (*asupra, contra*), dativul (*graţie, mulţumită, datorită, conform, potrivit, contrar*), acuzativul (*cu, de, din, despre, dinspre, înspre, pentru, prin, printre, sub*); prepoziţii provenite din adverbe cu aspect articulat, care cer genitivul (*înaintea, înapoia, împotriva, dedesubtul* etc.). Folosiţi în enunţuri tipurile de prepoziţii.

III. Elaboraţi un text în care să aveţi şi toate tipurile de propoziţii subordonate circumstanţiale studiate. Faceţi schema relaţională a textului şi precizaţi felul propoziţiilor şi elementele de relaţie.

Testul 135

I. Complementul circumstanţial de loc. Regentul de care este cerut (verb la un mod personal şi nepersonal, locuţiune verbală, interjecţie cu valoare verbală). Topica şi punctuaţia. Exemple.

II. Alcătuiţi fraze în care verbele: *a tuna, a fulgera, a trăsni* să fie folosite ca verbe impersonale şi ca verbe personale. Precizaţi ce fel de subordonate cer.

Scanned with OKEN Scanner

III. Se dă textul:

„Du-mă, fericire, în sus, şi izbeşte-mi/ tâmpla de stele, până când/ lumea mea prelungă şi în nesfârşire/ se face coloană sau altceva/ mult mai înalt, şi mult mai curând."

(Nichita Stănescu, *Cântec*)

Cerinţe:

a) Identificaţi predicatele, precizaţi felul lor, modul şi timpul.
b) Identificaţi propoziţiile şi arătaţi felul lor.
c) Identificaţi atributele şi complementele, arătaţi felul lor şi prin ce sunt exprimate.
d) Comentaţi expresivitatea artistică a textului, relevând figurile de stil.
e) Alcătuiţi fraze în care pronumele relativ *cine* să introducă toate tipurile de subordonate studiate.

Testul 136

I. Propoziţia circumstanţială de loc. Elemente de relaţie prin care poate fi introdusă. Topica şi punctuaţia. Exemple.

II. Daţi câte patru locuţiuni verbale care să aibă la bază verbele: *a da, a ţine, a face, a lua, a găsi.* Indicaţi echivalentul lor verbal-sinonimic. Folosiţi locuţiunile în enunţuri.

III. Se dă textul:

„Au cântat în versuri nenumărate sacrificiul Meşterului Manole, pentru că au intuit că, astfel, îşi cântau propriul destin istoric, sacrificiul constant."

(M.Eliade, *Cele două mituri ale spiritualităţii româneşti*)

Cerinţe:

a) Realizaţi schema relaţională a textului, marcând felul propoziţiilor şi elementele de relaţie.
b) Identificaţi şi analizaţi sintactic şi morfologic atributele şi complementele din text.
c) Elaboraţi fraze în care adverbele relative *cum, unde,* să introducă următoarele tipuri de subordonate: AT, CD, CI, CL, CM, CT. Folosiţi în contextele elaborate şi cuvintele din textul dat: *sacrificiu, a intui, destin.*

Testul 137

I. Complementul circumstanţial de timp. Exprimarea complementului (substantiv în acuzativ fără prepoziţie, de regulă însoţit de determinative – adjective sau numerale cu valoare adjectivală – substantiv, în acuzativ, precedat de prepoziţie sau de locuţiune prepoziţională, adverb – cu sau fără prepoziţie – sau

Scanned with OKEN Scanner

locuțiune adverbială, adjectiv referitor la vârstă, precedat de prepoziție, verb la gerunziu sau la infinitiv). Topica și punctuația. Exemple.

II. Alcătuiți câte două enunțuri în care verbele *a fi, a părea, a rămâne, a veni, a zice, a constata, a auzi* să fie personale și, respectiv, impersonale.

III. Alcătuiți fraze în care conjuncția *să* să introducă toate tipurile de subordonate studiate.

Testul 138

I. Propoziția circumstanțială de timp. Raportul acțiunii față de regentă – anterioritate, posterioritate, simultaneitate. Elemente de relație prin care se introduce. Topica și punctuația.

II. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți toate tipurile de numerale cardinale și ordinale (colectiv, adverbial, distributiv, multiplicativ, fracționar).

III. Alcătuiți contexte în care *câte* să fie pronume și adjectiv și, respectiv, element component al numeralului distributiv.

IV. Se dă textul:

„Când vrei să arăți că noi spunem altceva prin cuvintele noastre și că astfel limba românească are dreptul să fiinţeze în lume, te grăbești să invoci cuvântul *dor*."

(C.Noica, *Introducere la dor*)

Cerințe:

a) Faceți schema relațională a textului, marcând elementele de relație și felul propozițiilor.
b) Identificați atributele și complementele, arătând felul lor și prin ce sunt exprimate.
c) Comentați expresivitatea artistică a textului.
d) Elaborați patru contexte în care să folosiți cuvântul *dor* cu sens propriu și sens figurat.

Testul 139

I. Complementul circumstanțial de mod. Regentul de care este cerut (verb, locuțiune verbală, interjecție cu valoare predicativă, un adjectiv sau un adverb, o locuțiune adverbială). Felurile complementului de mod (propriu-zis, comparativ, de măsură). *Atenție!* a nu se confunda complementul circumstanțial de mod cu elementul predicativ suplimentar (parte de propoziție secundară, cu dublă subordonare – însoțește un verb, exprimând o caracteristică simultană cu cea a verbului și referitoare la un semn sau la o construcție echivalentă, cu diferite funcții pe lângă acel verb. Exemplu: Eleva merge *cântând* (cântând

Scanned with OKEN Scanner

exprimă o acțiune simultană cu cea a predicatului verbal *merge*, față de Eleva cântă *frumos* – complement de mod).

II. Comentați următoarea apreciere a lui Emil Cioran:

„Timpul e un anotimp al veșniciei: o primăvară funebră a eternității ."
(*Amurgul gândurilor*)

Subliniați cuvintele care conferă expresivitate limbii.

III. Alcătuiți fraze în care pronumele relativ *care* să introducă toate tipurile de subordonate. Precizați felul subordonatelor.

Testul 140

I. Propoziția circumstanțială de mod. Elementele de relație care o introduc (adverb relativ, locuțiune conjuncțională). Felurile (de mod propriu-zis, comparativă, de măsură). Topica și punctuația.

II. Alcătuiți enunțuri în care să folosiți și locuțiunile pronominale: *cine știe cine, cine știe ce, cine știe cât, care mai de care, nu știu cine, nu știu ce, te miri ce, te miri cine.*

III. Se dă textul:

„Ca la Chateaubriand, Sadoveanu creează întâi un Univers pentru a-și așeza făpturile sale, care nu sunt însă mișcate, ca la romantismul francez, de melancolii stilizate, ci de porniri instinctive, tăcute și rituale."
(G.Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent)*

Cerințe:

a) Identificați predicatele și arătați felul lor.
b) Faceți schema relațională a frazei, marcând și elementele de relație.
c) Comentați valorile expresive ale textului.
d) Alcătuiți enunțuri în care substantivele *pământ, univers, planetă, apus, occident* să fie în cazurile genitiv și dativ.

Testul 141

I. Complementul circumstanțial de cauză. Regentul de care poate fi cerut (verb sau locuțiune verbală, adjectiv). Prin ce se exprimă (substantiv sau substitut al lui în acuzativ, precedat de prepoziții – *de, dintru, pentru,* locuțiune prepozițională care cere acuzativul – *din cauză de;* ori genitivul – *din pricina, din cauza;* adjectiv sau participiu cu valoare adjectivală precedat de prepoziția *de,* verb la gerunziu). Exemple.

II. Folosiți în enunțuri, la condițional optativ prezent sau în alte contexte, următoarele verbe, precizând de ce unele nu pot avea modul și timpul respectiv:

Scanned with OKEN Scanner

a povesti, a începe, se pare, a părăsi, fulguie, ninge, plouă, se înnorează, amurgește, începe, învață, a duce, a alege.

III. Se dă textul:

„Atâta liniște-i în jur de-mi pare că aud cum se izbesc de geamuri razele de lună."

(L.Blaga, *Liniște*)

Cerințe:

a) Faceți schema relațională a textului, indicând propozițiile și felul lor.
b) Analizați complementele.
c) Identificați atributele și analizați-le.
d) Identificați figurile de stil și comentați expresivitatea lor.

Testul 142

I. Propoziția circumstanțială de cauză. Elemente de relație care o introduc (conjuncție, adverb relativ cu valoare de conjuncție). Topica și punctuația. Exemple.

II. Folosiți în enunțuri verbele: *a fi, a ieși, a rămâne, a ajunge, a însemna* cu valori de verbe copulative și predicative.

III. Se dă textul:

„Sapă, frate, sapă, sapă/ până când vei da de apă./ Ctitor fii fântânilor, ce/ gura, inima ne-adapă."

(L.Blaga, *Fântânile*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și arătați felul lor.
b) Faceți schema relațională a textului, marcând și elementele de relație.
c) Comentați elementele de expresivitate artistică.
d) Alcătuiți enunțuri în care cuvântul *inimă* să aibă funcțiile de: subiect, nume predicativ, atribut, complement direct.

Testul 143

I. Complementul circumstanțial de scop. Prin ce este exprimat (substantiv ori substitut al lui în acuzativ, precedat de prepoziție – *după, în, la, pentru, spre,* sau locuțiune prepozițională care cere genitivul – *în vederea, în scopul, cu scopul;* verb la supin precedat de prepoziție – *la, pentru, după* – sau verb la infinitiv precedat de prepoziție – *pentru, spre,* ori locuțiune prepozițională – *în scopul de, cu scopul de*). Exemple.

II. Se dă textul:

„Gândul că s-ar putea să-l apuce toamna fără casă îl neliniști atât de mult, încât, fără să se mai sfătuiască cu familia sa, se hotărî să facă rost de bani numai

Scanned with OKEN Scanner

în singurul fel în care putea să facă atât de repede, și anume să vândă de îndată jumătate din pogonul lui de pământ."

(Marin Preda, *Moromeții*)

Cerințe:

a) Delimitați propozițiile și arătați felul lor.
b) Explicați punctuația.
c) Contrageți prima subordonată CD.

Testul 144

I. Propoziția circumstanțială de scop (finală). Elemente de relație care o introduc (conjuncție, locuțiune conjuncțională). Topica și punctuația. Exemple.

II. Folosiți în enunțuri următoarele locuțiuni adverbiale: *de jur împrejur, de aproape, pe de o parte, de mult, de afară, de aici, de-a binelea, pe neașteptate, an de an, zi de zi, de voie de nevoie, de unde până unde, ici și colo, calea-valea, talmeș-balmeș, de-a dura.* Precizați funcția sintactică.

III. Alcătuiți o frază după schema:

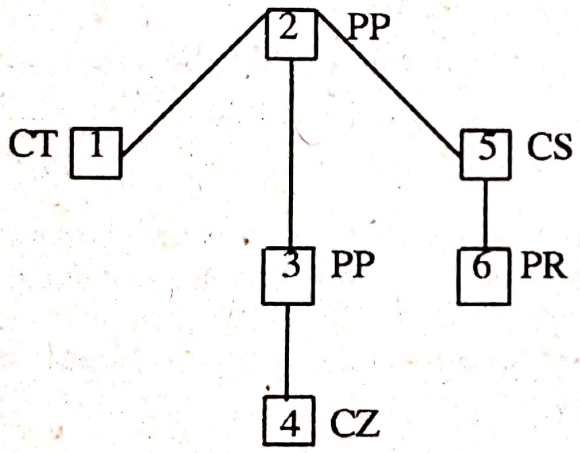

IV. Alcătuiți o frază în care predicatul din regentă să fie o locuțiune adverbială predicativă. Precizați felul propoziției subordonate.

Testul 145

I. Complementul circumstanțial condițional. Prin ce poate fi exprimat (substantiv – care arată ideea de condiție, caz, ipoteză, eventualitate, precedat de prepoziția *în;* substantiv precedat de locuțiune prepozițională – *în caz de* –), substantiv sau pronume în genitiv precedat de locuțiunea prepozițională *în locul*, când arată înlocuirea ipotetică de persoane; adverbele *altfel, altminteri, când*, exprimă o idee contrară celor exprimate înainte; verb la gerunziu).

Scanned with OKEN Scanner

II. Precizaţi ce fel de pronume sunt: *dânsul, dânsa, dumnealui, dumneaei, dumneavoastră.* Construiţi cu pronumele date enunţuri.

III. Alcătuiţi fraze în care să folosiţi şi următoarele elemente de relaţie: *fiindcă, întrucât, ca să, în caz că, deşi, chiar dacă, încât, aşa că.* Precizaţi ce fel de subordonate au introdus.

Testul 146

I. Propoziţia circumstanţială condiţională. Regentul de care este cerută (verb, locuţiune verbală). Elemente de relaţie care o introduc (conjuncţie, adverbul *când* cu valoare de conjuncţie). Topica şi punctuaţia. Exemple.

II. Se dă textul:

„ Şi de m-ar fi bătut mama cu toate gardurile şi nu m-ar fi izgonit de la casă ca pe un străin, tot n-aş fi rămas aşa de umilit ca atunci când m-a luat cu binişorul."

(I.Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerinţe:

a) Identificaţi predicatele şi analizaţi-le.
b) Identificaţi propoziţiile şi analizaţi felul lor.
c) Construiţi fraze în care să realizaţi raporturi de coordonare: copulativă, adversativă, disjunctivă, conclusivă.
d) Identificaţi complementele din textul dat, arătaţi felul lor şi prin ce sunt exprimate.

Testul 147

I. Complementul cuircumstanţial concesiv. Prin ce poate fi exprimat (substantiv sau substitut precedat de o locuţiune prepoziţională – *în ciuda, în pofida, în contra, cu tot...* sau de prepoziţia *împotriva;* adjectiv sau verb la gerunziu precedat uneori de adverbul *chiar* – negativ *nici* – sau verb la infinitiv cu prepoziţia *fără*). Exemple.

II. Pronumele şi adjectivul de întărire. Exemple în enunţuri.

III. Se dă textul:

„Băiatul nu ştie *mult*, zise el *în sfârşit*, dar îl primesc fiindcă e feciorul *dumitale*, şi dacă va fi silitor are să treacă examenele."

(I.Slavici, *Budulea Taichii*)

Cerinţe:

a) Identificaţi predicatele şi arătaţi felul lor.
b) Identificaţi propoziţiile, faceţi schema ralaţională, marcând elementele de relaţie.
c) Contrageţi subordonata cauzală în parte de propoziţie corespunzătoare.
d) Analizaţi morfosintactic cuvintele subliniate.
e) Construiţi fraze în care conjuncţia *dacă* să introducă: SB, PR, AT, CD, CŢ.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 148

I. Propoziția circumstanțială concesivă. Regentul de care este cerută (verb, locuțiune verbală, adjectiv sau o propoziție întreagă). Elementele de relație care o introduc (conjuncții, adverbe: *oricât, oricum*, pronume nehotărât sau adjectiv pronominal nehotărât). Topica și punctuația. Exemple.

II. Transformați următoarele sintagme verbale în sintagme nominale, înlocuind verbul cu substantivul verbal corespunzător, arătând modificările suferite: *eleva merge, elevul citește, timpul trece, soarele răsare.*

III. Analizați funcțiile sintactice ale substantivelor din sintagmele: *Gurile Dunării, Corola lumii, Sărmanul Dionis, Venirea prietenilor, Masa tăcerii, Sarea pământului, Imnele Transilvaniei, Gura-Humorului, Țara Oașului, Râmnicu-Vâlcea.*

IV. Se dă textul:

„Ce mi-i vremea, când de veacuri/ Stele-mi scânteie pe lacuri,/ Că de-i vremea rea sau bună,/ vântu-mi bate, frunza-mi sună;/ Şi de-i vremea bună, rea,/ Mie-mi curge Dunărea."

(M.Eminescu, *Revedere*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și arătați felul lor.
b) Faceți schema relațională a textului.
c) Identificați complementele și faceți analiza lor morfologică, precizând regentul lor. (Atenție la dativul etic).

Testul 149

I. Complementul circumstanțial consecutiv. Regentul de care e cerut (verb, locuțiune verbală, adjectiv). Prin ce poate fi exprimat (prin expresii ca: *de minune, de-a mai mare dragul, de speriat*). Exemple.

II. Explicați de ce s-au scris cu doi și cu trei de *i* cuvintele: *copiii, anii, rochii, ochii, vremii, fiii, geamgiii, cafeniii, grădinii.*

III. Se dă textul:

„Fă tu să-mi pară numai atunci paloșul greu,/ Când inima-nceta-va să bată-n pieptul meu,/ Ş-atunci inima numai de-a bate să-ncete/ Când voi culca sub țărână a dușmanilor cete!"

(V.Alecsandri, *Dan,căpitan de plai*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și precizați felul lor.
b) Identificați propozițiile și arătați felul lor.
c) Explicați de ce s-au scris cu liniuță de unire cuvintele din text.
d) Construiți enunțuri în care verbul *a fi* să aibă următoarele valori: verb predicativ, verb copulativ și verb auxiliar.
e) Alcătuiți fraze în care adverbul relativ *cum* să introducă următoarele subordonate: SB, PR, AT, CD, CI, CT, CM.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 150

I. Propoziția circumstanțială consecutivă. Regentul de care este cerută (verb, locuțiune verbală, adjectiv, grup de mai multe cuvinte, o propoziție). Elementele de relație care o introduc (conjuncție, locuțiune conjuncțională – *încât, încât să...*). Topica și punctuația. Exemple.

II. Corectați următoarele greșeli din textul dat și explicați de ce nu sunt scrise corect cuvintele respective:

Cautăl săi spuii de ce nu poții venii la mine. Nul căuta findcă nu vine. Tu ai putea săl cauți și săi confirmii venirea. Teașteptăm cât mai repede să vi. Anunțăne.

III. Elaborați un text despre localitatea în care trăiți. Folosiți și propozițiile subordonate necircumstanțiale și circumstanțiale studiate. Faceți schema relațională a textului, indicând felul propozițiilor și elementele de relație.

Testul 151

I. Complementul circumstanțial instrumental. Prin ce se exprimă (substantiv sau substitut în dativ, acuzativ precedat de prepoziția *datorită, grație, mulțumită* și cu *din, după, în, prin;* verb la infinitiv și gerunziu).

Propoziția circumstanțială instrumentală. Elemente de relație care o introduc (pronume relative *ce, cât, ceea ce,* precedate de prepoziția *cu, din*). Exemple.

II. Subliniați adjectivele care nu au grade de comparație: *alb, galben, ferice, primar, vesel, tânăr, bej, bleumarin, havan, major, minor, superior, inferior, ulterior, maxim, ultim, suprem, optim, extrem, complet, gata, întreg, mort, oral, unic, veșnic, perfect, principal, negru, îngrozitor, excelent, groaznic, vișiniu, înfricoșător.*

III. Se dă textul:

„Și ne întoarcem noi la gazdă pe la asfințitul soarelui, mâncăm ce mâncăm ș-apoi rugăm pe moș Bodrângă să ne cânte; și unde nu se adună o mulțime de dăscălime la noi, căci aici era staniștea lor; și ne întărâtăm la joc, știi cole, ca la vârsta aceea, de nici simțirăm când a trecut noaptea."

(I.Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

a) Identificați predicatele și precizați felul lor.
b) Identificați propozițiile și arătați felul lor.
c) Faceți observații privind expresivitatea stilistică a textului.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 152

I. Complementul circumstanţial sociativ. Prin ce este exprimat (substantiv sau substitut precedat de prepoziţii – *cu, fără* sau locuţiuni prepoziţionale – *împreună cu, laolaltă cu, la un loc cu, cu tot cu*). Propoziţia circumstanţială sociativă. Elementele de relaţie care o introduc (pronume relative: *cine, ce, cât, ceea ce;* nehotărâte: *oricine, orice, oricât* – precedate de prepoziţia *cu*). Exemple.

II. Alcătuiţi o frază din patru-cinci propoziţii în care verbele să fie la timpul prezent – indicativ. Transcrieţi fraza trecând verbele la perfectul compus – indicativ. Remarcaţi valoarea stilistică a timpurilor verbale.

III. Alcătuiţi o frază după schema: PP–PA–PP–CD–PP–CL–AT–CT.

Testul 153

I. Complementul circumstanţial de relaţie. Prin ce se exprimă (substantiv sau pronume în genitiv sau acuzativ precedat de locuţiuni prepoziţionale; adjective precedate de prepoziţia *de* ori cu locuţiunile prepoziţionale *din punct de vedere, sub raport;* verb la infinitiv sau supin). Propoziţia circumstanţială de relaţie. Exemple.

II. Precizaţi la ce diateză, la ce mod şi la ce timp sunt următoarele forme verbale: *m-am gândit, mi-am imaginat, m-am spălat, mi-aş spăla, m-aş gândi, mi-aş imagina, m-aş fi gândit, m-aş fi spălat, mi-aş fi imaginat; să-mi spăl, să-mi imaginez; să-mi fi spălat, să-mi fi imaginat; imaginează-ţi, spală-ţi; imaginându-ţi, spălându-ţi.* Alcătuiţi patru enunţuri în care să folosiţi patru forme verbale din cele date.

III. Se dă textul:

„— Am înţeles, bădiţă Nicoară. Fii încredinţat că am să le fac pe toate bune.

— Încredinţat prea tare nu sunt. Avem să vedem. Dacă va fi să fie ceva, dă de ştire Măriei sale."

(M.Sadoveanu, *Fraţii Jderi*)

Cerinţe:

a) Identificaţi predicatele şi analizaţi-le.
b) Identificaţi complementele şi atributele şi analizaţi-le, arătând felul lor şi prin ce sunt exprimate.
c) Transformaţi textul în vorbire indirectă. Comentaţi expresivitatea textelor.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 154

I. Complementul circumstanţial opoziţional (exprimă opoziţia faţă de: subiect, nume predicativ complementar, predicat; se exprimă prin: substantive, verbe la infinitiv). Propoziţia circumstanţială opoziţională.

II. Construiţi propoziţii cu adverbul *bine* la toate gradele de comparaţie.

III. Se dă textul:

„Fata babei era slută, leneşă, ţâfnoasă şi rea la inimă; dar, pentru că era fata mamei, se alinta cum s-alintă cioara-n laţ, lăsând tot greul pe fata moşneagului. Fata moşneagului însă era frumoasă, harnică, ascultătoare şi bună la inimă."

(I.Creangă, *Fata babei şi fata moşneagului*)

Cerinţe:

a) Identificaţi predicatele şi arătaţi felul lor.
b) Identificaţi propoziţiile şi arătaţi felul lor. Realizaţi schema relaţională, marcând elementele de relaţie.
c) Identificaţi elementele de expresivitate artistică şi comentaţi-le.
d) Treceţi la gradele de comparaţie, în propoziţii, adjectivul *greu.*

Testul 155

I. Complementul circumstanţial cumulativ. Prin ce se exprimă (substantiv sau substitut precedate de locuţiuni prepoziţionale: *în afară de, în afara,* de prepoziţia compusă *pe lângă*), cui se alătură (subiectului, predicatului, complementului). Propoziţia circumstanţială cumulativă. Elemente de relaţie prin care se introduce (*după ce că, în afară că, pe lângă că,* în corelaţie cu adverbele *mai, şi, apoi,* pe lângă termenii cumulaţi din regente). Exemple.

II. Funcţia sintactică a adverbelor şi a locuţiunilor adverbiale (complemente circumstanţiale, atribute adverbiale, predicate, regente ale unor propoziţii subiective, nume predicative). Exemple.

III. Se dă textul:

„Sufletul meu îşi mai aduce aminte,/ Şi-acum şi ne-ncetat de ce-a trecut,/ De un trecut ce mi-e necunoscut,/ Dar ale cărui sfinte oseminte// S-au aşezat în mine făr' să ştiu,/ Cum nici pământul ştie pe-ale lui,/ În care dorm statui lângă statui/ Şi-i zăvorât sicriu lângă sicriu."

(Tudor Arghezi, *Arheologie*)

Cerinţe:

a) Identificaţi predicatele şi arătaţi felul lor.
b) Identificaţi propoziţiile; arătaţi felul lor; faceţi schema relaţională.
c) Rescrieţi versurile folosind persoana a III-a. Comentaţi expresivitatea textelor.
d) Declinaţi în propoziţii substantivul *pământ* – singular, cu articolul hotărât, precizând funcţiile sintactice.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 156

I. Complementul circumstanţial de excepţie (în raport cu: subiectul, numele predicativ, complementul). Modul prin care se exprimă (substantiv, adjectiv, verb la infinitiv, precedate de locuţiuni prepoziţionale – *în afara, în afară de, cu excepţia* sau de adverbul *decât;* corelative pronominale şi adjectivale în regenta afirmativă: *oricine, oricare, orice, fiecare, tot,* în cazul propoziţiilor negative, corelative sunt pronumele şi adjectivele negative sau nehotărâte: *nimeni, nimic, nici un, altcineva, altceva* şi adverbele negative şi nehotărâte: *niciodată, nicicând, nicăieri, altundeva*).

Propoziţia circumstanţială de excepţie. Elemente de relaţie prin care se introduce (locuţiunea conjuncţională *în afară că*, în regentă, pronumele nehotărât *altceva*; adverbul *decât*, în corelaţie cu adverbele nehotărâte – *altcineva, altceva, altundeva, altcândva, altfel*). Exemple.

II. Se dă textul:

„Nu prea înţelegea, era adevărat, de ce Paraschiv în loc să se bucure că grâul ieşise cum nu-şi aduceau ei aminte să fi făcut vreodată, arăta mereu posomorât şi secera ca şi când ar fi tras la jug. De fapt, ar fi trebuit ca în toamnă, cum era un an bun, să se însoare şi el ca orice flăcău şi să intre în rândul lumii, dar pesemne că nu se găsea fata care să-i convie lui, adică una care să aibă pământ mult, şi de aceea era posomorât."

(M.Preda, *Moromeţii*)

Cerinţe:

a) Identificaţi predicatele şi precizaţi felul lor.
b) Identificaţi propoziţiile şi arătaţi felul lor. Faceţi schema relaţională, marcând elementele de relaţie.
c) Alcătuiţi enunţuri în care adverbele: *pesemne, negreşit, desigur* să aibă valoare predicativă. Precizaţi pentru ce fel de propoziţie este regent un astfel de adverb.
d) Contrageţi o subordonată atributivă.
e) Identificaţi complementele, arătaţi felul lor şi prin ce sunt exprimate.

Testul 157

I. Derivarea cu sufixe şi prefixe, procedee interne de îmbogăţire a vocabularului.

A. Derivarea cu sufixe

(*Atenţie!* - circa 500 de sufixe, clasificate: 1) după înţelesul cuvintelor; 2) după rezultatul morfologic al ataşării sufixului la temă; 3) după categoria lexicogramaticală, rezultată din derivare).

1. Din punct de vedere semantic, sufixele pot fi:

Scanned with OKEN Scanner

a) augmentative (mare): - *an*, - *oi*, - *oaie*;
b) diminutivale (mic, depreciativ, peiorativ): -*aș*, - *el*, - *ea*, - *ică*, - *ioară*, -*cioară*, -*ușoară*, -*uș*, -*eluș*, -*elușe*, -*uț*, -*uță*, -*ulet*;
c) de agent (persoana denumită de derivat efectuează anumite categorii de lucrări, activități): -*ar*,-*aș*, -*easă*, -(*a*)*giu*, -*ist*, -(*ă*)*tor*;
d) pentru denumirea însușirilor unor obiecte: -*al*, -*bil*, -*esc*, -*iu*, -*ar*, -*aș*;
e) pentru denumiri abstracte: -*ătate*, -*eală*, -*ie*, -*anță*, -*ință*;
f) colective: -*ărie*, -*et*, -*ime*, -*îș*, -*işte*;
g) pentru indicarea modalității: -*eşte*, -*îș*.

2. Din punct de vedere al categoriei lexicogramaticale:

a) substantivale: -*ar*, -*easă*, -*ime*, -*iță*, -*uș*;
b) adjectivale: -*esc*, -*iu*, -*aș*, -*ânt*, -*bil*;
c) verbale: -*a*, -*i*, -*iza*, -*ui*;
d) adverbiale: -*eşte*, -*iș*.

De reținut: Sufixele cu ajutorul cărora se pot alcătui forme gramaticale de la rădăcina unui cuvânt (moduri, timpuri verbale) – se numesc sufixe gramaticale.

B. Derivarea cu prefixe:

1. prefixe substantivale: *ne-*;
2. prefixe adjectivale: *a-*, *in-*, *ne-*;
3. prefixe verbale: *des-*, *în-*, *răs-*, *dez-*, *îm-*, *răz-*.

II. Se dă textul:

„Ceea ce caracterizează *mai întâi de toate* personalitatea lui Eminescu *este o așa de* covârșitoare *inteligență*, *ajutată* de o memorie căreia *nimic* din cele ce-și întipărise *vreodată* nu-i mai scăpa, încât *lumea* în care trăia el după firea lui și fără nici o silă era aproape exclusiv lumea ideilor generale ce și le însușise și le avea *pururea* la îndemână."

(T.Maiorescu, *Eminescu și poeziile lui*, 1889)

Cerințe:

1. Să se analizeze sintactic fraza, delimitându-se propozițiile, rescriindu-le, arătându-se felul lor, întocmind schema relațională.
2. Să se analizeze sintactic și morfologic cuvintele subliniate din text.

III. Indicați cele două forme de plural ale următoarelor cuvinte și alcătuiți cu fiecare dintre ele enunțuri: *arc, bandă, centru, corp, cristal, curent, element, raport, timp, tranzistor, colț, episcop.*

IV. Alcătuiți enunțuri prin care să fie ilustrate diferențele de sens dintre cuvintele următoare: *alienare/ alienație; comunicare/ comunicație; concesie/ concesiune; imersiune/ emersiune; specific/ specios; eminent/ iminent; releva/ revela; solitar/ solidar; arbitrar/ arbitral; antologie/ antologic; desena/ desemna; proscrie/ prescrie; sașiu/ șasiu; zariște/ jariște.*

Scanned with OKEN Scanner

Testul 158

I. Se dă textul:

„Eu, zise umbra încet, simt întunecându-se şi pierind conştiinţa eternităţii mele; simt îngreuindu-se ca sub plumb cugetările mele."

(M.Eminescu, *Sărmanul Dionis*)

Cerinţe:

1. Analiza morfosintactică a textului.
2. Valori stilistice ale textului.

II. Se dau verbele: *tună, plouă, fulgeră, trosneşte, amurgeşte, se înserează, se înnoptează, se zice, se pare, doare, măcăie.*

Cerinţe:

1. La ce formă pot fi folosite verbele de mai sus şi de ce?
2. Să se alcătuiască enunţuri pentru fiecare dintre verbele date.

III. Se dau următoarele forme verbale: *luat-au, luat-ai, lua-vei, dusu-te-ai, chematu-m-ai, întoarce-m-aş, văzutu-s-au, auzitu-ne-am.*

Cerinţe:

1. Folosiţi verbele de mai sus în enunţuri.
2. Arătaţi modul, timpul şi persoana verbelor de mai sus.

IV. Folosiţi în enunţuri următoarele locuţiuni verbale: *a avea obicei, a pune la cale, a da în vileag, a da năvală, a da fuga, a da de ştire, a da în pârg, a face pe plac, a lua-o de bună.*

V. Alcătuiţi enunţuri în care verbul *a învăţa* să aibă toate funcţiile sintactice: predicat verbal, nume predicativ, subiect, atribut – infinitiv, supin, gerunziu, participiu – complement direct – infinitiv, complement indirect – infinitiv, supin, participiu, complement circumstanţial – infinitiv, gerunziu, supin.

VI. Precizaţi ce este şi ce funcţii sintactice îndeplineşte cuvântul *răguşit*, din următoarelor exemple:

Omul are glasul *răguşit.*
Omul era *răguşit.*
Omul vorbea *răguşit.*
Răguşitul vorbea cu dificultate.

VII. Alcătuiţi enunţuri în care verbul *a acorda* să aibă următoarele sensuri: *a da, a oferi, a aduce.*

VIII. Daţi pentru următoarele arhaisme sinonimele corespunzătoare în limba contemporană: *a priveghea, a purcede, norod, buche, voroavă, curechi, păpuşoi, ocârmuire, volnic, herb, bir.*

Scanned with OKEN Scanner

IX. Definiți neologismele. Motivați de ce sunt introduse în limbă. Alcătuiți cu neologismele date enunțuri: *aberant, desuetudine, erudiție, a hiperboliza, esență, regresiune, accent, intersecție, valid, sinuos.*

Testul 159

I. Comentați în circa 25 de rânduri următorul aforism al lui Goethe: „Nu te lăsa stăpânit de cărțile pe care le citești, ci stăpânește-le tu pe ele."

II. Se dă textul:

„Am pus o deplină *obiectivitate,* și acum ca și înainte, și e în interesul scriitorului român să mă îndrumeze acolo unde mi-a scăpat un fapt sau o înțelegere. Iar cei tineri să nu arate acea nemulțumire egoistă de a nu li se fi dat importanța pe care poate și-o credeau, pentru că o istorie se cade *să fie totdeauna puțin retrogradă* ca să nu piardă perspectiva eternului și de altfel, pe măsura accentuării valorii noilor scriitori, se vor face cuvenitele împliniri."

(G.Călinescu, *Prefață* la *Istoria literaturii române* - compendiu, 1945)

Cerințe:

1. Identificați propozițiile, rescrieți-le, arătați felul lor, elementele de relație; faceți schema textului.
2. Să se analizeze sintactic și morfologic cuvintele subliniate.
3. Să se extragă din text neologismele, să se explice sensurile acestora.

III. Să se alcătuiască familia cuvintelor: *pădure, floare, pământ.*

IV. Construiți fraze în care adverbul relativ *unde* să introducă următoarele tipuri de subordonate: SB, PR, AT, CD, CI, CL, CZ, CV.

Testul 160

1. Identificați termenii arhaici din textul următor. Arătați care din arhaismele lexicale au dispărut și care s-au păstrat, cu un alt sens, însă:

„... Mihai ocoli cetatea și începu a bate cu tunurile, dar, văzând că n-o poate dobândi, căci venea ajutoriu arme și bucate de la Rusciuc și silit de greutatea iernii, se năpusti deocamdată și se întoarse în scaun la București."

(N.Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*)

2. Dați cel puțin un sinonim din limba română contemporană pentru următoarele arhaisme: *catastif, cuhnie, dregătorie, caraulă, harapnic, jalbă, jungher, obidă, ocină, sihăstrie, uric, zapis, culă.*

3. Scrieți următoarele arhaisme: câte cinci substantive care denumesc arme din vechime; cinci corpuri anumite de oaste; funcții militare; verbe.

Scanned with OKEN Scanner

4. Identificați neologismele din textele următoare și indicați sinonimele lor:

a) „Punea la cale un atac general asupra operei lui Contescu, dovedindu-i erorile, plagiatele, lacunele și mai ales carențele bibliografice."

(G.Călinescu, *Bietul Ioanide*)

b) „Pe străzi elegante, ca o părere,/ Femeia modernă a trecut și revine,/ Tot haosul e-o veselie de eter."

(G.Bacovia, *Note de toamnă*)

5. Dați sensul neologismelor, folosindu-le în texte: *demers, a realiza, a repercuta (a se), a solicita, solid, steril, bacalaureat, fantezie.*

6. Subliniați formele corecte de ortografiere ale neologismelor: *balonzeid/ balonzaid; lebărvurșt/ lebărbuș; rucsac/ ruxac; parching/ parking; buldozer/ buldozăr; pick-up/ pikap; lider/ lidăr; miting/ meting; fotbal/ futboll; cauboy/ cow-boy; loes/ les; excepție/ escepție; expediție/ espediție; indemnizație/ îndemnizație; ansamble/ asamble; contigent/ contingent; inopinant/ inopinat; jurisprudență/ juristprudență; siringă/ seringă; paliativ/ paleativ; fascicol/ fascicul.*

7. Explicați sensul figurat al cuvintelor din textul:

8. „Cu farmecul luminii reci/ Gândirile străbate-mi/ Revarsă liniștea de veci/ Pe noaptea mea de patimi."

(M.Eminescu, *Luceafărul*)

9. Dați exemple de pronume care pot fi adjective și arătați care pronume nu pot fi adjective (personal și reflexiv).

10. Arătați ce fel de pronume sunt: *dânsul, dânsa, dumneata, dumnealui, dumneavoastră* (politețe, personal).

11. Construiți patru propoziții în care să se afle forme neaccentuate ale pronumelui legate de auxiliarul *a avea.*

12. Construiți 6 propoziții în care pronumele *mă, mi, vă* să fie în cazurile D, Ac.(explicați ortografia lor).

13. Enumerați unitățile sintactice și construiți câte un enunț pentru fiecare (propoziția, fraza și părțile de propoziție).

14. Enumerați raporturile sintactice și explicați valoarea lor.

15. Enumerați mijloacele de exprimare a raporturilor sintactice în propoziție și frază, exemplificându-le.

Testul 161

I. Categoriile gramaticale (numărul, genul, cazul, persoana, comparația, determinarea, modul, timpul, diateza).

– pentru substantive – cu ajutorul articolului hotărât sau nehotărât a) nedeterminat – *elev;* b) determinat nehotărât – *un elev;* c) determinat hotărât – *elevul.* Și în cazul în care articolul se atașează adjectivului – din motive sintactice –

Scanned with OKEN Scanner

articolul aparţine tot substantivului: *harnicul elev* (Vezi *Sinteze de limba română*, coordonator Theodor Hristea); *modul, timpul, diateza; flexiunea nominală*: substantiv, adjectiv, numeral + *flexiunea pronominală*: pronumele – declinarea: *flexiunea verbală* – conjugarea la verb).

II. Se dă textul:

„S-ar putea însă, cugetă cu inima strânsă *coconul* domnesc, să nu fie *gazdele* la locul lor; poate au fost duse la târg şi au rămas şi ziua de luni; ori se vor fi dus într-o petrecere la sfânta mănăstire. Bine ar fi fost, îşi încredinţă temerea *Alexăndrel* către prietenul său Jder, să fi trimes mai întâi un om, să afle dacă *cei căutaţi* stau la locul lor.

— Măria ta, n-ar fi fost bine, răspunse cu hotărâre *Ionuţ; timpul* nostru e scurt şi *rânduiala* nu este să ne ducem numaidecât. *Toate* arată că vom găsi pe jupânița."

(M.Sadoveanu, *Fraţii Jderi*)

Cerinţe:

1. Identificaţi propoziţiile şi arătaţi felul lor, relaţiile dintre ele. Rescrieţi fiecare propoziţie. Faceţi schema frazei.
2. Să se transforme în vorbire indirectă partea a doua a textului.
3. Să se analizeze sintactic şi morfologic cuvintele subliniate din text.

III. Exemplificaţi valorile verbului *a fi* în limba română.

Atenţie!

1. verb predicativ: a) *personal* – Noi suntem în casă; b) *impersonal* – echivalent cu „a se întâmpla" – Ce-a fost la şcoală? Ce-a fost a fost;
2. verb copulativ-nepredicativ: a) *personal* – Noi vom fi aleşi; b) *impersonal* (expresii verbale nepersonale: *Rău ar fi fost să plouă*);
3. auxiliar morfologic al unor moduri şi timpuri compuse, active şi reflexive: *diateza pasivă* – Noi vom fi declaraţi câştigători la concurs; *indicativ viitor anterior: Vom fi reuşit* când se termină concursul; *condiţional optativ perfect:* Eu *aş fi* cântat mai bine; *conjunctiv perfect: să fi* cunoscut jocul; *infinitiv perfect:* Înainte de *a fi* cântat; *prezumtivul prezent:* trei tipuri alcătuite pe baza gerunziului: a) gerunziul precedat de viitorul verbului *a fi:* voi fi cântând; ăi fi lucrând; voi fi scriind; b) gerunziul precedat de condiţionalul lui *a fi*: Aş fi cântând; aş fi lucrând; aş fi scriind; c) gerunziul precedat de morfemul *să* şi verbul *a fi* la infinitiv: să fi scriind; să fi lucrând; să fi cântând – tip de construcţie invariabilă, creată după modelul conjunctivului perfect: să fi lucrat – să fi lucrând (vezi *Sinteze de limba română*, coordonator Theodor Hristea).

Scanned with OKEN Scanner

IV. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte: *despre, sanctuar, subapreciat, sublimare, material, manieră, maestru, poezie, primejdie, radiodifuziune, sfiicios, vreun, zmeură.*

Testul 162

I. Se dă textul:

„La Crăciun, când tăia tata porcul și-l pârlea, și-l opărea, și-l învălea iute cu paie, de-l înăbușea, ca să se poată rade mai frumos, eu încălecam pe porc, deasupra paielor, și făceam un chef de mii de lei, știind că mie are să-mi deie coada porcului, s-o frig, și beșica, s-o umflu și s-o zurăiesc, după ce s-a usca, ș-apoi, era vai de urechile mamei, până ce nu mi-o spărgea în cap."

(I.Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

1. Identificați predicatele și arătați felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții; arătați felul propozițiilor, faceți schema frazei, arătând relațiile dintre propoziții și mijloacele de exprimare a lor.
3. Identificați pronumele din textul dat, precizând funcția sintactică a acestora.

II. Scrieți formele verbelor: *a citi, a iubi, a veni, a fi* la: conjunctiv prezent, persoana a II-a; imperativ singular afirmativ și negativ; gerunziu.

III. Construiți enunțuri în care să folosiți următoarele prepoziții, arătând ce caz cer acestea: a) *asupra, deasupra, contra, împotriva;* b) *datorită, grație, mulțumită, conform, contrar, potrivit;* c) *pe, în, între, peste, pentru, de.*

IV. Scoateți, pe coloane, locuțiunile adverbiale și pe cele prepoziționale: *zi de zi, an de an, clipă de clipă, cât de cât, din zi în zi, din vreme în vreme, din ce în ce, din când în când, de unde până unde, așa și așa, ici și colo, unde și unde, zi și noapte, talmeș-balmeș, devreme, niciodată, deocamdată, de acolo, de aici, de sus, de aproape, de-a dreapta, de-a doua, astă-seară, astă-vară, astă-toamnă, într-adins, dintr-adins, după-masă, în față, în veci, în urmă, în spate, cu toptanul, cu totul, de aceea, de asta, din nou, pe neașteptate, pe negândite, din pricina, în locul, în urma, din cauza, în loc de, cu privire la, pe dinaintea, pe dinăuntrul, în afară, în afară de, înainte de, în jurul, alături de, dincoace de, dimpreună cu, în dreptul, în sens de, în preajma.*

V. Formați familia cuvintelor (cel puțin patru termeni cu sufixe și prefixe): *bun, pătură, bătrân.*

Scanned with OKEN Scanner

VI. Daţi câte un sinonim neologic pentru cuvintele: *adâncime, aramă, ceas, cutremur, glas, oboseală, singurătate, slovă, stih, veşnicie, tiţei, urmare, urmaş, zgârcenie, şovăi, strica, sfătui, vremelnic, zadarnic, zgârcit, trist, tineresc, liniştit, cinstit, a povesti, opri, pământesc, deştept, nesigur, obosit, împărţi, începe, năzui, oglindi.*

Testul 163

I. Se dă textul:

Oiţă bârsană,
De *eşti năzdrăvană*
Şi de-*a fi* să mor,
În câmp *de mohor*,
Să-i spui lui vrâncean
Şi lui ungurean
Ca să mă îngroape
Aice pe-aproape,
În strunga de oi,
Să fiu tot *cu voi*,
În dosul stânii,
Să-mi aud *câinii.*

Cerinţe:

1. Analizaţi sintactic textul: despărţiţi în propoziţii, rescrieţi propoziţiile şi arătaţi felul lor; faceţi schema marcând raporturile dintre propoziţii şi elementele de relaţie.
2. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate.
3. Analizaţi semnele de punctuaţie şi ortografie.

II. Construiţi enunţuri în care să folosiţi corect următoarele cuvinte: *petrolier/ petrolifer; a stimula/ a simula; funcţionar/ funcţional; discordant/ discordat; învesti/ investi; însera/ insera; rulotă/ ruletă; solidar/ solitar; suetă/ şuetă; turnant/ turnat; vacant/ vacat; vedetă/ vendetă; vers/ viers.*

III. Subiectul. Părţile de vorbire prin care poate fi exprimat – cu exemplificări.

IV. Funcţiile sintactice ale pronumelui personal, cu exemplificări.

V. Daţi sinonimele următoarelor cuvinte neologice: *fabulaţie, fuziune, garanţie, hermeneutică, idee, jurnalist, labirint, magistrat, sacrificiu, tabu, uzufruct, van.*

VI. Construiţi fraze în care conjuncţia *dacă* să introducă următoarele tipuri de subordonate: SB, PR, AT, CD, CI, CŢ. Contrageţi subordonatele în părţi de propoziţie corespunzătoare.

VII. Puneţi accentele diferite pe următoarele cuvinte: *creator, director, vestibul, acele, copii, torturi, veselă.* Explicaţi sensurile cuvintelor accentuate.

Scanned with OKEN Scanner

VIII. Despărțiți în silabe cuvintele: *ființă, fiică, conștiință, cunoștință, scriitor, neștiind, hexametru, excepție, deșert, tipenie, ulterior, uniune, unghie, urias.*

Testul 164

I. Folosiți în construcții următoarele formule, clișee internaționale și unități frazeologice: *artă pentru artă, răul secolului, mărul discordiei, nodul gordian, fata morgana, turn de fildeș, război rece, tabula rasa, ad calendas graecas, magna cum laude, arca lui Noe, călcâiul lui Ahile, mărul lui Adam, oul lui Columb, sabia lui Damocles, turnul lui Babel, luceafărul poeziei românești, bardul de la Mircești, a umbla cu ocaua mică, a da paiele, a se duce pe copcă, pescuitor în apă tulbure, bandă sonoră, artist liric, alma mater, alter ego, curriculum vitae, de facto, ad litteram, a salva aparențele, a câștiga teren.*

II. Elaborați un text în vorbire directă, din 10 replici. Transformați textul în vorbire indirectă. Arătați care este valoarea expresivității textelor.

III. Se dă textul:

„În prezent cugetătorul nu-și oprește a sa minte,
Ci-ntr-o *clipă* gându-l duce mii de veacuri înainte;
Soarele, ce azi e mândru, el îl vede trist și roș
Cum se-nchide ca *o rană* printre nori *întunecoși*,
Cum planeții toți îngheață și s-azvârl rebeli în spați
Ei, *din frânele* luminii și ai soarelui scăpați;
Iar catapeteasma lumii în adânc s-au înnegrit,
Ca și frunzele *de toamnă* toate stelele-au pierit;
Timpul *mort* și-ntinde trupul și devine vecinicie,
Căci nimic nu se întâmplă în întinderea pustie,
Și în noaptea *neființii* totul cade, totul tace,
Căci *în sine* împăcată reîncep – eterna pace...“

(M.Eminescu, *Scrisoarea I*)

Cerințe:

1. Analizați din punct de vedere stilistic textul dat, relevând figurile de stil.
2. Analizați lexicul textului, relevând categoriile de cuvinte: neologismele, arhaismele.
3. Împărțiți textul în propoziții; realizați schema textului, marcând felul propozițiilor și elementele de relație.
4. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.

IV. Funcțiile sintactice ale cazurilor în limba română. Definirea cazului; au cazuri: substantivul, pronumele, numeralul (cinci cazuri).

Scanned with OKEN Scanner

V. Definiți neologismele. Dați 10 neologisme, explicați-le sensul. Construiți cu ele enunțuri.

VI. Elaborați fraze în care conjuncția *că* să introducă următoarele subordonate: SB, PR, AT, CD, CI, CZ.

Testul 165

I. Originea și dezvoltarea limbii române. Caracterul latin al limbii române. Influențele asupra limbii române. Exemple.

II. Imaginați-vă că ați asistat la un mare accident (cutremur, inundații, rutier etc.). Elaborați o știre din cel mult 25 de rânduri. Dați un titlu corespunzător știrii elaborate.

III. Relevați procedeele de îmbogățire a vocabularului limbii române, analizând următoarele exemple: *iarba-fiarelor; oțel-beton; vorbă-lungă, gură-spartă, coate-goale, papă-lapte, târâie-brâu, zgârie-nori, pierde-vară, social-economic, economico-social, politico-organizatoric; răuvoitor, binecunoscut, preacunoscut; după-masă, după-amiază, devreme, oricine, altcineva, fiecare, fiece, vreunul; de cu, de după, fără de, de pe, de la, deasupra, dinspre; deși, încât, ci și, ca să, încât să.*

IV. Introduceți în enunțuri următoarele expresii idiomatice: *a sta pe gânduri, a bate apa-n piuă, a sta pe ghimpi, a-și lua inima-n dinți, a-și da arama pe față, a pune paie pe foc, a da apă la moară, a strica orzul pe gâște, a face pe cineva cu ou și cu oțet, a-și lua lumea în cap.*

V. Elaborați un text în care să aveți toate tipurile de subordonate – necircumstanțiale și circumstanțiale. Faceți schema textului marcând felul propozițiilor și raporturile dintre ele.

Testul 166

I. Alcătuiți o scrisoare către părinții voștri, în care să-i anunțați că ați luat examenul de admitere în învățământul superior. Semnați cu numele Maria/ Marin.

Atenție la: datarea scrisorii, conținut-informații, formula de încheiere, semnătura.

II. Se dă textul:

„Mi-e greu să-mi părăsesc *coliba*, în care mi-am petrecut viața și mi-am crescut copiii, și mă cuprinde *un fel* de spaimă, când mă gândesc că rămân *singură într-însa;* de aceea, poate că mai ales de aceea, Ana îmi părea *prea tânără*, prea așezată, oarecum prea blândă la fire și-mi vine să râd când mi-o închipuiesc *cârciumăriță*."

(I.Slavici, *Moara cu noroc*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

1. Identificați predicatele și arătați felul lor.
2. Împărțiți în propoziții; arătați felul propozițiilor și al elementelor de relație; faceți schema textului.
3. Contrageți două subordonate, rescriind textul după ce ați efectuat contragerea și arătați ce părți de propoziție au devenit propozițiile contrase.
4. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.

III. Care sunt funcțiile sintactice ale substantivului în cazurile acuzativ și dativ. Dați exemple.

IV. Subliniați cuvintele ortografiate corect: don-juan, donjuan, Harpagon, Gobsek, iele, rusalce, Domnia sa, domnia sa, Excelența voastră, excelența voastră, Măria ta, măria ta, Deputat, Domn, General, Ministru, domn, general, ministru, deputat, Președinte, președinte, Senator, senator, Rege, rege, Negru-vodă, Negru-Vodă, alah, Alah, Cristos, cristos, Jehova, iehova, Jupiter, jupiter, Zeus, zeus, Baba-Cloanța, Baba-cloanța, Făt-Frumos, Făt-frumos, Râul Jiu, râul jiu, Balta Albă, Balta albă, apus, Apusul, antichitatea, Antichitatea, evul mediu, Evul Mediu, feudalism, Feudalism, Anul nou, Anul Nou, Muzeul literaturii române, Muzeul Literaturii Române, Parlamentul României, Parlamentul României, Guvernul României, Guvernul României, român, Român, francez, Francez, american, American, Constantin Brâncuși, C.Brâncuși, G.Topârceanu, G.Topîrceanu, V.Alexandri, V.Alecsandri, concluzie, conclusie, patru-zeci, patruzeci, trei sute, treisute, vreodată; vre o dată, zincografie, zicografie, zmângăli, mâzgăli, al zecelea, al zecilea.

V. Alcătuiți fraze în care adverbul relativ *cum* să introducă următoarele tipuri de subordonate: SB, PR, AT, CI, CM, CZ.

VI. Definiți omonimele. Dați zece exemple de omonime în enunțuri. Exemplificați sensurile acestora. (*Atenție!* omonime totale – *ban;* omonime parțiale – *com;* omonime morfologice – *vie*).

Testul 167

I. Atributul – atributiva. Definiție. Felurile atributului. Prin ce se introduce atributiva. Exemple. (*Atenție!* atributul: adjectival, substantival, pronominal, verbal, adverbial).

II. Se dă textul:

„Klapka îl asculta nerăbdător, îngrijorat. Cuvintele lui i se păreau rodul fricii de moarte. În cele din urmă îl întrerupse:

— Dragul meu, nu-ți dai seama, oare, că aiurezi?... Asemenea fantasmagorii poate să-și îngăduie omul când e acasă, la birou, odihnit, sau în momente de entuziasm, într-o discuție, nu însă în *fața* morții! ...

— O închipuire care împacă sufletul e tot ce poate dobândi omul în viață! murmură Apostol cu o strălucire mare în ochi.

Scanned with OKEN Scanner

— Dar bine, omule, tu vei *muri* ca dezertor şi spion, şi trădător, în sfârşit, ca un criminal, iar nu ca *apostol* al iubirii! se înfurie iarăşi căpitanul, adăugând: Să ştii că, de vei continua tot aşa, o să te declar nebun în faţa Curţii şi tot am să te scap!

— Criminal? zise blând Bologa. Orice mormânt e lăcaş de iubire, fiindcă...

— Destul, încetează, Bologa! facu Klapka, indignat. Nu mai vreau să-ţi ascult balivernele! Am venit să te salvez, nu să ascult nerozii... Astea să le *spui* pe urmă, după ce va fi trecut primejdia!

— Crezi că o viaţă smulsă prin minciună ar mai avea vreun farmec sau vreun preţ? întrebă Apostol cu o altă voce.

— Minciuna care poate salva o viaţă de om e mai preţioasă decât toate adevărurile! răspunse căpitanul cu hotărâre. Eu îmi voi face datoria până la capăt! Am să te scap, chiar împotriva voinţei tale, şi sunt sigur că mai târziu o să-mi mulţumeşti! ..."

(Liviu Rebreanu, *Pădurea spânzuraţilor*)

Cerinţe:

1. Transformaţi textul în vorbire indirectă. Comentaţi gradul de expresivitate al celor două texte.
2. Analizaţi textul din punct de vedere al vocabularului, remarcând: componenţa (felul cuvintelor, simbolul unor cuvinte, formarea unor cuvinte etc.)
3. Elaboraţi câte patru enunţuri în care să folosiţi, în construcţii locuţionale, cuvintele: *a muri, a spune, a scăpa.*
4. Puneţi cuvinte cu sens figurat pe lângă cuvintele: *floare, strălucire, viaţă.*

III. Elaboraţi fraze în care adverbul relativ *unde* să introducă toate tipurile de subordonate.

Testul 168

I. Arhaisme. Regionalisme. Definire. Tipuri. Exemple. (*Atenţie! arhaisme* lexicale, fonetice, gramaticale – morfologice, sintactice; *regionalisme:* lexicale, fonetice, gramaticale – morfologice – sintactice).

II. Se dă textul:

„De treci codri de aramă, de departe vezi albind/ Ş-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint."

(M.Eminescu, *Călin – File din poveste*)

Cerinţe:

1. Analizaţi propoziţiile – felul lor şi faceţi schema relaţională. Contrageţi prima propoziţie circumstanţială.
2. Arătaţi valorile cuvântului *de.*
3. Construiţi enunţuri în care *de* să aibă valoare de conjuncţie şi de prepoziţie.

Scanned with OKEN Scanner

4. Declinați în propoziție substantivul *codru*, arătând funcțiile sintactice.

III. Alcătuiți enunțuri în care verbe la gerunziu să îndeplinească funcții sintactice de: subiect, complemente – direct, indirect, circumstanțiale de loc, de mod, de timp, condițional, de cauză, concesiv; atribut verbal și adjectival.

Testul 169

I. Ortografie, punctuație, ortoepie. Definire. Exemple. Semne de punctuație – reguli de folosire. Exemple.

Semne de ortografie – reguli de folosire. Exemple.

II. Elaborați un text din cel mult douăzeci de rânduri, în care să folosiți cât mai multe din contextele următoare, precum și altele, ale verbului *a da: a da de capăt, a da examen, a da fuga, a da socoteală, a da nas, a da pace, a da năvală, a da în vileag, a da lecții, a da ortul popii, a da bir cu fugiții, a da seamă, a da de urmă, a da de un fir, a da de știre, a da de veste, a da de dracu, a da în cărți, a da de-a dura, a da în grijă, a da bineți, a da bună ziua, a da de pomană, a da frâu liber, a da ascultare, a da bătaie de cap, a da înapoi, a-și da seama.* Precizați sensurile verbului *a da* din aceste contexte.

III. Construiți enunțuri în care să aveți toate valorile verbului *a fi.*

Testul 170

I. Verbul. Definiție. Categoriile gramaticale ale verbului. (*Atenție!* numărul, diateza, modul, timpul, persoana, și pentru participiu – cazul). Exemple.

II. Elaborați un text în maximum 30 de rânduri, despre civilizația urbană, în care să folosiți toate modurile și timpurile verbale. Precizați verbele, modul și timpul.

III. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate din exemplele de mai jos:

Cartea *aceasta* este de limbă română.
Cartea *citită* este frumoasă.
Cartea *de citit* este bună.
Cartea *a treia* este murdară.
Cartea *galbenă* este mică.
Cartea *lui* este de franceză.
Cartea *sa* este interesantă.
Cartea *de acolo* este un manual.
Cartea *de pe scaun* este a fratelui meu.
Cartea *din bibliotecă* este de negăsit.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 171

I. Predicatul. Propoziția subordonată predicativă.

II. Se dă textul:

„El, singuratic, duce către cer
Brazda pornită-n țară, de la vatră,
Când îi privești împiedicați în fier,
Par, el de bronz și vitele-i de piatră."

(T.Arghezi, *Belșug*)

Cerințe:

1. Identificați figurile de stil și comentați expresivitatea artistică a textului.
2. Explicați valoarea gramaticală și stilistică a virgulei.
3. Identificați atributele și complementele și analizați-le sintactic și morfologic.
4. Folosiți în enunțuri cuvântul omonim *cer.*

III. Construiți o frază în care să folosiți și următoarele tipuri de propoziții subordonate: subiectivă, predicativă, atributivă, completivă directă și indirectă, circumstanțiale de loc, timp, mod, cauză, scop, consecutivă. Analizați textul arătând:

a) predicatele;
b) felul propozițiilor;
c) schema frazei, marcând elementele de relație;
d) contrageți atributiva și circumstanțiala de timp în părți de propoziție corespunzătoare.

Testul 172

I. Locuțiunea. Definiție. Tipuri de locuțiuni: verbale, substantivale, adjectivale, pronominale, conjuncționale, adverbiale, prepoziționale.

Dați câte trei exemple pentru fiecare fel de locuțiune și formați cu ele enunțuri, comentând expresivitatea lor.

II. Se dă textul:

„Mă uit în cer, mă uit pe pământ,
M-am întrebat cine sunt,
Gânduri se duc, vin
Din vânt, din senin,
Ca niște păsări rotunde.
Încotro? De unde?"

(T.Arghezi, *Mă uit*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

1. Explicați sensurile figurative ale versurilor date, identificând figurile de stil și relevând sensurile lor.
2. Faceți schema relațională a textului, indicând propozițiile, felul lor, elementele de relație.
3. Identificați complementele și faceți analiza sintactică și morfologică.

III. Subliniați formele corecte ale cuvintelor: *ambrașament – anbrașament; ambreiaj – anbreiaj; ambuscadă – anbuscadă; amfiteatru – anfiteatru; amnistie – anmistie; antevorbitor – antivorbitor; antecameră – anticameră; deziluzie – diziluzie; desident – disident; dis-de-dimineață – disdedimineață; disecă – desecă; ecosez – icosez; ecran – icran; editor – ieditor; indezirabil – indizirabil; introspecție – entrospecție; jurisconsult – juristconsult; poeniță – poieniță.*

Testul 173

I. Neologismele. Definiție. Exemple.

II. Redactați un text în stil științific de cel mult 15 rânduri. Analizați textul indicând particularitățile stilistice corespunzătoare.

III. Se dă textul:

„Seara, în timp ce ne întorceam, cu aceeași trăsură, la Sebeș, atât eu cât și fratele meu ne simțeam purtați de conștiința că pusesem temeiurile unui alt Timp, cu toate că n-am făcut decât să participăm, tăcuți și insignifianți, la un act ce se realiza prin puterea destinului. Faptul de la răscrucea zilei, cu tăria și atmosfera sa, ne comunica o conștiință istorică."

(L.Blaga, *Hronicul și cântecul vârstelor*)

Cerințe:

1. Comentați particularitățile stilistice ale textului, încadrându-l în genul și specia literară respectivă.
2. Faceți schema relațională a textului.
3. Contrageți atributiva în parte de propoziție corespunzătoare.
4. Identificați atributele și arătați felul lor.

IV. Construiți fraze în care pronumele relativ *care* să introducă toate tipurile de subordonate necircumstanțiale.

Testul 174

I. Subiectul. Definiție. Prin ce este exprimat. Felurile subiectului. Exemple.

II. Se dă textul:

„Mira: Vezi ce bine mă țin, și nu sunt nici de var, nici de cărămidă. Seninătate – când sunt între voi! Și puțină lumină! Să se ridice sprâncenele!

Scanned with OKEN Scanner

Inimă mai ușoară! Manole e mohorât parcă și-ar fi pierdut îngerii ce-l păzeau fără simbrie. Şi tu eşti mâhnit parcă ai fi pierdut raiuri pe care nimenea nu le-a văzut. Moşule, vezi? Nu m-am prăbuşit. Trupul meu e întreg, arcurile întinse, os nu s-a spintecat, stâlpii sunt drepți! Răbdare numai, întunecaților. Şi într-o zi nici biserica n-are să se mai năruie. Cum ar putea să stea, dacă nimenea nu lucrează râzând la ea?"

(L.Blaga, *Meşterul Manole*)

Cerințe:

1. Comentați stilistic textul, remarcând figurile de stil.
2. Transcrieți textul în vorbire indirectă și subliniați gradul de expresivitate al celor două texte.
3. Identificați predicatele și arătați felul lor.
4. Dați câte un sinonim pentru cuvintele: *seninătate, răbdare, a se nărui.*

III. Construiți un text în care să aveți toate tipurile de subordonate circumstanțiale. Analizați textul, făcând schema. Marcați felul propozițiilor și elementele de relație.

Testul 175

I. Elaborați o scrisoare părinților, în care să anunțați că ați luat examenul de admitere la facultate. Semnați scrisoarea cu Ion sau Ioana.

II. Dați cel puțin patru versuri dintr-o poezie studiată. Analizați versurile, identificând: a) predicatele și felul lor; b) propozițiile și felul lor; c) atributele, complementele și felul lor.

III. Dați zece perechi de paronime. Construiți cu ele enunțuri din care să reiasă deosebirea de sensuri.

Testul 176

I. Adverbul. Definiție. Felurile. Funcții sintactice.

II. Se dau versurile:

„Sat al meu ce porți în nume/ Sunetele lacrimei,/ La chemări adânci de mume/ În cea noapte te-am ales/ Ca prag de lume./ Şi potecă patimei/ Spre tine cine m-a-ndrumat/ Din străfund de veac,/ În tine cine m-a chemat/ Fii binecuvântat./ Sat de lacrimi fără leac."

(Lucian Blaga, *9 mai 1895*)

Cerințe:

1. Identificați figurile de stil și explicați valoarea artistică a acestora.
2. Identificați atributele și complementele și arătați felul lor.
3. Formați familiile cuvintelor: *sat, lacrimă, lume, potecă.* Folosiți în enunțuri cuvintele formate.

Scanned with OKEN Scanner

III. Elaborați fraze în care conjuncția *că* să introducă toate tipurile de subordonate posibile. Analizați textul indicând subordonatele introduse.

Testul 177

I. Se dă textul:

„E matematic sigur că tot ce se face fără o dezvoltare paralelă *a culturii*, în zadar se face, că *orice* progres real se operează nu în afară, ci înlăuntrul oamenilor și că, cu cât aparențele *nejustificate* ale progresului sunt mai mari, cu atât regresul real cată să fie și *el* mai simțitor."

(M.Eminescu, *Opera politică, II*)

Cerințe:

1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și natura relațiilor dintre ele.

II. Atributul verbal și atributul adverbial.

III. 1. Identificați neologismele din text.

2. Identificați cuvintele derivate și cuvintele compuse și arătați cum s-au format.

3. Identificați locuțiunile și expresiile din text și numiți părțile de vorbire din care sunt alcătuite.

4. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.

5. Grupați în perechi sinonimice cuvintele din următoarele liste:

– cuvinte vechi românești: *cazană, cusur, habotnic, împovăra, învechit, limbut, neliniștit, pârî, răpire, rușinos, șerpuitor, văratic;*

– neologisme: *bigot, denunța, estival, greva, impacienta, locvace, perimat, pudic, rapt, sinuos, supliciu, viciu.*

Testul 178

I. Se dă textul:

„Învățători, care nu știu nici a scrie bine, dau în mâna copiilor cărți *scrise într-o limbă* pe care ei n-o înțeleg și-i pun să învețe filă cu filă lucruri pe care ei nu și le pot închipui, încât când băieții au ajuns la capăt cu învățătura, *rămân cu capul plin de cuvinte* al căror sens nu l-au știut niciodată..."

(M.Eminescu, *Opera politică, I*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, precizând felul lor și natura relațiilor între ele.

II. Atributul substantival – clasificare.

III. 1. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.

2. Identificați formele pronominale din text și precizați funcția lor sintactică.

3. Identificați cuvintele derivate din text și arătați cum s-au format.

4. Construiți toate tipurile de subordonate posibile introduse prin conjuncția subordonatoare *ca* (...) *să*.

5. Dați patru exemple de locuțiuni care să conțină verbul *a da*. Alcătuiți cu ele câte o propoziție.

6. Construiți propoziții subordonate subiectivă, predicativă și completivă indirectă, având ca termen regent verbul *a rămâne*.

7. Introduceți în contexte adecvate următoarele cuvinte compuse și îmbinări libere de cuvinte: *niciodată/ nici odată/ nici o dată; încât/ în cât*.

Testul 179

1. Se dă textul:

„De-aici de unde sunt la post, eu urmăresc
Cum urcă-ncet spre cota-nzăpezită
Șanțul
În care ne aflăm *de veghe*,
Și pe urmă,
Cum ocolește râpa albă
– Ca o cărăruie, –
Cum sus pe deal, când pare că se curmă,
Se frânge brusc,
Coboară spre pădure, suie
Din nou
Și-așa peste tot lanțul
De dealuri înghețate *sub zăpadă*,
Adânc înspre Oituz,
Îl duc cu ochii-nchiși, cu gândul,
Nesigur călăuz."
(Camil Petrescu, *Drumul morții*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

1. Identificați predicatele, indicând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și natura relațiilor dintre ele.

II. Rolul virgulei în propoziție.

III. 1. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.

2. Construiți propoziții subordonate predicative introduse prin conjuncțiile subordonatoare *să* (...) *să, dacă, de,* pronumele relative *care, cine, ce, ceea ce* și adverbele relative *cum, când, unde.*

3. Identificați cuvintele derivate și cuvintele compuse din text și găsiți pentru ele câte un sinonim lexical.

4. Alegeți forma corectă: *catadixi/ catadicsi; magazioner/ magaziner; paianjen/ păianjen; poliloghie/ polologhie; santinelă/ sentinelă; soliloc/ solilocviu; stres/ stress; ștecăr/ ștecher/ stecăr; trotuar/ trotoar; zig-zag/ zigzag.*

5. Alcătuiți familiile lexicale ale cuvintelor: *zăpadă, lanț, gând.*

6. Explicați utilizarea virgulei în acest text.

Testul 180

I. Se dă textul:

„E adevărat că *ordinul publicat* în *ziare,* în mod *cinstit, nu fixa* nominal pe cei care aveau acest drept și această datorie, dar de vreme ce numai „oamenii" aveau bani *să cumpere* un automobil, chiar dacă sumele proveneau prin *fraudă,* e de la sine înțeles că restul locuitorilor erau excluși."

(Camil Petrescu, *Patul lui Procust*)

Cerințe:

1. Identificați predicatele, indicând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și natura relațiilor dintre ele.

II. Propoziția subordonată subiectivă (elemente regente, elemente de introducere).

III. 1. Găsiți sinonime pentru cuvintele subliniate din text.

2. Identificați neologismele din text.
3. Identificați formele pronominale din text și precizați funcția lor sintactică.
4. Identificați locuțiunile și expresiile din text, arătați felul lor și numiți părțile de vorbire din care sunt alcătuite.
5. Introduceți în contexte adecvate următoarele cuvinte paronime: *conciliabil/ conciliabul; ezoteric/ exoteric; refector/ reflector; apostrof/ apostrofă; conivență/ convenință; original/ originar; ricșă/ rișcă.*

Scanned with OKEN Scanner

Testul 181

I. Se dă textul:

„Să vezi brazii defilând sub tine, brazii pe care atâția ani îi privișeși de jos în sus, te făcea să simți că odinioară, cu milioane de ani în urmă, când nu existai nici măcar ca specie, existai totuși ca pasăre, și planai ca acum peste singurătatea văilor adânci, cu sentimentul divin că ai fost aici totdeauna și vei fi..."

(M.Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*)

Cerințe:

1. Identificați predicatele arătând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și natura relațiilor dintre ele.

II. Articolul – clasificare, probleme de acord.

III. 1. Identificați formele pronominale din text și precizați funcția lor sintactică.

2. Identificați neologismele din text.

3. Construiți toate tipurile de subordonate posibile introduse prin adjectivul pronominal *ce*.

4. Dați câte două exemple de cuvinte derivate, formate cu prefixele: *des-, în-, răs-, ne-, stră-, pre-*.

5. Construiți propoziții în care forma pronominală *tine* să fie: nume predicativ, atribut pronominal, complement direct, complement indirect, complement circumstanțial de mod comparativ.

6. Precizați funcțiile sintactice ale adverbelor din text.

7. Verbul *defilând* admite două interpretări sintactice. Care sunt? Dezvoltați această parte de propoziție într-o propoziție subordonată.

Testul 182

I. Se dă textul:

„Dormea încă și o contemplai îndelung, turburat de trăsăturile chipului ei, care cu anii se accentuaseră și semănau chiar prea mult cu ale mele, amenințând să capete o insesizabilă boare, nu chiar de urâțenie, ci de ceva tern, fiindcă era mereu frumoasă, însă nu mai avea parcă pe chip toată acea dulce lumină de odinioară, când ne plimbam noi doi singuri prin oraș și îmi adormea în brațe."

(M:Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și natura relațiilor dintre ele.

II. Adverbul – clasificare, funcții sintactice.

III. 1. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate din text.
2. Identificați neologismele din text.
3. Identificați cuvintele derivate și cuvintele compuse din text și arătați modul lor de formare.
4. Construiți enunțuri în care să evidențiați sensul propriu și sensul figurat al cuvintelor *dulce* și *lumină*.
5. Alcătuiți familiile lexicale ale cuvintelor *singur* și *braț*.
6. Dați câte două exemple de verbe derivate cu sufixele: *-a, -i, -ui, -iza*.
7. Precizați rolul virgulei în textul dat.

Testul 183

I. Se dă textul:

„În *ultimii* ani de liceu, când mă luptam cu lungi crize de melancolie, mai izbuteam încă, uneori, să regăsesc lumina de aur verde din acea după-amiază de la Râmnicu-Sărat, dar deși beatitudinea era aceeași, era peste putință de *suportat* acum, îmi agrava *prea mult* tristețea; căci *de data aceasta*, știam că lumea din care făceau parte salonul și perdelele de catifea verde, și covorul pe care înaintam *în genunchi*, și lumina neegalată, era o lume pentru totdeauna pierdută."

(M.Eliade, *Memorii, II*)

Cerințe:

1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și natura relațiilor dintre ele.

II. Atributul adjectival – părțile de vorbire prin care se exprimă.

III. 1. Identificați neologismele din text.
2. Identificați cuvintele derivate și cuvintele compuse și arătați cum s-au format.
3. Explicați punctuația textului.
4. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.
5. Formați familiile lexicale ale cuvintelor: *lung, parte*.
6. Alcătuiți un text de circa 15 rânduri în care să utilizați, cu sens figurat, cuvintele: *lumină, aur, catifea, covor, perdea*.
7. Găsiți sinonime pentru cuvintele: *a se lupta, a izbuti, beatitudine, a înainta, a pierde*.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 184

I. Se dă textul:

„Se zvonise prin ziare
Că-n Irlanda e-ntr-un sat
Un bărbat grozav de tare.
Lordul John, prinzând de veste
Cine e și de unde este,
Pleacă-n grabă ca să vadă
Dacă e adevărat."
(G.Coșbuc, *Lordul John*)

Cerințe:

1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, indicați felul lor și natura relațiilor dintre ele.
3. Identificați și analizați subiectele propozițiilor.

II. Gradele de comparație ale adjectivelor

III. 1. Arătați, prin exemple, câte tipuri de subordonate poate introduce conjuncția *să*.
2. Găsiți sinonime neologice pentru următoarele cuvinte vechi românești: *apus, bețiv, credincios, făgădui, înfia, învinge, lipsă, negustor, ocroti, pârâtor, răsunet, singur, timpuriu, ușura, zgârcit.*
3. Arătați cum se ortografiază următoarele cuvinte a căror pronunție este: *brigi, chemping, șardoné, cearlston, ciuingam, copirait, ghestapo, huntă, sprei, șou.*
4. Scrieți numele locuitorilor următoarelor țări (provincii) și orașe: *Alba-Iulia, Bordeaux, Cairo, Coasta de Fildeș, Madagascar, Madrid, Mangalia, Monaco, Neapole, Oaș, Predeal, Roman, Sinaia, Târgu-Jiu, Târgu-Neamț, Tokio.*
5. Accentuați următoarele cuvinte: *brahman, colaps, caracter, crepuscul, dușman, evlavie, fenomen, felie, firav, inspector, lector, miros, penurie, prematur, sincer.*
6. Stabiliți măsura, ritmul și felul rimei în textul dat.

Testul 185

I. Se dă textul:

„Dovada că obișnuința ar fi trebuit să înceteze și că adevărul nu mai era adevăr, fu că intră *într-unul din acele localuri*, unde n-ar fi intrat niciodată înainte, printre oamenii pe care înainte îi ignora, nu-i întâlnea cu lunile de zile, *muncitori*, mici funcționari, oameni modești."

(Petru Dumitriu, *Cronică de familie*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, indicați felul lor și natura relațiilor dintre ele.
3. Construiți toate tipurile de subordonate posibile introduse prin adverbul relativ unde.

II. Rolul virgulei în relațiile de coordonare (în frază și în propoziție).

III. 1. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.
2. Alcătuiți familia lexicală a cuvântului *om.*
3. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte: *bairam, bancnotă; carstic, coniac, diftong, dreptunghi, episcop, gangster, inaugura, podium.*
4. Alegeți forma corectă: *bătrânicios/ bătrâncios; caserie/ casierie; convalescență/ covalescență; distructiv/ destructiv; excortă/ escortă; excavator/ escavator; greșeală/ greșală; înăbuși/ înnăbuși; laitmotiv/ leitmotiv; meniu/ menu.*
5. Introduceți în contexte adecvate următoarele omografe: *sufrágiu/ sufragíu; tipíc/ típic; vestíbul/ vestibúl.*
6. Alcătuiți propoziții în care pronumele demonstrativ *celălalt* să fie: subiect, nume predicativ, atribut pronominal, complement direct, complement indirect.

Testul 186

I. Se dă textul:

„Și după cum oamenii pe măsură ce îmbătrânesc decad și duc o viață mai lipsită de sens și bucurii, dar țin mai mult la ea și se agață cu încăpățânare de vid, în timp ce tinerii plini de avânt sunt oricând gata să se jertfească, să se înroleze ca voluntari ori să se sinucidă, așa și eu trăiesc prea meschin, prea murdar, prea stupid pentru ca să găsesc în mine puterea săvârșirii unui act de curaj, de încredere, de speranță și de sfruntare."

(N.Steinhardt, *Jurnalul fericirii*)

Cerințe:

1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, arătați felul lor și natura relațiilor dintre ele.

II. Repetiția, inversiunea, enumerația – definiție, tipologie. Există vreuna dintre aceste figuri de stil în textul dat ? Dacă există, identificați-o și analizați-o gramatical.

III. 1. Identificați cuvintele derivate din text și arătați modul de formare.
2. Identificați locuțiunile din text și arătați din ce părți de vorbire sunt alcătuite.

Scanned with OKEN Scanner

3. Construiți toate tipurile posibile de subordonate introduse prin adverbul relativ *cum*.
4. Introduceți în contexte adecvate următoarele cuvinte paronime: *or/ ori, geantă/ jantă, șic/ șiș, carbonier/ carbonifer, celebral/ cerebral.*
5. Alcătuiți familia lexicală a cuvântului viață.
6. Alcătuiți 4 enunțuri care să evidențieze caracterul polisemantic al verbului *a ține*.
7. Găsiți antonime pentru cuvintele: *a îmbătrâni, bucurie, avânt, voluntar, murdar, stupid, a găsi, putere.*

Testul 187

I. Se dă textul:

„Cum tânărul nu se pronunțase încă unde are de gând să petreacă noaptea și ca să nu-și închipuie c-ar putea fi găzduit aici, Titu, *îndemnat de dăscăliță*, prinse un prilej și-l sfătui să tragă în Armadia la Augustin, *un cărăuș foarte cumsecade*, care are casă bună și n-o să-i ceară nici un ban când îi va spune că-i trimis de Herdelea."

(L.Rebreanu, *Ion*)

Cerințe:

1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și natura relațiilor dintre ele.
3. Analizați sintactic și morfologic cuvintele din fragmentele subliniate.

II. Schimbarea valorii gramaticale (derivare improprie).

III. 1. Evidențiați, în enunțuri, valorile morfologice ale cuvântului *o*.
2. Evidențiați, în enunțuri, omonimia pe care o presupun următoarele cuvinte: *arie, banc, cer, dar, fin, mat, port, rug, șut.*
3. Identificați în text cuvintele derivate și explicați modul lor de formare.
4. a) Evidențiați, în enunțuri, caracterul polisemantic al verbului *a trage* (cel puțin patru enunțuri).
   b) Dați exemple de locuțiuni care să conțină verbul *a trage* (cel puțin patru).
5. Alegeți forma corectă: *basorelief/ bazorelief; bulgăr/ bulgăre; piftea/ chiftea; șocolată/ ciocolată; claun/ clovn; dedesubt/ dedesupt; disident/ dizident; erbivor/ ierbivor; escroc/ excroc; înfinge/ înfige.*
6. Grupați în perechi sinonimice cuvintele din cele două liste:

Scanned with OKEN Scanner

– cuvinte vechi românești: *ascultător, ciocnire, dușmănos, ispiti, întreg, jefui, moștenit, omor, pricepere, reînvia, străvechi, trăda, vătămător.*

– neologisme: *coliziune, competență, divulga, ereditar, homicid, imemorial, intact, nociv, obedient, ostil, resuscita, spolia, tenta.*

Testul 188

I. Se dă textul:

„Duminicile bâzâiam la strană și hârști! *câte un colac!* Și când veneau cele două ajunuri, câte treizeci-patruzeci de băieți fugeam *înaintea popii* de rupeam omătul de la o casă la alta; și la Crăciun nechezam ca *mânjii,* iar la Bobotează strigam chiraleisa, de clocotea satul."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, indicați felul lor și natura relațiilor dintre ele.
3. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.

II. Numeralul (clasificare, valori, funcții sintactice).

III. 1. Construiți șase propoziții subordonate diferite, introduse prin conjuncția *de* (de alt tip decât cele din textul dat); precizați felul lor.
2. Alcătuiți familia lexicală a cuvântului *băiat.*
3. Găsiți sinonime neologice pentru următoarele cuvinte vechi românești: *adâncime, bănesc, coborî, drege, gingaș, înlocui, leneș, mărturisire, noroc, părere, prielnic, scoate, steag, ucigaș, vremelnic.*
4. Introduceți în contexte adecvate următoarele cuvinte paronime: *anual/ anuar; colabora/ corobora; doză/ duză; interpela/ interpola; ordinar/ ordinal.*
5. Trăsătura stilistică principală a textului este oralitatea; identificați cel puțin patru elemente care evidențiază această trăsătură.
6. Precizați la ce sărbători se referă cele două substantive proprii din text. Elaborați un text de cel mult 15 rânduri în care să folosiți cuvintele Crăciun și Bobotează.

Testul 189

I. Se dă textul:

„Fie un om cât de barbar, fie cât de crunt, fie în stare de a ucide cu nepăsare o poporâme întreagă de motani, destul e ca să întâlnească *în cale-i o copilă* cu

primăvara *pe frunte*, pentru ca sufletul *lui* să se îmblânzească, pentru ca asprimea caraterului *său* să dispară!"

(V.Alecsandri, *Călătorie în Africa*)

Cerințe:

1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, arătați felul lor și natura relațiilor dintre ele.

II. Prepoziții și locuțiuni prepoziționale – regimul cazual.

III. 1. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate din text.
2. Găsiți sinonime pentru următoarele cuvinte: *barbar, crunt, a ucide, nepăsare, copilă, suflet, a se îmblânzi, asprime.*
3. Identificați locuțiunile din text, arătați felul lor, funcția sintactică și numiți părțile de vorbire din care sunt alcătuite.
4. Construiți toate tipurile de propoziții subordonate posibile, introduse prin adverbul relativ *cât.*
5. Stabiliți funcția sintactică a construcției *cu nepăsare* și dezvoltați-o într-o propoziție subordonată.

Testul 190

I. Se dă textul:

„Când nu-i în slujbă, e omul *cel mai de treabă*, dar postește robul lui Dumnezeu, că n-are ce mânca; și *câte* spune sunt o frumoasă poveste, dar *mare minciună*, căci minciuna boierească trece în Țara Ungurească."

(C.Negruzzi, *Negru pe alb*)

Cerințe:

I. Complementul direct – regimul prepozițional, părți de vorbire prin care se exprimă.

II. 1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și natura relațiilor dintre ele.
3. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.

III. 1. Construiți propoziții subordonate circumstanțiale cauzale introduse prin conjuncțiile: *că, dacă, întrucât* și adverbul relativ *cum.*
2. Construiți fraze în care propoziția „... să vină mâine" să fie, pe rând, *subiectivă, completivă directă, atributivă, completivă indirectă, circumstanțială concesivă.*
3. Alcătuiți familiile lexicale ale cuvintelor: *mânca, poveste, mare* (adjectiv), *boier.*

Scanned with OKEN Scanner

4. Daţi câte două exemple de cuvinte derivate formate cu prefixele: *ante-, anti-, inter-, intra-, con-, in-, a-, re-, bi-.*

Testul 191

I. Se dă textul:

„Starea politică era poate şi mai rea *decât cea morală;* vrăjbile şi prigonirile *între boieri şi domni* deteră prilej turcilor *a se amesteca* în trebile ţării, a-şi lua dreptul de a stăpâni, călcând condiţiile tratatului de protecţie ce încheiase cu Moldavia, şi a surpa câte unul, unul, toate vechile privilegii, încât îşi însuşiră dreptul a numi şi pre domni, căci prin aceasta deschideau drum ambiţiei aristocratice ca să alerge să cumpere domnia *cu bani,* pre care apoi îi scoate de la popor."

(C.Negruzzi, *Negru pe alb*)

Cerinţe:

1. Identificaţi predicatele, precizând felul lor.
2. Împărţiţi textul în propoziţii, arătaţi felul lor şi natura relaţiilor dintre ele.

II. Arhaismul; exemplificaţi tipurile de arhaism cu elemente din textul dat.

III. 1. Identificaţi neologismele din text.
2. Identificaţi locuţiunile din text şi arătaţi felul lor.
3. Stabiliţi valorile morfologice ale cuvântului *şi* în textul dat.
4. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate.
5. Alegeţi forma corectă: *căptuşală/ căptuşeală; meritos/ merituos; ridicol/ ridicul; seringă/ siringă; spicher/ şpicher; susetă/ suzetă; ticsi/ tixi; ultragiu/ ultraj.*
6. Găsiţi sinonime pentru cuvintele: *vrajbă, prigonire, prilej, condiţie, surpa, aristocratic, scoate, popor.*
7. Daţi câte două exemple de cuvinte derivate alcătuite cu sufixele: *-oi, -andru, -aş, -os, -esc, -eşte, -iş, -ui (verbal), -tor, -ist.*

Testul 192

I. Se dă textul:

„Nu este de *mirare* pentru ce la aceia care nu cunosc decât *îndelungile suferinţe* care tind *să epuizeze* seria nesfârşitelor dureri, *dezgustul* de viaţă şi *oboseala* de a trăi sunt *uneori* atât de mari, încât gestul cel mai mic ia proporţia unui act eroic, *străduinţa* cea mai *redusă* se proiectează ca un efort *colosal,* acţiunea cea mai *timidă* ca un risc formidabil."

(Emil Cioran, *Pe culmile disperării*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, indicați felul lor și natura relațiilor dintre ele.

II. Pronumele relativ – forme, funcții sintactice.

III. 1. Identificați neologismele din text.
2. Construiți toate tipurile de propoziții subordonate posibile introduse prin adjectivul pronominal *care*.
3. Găsiți sinonime pentru cuvintele subliniate din text.
4. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte: *blagoslovi, email, extinctor, ghioagă, material, precaut, teatral, transilvan, vermicid.*
5. Eliminați din următoarea listă cuvintele care nu fac parte din câmpul lexical dominant: *unchi, mamă, ginere, stăpân, cumnat, prieten, mătușă, copil, oaspete, fin, verișor, rudă, cumătru, urmaș, noră, bunic, socru, tată.*
6. Găsiți câte un sinonim lexical (un singur cuvânt) pentru următoarele cuvinte compuse: *mână-spartă; papă-lapte; zgârie-brânză; gură-cască; ducă-se-pe-pustii; ucigă-l crucea; soare-apune; într-o-ureche; drept-credincios; răufăcător.*
7. Alegeți forma corectă: *glasvand/ glasvant; însăila/ înseila; mental/ mintal; paisprezece/ patrusprezece; patrat/ pătrat; plesni/ plezni; premisă/ premiză; pusnic/ pustnic; smarald/ smaragd; statua/ statuta.*

Testul 193

I. Se dă textul:

„*Leneș fără pereche* mă făcusem, căci mama, după câtă minte avea, nu se mai îndura să mă trimeată acum nici la o cofă de apă, numai să învăț carte și să mă fac popă, *ca părintele Isaia Duhu,* profesorul nostru."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

I. Numiți și ilustrați regulile fonetice (cel puțin patru) și morfologice de despărțire a cuvintelor în silabe.

II. 1. Identificați predicatele, precizând felul lor și natura relațiilor dintre ele.
2. Împărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și natura relațiilor dintre ele.

III. 1. Alcătuiți toate tipurile de propoziții subordonate posibile, introduse prin adverbul relativ *când.*
2. Explicați punctuația textului.
3. Textul conține, din perspectiva limbii contemporane, o greșeală. Identificați-o și scrieți forma corectă.
4. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.

Scanned with OKEN Scanner

5. Daţi cinci exemple de cuvinte derivate parasintetice (cu sufixe şi prefixe în acelaşi timp).

Testul 194

I. Se dă textul:

„*Văzând greutăţile* ce le întâmpina *din partea aliaţilor* săi ca să facă o expediţie puternică şi serioasă *în contra turcilor*, Mihai-Vodă se încredinţă că nu va izbuti nimic în contra turcilor *câtă vreme nu va fi destul de tare* spre a se lupta singur *cu dânşii*, fără a mai năzui la ajutor strein, care când nu vine, când trebuie *a-l cumpăra* cu jertfe scumpe, dupe cum i se întâmplase cu Bathori."

(N.Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*)

Cerinţe:

1. Identificaţi predicatele, precizând felul lor.
2. Împărţiţi textul în propoziţii, indicaţi felul lor şi natura relaţiilor dintre ele.

II. Locuţiunile – clasificare, exemple.

III. 1. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate.
2. Identificaţi neologismele din text.
3. Rescrieţi textul bazându-vă pe normele limbii literare contemporane (aveţi de efectuat cinci transformări).
4. Găsiţi sinonime pentru cuvintele: *greutate, serios, (se) încredinţa, izbuti, tare, singur, năzui, străin, jertfă, scump* (respectând sensul din text).
5. Introduceţi în contexte adecvate următoarele unităţi frazeologice: *bază navală, culoare locală, distanţă focală, fond de rulment, fond de ten, glob ocular, sos-tomat, tur de scrutin, umor negru, carte de căpătâi, cap pătrat, piatră de încercare, piatră filosofală, cal de bătaie, conspiraţie a tăcerii, duş scoţian, focar de infecţie, lună de miere, materie cenuşie, stare de asediu.*
6. Aceeaşi cerinţă pentru următoarele expresii latineşti: *ad littteram, alter ego, curriculum vitae, de iure, ex abrupto, grosso modo, in extremis, magna cum laude, mea culpa, nota bene, perpetuum mobile, persona non grata, post factum, pro forma, rara-avis, sine die, sine qua non, tabula rasa.*
7. Sufixele *-aş, -ui, -iş* pot avea două valori; identificaţi-le şi daţi câte două exemple pentru fiecare valoare (douăsprezece exemple).

Testul 195

I. Se dă textul:

„După *înjosirea* acestui act fără *izbândă*, românii văzură că ce le mai rămâne a face este a căuta însuşi *a se mântui* şi că ţara lor a ajuns într-unul din

Scanned with OKEN Scanner

acele minute mari, când o nație trebuie să *piară* sau, luând inimă din *suferința* și *desperarea* sa chiar, printr-o *silință* mare și puternică, însuși să se mântuiască."

(N.Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*)

Cerințe:

1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, arătați felul lor și natura relațiilor dintre ele.

II. Relațiile de subordonare – comparativ în propoziție și în frază.

III. 1. Analizați sintactic și morfologic formele verbale nepersonale din text.
2. Identificați cuvintele derivate din text și arătați cum s-au format.
3. Identificați neologismele.
4. Găsiți sinonime pentru cuvintele subliniate din text.
5. Explicați punctuația textului.
6. Găsiți antonime pentru următoarele cuvinte: *abține, antum, artificial, atent, benign, cinetic, descendent* (adj.), *diferend, dilata, exclusiv, import, laic, lichid, obiectiv* (adj.), *ofensiv, plastic, pozitiv, prezență, profund, rural, steril, xenofil.*
7. Dați câte patru exemple de unități frazeologice (locuțiuni sau expresii) care să conțină cuvântul *placă.*

Testul 196

I. Se dă textul:

„Nu există nici libertate, nici cultură, *fără muncă* și cine crede că *prin proferarea* unei serii de fraze a înlocuit munca, deci libertatea și cultura, acela se prenumără, fără s-o știe, printre paraziții omenești, între aceia care trăiesc pe pământ *spre blestemul*, ruina și demoralizarea poporului lor."

(M.Eminescu, *Opera politică, II*)

Cerințe:

1. Identificați predicatele, precizând felul lor.
2. Împărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și natura relațiilor dintre ele.

II. Rolul virgulei în frază – subordonarea.

III. 1. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.
2. Identificați cuvintele derivate din text și arătați modul în care s-au format.
3. Identificați neologismele din text.
4. Alcătuiți familia lexicală a cuvântului *a ști.*
5. Construiți toate subordonatele posibile introduse prin conjuncția subordonatoare *dacă.*

Scanned with OKEN Scanner

6. Găsiți antonime pentru următoarele cuvinte: *adormi, amar, bătrân, bogat, botez, coborî, flămând, larg, mult, muri, ocară, păros, pleca, prinde, risipi, sfădi, strâmb, tăcea, tulbure, vechi.*

IV. Introduceți în contexte adecvate următoarele unități frazeologice (locuțiuni și expresii): *mărul discordiei, fata morgana, călcâiul lui Ahile, oul lui Columb, sabia lui Damocles, bardul de la Mircești, aur negru, ferestrele sufletului, sare și piper, a scăpa trenul, bătut în cap.*

Observație: țineți seama de sensul lor figurat.

Testul 197

I. Se dă textul:

„ Și când gândesc *la viața-mi*, îmi pare că ea cură
Încet repovestită *de o străină gură*,
Ca și când n-ar fi viața-mi, ca și când n-aș fi fost.
Cine-i acel ce-mi spune povestea *pe de rost*,
De-mi țin la el urechea și râd *de câte*-ascult
Ca de dureri străine? ... Parc-am murit de mult."

(M.Eminescu, *Melancolie*)

Cerințe:

1. Identificați predicatele nominale din text.
2. Identificați propozițiile, determinați felul lor și raporturile dintre ele.
3. Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.
4. Identificați cuvintele derivate și arătați cum s-au format.
5. Stabiliți rima, măsura și ritmul versurilor.

II. Identificați paronimul corect utilizat în context:

Copilul trebuia să poarte un aparat *dental/ dentar*. Compusese o piesă *instrumentală/ instrumentară* pentru orchestra liceului. *Originalul/ originarul* urma să fie confruntat cu copia. Interpretase *selecțiuni/ selecții* din muzica lui Mozart. Era *o specie/ un specimen* pe cale de dispariție. *Preeminența/ proeminența* ideilor sale față de ale adversarului era evidentă. Sufletele celor *virtuoși/ virtuozi* aveau porțile *alizeului/ elizeului* deschise. Era o căsătorie de *conivență/ convenință*. Nu reușise să descifreze *criptogama/ criptograma*.

III. Identificați părțile de vorbire subliniate în următoarele enunțuri; stabiliți funcțiile lor sintactice.

1. L-am revăzut pe omul în casa *căruia* am crescut.
2. *Cine* este omul *căruia* i-ai împrumutat bani?
3. *Ce*-mi pasă *a cui* este cartea?
4. *Cui* îmi cere politicos, îi împrumut cartea.
5. *Ce* ai cumpărat azi?
6. *De ce* nu mi-ai spus și mie *câte* zile vei sta acolo?

Scanned with OKEN Scanner

7. Există o limită *dincolo de care* nu se poate merge.

IV. Determinați, printr-un sinonim sau prin parafrază, sensul expresiilor subliniate din enunțurile următoare:

1. „... pentru a progresa, societățile au nevoie, în anumite momente istorice de *soluția de continuitate* a revoluției..."
(E.Lovinescu, *Istoria civilizației române moderne*)

2. „A inova a devenit pentru mulți sinonim cu a respinge *ab initio* orice regulă."
(V.E.Mașek, *Literatură și existență dramatică*)

3. „Ceea ce este valabil pentru simbol devine valabil, *mutatis mutandis*, și pentru alegorie."
(*Ibidem*)

4. „... apariția bruscă a oratorului în sală ca un *deux ex machina* era cam burlescă..."
(N.Manolescu, *Contradicția lui Maiorescu*)

5. „... conținutul artei este totdeauna, *grosso modo*, afectiv..."
(*Ibidem*)

6. „Polonius era acela a cărui lipsă de imaginație, al cărui pragmatism *terre-á-terre* îl așezau în afara vremii sale."
(Dan Grigorescu, *Aventura imaginii*)

7. „... adresându-se unui confident *sui-generis*, din lumea celor care nu cuvântă, îi zugrăvește în ton satiric tabloul omogenității umane."
(Șt.Cazimir, *I.L.Caragiale față cu kitschul*)

V. Rescrieți textele de mai jos, respectând normele limbii literare contemporane:

1. „După săvârșirea misiei mele în capitala Piemontului, plecai la Genova. Drumul de fer trece prin acea vale minunată care se întinde la poalele Alpilor până-n marea Mediterană, unindu-se cu câmpiile atât de mănoase a Lombardiei."
(V.Alecsandri, *Proză*)

2. „La anul 1848 Costache Filipescu fu însărcinat de guvernul provizor a revoluției cu portofoliul Ministerului de Finanțe, dar nu avu timp a pune în lucrare cunoștințele sale administrative și financiare, căci năvălirile armatelor ruse și turce în Valahia îl siliră a să destăra."
(*Ibidem*)

Observație: în primul text trebuie efectuate șase transformări, iar în al doilea, opt.

VI. Găsiți câte un sinonim lexical pentru următoarele locuțiuni (expresii): *de baștină, de căpetenie, cot la cot, de-a dreptul, peste drum, în etate, pe față, fel de fel, prin viu grai, de minune, pe rând, mână spartă, pe șleau, pe urmă, de-a surda.*

Scanned with OKEN Scanner

VII. Înlocuiți cuvintele subliniate cu adjective (model: moșia *boierului* —> moșia *boierească*) :

vizita *președintelui;* opera *lui Eminescu;* gimnastica *de dimineață;* slăbiciunile *oamenilor;* proza *lui Camil Petrescu;* animale *de mare;* exploziile *din soare;* flora *de munte;* proverbele *lui Anton Pann,* vis *de secole;* simfoniile *lui Mozart;* ploi *de toamnă;* sezon *de vară;* peisaj *de iarnă;* aer *de primăvară.*

Observație : pentru ultimele patru situații folosiți adjective neologice.

VIII. Refaceți lanțul derivativ al următoarelor cuvinte (model: *nedureros* < prefixul *ne-* + *dureros; dureros* < *durere* + sufixul *-os; durere* < (a) *durea* + sufixul *-re*): *nemărginire, împărtășire, priveliște, dezvinovățire, legăturică.*

Testul 198

I. Se dă textul:

„Particularitatea metodei folosită aici este, după cum se vede, că deși are forma unei experiențe mentale, de vreme ce e o expunere istorică a diferitelor concepte despre arta teatrului, nu are de scop să formeze un concept empiric, care să fie rezultatul unei confruntări urmate de abstrageri și generalizări, iar pe de altă parte, cu tot caracterul ei empiric, nu va urmări decât modalitatea axiologică a teatrului, fiindcă aceasta e preocuparea normală a vieții culturale."

(Camil Petrescu, *Modalitatea estetică a teatrului*)

Cerințe:

1. Delimitați propozițiile, determinați felul lor și relațiile dintre ele.
2. Identificați neologismele.
3. Textul conține patru greșeli; identificați-le.
4. Determinați sensul cuvintelor *abstragere, empiric* și *axiologic,* utilizându-le în alte contexte decât cel dat.
5. Găsiți câte un sinonim și un antonim pentru cuvintele: *diferit, scop, normal* .
6. Dezvoltați în propoziții subordonate corespunzătoare secvențele:„ ... despre arta teatrului..." și „... cu tot caracterul ei empiric..."

II. Alegeți forma corectă:

pioneză/ piuneză	*simfonie/ sinfonie*	*sonerie/ sunerie*
repertor/ repertoriu	*smarald/ smaragd*	*subsoară/ subsuoară*
tobogan/ topogan	*trimete/ trimite*	*țurțur/ țurțure*
ulcior/ urcior		

III. Găsiți câte patru locuțiuni sau expresii pentru cuvintele: *a omorî, a certa, a ironiza, a muri, sărac* .

Scanned with OKEN Scanner

IV. Contrageți într-un singur cuvânt propozițiile (sau expresiile) subliniate din următoarele enunțuri:

1. Sentimentele *pe care le avea față de părinți* se accentuaseră.
2. Avea o haină confecționată dintr-un material *care nu lăsa să pătrundă apa.*
3. Asociația publica *un ziar care apărea o dată pe săptămână.*
4. Activitatea *care se desfășoară în timpul nopții* este mai obositoare.
5. Îi răspunse printr-o expresie *care se putea interpreta în mai multe feluri.*
6. Erau două ființe *care nu se potriveau.*
7. Suferea de o boală *care nu se putea vindeca.*
8. *Cei ce participaseră la insurecție* fuseseră arestați.
9. Avea trăsături *specifice celor care trăiau în zonele sudice.*
10. *Pentru că pusese în pericol* îndeplinirea misiunii, fusese arestat.

V. Stabiliți valoarea morfologică a cuvintelor subliniate:

1. Mai trecu *ce* mai trecu *și* o luă de la început.
2. Toți se plecară *respectuos în fața* mitropolitului.
3. Toată *ziua* a stat în casă.
4. *În spate* se găseau câteva lăzi.
5. Nu vorbea niciodată despre *asemenea* lucruri.
6. L-am rugat să vină *înainte de* ședință; mi-a spus că vine *după.*
7. *Ce* frumos ai scris!
8. Vreau *și* eu să dorm mai mult *dimineața.*
9. *Cât* porumb ai semănat?
10. Nu poți să faci *binele* cu forța.

VI. Găsiți câte un sinonim neologic pentru următoarele cuvinte: *burtă, copăcel, ciudat, dibaci, îndobitoci, intrare, întâmplător, înfia, înghesuială, înlocui, mări, socoti, urcuș, zăgaz, tâlhar.*

VII. Construiți enunțuri în care să folosiți:

ou – genitiv, plural, articulat cu articol hotărât;
(a) citi – indicativ, perfect simplu, persoana I, singular;
(a) veni – imperativ, persoana a II-a, singular, negativ;
cineva – dativ;
asiduu – masculin, plural, nearticulat, nominativ-acuzativ.

VIII. În fiecare dintre enunțurile următoare există câte o greșeală; identificați-o:

1. Cartea vi-o dau mâine.
2. Iai-o repede din mână!
3. După aceasta, mai ne spune vreo două și pleacă.
4. Elevei însăși i-au dăruit florile.
5. Acesta e un bun prieten de-al nostru.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 199

Alegeţi răspunsul corect.

1. Un verb poate fi predicat când este:

a) tranzitiv;
b) la mod personal;
c) la diateza activă.

2. Infinitivul distinge timpurile:

a) prezent şi perfect;
b) prezent, perfect şi imperfect;
c) nu distinge nici un timp.

3. Forma corectă este:

a) (el) *voia*;
b) (el) *vroia*;
c) ambele.

4. Sunt forme corecte de perfect simplu:

a) *avui;*
b) *avui, avusei*;
c) *avui, avusei, avusesem.*

5. Verbele *a agrea* şi *a crea* sunt:

a) ambele de conjugarea a II-a;
b) ambele de conjugarea I;
c) primul - conjugarea I, al doilea - conjugarea a II-a.

6. Enunţul corect este:

a) „Mâine *va apare* o nouă carte."
b) „Mâine *va apărea* o nouă carte."
c) ambele.

7. Forma corectă este:

a) (el) creează;
b) (el) crează;
c) (el) creiază.

8. În propoziţia „Ideile au fost interesant expuse", verbul *a fi* este:

a) copulativ;
b) auxiliar;
c) predicativ.

Scanned with OKEN Scanner

9. În enunțul „Ar fi fost bine să pleci atunci“, verbul *a fi* este:

a) copulativ;
b) predicativ;
c) copulativ impersonal.

10. Fraza „Dacă a venit înseamnă că ține la mine“ are structura:

a) condițională + principală + predicativă;
b) subiectivă + principală + predicativă;
c) subiectivă + principală + completivă directă.

11. În fraza „Îmi plăcea [1]/ cum cânta [2]/. “, a doua propoziție este:

a) subiectivă;
b) predicativă;
c) completivă directă.

12. În propoziția „Se auzea răsunând cântecul privighetorii“, subiectul este:

a) *cântecul;*
b) *răsunând;*
c) propoziția nu are subiect.

13. În enunțul „M-am plimbat [1]/ cu cine cunoștea orașul [2]/“, *cu cine* este:

a) complement indirect în propoziția 2;
b) complement indirect în propoziția 1;
c) subiect în propoziția 2.

14. Subiectul nu se poate exprima prin:

a) adverb și adjectiv;
b) verb și interjecție;
c) pronume negativ și pronume interogativ.

15. În propoziția „Nu mi-e somn deloc.“, subiectul este:

a) *mi-*
b) *somn*
c) propoziția are subiect subînțeles.

16. În propoziția „Ai mei s-au întors ieri.“, *ai mei* este în cazul:

a) genitiv;
b) nominativ;
c) acuzativ.

17. Pluralul substantivelor *algoritm* și *arendă* este:

a) *algoritmi; arenzi;*
b) *algoritme; arende;*
c) *algoritmi și algoritme; arenzi și arende.*

Scanned with OKEN Scanner

18. Cuvântul *antarctic* se desparte în silabe:

a) an-tar-ctic;
b) ant-arc-tic;
c) ant-ar-ctic.

19. Cuvântul *antic* se accentuează:

a) *antíc;*
b) *ántic;*
c) *antíc* şi *ántic;*

20. Corect este:

a) (eu) *bănuiesc;*
b) (eu) *bănui;*
c) ambele forme.

21. Forma corectă este:

a) „Într-unul dintre *cotidiene* a apărut o ştire falsă";
b) „Într-unul dintre *cotidiane* a apărut o ştire falsă";
c) ambele.

22. Cuvântul *înfăţişa* este format astfel:

a) prefixul *în-* + *faţă* + sufixul *-işa*,
b) prefixul *în-* + *faţă* + sufixul *-iş* + sufixul *-a*,
c) prefixul *în* + *făţiş* + sufixul *-a*, făţiş = faţă + sufixul *-iş*.

23. Seria care conţine numai cuvinte derivate este:

a) *acasă; înăbuşi; furiş;*
b) *neştiutor; îndoi; gândi;*
c) *simţi; fire; preşcolar.*

24. Perechea de cuvinte *compánie/ companíe* cuprinde:

a) omonime;
b) omofone;
c) omografe.

25. Seria care conţine numai cuvinte compuse este:

a) *încă, din, cineva, altceva,*
b) *dacă, ca şi cum, însă, de la,*
c) *decât, fiindcă, rea-voinţă, ca să.*

26. Cuvântul *deci* este la origine compus din:

a) *de* + *aci* ;
b) *de* + *ci* ;
c) nu este compus.

Scanned with OKEN Scanner

27. Seria cu forme corecte este:

a) *dezăpezi, incontinuu, îneca;*
b) *deszăpezi, încontinuu, înneca;*
c) *deszăpezi, încontinuu, îneca.*

28. În propoziția „El este un vechi luptător pentru drepturile omului", numele predicativ este:

a) *vechi;*
b) *luptător;*
c) *un luptător.*

29. În fraza „Că nu știa franțuzește [1]/ nu trebuie [2]/ să pară ciudat [3]/", propoziția 1 este:

a) subiectivă pentru propoziția 2;
b) subiectivă pentru propoziția 3;
c) predicativă pentru propoziția 3.

30. În propoziția „Peste pat se așternuse o pătură", verbul *se așternuse* este:

a) reflexiv pasiv;
b) reflexiv dinamic;
c) reflexiv impersonal.

31. Verbul *a avea* poate avea următoarele valori:

a) predicativ sau copulativ;
b) copulativ sau auxiliar;
c) predicativ sau auxiliar.

32. În propoziția „Nimeni nu ar fi putut citi", predicatul este:

a) nu ar fi putut;
b) ar fi putut;
c) nu ar fi putut citi.

33. În fraza „Soarele este luminos, dar nu atât de călduros, iar mâine va fi la fel sau poate nu", există:

a) patru propoziții;
b) trei propoziții;
c) două propoziții.

34. Din familia lexicală a verbului *(a) citi* nu fac parte:

a) *citat, (a) recita;*
b) *citat, citeț;*
c) *recita, citire.*

Scanned with OKEN Scanner

35. Substantivul *maree* are forma de plural:

a) *maree;*
b) *marei;*
c) nu are plural.

36. Verbul *a deveni* este:

a) numai copulativ;
b) numai predicativ;
c) copulativ sau predicativ.

37. Substantivul cu funcţie de nume predicativ poate fi în:

a) nominativ;
b) nominativ, acuzativ şi genitiv;
c) nominativ şi acuzativ.

38. Nu poate avea funcţie de nume predicativ:

a) verbul;
b) adverbul;
c) conjuncţia.

39. Cuvântul *calcan* denumeşte:

a) specie de peşti;
b) perete fără uşi şi ferestre;
c) ambele în funcţie de context.

40. Substantivul *brâu* cu sensul de „cingătoare" are forma de plural:

a) *brâuri*;
b) *brâie*;
c) ambele.

41. Adjectivele *burlesc, grotesc, livresc* au la feminin formele:

a) *burlescă, grotescă, livrescă*;
b) *burleasca, grotească, livreasca*;
c) ambele în funcţie de context.

42. Cuvintele *gaiţă* şi *gaică* se despart în silabe:

a) ga-i-ţă, ga-i-că;
b) gai-ţă, gai-că;
c) ga-i-ţă, gai-că;

43. Formele de G-D ale substantivului *bunică* sunt:

a) *bunicii*;
b) *bunică* sau *bunicii*;
c) *bunicăi, bunicii, bunichii.*

Scanned with OKEN Scanner

44. Sunt sinonime neologice pentru cuvintele *băştinaş* şi *apus*, în ordine:

a) *localnic, asfinţit*;
b) *localnic, vest*;
c) *autohton, vest.*

45. Enunţul corect este:

a) *Niciodată* nu l-am crezut, nu-l cred nici astăzi.
b) *Nici odată* nu l-am crezut, nu-l cred nici astăzi.
c) *Nici o dată* nu l-am crezut, nu-l cred nici astăzi.

46. În enunţul „*Ce* carte citeşte, nu mi-a spus", cuvântul subliniat este:

a) pronume relativ;
b) pronume interogativ;
c) adjectiv pronominal relativ.

47. Prescurtarea numelui propriu *Gheorghe* este:

a) *Ghe.*;
b) *Gh.*;
c) *G.*

48. Substantivul *soare* este:

a) comun;
b) propriu;
c) comun sau propriu, în funcţie de context.

49. În propoziţia „Ideile *a* trei dintre ei au fost reţinute", cuvântul subliniat este:

a) prepoziţie;
b) articol posesiv-genitival;
c) articol demonstrativ (adjectival).

50. Enunţul corect este:

a) Am revăzut casa *a cărei* ferestre erau mari;
b) Am revăzut casa *ale cărei* ferestre erau mari;
c) Am revăzut casa *căreia* ferestrele erau mari;

Test grilă 200

1. În propoziţia subliniată din fraza „Nu ştiu *cine eşti tu*", predicatul este:

a) *cine eşti*;
b) *eşti tu*;
c) *eşti.*

Scanned with OKEN Scanner

2. Subiectul multiplu poate fi alcătuit din:

a) substantive şi pronume;
b) numai substantive;
c) orice părţi de vorbire care pot îndeplini funcţia de subiect.

3. În fraza „Îmi pare rău [1]/ că am venit.“ [2]/, propoziţia 2 este:

a) subiectivă;
b) completivă indirectă;
c) cauzală.

4. În fraza „Nu se face [1]/ să pleci aşa.“ [2]/, propoziţia 2 este:

a) subiectivă;
b) predicativă;
c) completivă directă.

5. Propoziţia „Îmi este dor de tine“ are structura:

a) complement indirect + predicat verbal + subiect + complement indirect;
b) subiect + predicat nominal + complement indirect;
c) subiect + predicat verbal + complement direct + complement indirect.

6. Atributul adjectival nu se poate exprima prin:

a) numeral;
b) verb la participiu;
c) verb la supin.

7. În propoziţia „Caietul *acesta* stă pe banca *acestuia*.”, cuvintele subliniate au, în ordine, funcţia de:

a) atribut adjectival, atribut pronominal;
b) atribut pronominal, atribut pronominal;
c) atribut pronominal, atribut adjectival.

8. În construcţia „douăzeci de oameni furioşi”:

a) *douăzeci de* şi *furioşi* determină pe *oameni;*
b) *de oameni* determină pe *douăzeci* şi *furioşi* pe *oameni*;
c) *de oameni* şi *furioşi* determină pe *douăzeci.*

9. În enunţul „Am luptat *împotriva lui*.”, secvenţa subliniată este:

a) complement circumstanţial de mod;
b) complement indirect;
c) complement circumstanţial de scop.

10. În enunţul „Filmul văzut *de mine* a fost interesant.”, *de mine* este:

a) complement de agent;
b) subiect logic al propoziţiei;
c) complement indirect.

Scanned with OKEN Scanner

11. În enunțul „Cum să-mi petrec vacanța, [1]/ nu m-am hotărât încă.“ [2]/, propoziția 1 este:

a) circumstanțială modală;
b) completivă directă;
c) completivă indirectă.

12. În enunțul „El îi este nepot *omului* de acolo.“, *omului* este:

a) atribut substantival genitival;
b) atribut substantival în dativ;
c) complement indirect.

13. În enunțul „Pe câmpia *înverzită* pasc *albele* oi.“, cuvintele subliniate sunt, în ordine:

a) atribut adjectival, atribut adjectival;
b) atribut verbal, atribut adjectival;
c) atribut adjectival, subiect.

14. Formele de plural ale substantivelor *carnaval, ciclon, croșeu* sunt, în ordine:

a) carnavaluri, ciclonuri, croșeuri;
b) carnavaluri, cicloane, croșee;
c) carnavale, cicloane, croșee.

15. Următoarele substantive nu au forme de plural:

a) *jale, larmă, leafă*;
b) *carioca, duzină, cinste*;
c) *foame, lene, mazăre.*

16. Au aceeași formă la singular și la plural:

a) *faringe, maree, prenume*;
b) *pieptene, pântece, pui*;
c) *cornee, joacă, viscere.*

17. Sufixul *-că* se poate izola în:

a) *lupoaică*;
b) *munteancă*;
c) *mâncărică*.

18. Prefixul *în-* se poate izola în:

a) *înăbuși*;
b) *încetini*;
c) *însoți.*

19. Sunt derivate cu prefixul *des-* (dez-):

a) *desface, dezgheța*;
b) *descuia, desfășura*;
c) *desprinde, dezamăgi.*

Scanned with OKEN Scanner

20. Sunt cuvinte compuse:

a) *peste, de vreme ce, pentru că*;
b) *desigur, deseori, îndelung*;
c) *în zadar, a băga de seamă, înainte.*

21. Sunt cuvinte derivate regresiv:

a) *gând, dor, vis*;
b) *mic, blestem, simț*;
c) *poveste, vorbă, cinste.*

22. Sunt sinonime următoarele perechi de cuvinte:

a) *fortuit - forțat; prodigios - prolific;*
b) *pueril - infantil; stipendiu - subvenție;*
c) *cupid - avar; servitute - servilism.*

23. Enunțul corect este:

a) A fost investit în noua sa funcție.
b) Tonul său este glaciar.
c) Locuiește aici temporar.

24. În enunțul „*Să vii pe la mine*, pentru că vreau să-ți spun ceva.“, propoziția subliniată este:

a) principală;
b) circustamțială condițională;
c) circumstanțială concesivă.

25. Cuvintele *masă* (cu pluralul *mese*) și *masă* (cu pluralul *mase*) sunt:

a) omonime;
b) omonime parțiale;
c) omofone.

26. Sunt antonime următoarele perechi de cuvinte:

a) apropria - aliena; antipatic - simpatic;
b) carnivor - omnivor; respira - expira;
c) sentimental - cerebral; etern - temporal.

27. Imperativul verbului *a pieri* este:

a) *pieri!*
b) *piei!*
c) ambele, în variație liberă.

Scanned with OKEN Scanner

28. În enunțul „Bazorelieful reprezenta doi oameni luptându-se cu săbii a căror vârfuri păreau cuprinse de flăcări. Se sugera astfel, într-o manieră originară, o confruntare având ca țel cucerirea ținuturilor paradisiace.“ sunt:

a) patru greșeli;
b) trei greșeli;
c) două greșeli.

29. Identificați lista care formează o serie sinonimică:

a) *aminti, menționa, pomeni, semnala, preconiza*;
b) *bucată, crâmpei, fragment, tranșă, secțiune*;
c) *ceartă, neînțelegere, gâlceavă, diferend, resentiment.*

30. Identificați seria cu forme corecte:

a) *adaos, celofan, dumeri, frustra, piuneză*;
b) *antecameră, jazz, mușchetar, oprobiu, repaos;*
c) *ierbivor, intreprindere, oribila, suzetă, ștart.*

31. Diftongul *oa* poate fi identificat în cuvintele din seria:

a) *croat, coautor;*
b) *soartă, coafor;*
c) *ursoaică, bolnăvioară.*

32. Seria de cuvinte corect accentuate este:

a) *maritím, própice, rádiouri;*
b) *hálteră, pelicúlă, uníc*;
c) *máur, vúltur, Hondúras.*

33. Femininul substantivelor *filozof, filolog* este:

a) *filozoafă, filoloagă;*
b) *filozoafă, filologă;*
c) *filozofă, filologă.*

34. Adjectivele *precoce, feroce* au la plural formele:

a) *precoce, feroce*;
b) *precoce, feroci*;
c) *precoci, feroci*;

35. Antonimul cel mai potrivit pentru cuvântul *boreal* este:

a) *sudic;*
b) *austral;*
c) *meridional.*

36. Genitivul substantivelor *alee, cornee* este:

a) *aleii, corneii*;
b) *aleei, corneei*;
c) *aleii, corneei*;

Scanned with OKEN Scanner

37. În enunțul „Am întâlnit oameni *secerând* grâul", *secerând* este:

a) atribut adjectival;
b) atribut verbal;
c) complement circumstanțial de mod.

38. În enunțul „Locuiește la numărul *47*", *47* este:

a) atribut adjectival;
b) atribut adverbial;
c) apoziție.

39. Secvența fonetică / *vocală* + *r t f* + *vocală* / se desparte în silabe:

a) după prima vocală;
b) după prima consoană (*r-*);
c) după a doua consoană (*rt-*).

40. Hiatul *e-a* se poate izola în cuvintele:

a) *meandru, neadevăr, creație;*
b) *avea, seară, beat;*
c) *citeai, ceață, gheară.*

41. Litera *x* se pronunță *gz* în cuvintele:

a) *exorbitant, taxă;*
b) *oxigen, expediție;*
c) *exil, examen.*

42. În enunțul „*Cel* de-al doilea a fost *cel* care a primit laudele noastre.", cuvintele subliniate sunt, în ordine:

a) articol demonstrativ, pronume demonstrativ;
b) pronume demonstrativ, articol demonstrativ;
c) adjectiv pronominal demonstrativ, pronume demonstrativ.

43. În enunțul „Pentru *a* face ce mi-*a* cerut. *a* trebuit să vizitez familiile *a* trei dintre prietenii mei.", cuvintele subliniate sunt în ordine:

a) articol posesiv-genitival, verb auxiliar, prepoziție;
b) prepoziție, verb auxiliar, prepoziție;
c) prepoziție, verb auxiliar, formă a verbului *a avea*, articol posesiv-genitival.

44. Hiatul *i - i* poate fi identificat în cuvintele:

a) *viitură, fiindcă;*
b) *fiică, funeralii;*
c) *(eu) privii, fotolii.*

Scanned with OKEN Scanner

45. Silaba conține obligatoriu:

a) consoană și o vocală;
b) cel puțin o vocală;
c) vocală și numai una.

46. Literele *e, i* notează:

a) numai vocale;
b) numai semivocale;
c) ambele, în funcție de context.

47. Au grade de comparație:

a) adjectivele și adverbele;
b) adjectivele pronominale;
c) substantivele, adjectivele și adverbele.

48. Categoria gramaticală a cazului se întâlnește la:

a) substantiv și pronume;
b) substantiv, pronume, numeral și adjectiv;
c) substantiv, pronume, numeral, adjectiv și verb.

49. În enunțul „*Lui* i-am dat cartea pe care am primit-o de la prietenul *lui* George, dar acest lucru nu a mulțumit-o pe mama *lui*.“, cuvintele subliniate sunt, în ordine:

a) pronume personal în genitiv, articol hotărât, adjectiv pronominal posesiv;
b) pronume personal în dativ, articol hotărât, pronume personal în genitiv;
c) pronume personal în dativ, pronume personal în genitiv.

50. Seria alcătuită numai din prepoziții este:

a) din, pe, grație, împotriva, lângă;
b) cu, la, și, despre, peste;
c) contra, datorită, înspre, iar, sub.

Test 201

1. În care grup se găsesc consoane:

a) ă, î, i;
b) e, o, u;
c) d, b, l, n;
d) v, z, p.

2. Alfabetul limbii române este alcătuit din :

a) 27 de litere;
b) 20 de litere;
c) 30 de litere;
d) 15 litere.

Scanned with OKEN Scanner

3. Literele: ö, q, ü, y sunt:

a) românești;
b) împrumutate din limbi străine;
c) slave.

4. Diftongii conțin grupurile de cuvinte de la:

a) *ploioasă, dădeau, iei, leoarcă;*
b) *tăiai, credeai, iau;*
c) *noastre, seara, erou.*

5. În grupul de cuvinte: *idee, epopee, alee, fiind, scriitor, liniar, locuțiune, națiune, poet, respectuos* se identifică:

a) diftongi;
b) triftongi;
c) hiaturi.

6. Sunt bine despărțite în silabe grupurile de cuvinte:

a) *funcți-e, puncta-j, arcti-c, somptu-os, jer-tfă, su-bli-ni-a, drep-tunghiu, ni-cio-da-tă, tran-sa-tlan-tic, i-ne-gal;*
b) *func-ți-e, punc-taj, arc-tic, somp-tu-os, jert-fă, sub-li-ni-a, drept-unghiu, nici-o-da-tă, trans-a-tlan-tic, in-e-gal.*

7. Care sunt formele de rostire corectă:

a) *căță̆l, ță̆ne, sângur, zâc, sară, zamă, către, dă, dântre, până;*
b) *căței, ține, singur, zic, seară, zeamă, către, de, dintre, până;*
c) *subect, potret, pâne, iepoca, personagiu;*
d) *subiect, portret, pâine, epocă, personaj*

8. Sunt corecte formele:

a) *uşe, uriaşe, grije, coaje,*
b) *uşă, uriaşă, grijă, coajă;*
c) *răs, înşăla, jăratic, petre, chear, chiamă;*
d) *râs, înșela, jeratic, pietre, chiar, cheamă.*

9. Sunt scrise corect grupurile de cuvinte:

a) *ed, epure, eşi, eftin, proect, trebue, statue, voe;*
b) *ied, iepure, ieşi, ieftin, proiect, trebuie, statuie, voie;*
c) *înoda, înot, înoi, înopta, înora;*
d) *înnoda, înnota, înnoi, înnopta, înnora;*

10. Sunt scrise corect numele scriitorilor și orașelor:

a) *V.Alexandri, Cezar Boliac, B.P.Hașdeu, C.Brâncuși, M.Cogălniceanu, G.Topârceanu, Anton Pan, C.A.Roseti, A.Ruso, C.Negruzi;*
b) *V.Alecsandri, Cezar Bolliac, B.P.Hasdeu, C.Brâncuși, M.Kogălniceanu, G.Topîrceanu, Anton Pann, C.A.Rosetti, A.Russo, C.Negruzzi;*

Scanned with OKEN Scanner

c) *Bordeaux, München, Racine, Shakespeare, Londra, Varşovia, Viena, Praga,*
d) *London, Praha, Warszawa, Wien.*

Test 202

1. Elementele de relaţie: *căci, deoarece, fiindcă, din cauză că, din pricină că* introduc subordonate:

a) temporale;
b) de scop;
c) condiţionale;
d) cauzale.

2. Elementele de relaţie: *deşi, cu toate că, chiar că, chiar dacă* introduc subordonate:

a) de scop;
b) de cauză;
c) consecutive;
d) concesive.

3. În exemplele: *Se crede că reuşeşte la examen; Trebuie să intre la facultate; Ar fi bine să reuşească; Poate că reuşeşte la examen* – propoziţiile secundare, subordonate sunt:

a) predicative;
b) atributive;
c) de scop;
d) subiective.

4. Construcţiile: *a colabora împreună; a coexista alături; a convieţui împreună; a revedea din nou; a fi reprimiţi iarăşi; alocuţiune scurtă; a rezuma pe scurt* sunt:

a) paronimice;
b) neologice;
c) sinonimice;
d) pleonastice.

5. Nu se despart prin virgulă:

a) propoziţiile subiective şi predicative de regentele lor;
b) propoziţiile atributive determinative – absolut necesare în frază;
c) propoziţiile completive directe şi indirecte aşezate după regentele lor;
d) unele propoziţii circumstanţiale – când se insistă asupra lor.

6. În care grup de cuvinte cratima este semn de ortografie:

a) *Bucureşti - Piteşti; zece-cincisprezece; orele 20,00 - 22,00; între 10 aprilie-11 septembrie;*
b) *Mi-a spus, de-a dura, v-a spus;*
c) *printr-o, într-una, clasa-ntreagă, vino-ncoace;*

Scanned with OKEN Scanner

d) *e-lev, şcoa-lă, câine-lup, redactorul-şef, schow-ri.*

7. În care grup se găsesc numai cuvinte compuse:

a) bunăvoinţă, untdelemn, Câmpulung, rochiţa rândunicii, Munţii Carpaţi, Drumul Sării;
b) atotştiutor, aşa-zis, dumneavoastră, oricare, oricine, careva;
c) doisprezece, o sută patru, câte trei, de zece ori, a binevoi, a binemerita;
d) astfel, niciodată, de la, pe lângă, ca să, cum să, tic-tac, trosc-pleosc.

8. În exemplele: *Iarna plec la munte; Iarna a venit repede,* cuvântul *iarnă* are valoare de:

a) nume predicativ;
b) adverb;
c) subiect;
d) fără valoare.

9. În care grup de cuvinte sunt regionalisme:

a) *capodoperă, basorelief, fantezie, coeziune, bacalaureat;*
b) *spătar, pârcălab, clacă, bir;*
c) *cucuruz, curechi, omăt, barabule, obadă, bortă;*
d) *a îmbla, părete, samă, diamanturi, aripe.*

10. În care grupă se găsesc pronumele de politeţe:

a) dânsul, dânsa, dânşii, dânsele;
b) dumnealui, dânsul, dumneaei;
c) dumneavoastră, dumitale, dânsul;
d) dumneata, dumneavoastră, dumnealui, dumneaei, dumnealor.

Test grilă 203

Marcaţi cu semnul X, în dreptul întrebării, litera corespunzătoare variantei de răspuns pe care o consideraţi corectă.

1. Care grupă conţine numai conjuncţii:

a) iar, căci, fiindcă, pentru;
b) şi, la, că, deoarece;
c) de, doar, încă, însă;
d) de, dar, dacă, deşi.

2. Valoarea lexicală a cuvintelor: *cucuruz, cuşmă, curechi* este de:

a) arhaisme;
b) regionalisme;
c) neologisme;
d) termeni argotici.

3. Expresia scrisă greşit este;

a) ea însuşi;
b) eu însumi;
c) voi înşivă;
d) ele însele.

4. Se scrie corect:

a) jurisconsult;
b) jurist consult;
c) juristconsult;
d) jurist-consult.

Scanned with OKEN Scanner

5.Conține diftong cuvântul:

a) carton;
b) balon;
c) mantou;
d) coasă.

6.Substantivul articulat enclitic este:

a) sac;
b) sacul;
c) al unui sac;
d) sacului;

7.Paronimele sunt cuvintele din perechea:

a) solidar-solitar;
b) ochi-ochiuri;
c) exil-surghiun;
d) pătură-pled.

8.Exprimarea corectă este:

a) doamna directoare;
b) doamna doctor;
c) doamna ingineră;
d) doamna locotenentă.

9.Se desparte corect în silabe:

a) pun-ctaj;
b) punc-taj;
c) pu-nct-aj;
d) pun-ct-aj.

10.Adjectiv substantivizat se găsește în sintagma:

a) un băiat cânta frumos;
b) un frumos băiat cânta;
c) este un frumos băiat acesta;
d) frumos, frumos dar leneș.

11.În textul „Patria e locul unde am iubit", a doua propoziție este:

a) atributivă;
b) predicativă;
c) subiectivă;
d) circumstanțială de loc.

12. Cuvintele: *biosferă, neutron, axiomă, atom, cosmos* - aparțin limbajului:

a) beletristic;
b) tehnic;
c) stilistic;
d) publicistic.

13.Unul din modurile nepredicative ale verbului este:

a) indicativ;
b) conjunctiv;
c) optativ condițional;
d) participiu.

14.Cuvintele: *astfel, primăvară, bunăoară*, s-au format prin:

a) derivare;
b) compunere;
c) schimbarea valorii gramaticale;
d) adăugare de prefix.

15.Cuvântul *același* are valoare morfologică de pronume:

a) demonstrativ de depărtare;
b) demonstrativ de identitate;
c) demonstrativ compus;
d) nehotărât compus.

16.Recunoașteți adverbul fără grad de comparație:

a) astfel;
b) așa;
c) bine;
d) repede.

17.În sintagma „Vinde pe nimic", expresia *pe nimic* este:

a) pronume negativ;
b) substantiv;
c) locuțiune adverbială;
d) locuțiune adjectivală.

Scanned with OKEN Scanner

18.Verbul „aş fi coborât" este la modul:

a) indicativ-timpul viitor;
b) optativ-condiţional;
c) conjunctiv;
d) indicativ-perfect simplu.

19.Expresia *om cu judecată* are valoare morfologică de:

a) locuţiune substantivală;
b) locuţiune adverbială;
c) locuţiune adjectivală;
d) cuvânt compus.

20.Recunoaşteţi condiţionalul perfect:

a) ar scrie;
b) ar fi scris;
c) să scrie;
d) să fi scris.

Test grilă 204

1.Care din expresii exprimă politeţea:

a) dânsa; b) domnia sa;
c) dumneasa.

2.În propoziţia „Nu mai stau aici" cuvântul *aici* are valoare sintactică de:

a) atribut adverbial;
b) complement circumstanţial de loc;
c) complement circumstanţial de timp.

3.Precizaţi propoziţia dezvoltată:

a) Vino tu mâine;
b) Vino tu;
c) A venit.

4.Alegeţi forma gradului superlativ absolut:

a) e cea mai frumoasă din câte am văzut;
b) e frumoasa frumoaselor;
c) e foarte frumoasă.

5.Se scrie corect:

a) o mulţime de cărţi s-a pierdut;
b) o mulţime de oameni s-au adunat;
c) tata şi copilul se grăbea.

6.Recunoaşteţi verbul de conjugarea a IV-a:

a) a scrie;
b) a lupta;
c) a citi;
d) a părea.

7.Cuvântul *uşor* este adverb în propoziţia:

a) Cânta uşor un cântec;
b) Uşor ca fulgul de nea;
c) Fredona un cântec uşor.

8.Cuplurile de cuvinte: *destins – distins; omis – emis; eminent – iminent* sunt:

a) sinonime;
b) paronime;
c) antonime;
d) omonime.

9.În expresia „... al ei păr de aur moale" grupul de cuvinte *de aur* este folosit în sensul:

a) propriu;
b) figurat;
c) ambele sensuri.

10.În care propoziţie verbul *a se face* este predicativ:

a) Lucrul se face la timp.
b) El se face mare.
c) El se face că munceşte.

Scanned with OKEN Scanner

Test 205

1. Valoarea lexicală a cuvintelor: *cucuruz, cuşmă, curechi* este de:

a) arhaisme;
b) regionalisme;
c) neologisme.

2. Cuvântul *careva* din expresia „Urmăreşti pe careva dintre dânşii?“ este:

a) adverb de loc;
b) pronume demonstrativ compus;
c) pronume nehotărât compus.

3. Expresia *în bătaie de joc* din propoziţia „Să mă iei tocmai pe mine *în bătaie de joc?*“ este:

a) locuţiune substantivală;
b) locuţiune adverbială;
c) locuţiune verbală.

4. Cuvântul *de piatră* din enunţul „Zidurile construcţiilor sunt de piatră“ are funcţie de:

a) nume predicativ;
b) complement indirect;
c) complement circumstanţial de mod.

5. Cuvântul *iar* face parte din categoria conjuncţiilor:

a) adversative;
b) conclusive;
c) disjunctive.

6. Cum se scrie corect:

a) categoria întâia;
b) categoria întâi;
c) cafegoria antâia;
d) indiferent.

7. Indicaţi felul primei propoziţii din textul „Cum îţi vei aşterne, aşa vei dormi“:

a) principală;
b) subiectivă;
c) circumstanţială de mod.

8. În propoziţia „Dorinţa de a reuşi la examen este mare“, expresia *de a reuşi* are funcţia de:

a) predicat verbal;
b) atribut verbal;
c) nume predicativ;
d) complement indirect.

Scanned with OKEN Scanner

9. În fraza „Veți fi student după ce veți fi reușit la examen", verbul *veți fi reușit* este la:

a) diateza pasivă;
b) condițional optativ;
c) viitorul anterior.

10. Valoarea morfologică a cuvintelor *dinspre, dintre, printre* este de:

a) adverbe de mod;
b) prepoziții;
c) conjuncții subordonatoare.

Testul 206

1. Subliniați forma corectă din următoarele perechi de cuvinte:

a înnoi – a înoi	anticameră – antecameră
zi ceva – zii ceva	antebraț – antibraț
ficși – fixi	extralux – ecstralux
identitate – indentitate	nici cum – nicicum
cearșaf – cearceaf	o dată – odată
intreprind – intreprind	degrabă – de grabă
proroc – prooroc	deloc – de loc
ar apărea – ar apare	mila – mi l-a
antepenultimul – antipenultimul	nea – ne-a

2. În propoziția „E ușor a scrie versuri", predicatul este exprimat prin:

a) adverb predicativ;
b) expresie verbală impersonală;
c) verb la infinitiv;
d) locuțiune verbală.

3. Forma corectă este:

a) el însăși;
b) noi înșine;
c) voi înșivă;
d) ei înșiși.

4. Expresiile: *cobori în jos; avansați înainte; repetă din nou; mai revine* – sunt :

a) omonime;
b) sinonime;
c) paronime;
d) pleonasme.

Scanned with OKEN Scanner

5. Grupați câte două prin numere antonimele date:

1. plin	9. drept	17. strâmb
2. repede	10. încet	18. a coborî
3. blând	11. ieftin	19. a câștiga
4. scump	12. a înălța	20. niciodată
5. a păstra	13. a cumpăra	21. des
6. totdeauna	14. flămând	22. gol
7. rar	15. curat	23. murdar
8. a vinde	16. a pierde	24. sătul.

6. Cuvintele : *stringent/ astringent; albastru/ alabastru; erupe/ irupe; prenume/ pronume; prepoziție/ propoziție; imersiune/ emersiune; eminent/ iminent; solitar/ solidar* – sunt:

a) sinonime;
b) omonime;
c) polisemantice;
d) paronime.

7. Încadrați într-un dreptunghi cuvintele derivate cu sufixe: *balonaș, bagateliza, bastonaș, bâcânie; băieței, amabilitate, băiat, baston, sinceritate, nisipos, accelerație, blănar, stradă, străduță, ascunzătoare, ascunziș, atrăgător.*

8. Atașați la următoare cuvinte prefixul care vă permite formarea de cuvinte noi:

dobândi	rupe	cetățean
aduce	țese	școlar
aprinde	văzut	braț
califica	drept	tălmaci
căpăta	copt	sufla
tăia	cugetat	aprecia
vedea	dreptate	sunet
pătrunde	socotință	modern

9. Sunt scrise corect următoarele cuvinte compuse:

a) Valea Călugărească, Dealul Mare, Vălenii de Munte, Câmpulung; roșu-deschis, cravată de mătase, pod de lemn, câine-lup;
b) Valea călugărească, dealul Mare, Vălenii-de-munte, Câmpu-lung; roșudeschis, cravată-de-mătase, pod-de-lemn, câinelup;
c) valea Călugărească, Dealul mare, vălenii de Munte, Câmpulung; roșu-deschis, cravată de mătase, pod de lemn, câine-lup.

10. În propozițiile: 1. *Iarna* a trecut. 2. A sosit *primăvara*. 3. *Primăvara* vin păsările trecătoare. 4. *Iarna* pleacă păsările călătoare – cuvintele *iarna și primăvara* sunt subiecte în: a) 1, 3, 4; b) 1, 2; c) 3, 4; *complemente circumstanțiale de timp* în : a) 1, 2; b) 1, 3, 4; c) 3, 4.

Scanned with OKEN Scanner

11. Marcați ortografierea corectă:

a) Vlad Ţepeş, Harap-Alb, Ştefan cel Mare, Satu Mare, Piatra-Olt, România, Ministerul Educaţiei Naţionale, Editura Didactică şi Pedagogică, România liberă;
b) Vlad Ţepeş, Harap Alb, Ştefan-cel-Mare, Satu-Mare, Piatra Olt, românia, Ministerul educaţiei naţionale, Editura didactică şi Pedagogică, România Liberă.

12. Este ortografiat corect la:

a) *fluviu, deal, munte, lac, vârf, peninsulă, râul Prahova, lacul Techirghiol, peninsula Florida, Peninsula Balcanică, Lacul Sărat, Valea Prahovei, Insula Şerpilor, Porţile de Fier, Cluj-Napoca, Târgu-Mureş;*
b) *Fluviu, Deal, Munte, Lac, Vârf, Peninsulă, Râul Prahova, Lacul Techirghiol, Peninsula Florida, peninsula Balcanică, lacul Sărat, valea Prahovei, insula Şerpilor, Porţile de fier, Cluj Napoca, Târgu Mureş.*

13. Subliniaţi substantivele compuse: primăvara, miazăzi, pierde-vară, Întorsura-Buzăului, Negoiul, vocabular, compunere, rea-voinţă, prim-ministru, vicepreşedinte, bunăstare, nu-mă-uita, Satulung, Gura Humorului, Marea Neagră, Valea Oltului, audiovizual, nemaiauzit, antisocial, bunăvoinţă, laolaltă, devreme.

14. Selectaţi grupa verbelor de conjugarea a IV-a:

a) a citi, a hotărî, a ivi, a pârî;
b) a avea, a da, a lucra, a plăcea;
c) a vorbi, a alerga, a studia, a juca.

15. Alegeţi seria substantivelor articulate:

a) basmaua, florile, străzile, maşinile, elevele, casele;
b) cameră, stradă, masă, casă, floare, maşină;
c) nişte case, nişte maşini, nişte străzi, o cameră.

16. În propoziţia: „Învaţă zi de zi" expresia *zi de zi* este:

a) adverb;
b) locuţiune prepoziţională;
c) locuţiune adverbială;
d) locuţiune verbală.

17. În enunţul „Am cumpărat un dicţionar interesant" – *un* are valoare morfologică de:

a) pronume;
b) articol nehotărât;
c) adjectiv;
d) numeral.

Scanned with OKEN Scanner

18. În care grupă se găsesc locuțiuni prepoziționale:

a) în afară de, în jur, din cauză, în urmă;
b) în afara, în jurul, din cauza, în urma;
c) pe dinainte, alături de, în loc de, înainte de;
d) datorită, conform, de, pe, la, lângă, de către.

19. Conjuncțiile coordonatoare: *ci, dar, însă, iar* sunt:

a) adversative;
b) disjunctive;
c) copulative;
d) conclusive.

20. Cuvintele: audiovizual, primăvară, astfel, untdelemn, oricare, Câmpulung s-au format prin:

a) derivare;
b) schimbarea valorii gramaticale;
c) compunere.

21. Următoarele cuvinte: *omăt, pecioici, perji, cucuruz, păpușoi, nea, copârșeu* sunt:

a) neologisme;
b) arhaisme;
c) regionalisme.

22. Fraza: „Noaptea, când vor adormi toți, să punem poște la talpe cui vom crede noi." (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*) – cuprinde:

a) două propoziții;
b) trei propoziții;
c) patru propoziții.

23. În textul: „Oricine-n cale ne-ntâlnea / Cântând în gura mare / Stătea pe loc..." (V.Alecsandri, *Peneș Curcanul*) propoziția subiectivă este:

a) prima; b) a doua; c) niciuna.

24. În fraza: „Așa vorbește de blând, de ți-e mai mare dragul să te duci la el!" (I.Creangă, *Amintiri din copilărie*), conjuncția *de* introduce:

a) indirectă; b) consecutivă; c) principală.

25. În textul: „Nu știu cum s-a întâmplat că nici unul dintre tovarăși n-aveam clopot." (I.Creangă, *Amintiri din copilărie*), propoziția a treia este:

a) completiva directă;
b) atributivă;
c) completivă indirectă;
d) subiectivă.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 207

1.Care cuvinte sunt folosite cu sens figurat:

a) picior, gură, ochi;
b) gură de pod, picior de masă, ochi de apă;
c) picior de plai, gură de rai, ochi de viaţă;
d) poartă la picior nr.42; şi-a rupt piciorul; s-a operat la ochi; gura de metrou e vizibilă.

2.În textul: „Pe pământ lor li se pare că se năruie tot cerul" (M.Eminescu, *Scrisoarea III*), figura de stil este:

a) personificare; b) hiperbolă; c) epitet.

3.În care grupă se găsesc formele literare ale cuvintelor:

a) revelion, salariu, vehicul, şifoner, petic;
b) vanitos, tomnatec, mucenici;
c) maieu, casierie, complecta;
d) jurisconsult, patinoar, sacrosanct, tăieţei.

4.În textul: „Aş vrea să plâng de fericit,/ Că simt suflarea ta divină,/ Că pot să văd ce-ai plăsmuit." (G.Coşbuc, *Vara*), propoziţiile sunt:

a) 2, 5, 6 completive directe;
b) 1 cauzală;
c) 1 principală;
d) 3, 4 cauzale.

5.Sunt corect despărţite în silabe cuvintele:

a) fun-cţi-e, exem-plu, ine-gal, punctu-aţie, su-pl-u;
b) func-ţi-o-nar, exem-plu, in-e-gal, punc-tu-a-ţi-e, sup-lu;
c) fun-cţi-e, ex-e-mplu, i-ne-gal, pun-ctu-aţie, sup-lu;
d) func-ţie, e-xemplu, ine-gal, pun-ctu-aţie, s-u-plu.

6.Conjuncţia *că* introduce: a) subiectivă, b) atributivă, c) completivă directă, d) cauzală, în frazele:

a) Se pare *că* va ninge;
b) Bucuria *că* am luat examenul m-a emoţionat;
c) Eu ştiu *că* iau examenul;
d) M-am bucurat *că* am luat examenul.

7.Verbul *a fi* este:

a) verb predicativ: Elevul este în clasă;
b) verb copulativ: Elevul este silitor;
c) verb auxiliar: Elevul a fost ascultat la lecţie;
d) predicativ: Maria este harnică.

Scanned with OKEN Scanner

8.Sunt despărţite corect în silabe cuvintele:

a) a-stăzi, mu-l-te, a-spru, contr-a, co-dru;
b) astă-zi, mul-te, as-pru, con-tra, co-dr-u;
c) as-tăzi, mul-te, as-pru, con-tra, co-dru.

9.Sunt scrise corect numele româneşti de persoane:

a) Constantin Brâncuş, Vasile Alexandri, Cezar Boliac, George Cojbuc, B.P.Haşdeu, Anton Pan, V.Pârvan, A.Ruso, C.Negruzi, G.Topârceanu;
b) Constantin Brâncuşi, Vasile Alecsandri, Cezar Boliac, George Coşbuc, B.P.Haşdeu, Anton Pan, V.Pârvan, A.Ruso, C.Negruzzi, G.Topârceanu;
c) Constantin Brâncuşi, Vasile Alecsandri, Cezar Bolliac, George Coşbuc, B.P.Hasdeu, Anton Pann, V.Pârvan, A.Russo, C.Negruzzi, G.Topîrceanu.

10.Sunt scrise corect numele proprii:

a) delta Dunării, marea Neagră, munţii Apuseni, ţara Oaşului, Râul Olt, Balta Albă, Fluviul Dunărea;
b) Delta Dunării, Marea Neagră, Munţii Apuseni, Ţara Oaşului, râul Olt, Balta Albă, fluviul Dunărea.

11.În care grupă sunt ortografiate corect neologismele:

a) balonzeid, lebărbuş, ruxac, parking, buldozăr, pikap, lidăr, meting, fotbal, cauboy, escepţie, espediţie, ansanblu, inopinat, jurisprudenţă, seringă, paleativ, fascicol;
b) balonzaid, lebărvuşt, rucsac, parching, buldozer, pick-up, lider, miting, fotbal, cow-boy, excepţie, expediţie, asambla, inopinat, jurisprudenţă, seringă, paliativ, fascicul;
c) balonzaid, lebărbuşti, rucxac, par-king, buldo-zer, pikup, liderr, meteng, fotball, caouboy, ezcepţie, ezpediţie, ansamblla, innopinant, juris-prudenţă, seringă, palleativ, fascicoll.

12.În construcţiile: eu însămi, Elena însăşi, Ion însuşi, elevii înşişi, elevele însele, *însămi, însăşi, însuşi, înşişi, însele* sunt:

a) pronume de întărire;
b) adjective pronominale de întărire;
c) adjective.

13.Precizaţi despre ce fel de derivare se poate vorbi în cazul cuvintelor: *împături, îndrăgosti, îndulci, îmbogăţi, înveseli, împământeni*:

a) cu sufixe;
b) cu prefixe;
c) cu sufixe şi prefixe – parasintetică.

Scanned with OKEN Scanner

14. În textul: „Împăraţi pe care lumea nu putea să-i mai încapă/ Au venit şi-n ţara noastră de-au cerut pământ şi apă.“ (M.Eminescu, *Scrisoarea III*) - propoziţiile sunt:

a) atributive;
b) completive directe principale;
c) atributive, completive directe;
d) principală, atributivă, completivă directă, de scop.

15. Conjuncţia *de* din următoarele fraze: 1. Nu se ştie *de* vine. 2. Problema este *de* iau examenul. 3. Eu ştiu *de* va veni. 4. Eu mă gândesc *de* plec repede. 5. Voi veni *de* voi avea timp. 6. Eu învăţ mult *de* voi intra primul – introduce:

a) subiectivă, atributivă, completivă directă, concesivă, completivă indirectă;
b) predicativă, subiectivă, completivă directă, atributivă, concesivă, consecutivă;
c) subiectivă, atributivă, concesivă, completivă directă, completivă indirectă;
d) subiectivă, predicativă, completivă directă, completivă indirectă, condiţională, consecutivă.

16. În care grup sunt cuvinte care conţin numai diftongi:

a) iei, şleau, veneau, suiau, leoaică;
b) dădeau, ploioasă, erau, seara;
c) leoarcă, iau, dau, iarnă;
d) seară, iarnă, erou, iarbă, voios, iubire, toate, vouă.

17. În care grup sunt numai cuvinte care conţin triftongi:

a) ierburi, seară, trăiau, leoarcă;
b) cadou, scai, rai, tău, său;
c) biruiau, beau, iepuri, boabă;
d) oaie, iau, trăiau, leoaică, şerpoaică.

18. În care grup se găsesc numai cuvinte care conţin hiaturi:

a) mere, om, soare, bun;
b) acea, cea, deal, leac, ţeavă;
c) continuu, perpetuu, poet, poezie;
d) idee, alee, fiind, real, cereale, geograf, prieten.

19. Substantivul, pronumele, articolul, adjectivul, numeralul, verbul, sunt părţi de vorbire:

a) neflexibile;
b) flexibile.

Scanned with OKEN Scanner

20. Substantivele: *om, femeie, elev, clasă, veselie, liniște, blândețe, prietenie* – sunt :

a) comune;
b) proprii.

21. În care grupe se găsesc familii lexicale de cuvinte:

a) stradă, străduță, străduișoară, străduoaie;
b) floare, florărie, florilegiu, floral, înflori;
c) școlar, școlăriță, școlărește, preșcolar, extrașcolar, școală, școloaie, școliță;
d) tânăr, tinerel, tineret, tinerică, tineresc, tinerețe, tinerime, întineri, întinerit,-ă, întinerire, întineritor,-toare, reîntineri.

22. Marcați în următoarele grupe de cuvinte pe cele care nu fac parte din familia lexicală:

a) copil, copilă, copilaș, copiliță, copilărie, copilări, copilărit,-ă, copilărește, copilandru, copilandră, copilăresc, copilăros;
b) drept, dreaptă, nedrept, nedreaptă, dreptate, îndrepta, îndreptar, îndreptare, îndreptățit,-ă, îndreptuire;
c) om, omuleț, omenie, omenește, omenire, supraomenesc, neom;
d) vesel, veselie, veseli, veselit,-ă, veselire, înveseli, înveselire.

23. Sunt corecte formele:

a) aceiași problemă, însăși eleva, același școlar, creind, eu însuși, ea însuș, elevele înșiși;
b) aceeași problemă, însăși ideia, elevele înșile;
c) aceiași problemă, eu însumi, ea însăși, elevele însele, însăși ideea, creând, eu însumi;
d) noi însuși, ei însuși, însăși faptul, însăși elevii, tu însuși.

24. Sunt corecte formele pronumelui (adjectiv) interogativ-relativ

a) care știe care, cine știe ce, cine știe unde, din ce în ce, cât de cât, E un care care-mi scapă;
b) cine știe ce, E un ce care-mi scapă, cine știe unde, cine știe când;
c) Care lucrare e mai bună?, N-a spus cărui elev i s-a adresat, L-am văzut pe cel *care* a venit;
d) Băiatul *care* i-am dat cartea, Lecția *care* am învățat-o, Zică cine ce-o zice.

25. Sunt pronume nehotărâte:

a) oricum vine, altul pleacă, fiecare vorbește;
b) oricare om, cutare elev, vreun școlar;
c) cutare vorbește, altul strigă, vreunul vine, am dat altuia cartea;
d) dă fiecăruia bună ziua, dă lui cutare respect, unul a plecat, oricare știe cât va dura.

Scanned with OKEN Scanner

26. Sunt numai locuțiuni verbale în grupele:

a) a o lua la sănătoasa, a o lua de bună, a-l lua gura pe dinainte, a-și pune pofta în cui, a ține calea, a face țuști;
b) din când în când, din vreme în vreme, de bună seamă, cu siguranță;
c) a nu avea habar, a da în vileag, a ține calea, a ține pe cineva, a ține minte;
d) a da năvală, a sta de veghe, a da ajutor, a-și da sufletul, a ajunge la sapă de lemn, a se da huța, a se săvârși din lumea asta, a lua loc, a ține hangul.

27. Sunt numai locuțiuni substantivale în grupele:

a) aducere-aminte, ținere de minte, băgare de seamă, dare de mână, bătaie de cap, aruncătură de ochi;
b) a-și bate joc, a da înapoi, a se face bine, a nu-i fi boii acasă, luat la ochi, cu stea în frunte;
c) bătaie de joc, punct de vedere, statul de vorbă, foc de paie, făcătorul de bine;
d) din nou, în zadar, nu știu cine, nu știu care.

28. Sunt moduri personale:

a) indicativul, conjunctivul, condițional-optativul, prezumtivul, imperativul;
b) indicativul, gerunziul, supinul, imperativul;
c) participiul, imperativul, indicativul;
d) imperativul, indicativul, conjunctivul, condițional-optativul.

29. Sunt timpurile modului indicativ:

a) prezent, imperfect, perfectul simplu, perfectul compus, mai mult ca perfectul, viitorul, viitorul anterior;
b) prezent, perfect, viitor;
c) perfect, viitor anterior, perfect simplu;
d) perfect compus, indicativ, gerunziu.

30. Unde identificați verbe la diateza reflexivă cu pronumele reflexiv în acuzativ:

a) mă gândesc, mă spăl, mă supăr, m-aș supăra;
b) îmi imaginez, îmi învăț, îmi cumpăr;
c) îmi pictez, mă vorbește, îmi citeam;
d) mă uită, mă miră, mă ceartă, mă roagă, mă îmbracă.

31. Sunt ortografiate corect:

a) fii bun, nu fi rău, fuseși cuminte, voi fi student;
b) fi bun, nu fi bun, fusese cuminte, nu voi fii student;
c) ași fi elev, veți fi citit, fi văzut, nu fi văzut;
d) aș fi elev, veți fi citit, fii văzut, nu fi văzut.

Scanned with OKEN Scanner

32. Pot avea grade de comparație adjectivele:

a) frumos, interesant, silitor, mic, nou;
b) veșnic, perfect, ultim, mărunt, gol;
c) limpede, mare, curios, azuriu, alb;
d) minor, major, întreg, gata.

33. Nu pot avea grade de comparație adjectivele:

a) major, minor, superior, inferior;
b) ulterior, maxim, optim, suprem;
c) extrem, complet, gata, întreg;
d) normal, oral, unic, veșnic, perfect, principal, mort, viu.

34. Sunt numerale multiplicative:

a) zece, cinci, al doilea, îndoit;
b) îndoit, întreit, dublu, triplu, înmiit;
c) înzecit, însutit, împătrit;
d) o dată, amândoi, tustrei, al patrulea.

35. Sunt fracționare numeralele:

a) doime, zecime, două treimi, două pătrimi;
b) amândoi, tuspatru, câte doi, de două ori;
c) a doua oară, de zece ori, înzecit;
d) primul, ambii, unu, doi.

36. Sunt adverbe compuse:

a) acum, aici, atunci, bine;
b) destul, azi, mâine, lesne, ușor, acolo, pretutindeni;
c) altădată, câteodată, niciodată, vreodată, după-amiază, azi-noapte;
d) numai, oarecum, altfel, cândva, numaidecât.

37. Sunt adverbe și locuțiuni adverbiale de mod:

a) bine, rău, anevoie, alene, degrabă, de-a valma;
b) pe rupte, de grabă, degeaba, adică;
c) anevoie, așa, ba, cam, da, desigur, chiar, pesemne, prea;
d) poate, astfel, doar, firește, foarte, cu toptanul, pe negândite, cu de-a sila, talmeș-balmeș.

38. În care grupă de exemple identificați adverbe și locuțiuni adverbiale:

a) împotrivă, înainte, înapoi, înăuntru, îndărăt;
b) în față, în jur, împrejur;
c) împotriva, înaintea, înapoia, înăuntrul, îndărătul;
d) în fața, în jurul, împrejurul.

Scanned with OKEN Scanner

39. Adverbele, locuțiunile adverbiale au valoare predicativă în exemplele:

a) Adevărat că vine examenul. Negreșit că voi câștiga concursul;
b) Firește că vin. Probabil să găsesc. De bună seamă că voi reuși;
c) Probabil vine. Firește, pleacă. Negreșit ajunge.
d) Fără doar și poate că voi intra la facultate. Fără îndoială că va lua examenul. Desigur că reușește.

40. Următoarele construcții sunt locuțiuni: a) prepoziționale; b) adverbiale; c) substantivale; d) verbale: *în fața, în urma, din pricina, cu excepția, în privința, în jurul, în ciuda, împreună cu, alături de, în sus de, în jos de, de-a lungul, de-a latul, în afară de, o dată cu, începând cu, privitor la.*

41. Prepozițiile *datorită, mulțumită, conform, contrar* – cer cazul:

a) dativ;
b) acuzativ;
c) genitiv.

42. Prepozițiile și locuțiunile prepoziționale *asupra, contra, în privința, în vederea, în fața, în jurul, din cauza, din pricina, de-a lungul, de-a latul* – cer cazul:

a) dativ;
b) acuzativ;
c) genitiv.

43. Locuțiunile *măcar că, chiar dacă, cu toate că, din cauză că, din pricina că, pentru că, dat fiind că, după ce, de vreme ce, în timp ce, odată ce, ca și când, ca și cum, măcar să, fără să, până să, în loc să, fără ca să, pentru ca să, pe lângă că* – sunt:

a) prepoziționale;
b) adverbiale;
c) interjecționale;
d) conjuncționale.

44. Conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale: copulative, adversative, disjunctive, conclusive sunt:

a) subordonatoare;
b) coordonatoare.

45. Cuvintele și grupurile de cuvinte : *ah!, oh!, hei!, hop!, cioc!, na!, vai!; haida-de, hei-rup, hodoronc-tronc, tura-vura, tranca-fleanca, tic-tac; ei bine, nu zău?, ia te uită!, pe naiba!* – sunt:

a) conjuncții și locuțiuni conjuncționale;
b) adverbe și locuțiuni adverbiale;
c) prepoziții și locuțiuni prepoziționale;
d) interjecții și locuțiuni interjecționale.

Scanned with OKEN Scanner

46. În exemplele:

a) *Hai* la școală!
b) *E vai* de tine!
c) La poartă se aude *cioc! cioc!*
d) Afacerea merge *ceac-pac*
– interjecțiile au funcțiile sintactice: a) predicat; b) nume predicativ; c) subiect; d) complement circumstanțial de mod.

47. Subiectul, predicatul, atributul, complementul sunt:

a) părți de propoziție;
b) părți de vorbire.

48. Propoziția regentă poate fi: a) principală; b) secundară.

49. Propoziția principală poate fi: a) regentă; b) secundară; c) subordonată.

50. Propoziția *Cui îi place*, din fraza: „Cui îi place să rămână" este:

a) predicativă;
b) completivă directă;
c) subiectivă;
d) completivă indirectă.

51. În exemplele „E ușor *a scrie* versuri" și „Nu-i greu *de înțeles* " – verbele *a scrie* (la infinitiv scurt) și *de înțeles* (la supin) sunt în propoziții:

a) predicate;
b) complemente;
c) atribute;
d) subiecte.

52. Predicatul verbal se exprimă prin:

a) verb la un mod personal;
b) locuțiune verbală;
c) interjecție;
d) adverbe și locuțiuni adverbiale cu valoare predicativă.

53. În propozițiile: *Era* pe la 1975. *Am fost* la munte cu mașina. Cât *e* ceasul? Cât *e* kilogramul de mere? Din ce parte a lumii *ești?* Ce *e* când ți se bate ochiul drept? – verbul a fi este:

a) predicativ;
b) copulativ;
c) auxiliar.

54. În care exemple verbul *a fi* este copulativ:

a) Poarta este deschisă. Rochia este purtată. Este un elev împrăștiat.
b) Ușa este deschisă brusc de Ion. Barca este purtată de valuri.
c) Nisipul a fost împrăștiat de vânt. Totul a fost băut și mâncat de oaspeți.

Scanned with OKEN Scanner

55. În exemplele – Casa este cum ne-am închipuit-o. A ajuns ce şi-a dorit. A devenit ceea ce a vrut. A rămas cum am cunoscut-o. Întârzierea înseamnă că nu vine. Am ajuns precum ai auzit. – propoziţiile subordonate sunt:

a) subiective;
b) predicative;
c) completive directe;
d) completive indirecte.

56. În exemplele: Ceea ce doreşte este să iau examenul. Ceea ce este util e să iau concursul. Dacă ai să-mi telefonezi înseamnă că nu m-ai uitat. – propoziţiile sunt:

a) subiectivă + principală + predicativă;
b) completivă directă + principală + modală;
c) principală + predicativă + subiectivă.

57. Care construcţii sunt corecte ca acord gramatical:

a) în ceea ce priveşte problemele,în ce privesc banii;
b) în ceea ce priveşte problemele, în ce priveşte banii.

58. Care construcţii sunt corecte:

a) Acest oraş îmi este familiar. Participarea lui a fost originală. E.Lovinescu este un critic literar. Cerul este temporar noros.
b) Această localitate îmi este familială. Cuvântul lui a fost originar. G.Călinescu este un critic literar. Cerul este temporal noros.

59. Cuvintele: *toc, port, lună, ochi, corn, cot, ban, broască,* sunt:

a) paronime;
b) antonime;
c) sinonime;
d) omonime.

60. În textul: „Ce a fost şi ce a devenit Eminescu este rezultatul geniului său înnăscut, care era prea puternic în a sa proprie fiinţă, încât să-l fi abătut vreun contact cu lumea de la drumul său firesc“ (T.Maiorescu), propoziţiile sunt:

a) SB + SB + PP + AT + CNS;
b) PP + SB + AT + PP + CNS.

61. În exemplele următoare: amănunţit – *detaliu;* cinstit – *onest;* făţarnic –*ipocrit;* folositor – *util;* vinovat – *culpabil;* adâncime – *profunzime;* dovadă – *probă;* împrejurare – *circumstanţă;* vârstă – *etate;* a lămuri – *a elucida;* a cere – *a solicita;* a muri – *a deceda;* a hotărî – *a decide*, al doilea termen este:

Scanned with OKEN Scanner

a) sinonim neologic;
b) sinonim arhaic;
c) sinonim regional.

62. Sunt folosite corect paronimele:

a) Vacanța se acordă anual./ Datele statistice pot fi găsite în anuar.
Am făcut comentariul literar./ I-am dictat poezia literal.
Cinci este un numeral cardinal./ Plata s-a făcut în numerar.
b) Completați fișa cu numele și prenumele./ Eu este un pronume personal.
c) Textul începe cu o propoziție temporală./ Ninge temporar.
d) Utilajele petroliere s-au scumpit./ S-a descoperit un zăcământ petrolifer.
A investit o sumă mare de bani./ A fost investit într-o funcție mare.

63. Din punct de vedere semantic, sufixele pot fi:

a) augmentative, diminutivale, de agent;
b) pentru însușirea unor obiecte (modelab*il*, studenț*esc*, argint*iu*, inel*ar*);
c) pentru denumiri abstracte (cutez*anță*, stărui*ință*);
d) pentru indicarea modalității (câin*ește*, făț*iș*, chior*âș*).

64. Din punct de vedere al categoriei lexico-gramaticale, sufixele pot fi:

a) substantivale (fier*ar*, școlăr*iță*, urc*uș*);
b) adjectivale (studenț*esc*, os*os*);
c) verbale (model*a*, întăr*i*, român*iza*, văr*ui*);
d) adverbiale (englez*ește*, piept*iș*).

65. Conjuncția *să* a introdus în textele: Ar fi interesant *să* intru primul la concurs. Problema este *să* iau examenul primul. Eu știu *să* învăț. Eu mă gândesc *să* plec mai repede. Am învățat prea mult *să* nu intru primul. Aș fi luat examenul primul, *să* fi studiat mai mult. – următoarele tipuri de subordonate:

a) subiectivă, predicativă, completivă directă, completivă indirectă, condițională, consecutivă, concesivă;
b) circumstanțială de loc, circumstanțială de mod, subiectivă, atributivă;
c) concesivă, circumstanțială de scop, circumstanțială de cauză.

66. În fragmentul: „Era în sat și dascălul Iordache, fârnâitul de la strana mare, dar ce ți-i bun? Știa și el glasurile pe dinafară de biserică, nu-i vorbă, dar clămpănea de bătrân ce era; ș-apoi mai avea și darul suptului... Așadar școala a rămas pustie pentru o bucată de vreme, și câțiva dintre noi, care ne țineam de părintele Ioan, calea-valea: biserica deschide pe om. Duminicile bâzâiam la strană, și hârști! câte-un colac!" – sursele umorului sunt:

a) epitete sugestive;
b) metafore imitative;
c) interjecție onomatopeică;
d) contrast între afirmații.

Scanned with OKEN Scanner

Subliniaţi şi pe text unele din mijloacele pe care le consideraţi folosite de scriitor.

67. Formele literare (corecte) sunt:

a) anticameră, delicvent, importuna, percept;
b) anticameră, delincvent, importuna, precept;
c) excadrilă, explanadă, esclamaţie, esclusiv, esplica, ferar, fică, neântrerupt, uşe;
d) escadrilă, esplanadă, exclamaţie, exclusiv, explica, fierar, fiică, neîntrerupt, uşă.

68. O scrisoare de mulţumire trebuie să respecte cerinţele unei compuneri cu un anumit specific de comunicare:

a) datarea: locul şi data;
b) formule de adresare (cu virgulă după formulă);
c) conţinutul scrisorii, adecvarea, în raport cu destinatarul;
d) formule de încheiere şi semnătura.

69. O cerere trebuie să cuprindă:

a) formula de adresare (cu virgulă după ea);
b) cererea – cu un conţinut clar;
c) formula de mulţumire şi semnătura;
d) datarea (în stânga paginii) şi formula de adresabilitate – cui i se adresează cererea.

70. Sunt corect despărţite în silabe cuvintele:

a) co-n-junc-ţi-e, deze-chi-li-bru, ine-fi-ca-citate, ine-rent;
b) somptu-os, subli-ni-a, conjunc-ţie, deze-chilibru, înne-gri;
c) con-junc-ţie; dez-e-chi-li-bru, in-e-fi-ca-ci-ta-te;
d) i-ne-rent, somp-tu-os, sūb-li-ni-a, în-ne-gri.

71. Numele predicativ în limbă română se exprimă prin:

a) substantiv în cazul N., Ac., G, pronume în cazul N., G., Ac., adjectiv în N;
b) numeral cu valoare substantivală în N., G., Ac., adverb de mod;
c) interjecţie, verb la mod nepersonal, substantiv în vocativ, verb la imperativ.

72. În textul: „Rogu-te, mână mai tare, moş Luca, zic eu, să nu se mai uite satul ca la urs la noi!“ (I.Creangă, *Amintiri din copilărie*) – felul propoziţiilor este:

a) principală;
b) completivă directă;
c) principală incidentă;
d) circumstanţială de scop.

Scanned with OKEN Scanner

73. Care forme sunt corecte:

a) Cei trei miniştrii au reuşit reforma. Nu fii rău cu prietenii.
b) Cei trei miniştri au reuşit reforma. Nu fi rău cu prietenii.
c) Revenirea aceleaşi eleve ne-a surprins. Ne-ar ocoli până şi proprii noştrii elevi.
d) Revenirea aceleiaşi eleve ne-a surprins. Ne-ar ocoli până şi propriii noştri elevi.

74. Sunt corecte formele:

a) îngrăşământ, despărţământ, clujean, aranjază; greşeală;
b) îngrăşemânt, despărţimânt, clujean, aranjează; greşală;
c) exministru, exdirector, înnalt, înnainte, înboldi, înpărţi;
d) ex-ministru, ex-director, înalt, înainte, îmboldi, împărţi.

75. Sunt corecte formele:

a) transsaharian, transiberian, transsubstanţiere;
b) transsaharian, transsiberian, tramssubstanţiere;
c) literarmuzical, tehnicoştiinţific, audiovizual, balneo-climateric, electromecanic, electrotehnic;
d) literar-muzical, tehnico-ştiinţific, audiovizual, balneoclimateric, electromecanic, electrotehnic.

76. În enunţurile de mai jos pronumele relativ *cine* îndeplineşte funcţiile sintactice de: a) subiect; b) nume predicativ; c) atribut pronominal; d) complement direct.

a) Nu se cunoaşte *cine* vine.
b) Spune-mi *cine* eşti şi al *cui* eşti.
c) Nu am aflat *al cui* elev eşti.
d) Problema lui este *pe cine* să ajute.

77. Polisemia este:

a) cuvinte cu aceeaşi formă şi sensuri diferite;
b) capacitatea unui cuvânt de a avea mai multe sensuri;
c) cuvinte opuse ca sens;
d) mai multe cuvinte pentru acelaşi sens.

78. *A* are următoarele valori morfologice:

a) articol hotărât, articol posesiv genitival;
b) verb auxiliar;
c) prepoziţie + cazul Ac;
d) interjecţie.

79. În textul „Nu ştiu cum se cheamă satul acesta, dar ştiu că pretutindeni pe unde m-ai dus, unde s-a vorbit româneşte, este pământul patriei mele, este Patria mea!“ (B.Şt.Delavrancea) – predicatele sunt:

Scanned with OKEN Scanner

a) nu știu – verbal; cum se cheamă – nominal; știu – verbal;
b) ai dus – verbal, s-a vorbit – verbal;
c) este – verbal;
d) este pământul – nominal; este patria – nominal.

80. În textul: „Spune-i și d-ta băietului, omule, ce se cuvine, ca să-și ieie nădejdea și să-și caute de drum." (I.Creangă) – propozițiile sunt:

a) principală;
b) completivă directă;
c) circumstanțială de scop;
d) circumstanțială de scop.

81. Predicatele: *să-și ieie nădejdea* și *să-și caute de drum* sunt exprimate prin:

a) predicate verbale;
b) locuțiuni verbale predicative.

82. Conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale: *căci, deoarece, fiindcă, din cauză că, din pricină că* – introduc propoziții subordonate:

a) de scop;
b) temporale;
c) de loc;
d) cauzale.

83. Conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale: *deși, cu toate că, măcar că, chit că, chiar dacă* – introduc propozițiile subordonate:

a) cauzale;
b) temporale;
c) de scop;
d) concesive.

84. Pot deveni adjective, prin schimbarea valorii gramaticale următoarele pronume:

a) toate pronumele de întărire, posesive, demonstrative;
b) interogative (cu excepția lui *cine*), pronumele relative (cu excepția lui *cine* și a lui *ceea ce*);
c) unele pronume nehotărâte, numai pronumele negative: *nici unul, nici una;*
d) personale, reflexive.

85. Pentru a demonstra că un text este redactat în stilul limbii vorbite populare se analizează:

a) lexicul;
b) exprimarea locuțională;
c) structura construcției frazei (cu multe propoziții principale);
d) dialogul.

Scanned with OKEN Scanner

86. Nu pot să devină niciodată adjective următoarele pronume:

a) toate pronumele personale – formele literare, populare (*dânsul, dânsa, dânşii, dânsele*);
b) toate pronumele de politeţe (*dumneata, dumnealui, dumneaei, dumneavoastră, dumnealor*);
c) pronumele reflexive (*sieşi, îşi, şi-; pe sine, se, s-*); pronumele interogativ sau relativ *cine;* pronumele relativ compus *ceea ce;*
d) unele pronume compuse cu *cine* şi cu *va* (*oricine, orişicine, oarecine, cineva, ceva*) şi *vreunii, vreunele;* majoritatea pronumelor negative (*nimeni, nimic, nici unii, nici unele*).

87. Principalele conjuncţii coordonatoare în limba română sunt:

a) copulative (*şi, nici*);
b) adversative (*ci, dar, însă, iar*);
c) disjunctive (*sau, fie, ori*);
d) conclusive (*deci, aşadar*).

88. Pronumele demonstrative sunt:

a) demonstrative propriu-zise de apropiere (*acesta, aceasta, aceştia, acestea*); de depărtare (*acelea, aceea, acela, aceia*);
b) de identitate (*acelaşi, aceeaşi, aceiaşi, aceleaşi*);
c) de diferenţiere – de apropiere (*cestălalt, ceastălaltă, ceştilalţi, cestelalte*); de depărtare (*celălalt, cealaltă, ceilalţi, celelalte*);
d) forme populare regionale (*asta, astea, ăla, ăl, ăia, a, celalalt, ceialalţi,*) etc.; forme scurte neaccentuate (*cel, cea, cei, cele*).

89. Cuvântul *ce* poate avea următoarele valori morfologice:

a) pronume interogativ, adjectiv interogativ, pronume relativ, adjectiv relativ;
b) adverb (de mod, de cauză, de scop);
c) adjectiv nehotărât;
d) substantiv.

90. Calităţile generale ale stilului sunt:

a) claritatea, proprietatea, precizia;
b) corectitudinea, puritatea.

Calităţile particulare ale stilului sunt:

c) naturaleţea, simplitatea, armonia, demnitatea;
d) concizia, retorismul, fineţea, umorul, ironia, oralitatea.

Scanned with OKEN Scanner

REZOLVĂRI

Rezolvare - Test 195

Calculul notei se face procentual (se acordă 100 de puncte)

I. 1. Predicatele nominale sunt : *n-ar fi viața, cine-i* (1 punct).

2. Textul conține trei fraze:

Prima frază:

1. *Și... îmi pare* – propoziție principală, regentă pentru propozițiile 2 și 3.

2. *... când gândesc la viața-mi...* – propoziție subordonată circumstanțială temporală față de propoziția 1, introdusă prin adverbul relativ *când.*

3. *... că ea cură/ Încet repovestită de o străină gură...* – propoziție subordonată subiectivă față de propoziția 1, introdusă prin conjuncția subordonatoare *că*, regentă pentru propozițiile 4 și 5.

4. *Ca și când n-ar fi viața-mi, ...* – propoziție subordonată circumstanțială modală, față de propoziția 3, introdusă prin locuțiunea conjuncțională subordonatoare *ca și când.*

5. *... ca și când n-aș fi fost.* – propoziție subordonată circumstanțială modală, față de propoziția 3, introdusă prin locuțiunea conjuncțională subordonatoare *ca și când*, în relație de coordonare prin juxtapunere cu propoziția 4.

A doua frază:

1. *Cine-i acel...* – propoziție principală, regentă pentru propoziția 2 (*cine* este pronume interogativ).

2. *... ce-mi spune povestea pe de rost,...* – propoziție subordonată atributivă, față de propoziția 1, introdusă prin pronumele relativ *ce*, regentă pentru propozițiile 3 și 4.

3. *De-mi țin la el urechea...* – propoziție subordonată circumstanțială consecutivă, față de propoziția 2, introdusă prin conjuncția subordonatoare *de.*

4. *... și râd.../ Ca de dureri străine?...* – propoziție subordonată circumstanțială consecutivă, față de propoziția 2, în relație de coordonare copulativă cu propoziția 3 (se subînțelege conjuncția subordonatoare *de*).

Scanned with OKEN Scanner

5.... *de câte-ascult*... – propoziție subordonată completivă indirectă, față de propoziția 4, introdusă prin pronumele relativ *câte* însoțit de prepoziția *de*.

A treia frază:

1. *Parc-am murit de mult* – propoziție principală (11 puncte).

3. Analiza sintactică și morfologică a cuvintelor subliniate:

la viața – complement indirect exprimat prin substantiv comun, simplu, gen feminin, număr singular, caz acuzativ, articulat cu articolul hotărât *-a*, însoțit de propoziția simplă *la*;

-mi – atribut pronominal exprimat prin pronume personal, persoana I, numărul singular, cazul dativ (dativ posesiv), formă neaccentuată;

de o gură – complement de agent (determină adjectivul provenit din participiul *repovestită*, cu sens pasiv) exprimat prin substantiv comun, simplu, genul feminin, numărul singular, cazul acuzativ, însoțit de articolul nehotărât *o* și de prepoziția simplă *de;*

străină – atribut adjectival exprimat prin adjectiv propriu-zis, variabil cu două terminații, se acordă în gen (feminin), număr (singular) și caz (acuzativ) cu substantivul determinat *gură*, gradul pozitiv;

pe de rost – complement circumstanțial de mod exprimat prin locuțiune adverbială de mod (formată din prepoziția *pe*, prepoziția *de* și substantivul *rost*);

de câte – complement direct exprimat prin pronume relativ, genul neutru (după sens), numărul plural, cazul acuzativ, însoțit de prepoziția *de;* prepoziția *de* nu este întâlnită la complementul direct (care se construiește doar cu prepoziția *pe*), optăm însă pentru această interpretare datorită situației speciale în care se află pronumele relative: aceste părți de vorbire au forma impusă de predicatul din regentă, îndeplinind însă funcția sintactică în subordonată; în felul acesta se poate întâmpla să apară neconcordanțe între forma cazuală și funcția sintactică (v. *Gramatica Academiei*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, vol.I, București,1966, p.165). (6 puncte).

4. Cuvintele derivate din acest text sunt:

– (a) *gândi* < *gând* + sufixul *–i*;

– *repovestită*, participiul verbului *(a) repovesti* < prefixul *re-* + *povesti; povesti* < poveste + sufixul *-i;*

Scanned with OKEN Scanner

– *durere* < *(a) durea* + sufixul *-re* (infinitivele lungi sunt considerate astăzi substantive derivate cu sufixul *-re* de la verbe. (3 puncte)

5. Rima acestor versuri este *împerecheată*.

Măsura versurilor este de *13-14 silabe*.

Ritmul versurilor este complex: se poate identifica o *cezură* care împarte versul în două *emistihuri*, a căror structură ritmică este: *iamb + iamb + amfibrah* (nu este exclusă nici o succesiune de patru *iambi* în fiecare emistih, cu ultimul picior de vers incomplet):

— ⏑ / | — ⏑ / | — ⏑ / | — || — ⏑ / | — ⏑ / | — ⏑ / (—) (1 punct)

II. Paronimele corect utilizate sunt: *dentar, instrumentală, originalul, selecțiuni, preeminența, specie, virtuoși, elizeului, convenienă, criptograma*. (10 puncte)

III. Părțile de vorbire și funcțiile lor sintactice sunt:

căruia – pronume relativ, atribut pronominal;
cine – pronume interogativ, nume predicativ;
căruia – pronume relativ, complement indirect;
ce – pronume interogativ, subiect;
a cui – pronume relativ, nume predicativ;
cui – pronume relativ, subiect (vezi observația de la I.3, analiza *de câte*);
ce – pronume interogativ, complement direct;
de ce – pronume interogativ cu prepoziție, complement circumstanțial de cauză;
câte – adjectiv pronominal relativ, atribut adjectival;
dincolo de care – pronume relativ cu locuțiune prepozițională, complement circumstanțial de loc. (10 puncte)

IV. Sensurile expresiilor subliniate sunt:

soluție de continuitate – ruptură, întrerupere;
ab initio (lat.) – dintru început;
mutatis mutandis (lat.) – schimbând ceea ce trebuie schimbat;
deux ex machina (lat.)– zeul din mașinărie; expresie pentru rezolvarea neverosimilă a unor situații dificile;
grosso modo (lat.) – în linii mari;
terre-à-terre (fr.) – pământesc, materialist, lipsit de spiritualitate;
sui-generis (lat) – original, unic în felul său. (7 puncte)

V. Textele rescrise se înfățișează astfel:

1. „După *încheierea misiunii* mele în capitala Piemontului, plecai la Genova. *Calea ferată* trece prin acea vale minunată care se întinde *la* poalele Alpilor până-n *Marea* Mediterană, unindu-se cu câmpiile atât de mănoase *ale* Lombardiei."

Scanned with OKEN Scanner

2. „*În* anul 1848 Costache Filipescu fu însărcinat de guvernul *provizoriu al* revoluției cu portofoliul Ministerului de Finanțe, dar nu avu timp *să pună în aplicare* cunoștințele sale administrative și financiare, căci năvălirile armatelor *rusești* și *turcești* în Valahia îl siliră *să se exileze.*" (15 puncte)

VI. Sinonimele lexicale ale expresiilor date sunt: *originar, principal, împreună, direct, vizavi, vârstnic, fățiș, felurit (variat), oral, minunat, succesiv (consecutiv), cheltuitor, direct, ulterior (apoi), zadarnic.* (15 puncte)

VII. Adjectivele care înlocuiesc cuvintele subliniate sunt: *prezidențială, eminesciană, matinală, umane (omenești), camilpetresciană, marine, solare, montană, antonpannești, secular, mozartiene, autumnale, estival, hibernal, vernal.* (15 puncte)

VIII. Etapele de derivare sunt:

- *nemărginire* < prefixul *ne-* + *mărginire* ; *mărginire* < *mărgini* + sufixul *–re; mărgini* < *margine* + sufixul *-i* ;
- *împărtășire* < *împărtăși* + sufixul *–re;* prefixul *în- (îm-)* + *părtaș* + sufixul *–I; părtaș* < *parte* + sufixul *-aș;*
- *priveliște* < *priveală* + sufixul *-iște; priveală* < *privi* + sufixul *-eală;*
- *dezvinovățire* < *dezvinovăți* + sufixul *-re, dezvinovăți* < prefixul *des (dez-)* + *(în)vinovăți* (înlocuire de afixe); *învinovăți* < prefixul *în-* + *vinovat* + sufixul *–i;*
- *legăturică* < *legătură* + sufixul *-ică* (*legătura* < lat.*ligatura*).

(5 puncte)

Rezolvarea testului 199

1b; 2a; 3a; 4b; 5b; 6b; 7a; 8b; 9c; 10b; 11a; 12b; 13c; 14a; 15b; 16b; 17c; 18b; 19a; 20b; 21a; 22c; 23b; 24c; 25c; 26a; 27c; 28c; 29b; 30a; 31c; 32a; 33b; 34a; 35a; 36a; 37b; 38c; 39c; 40b; 41a; 42c; 43c; 44c; 45b; 46c; 47b; 48c; 49a; 50b.

Rezolvarea testului 200

1a; 2c; 3b; 4a; 5a; 6c; 7a; 8b; 9b; 10a; 11c; 12c; 13a; 14b; 15c; 16a; 17b; 18c; 19c; 20b; 21b; 22b; 23c; 24a; 25b; 26a; 27b; 28a; 29b; 30a; 31b; 32c; 33b; 34a; 35b; 36c; 37b; 38c; 39c; 40a; 41c; 42a; 43b; 44a; 45c; 46c; 47a; 48b; 49b; 50a.

Scanned with OKEN Scanner

Rezolvare – Teste 201, 202

Notă – Se va marca cu semnul „X", în dreptul numărului întrebării, corespunzătoare variantei de răspuns pe care o consideraţi corectă.

Număr total de puncte:

201

Nr. întreb.	a	b	c	d
1			X	X
2	X			
3		X		
4			X	
5	X			X
6		X		
7		X		
8		X		
9		X		
10		X		

202

Nr. întreb.	a	b	c	d
1				X
2				X
3				X
4				X
5	X	X		X
6		X	X	X
7				X
8		X	X	
9			X	
10				X

Scanned with OKEN Scanner

Rezolvare – Test 203

Notă – Se va marca cu semnul „X", în dreptul numărului întrebării, litera corespunzătoare variantei de răspuns pe care o considerați corectă.

Număr total de puncte:

Nr. întreb.	a	b	c	d
1				X
2		X		
3			X	
4	X			
5			X	X
6		X		X
7	X			
8		X		
9		X		
10			X	
11	X			
12		X		
13				X
14		X		
15		X		
16	X			
17			X	
18		X		
19			X	
20		X		

Scanned with OKEN Scanner

Rezolvare – Teste 204, 205

Notă – Se va marca cu semnul „X“, în dreptul numărului întrebării, litera corespunzătoare variantei de răspuns pe care o considerați corectă.

Număr total de puncte:

204

Nr. întreb.	a	b	c	d
1		X		
2		X		
3	X			
4		X		
5	X			
6			X	
7	X			
8		X		
9		X		
10	X			

205

Nr. întreb.	a	b	c	d
1		X		
2			X	
3			X	
4	X			
5	X			
6		X		
7			X	
8		X		
9			X	
10		X		

Scanned with OKEN Scanner

Rezolvare – Test 206

Notă – Se va marca cu semnul „X", în dreptul numărului întrebării, litera corespunzătoare variantei de răspuns pe care o considerați corectă.

Număr total de puncte:

Nr. întreb.	a	b	c	d
1				
2		X		
3		X	X	X
4				X
5				
6				X
7				
8				
9	X			
10		X	X	
11	X			
12	X			
13				
14	X			
15	X			
16			X	
17		X		
18	X			
19	X			
20				X
21			X	
22		X		
23	X			
24		X		
25				X

Scanned with OKEN Scanner

Rezolvare – Test 207

Notă – Se va marca cu semnul „X", în dreptul numărului întrebării, litera corespunzătoare variantei de răspuns pe care o considerați corectă.

Număr total de puncte:

Nr. în.	a	b	c	d
1			X	
2		X		
3				X
4	X			
5		X		
6	X	X	X	X
7	X	X	X	
8			X	
9				X
10		X		
11		X		
12		X		
13			X	
14				X
15				X
16				X
17				X
18				X
19		X		
20	X			
21	X		X	X
22		X		
23			X	
24			X	
25	X		X	X
26				X
27	X			
28	X			X
29	X		X	
30	X			

Nr. în.	a	b	c	d
31	X			
32	X		X	
33	X	X	X	X
34		X	X	
35	X			
36			X	X
37	X	X	X	X
38		X		
39	X	X		X
40	X			
41	X			
42	X			
43				X
44		X		
45				X
46	X	X	X	X
47	X			
48	X	X		
49	X			
50			X	
51				X
52	X	X	X	X
53	X			
54	X			
55		X		
56	X			
57	X			
58	X			
59				X
60	X			

Nr. în.	a	b	c	d
61	X			
62	X	X	X	
63	X	X	X	X
64	X	X	X	X
65	X			
66	X	X	X	X
67		X		X
68	X	X	X	X
69	X	X	X	X
70			X	
71	X	X		
72	X		X	
73		X		X
74	X			X
75		X		X
76	X	X	X	X
77		X		
78	X	X	X	X
79	X	X	X	
80	X	X	X	X
81		X		
82	X		X	
83				X
84	X	X	X	
85	X	X	X	X
86	X	X	X	X
87	X	X	X	X
88	X	X	X	X
89	X	X	X	X
90	X	X	X	X

Scanned with OKEN Scanner

PARTEA A TREIA

Subiecte date de Ministerul Educației Naționale la examene de admitere în liceu și școală profesională

I. Subiecte la limba română pentru examenul de admitere în învățământul liceal și profesional

Cerințe:

- analiză sintactică de text – identificarea predicatelor, felul lor, stabilirea propozițiilor, felul lor;
- analiza sintactică–morfologică a unor cuvinte;
- contragerea unor propoziții în părți de propoziție sau dezvoltarea unor părți de propoziții în propoziții corespunzătoare;
- alcătuirea de fraze cu diferite elemente de relație; precizarea propozițiilor introduse;
- formarea familiei de cuvinte, de la cuvinte date;
- recunoașterea neologismelor;
- sinonimie, omonimie, paronimie, pleonasm – identificare, folosire în enunțuri; sinonime neologice etc.;
- transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă;
- explicarea semnelor de ortografie și punctuație în texte date;
- rescrierea unor texte prin trecerea verbelor și pronumelor de la persoana I la persoana a III-a;
- valorile morfologice ale verbului *a fi* (predicativ, copulativ, auxiliar), cu exemple;
- despărțirea în silabe a cuvintelor;
- valorile morfologice ale lui *și, o, de, a.*

II. Subiecte de limba română date la admiterea în liceu de Ministerul Educației Naționale

Iulie 1993

Se dă textul :

— Mă rog, domnule, dacă ești bun și nu te superi... Cu cine am onoarea?

— Eu?... Eu sunt inspectorul cutare...

— Hm! Și domnu' Trandafir se uită cu coada ochiului, neîncrezător, la domnul inspector. Nu, fără șagă!... Dar celălalt domn?...

— Celălalt e domnul ministru!

— Asta e prea-prea; și Domnu' începe a râde cu hohot.

— Ei, știi că ai haz! Nu, că asta-i chiar frumos!

Scanned with OKEN Scanner

— Cum, dumneata crezi că glumesc?

Cerințe:

a)Transformați vorbirea directă în vorbire indirectă.
b)Analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate.

Se dă fraza:

„Nu știu [1]/ cum se cheamă satul acesta,[2]/ dar știu [3]/ că pretutindeni [4]/ pe unde m-ai dus [5]/ unde s-a vorbit românește [6]/ este pământul Patriei mele..." [4]/

(B.Șt.Delavrancea, *Patrie și patriotism*)

Cerințe:

a) Extrageți predicatele și precizați felul lor.
b) Delimitați propozițiile și arătați felul acestora.
c) Alcătuiți o frază în care adverbul relativ *cum* să introducă o propoziție subordonată cauzală.

Iulie 1994

Se dă textul:

Această știre era destul de veche [1]/ și Dănilă o spunea Agripinei, încă o dată, la începutul lui mai, supărat și mâhnit la inimă-i [2]/ *că* veștile cele mari [3]/ pe care le aștepta [4]/ nu mai veneau deloc [3]/.

Cerințe:

a) Extrageți predicatele și indicați felul lor.
b) Delimitați propozițiile și precizați felul acestora.
c) Analizați sintactic și morfologic cuvintele: *această, spunea, le.*
d) Formați familia lexicală a cuvântului veste.
e) Dați sinonimele cuvintelor: *uriaș, splendoare, imensi.*
f) Contrageți ultima propoziție a frazei în partea de propoziție corespunzătoare, precizând felul acesteia.
g) Alcătuiți o frază în care conjuncția *că* să introducă o propoziție subordonată atributivă.
h) Arătați care sunt valorile morfologice ale verbului *a fi* și construiți enunțuri pentru fiecare.
i) Alcătuiți câte o propoziție cu un atribut pronominal exprimat prin pronume demonstrativ în acuzativ ; cu un complement indirect exprimat prin pronume posesiv în dativ.

Scanned with OKEN Scanner

August 1994

Se dă textul:

Dar Păunaş se deşteptase [1]/ şi începuse [2]/ să plângă [3]/ şi i se părea Agripinei[4]/ că numai vuetul pârâului acoperea destul de bine ţipetele lui.[5]/

(Gala Galaction, *La vulturi*)

Cerinţe:

a) Extrageţi predicatele şi indicaţi felul lor.
b) Delimitaţi propoziţiile şi arătaţi felul acestora.
c) Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele: *să plângă, vuietul, lui.*
d) Daţi sinonimele cuvintelor: *veşnic, splendoare, aprig, prietenilor.*
e) Daţi antonimele cuvintelor: *linişte, pretutindeni, a ridica, vesel.*
f) Alcătuiţi o frază în care conjuncţia *că* să introducă o propoziţie subordonată cauzală.

Iulie 1995

Se dă textul:

Împăraţi [1]/ pe care lumea nu putea [2]/ să-i mai încapă [3]/ Au venit şi-n ţara noastră[4]/ de-au cerut pământ şi apă.[4]/

(M.Eminescu, *Scrisoarea III*)

Cerinţe:

a) Extrageţi predicatele şi indicaţi felul lor.
b) Delimitaţi propoziţiile şi precizaţi felul acestora.
c) Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele: *nu putea, noastră.*
d) Formaţi familia lexicală a cuvântului *pământ.*
e) Scrieţi două sinonime pentru substantivul *pământ* şi un sinonim neologic pentru verbul *a cere.*
f) Despărţiţi în silabe cuvintele: *exemplu, fiindcă, jertfă, inegal, punctuaţie.*
g) Precizaţi, prin rescriere, care este paronimul utilizat corect în exemplele următoare: zăcământ *petrolier/petrolifer;* greutăţi *familiare/familiale;* pericol *iminent/eminent;* păcat *original/originar.*
h) Alcătuiţi o frază în care să fie o propoziţie subordonată predicativă introdusă prin conjuncţia *să.*
i) Formulaţi două enunţuri în care cuvântul *de* să aibă alte valori morfologice decât cea din text.

Scanned with OKEN Scanner

August 1995

Se dă textul:

Aş vrea [1]/ să plâng de fericit,[2]/
Că simt suflarea ta divină.[3]/
Că pot [4]/ să văd [5]/ ce-ai plăsmuit.[6]/
(George Coşbuc, *Vara*)

Cerinţe:

a) Extrageţi predicatele şi indicaţi felul lor.
b) Delimitaţi propoziţiile şi precizaţi felul acestora.
c) Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele: *aş vrea, ta, ce.*
d) Despărţiţi în silabe cuvintele: *exemplu, funcţionar, inegal, punctuaţie, subiect.*
e) Scrieţi câte un sinonim pentru cuvintele: *moşie, a plăsmui, suflare, divin.*
f) Precizaţi, prin rescriere, care este paronimul utilizat corect în exemplele următoare: bazin carbonier/carbonifer, reuniune familiară/familială, răspuns oral/ orar.
g) Alcătuiţi o frază în care conjuncţia *că* să introducă o propoziţie subordonată atributivă.
h) Arătaţi care sunt valorile morfologice ale cuvântului *o* şi alcătuiţi enunţuri pentru fiecare.
i) Construiţi enunţuri în care cuvântul *fericit* să fie pe rând adjectiv şi adverb, îndeplinind în ambele situaţii funcţia de nume predicativ.

Iulie 1996

Se dă textul:

Şi [1]/ fiindcă Pisicuţa, din iarba înaltă [2]/ în care stătea înmormântată până la gât,[3]/ sforăia deznădăjduit,[2]/ mă dusei [1]/ s-o dezleg din pripon [4]/ şi s-o aduc între întărituri.[5]/

(Calistrat Hogaş, *Singur*)

Cerinţe:

a) Extrageţi predicatele şi indicaţi felul lor.
b) Delimitaţi propoziţiile şi precizaţi felul acestora.
c) Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele: *în care, înaltă.*
d) Indicaţi câte un sinonim pentru următoarele cuvinte: *a înmormânta, deznădăjduit, a dezlega.*
e) Faceţi familia lexicală a cuvântului *înalt* (cel puţin cinci derivate).
f) Despărţiţi în silabe cuvintele: *înainte, deznădăjduit, conjuncţie, răsplată, inacceptabil.*

Scanned with OKEN Scanner

g) Precizați, prin rescriere, care este paronimul utilizat corect în exemplele următoare: *transcriere literară/literală; zonă petrolieră/petroliferă; locuință temporală/temporară; original/originar din Craiova; băi termice/termale.*
h) Alcătuiți două fraze în care o propoziție subordonată atributivă și, respectiv, o propoziție subordonată circumstanțială concesivă să fie introduse prin conjuncția *să.*
i) Alcătuiți două enunțuri în care cuvântul *deasupra* să aibă valori morfologice diferite; precizați aceste valori.

August 1996

Se dă textul:

Oiță bârsană [1]/
De ești năzdrăvană [2]/
Și de-a fi [3]/ să mor
În câmp de mohor,[4]/
Să-i spui lui vrâncean
Și lui ungurean [1]/
Ca să mă îngroape
Aice pe-aproape
În strunga de oi [5]/
Să fiu tot cu voi; [6]/
În dosul stânii,[5]/
Să-mi aud cânii. [7]/

Cerințe:

a) Extrageți predicatele și indicați felul lor.
b) Delimitați propozițiile și precizați felul acestora.
c) Analizați sintactic și morfologic cuvintele: *a fi, mă.*
d) Explicați mecanismul de formare a cuvintelor: *oiță, vrâncean, ungurean.*
e) Explicați sensul cuvintelor: *bârsană, mohor, strungă.*
f) Alcătuiți două enunțuri în care cuvântul *a îngropa* să fie folosit cu sens propriu și cu sens figurativ.
g) Scrieți câte un sinonim neologic pentru cuvintele: *a muri, a îngropa.*
h) Formulați câte două enunțuri în care cuvintele *de, tot* să aibă alte valori decât cele din textul dat; precizați-le.
i) Identificați locuțiunea prepozițională din textul de mai sus; scrieți locuțiunea adverbială corespunzătoare acesteia.
j) Alcătuiți o frază în care să fie o propoziție subordonată completivă indirectă introdusă prin conjuncția *să.*
k) Despărțiți în silabe cuvintele: *conștiință, suplu, punctuație.*

Scanned with OKEN Scanner

Iulie 1997

Se dă textul:

„— Vezi ce bine-i şade lui – *zice mam-mare* – cu costumul de marinel?
— Mamiţo, nu ţi-am spus că nu se zice marinel?
— Da cum?
— Marinal...
— Ei! ziceţi voi cum ştiţi; eu zic cum am apucat."

(I.L.Caragiale, *D-l Goe...*)

Cerinţe:

a) Transformaţi vorbirea directă în vorbire indirectă;
b) Indicaţi felul construcţiei subliniate şi motivaţi punctuaţia acesteia.

Se dă textul:

„— Spune-i şi d-ta băietului, omule, ce se cuvine, ca să-şi ieie nădejdea şi să-şi caute de drum."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerinţe:

a) Subliniaţi predicatele şi indicaţi felul lor.
b) Delimitaţi propoziţiile şi precizaţi felul acestora, indicând raporturile sintactice care se stabilesc între ele.
c) Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele: *omule, ce, se cuvine.*
d) Formaţi familia lexicală a cuvântului *om* (cel puţin cinci derivate).
e) Scrieţi câte un sinonim neologic pentru: *a spune, nădejde, drum.*
f) Indicaţi valorile morfologice ale cuvântului *şi* în textul de mai sus.
g) Construiţi trei enunţuri în care pronumele personal de politeţe *dumneata* să fie, pe rând, nume predicativ, atribut pronominal genitival, complement direct.
h) Alcătuiţi o frază în care pronumele relativ *ce* să introducă o propoziţie subordonată completivă indirectă.
i) Despărţiţi în silabe cuvintele: *greşeală, impetuos, dezaprobare, atlas.*

Subiecte date la examene de admitere în învăţământul superior

1. Facultatea de Drept, Universitatea Bucureşti

- analize sintactice de fraze – felul propoziţiilor
- analize sintactico-morfologice ale unor cuvinte, structuri
- explicarea semnelor de punctuaţie şi ortografie
- corectarea unor texte care conţin intenţionat greşeli
- identificarea cuvintelor derivate şi compuse din textul dat şi explicarea mecanismului de formare
- recunoaşterea şi rescrierea neologismelor din textele date, cu sau fără explicaţii semantice sau etimologice

Scanned with OKEN Scanner

- precizarea felului propoziţiilor din texte date, introduse prin diferite elemente de relaţie – *dacă, să, că, cine, ce, care, cum, unde, când*
- precizarea valorilor morfologice ale lui: *o, de, a, şi, ce* etc.
- identificarea figurilor de stil în texte date şi precizarea felului acestora (epitete, metafore, comparaţii, hiperbole, personificări etc.)
- despărţirea în silabe a unor cuvinte
- identificarea şi rescrierea corectă a unor cuvinte
- precizarea folosirii corecte a paronimelor în contexte date
- indicarea de sinonime neologice (sau fără restricţie) pentru unele cuvinte date
- gruparea unor cuvinte, locuţiuni în perechi sinonimice (frazeologice)
- accentuarea corectă a cuvintelor; construcţii conţinând perechi de omografe lexicale (diferite semantic – diréctor/directór;mozáic/ mozaíc; colónie/ coloníe etc.
- identificarea şi gruparea unor cuvinte-expresii pe stiluri funcţionale ale limbii (tehnico-ştiinţific, juridico-administrativ, artistic, publicistic)
- identificarea şi explicarea unor construcţii pleonastice în exemple date (din vorbirea curentă, din opere literare).

2. Facultatea de Comunicare şi Relaţii Publice – Universitatea Bucureşti

- contragerea unor propoziţii în părţi de propoziţie – precizând felul lor; rescrierea textului contras (format de regulă din propoziţii subiective, atributive etc.)
- alcătuirea de definiţii – tip dicţionar pentru unele cuvinte date
- alcătuirea de enunţuri pentru a demonstra polisemia (sensurile multiple) unor cuvinte, a unor expresii locuţionale sau expresii frazeologice.

3. Facultatea de Jurnalistică – Universitatea Bucureşti

- delimitarea propoziţiilor – în text dat – felul lor şi raporturile dintre ele
- analiza sintactico-morfologică (sau morfologico-sintactică) a unor cuvinte subliniate
- corectarea unor erori de construcţie gramaticală, de punctuaţie din texte date
- sinonime pentru cuvintele date
- particularităţi funcţionale ale textelor – stil oratoric – discurs în public; jurnalistic, epistolar etc.

4. Facultatea de teologie ortodoxă – Universitatea Bucureşti

- analiza sintactică a frazei, împărţirea textului în propoziţii, felul lor, raporturile sintactice
- analiza sintactică şi morfologică a unor părţi de cuvânt: pronume, adjective, verbe etc.
- alcătuirea familiei de cuvinte.

Scanned with OKEN Scanner

5. Aceleaşi tipuri de subiecte se cer şi pentru Facultatea de teologie baptistă – Universitatea Bucureşti.

6. Academia Naţională de Educaţie Fizică şi Sport

- analiză sintactică de text
- analiza morfologico-sintactică a unor cuvinte
- sinonime neologice pentru cuvintele date
- sublinierea formelor corecte din perechi de cuvinte date
- exemple de expresii şi locuţiuni ale unor cuvinte date (*a bate, a ţine, a da* etc.) şi alcătuirea de enunţuri
- formarea de enunţuri cu paronime
- alcătuirea de fraze în care diferite elemente de relaţie să introducă diferite tipuri de propoziţii
- familia de cuvinte.

II. Subiecte date la concursurile de admitere în învăţământul superior:

Academia de Poliţie 1992

1. Se dă textul:

„Nu ştiu *alţii* cum sunt, dar eu, când *mă gândesc* la locul *naşterii* mele, la casa părintească din Humuleşti, la stâlpul hornului unde lega mama o şfară cu motocei la capăt, de crăpau mâţele jucându-se cu ei, la prichiciul vetrei cel humuit, de care mă ţineam când începusem a merge copăcel, la cuptiorul pe care mă ascundeam, când ne jucam noi, băieţii, de-a mijoarca, şi la alte jocuri şi jucării pline de hazul şi farmecul copilăresc, parcă-mi saltă şi acum inima *de bucurie*."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerinţe:

a) subliniaţi predicatele şi indicaţi felul lor;
b) despărţiţi textul în propoziţii şi precizaţi felul acestora;
c) alcătuiţi enunţuri în care adverbul relativ *unde* să introducă alte patru feluri de propoziţii subordonate, diferite faţă de cea din text; menţionaţi felul fiecăreia;
d) dezvoltaţi, într-o propoziţie subordonată corespunzătoare, partea de propoziţie din text, încadrată în chenar;
e) analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate.

2. Identificaţi patru figuri de stil în următoarele versuri:

„Pe când oastea se aşază, iată soarele apune,
Voind creştetele nalte ale ţării să-ncunune
Cu un nimb de biruinţă; fulger lung încremenit
Mărgineşte munţii negri în întregul asfinţit,
Pân'ce izvorăsc din veacuri stele una câte una
Şi din neguri, dintre codri, tremurând s-arată luna:
Doamna mărilor ş-a nopţii varsă linişte şi somn."

(M.Eminescu, *Scrisoarea III*)

Scanned with OKEN Scanner

3. a) Construiți patru enunțuri care să ilustreze caracterul polisemantic al verbului *a ține;* precizați sensul acestuia în fiecare enunț.
   b) Indicați două perechi de paronime și construiți cu fiecare termen enunțuri adecvate.
4. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte: *conjuncție, dezechilibru, ineficacitate, inerent, somptuos, sublinia.*
5. Explicați folosirea semnelor de punctuație și de ortografie în textul de mai jos:

„Moș Luca, de te-a întreba cineva... de ce trag caii așa de greu, să-i spui că aduci niște drobi de sare de la Ocnă și las' dacă nu te-a crede fiecare!..."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

6. Alcătuiți, în cca. o jumătate de pagină, o scrisoare de mulțumire, respectând cerințele specifice acestui tip de compunere. (Atenție! Toți candidații vor semna scrisoarea, după caz, cu prenumele *Tudor* sau *Tudora*)

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii; durata de lucru – 3 ore, după scrierea subiectelor.

1993 varianta I

I. Se dă textul:

„Acum, luminate crăișor, ca să vezi cât poate să-ți ajute milostenia, stai *liniștit*, uită-te drept în ochii mei și ascultă cu *luare-aminte* ce ți-oi spune: du-te la tatăl tău și cere să-ți deie calul, armele și hainele cu care a fost el mire, și atunci ai să te poți duce unde n-au putut merge frații *tăi*, pentru că ție a fost scris să-ți fie dată această cinste."

(Ion Creangă, *Harap-Alb*)

Cerințe:

1. Să se sublinieze predicatele și să se precizeze felul lor.
2. Să se delimiteze propozițiile și să se identifice.
3. Să se contragă propoziția „ca să vezi" în partea de propoziție corespunzătoare.
4. Să se analizeze sintactic și morfologic cuvintele subliniate.
5. Găsiți cel puțin trei sinonime pentru cuvântul *milostenie.*
6. Explicați virgulele din textul dat.

II. Alcătuiți enunțuri în care cuvântul *acesta* să aibă următoarele funcții sintactice: subiect, nume predicativ, complement direct, complement indirect, atribut adjectival și atribut pronominal.

III. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte: *burlan, pehlivan, aspect, pește, inegal.*

Scanned with OKEN Scanner

IV. Folosiți în propoziții următoarele perechi paronimice: *a învesti/ a investi; temporal/ temporar; iminent/ eminent; emigrant/ imigrant.*

V. Alcătuiți o scurtă compunere în care să redați un dialog (o discuție) între doi colegi sau între două persoane cunoscute care nu s-au mai văzut de mult timp.

varianta II

I. Se dă textul:

„Îi venea să se ducă și să se tot ducă și toată lumea să-l uite numai ea singură să-și aducă aminte în toată clipa că el a voit și a putut, dar s-a stăpânit, fiindcă atât de mult a iubit-o încât s-a dus pribeag prin lume numai ca dânsa să poată trăi nesupărată."

(Marin Preda)

Cerințe:

1. Să se sublinieze predicatele și să se precizeze felul lor.
2. Să se delimiteze propozițiile și să se precizeze felul lor.
3. Să se contragă propoziția „toată lumea să-l uite" în partea de propoziție corespunzătoare.
4. Să se analizeze sintactic și morfologic cuvintele: *toată, o, dânsa.*
5. Găsiți cel puțin trei sinonime pentru cuvântul *victorie.*
6. Stabiliți radicalul cuvântului *nesupărată;* alcătuiți familia de cuvinte și precizați modul de formare a cuvintelor derivate.

II. Explicați semnele de punctuație și ortografie din textul:

„—Dom' sublocotenent, strigă Ionescu, ordonați să trag numai eu...
— Bine, zise ofițerul, ochește și trage."
(Marin Preda)

III. Alcătuiți enunțuri în care cuvântul *patrie* să îndeplinească următoarele funcții sintactice: subiect, nume predicativ, complement direct, complement indirect, atribut substantival prepozițional.

IV. Despărțiți în silabe următoarele cuvinte: *negru, jertfă, inuman, somptuos.*

V. Dați trei exemple de perechi de paronime și alcătuiți propoziții cu fiecare cuvânt.

VI. Alcătuiți cinci enunțuri prin care să demonstrați valoarea polisemantică a cuvântului *a ține;* precizați sensul din fiecare enunț.

VII. Redactați o scrisoare de felicitare și semnați cu numele *Ion.*

Scanned with OKEN Scanner

1994

I. Identificaţi propoziţiile şi precizaţi felul lor:

„Acela ce şi-n fericire
Nu-şi pierde capul şi-i cinstit,
Cel ce rămâne umilit
Când are avere şi mărire,
Şi-acel ce-şi ţine jurământul
Şi faţă de duşmanii săi:
Tu dă-mi tovarăşi pe-aceşti trei
Şi-ţi biruiesc cu ei pământul."
(G.Coşbuc)

II. Analizaţi sintactic şi morfologic predicatele din fraza de mai sus.

III. Alcătuiţi cinci enunţuri în care verbul *a tăia* să aibă sensuri diferite.

IV. Construiţi patru propoziţii subordonate diferite introduse prin adverbul relativ *unde;* precizaţi felul fiecăreia.

V. Indicaţi cele două forme de plural ale următoarelor cuvinte şi alcătuiţi câte o propoziţie cu fiecare dintre ele: *arc, bandă, plan, element.*

VI. Alcătuiţi enunţuri prin care să ilustraţi sensurile următoarelor perechi de cuvinte: *comunicare/ comunicaţie; a recuza/ a refuza; a investi/ a învesti; ordinal/ ordinar.*

VII. Rescrieţi următorul text corectând greşelile de ortografie: „...dece vă mira-ţi aşa, miravaţi de frumuseţe-vă." (Ion Creangă)

VIII. Identificaţi şi explicaţi abaterile de la normele limbii literare din următoarele texte; rescrieţi corect fiecare text:

a) Trebuie să fim atenţi la efectele pe care consumul abuziv şi neraţional al dulciurilor îl au asupra dentiţiei.
b) Prietenul care îl aşteptam n-a venit.
c) De multă vreme cei doi cercetători colaborează împreună la scrierea acestei cărţi.
d) „Fă-te om de lumea nouă/ să furi cloşca după ouă." (N.Filimon)

IX. Formaţi familia cuvântului *pământ* (şase termeni), precizând şi modul de alcătuire.

Scanned with OKEN Scanner

1995 Seria I

I. Se dă textul:

„Nu știu dacă mai e pe lume vreo țară al cărei pitoresc să se oglindească așa de limpede și de puternic în opera unui artist; ceea ce pot spune e că Grigorescu, înfățișând cum a înfățișat, pe pânzele lui, podoabele și sufletul patriei noastre, a făcut, cu aceasta, neamului nostru unul din acele prețioase daruri care iau loc între puterile active ale unei națiuni."

(Alexandru Vlahuță)

Cerințe:

a) scoateți predicatele și precizați felul lor;
b) delimitați și numerotați propozițiile; rescrieți fiecare propoziție, precizând felul fiecăreia și raporturile sintactice dintre ele;
c) identificați pronumele și faceți analiza sintactico-morfologică a acestora;
d) construiți fraze în care adverbul relativ *cum* să introducă, pe rând, cinci subordonate diferite.

II. Corectați greșelile din următoarele enunțuri; explicați forma corectă:

a) Aceiași carte am citito azi.
b) Aceeași băieți aleargă prin curte.
c) Foile aceleiași cărți sau îngălbenit.

III. Alcătuiți enunțuri pentru ortogramele: *m-ai/mai; ce-a/ cea; de-al/ deal; să-i/ săi.*

IV. Explicați semnele de punctuație din textul următor:

„Ce spui, dumneata? Da' că l-aș ucide în bătaie, când aș afla că el a prins pupăza, s-o chinuiască."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

V. Găsiți două forme de plural pentru următoarele cuvinte: *corn, curent, brat, colț.*

VI. Alcătuiți enunțuri pentru a evidenția valoarea polisemantică a cuvintelor: *a face, a tăia* (minimum patru pentru fiecare).

VII. Găsiți omonimele cuvintelor: *liliac, mai, sare, lac.*

VIII. Alcătuiți enunțuri cu paronimele: *a releva/ a revela; miner/ minier; a investi/ a învesti; eminent/ iminent.*

IX. Formați familia lexicală a cuvântului *tânăr* (cinci termeni).

Scanned with OKEN Scanner

Seria a II-a

I. Se dă textul:

„ Când ţi-or pune piedici duşmanii să cazi
Spada ta să fie şi de-acum, române,
Fulger care-aprinde, vânt ce rupe brazi
Şi te-ncrede-a pururi că vei fi şi mâne
Tare cum eşti azi."

(George Coşbuc)

Cerinţe:

a) Identificaţi predicatele şi indicaţi felul lor.
b) Delimitaţi şi numerotaţi propoziţiile. Rescrieţi fiecare propoziţie, precizând felul lor şi raporturile sintactice dintre ele.
c) Analizaţi complementele, arătând felul şi partea de vorbire prin care se exprimă.
d) Alcătuiţi cinci fraze în care adverbul relativ *când* să introducă subordonate diferite; precizaţi felul lor.

II. Explicaţi semnele de ortografie şi de punctuaţie din versurile:

„ Murgule, murguţul meu,
datu-mi-te-a taică-tău
ca să-mi fii de ajutor la nevoie şi la zor."

(Folclor)

III. Alcătuiţi enunţuri pentru ortogramele: *a-i/ ai; ce-i/ cei; n-ai/ nai; l-a/ la.*

IV. Construiţi patru enunţuri în care cuvântul *o* să aibă valori morfologice diferite; precizaţi aceste valori.

V. Indicaţi trei sinonime şi trei antonime ale cuvântului *voinic.*

VI. Despărţiţi în silabe cuvintele: *vâslă, cablu, funcţie, subliniere, alcool, aproximaţie, dreptunghi, inamic, sculptor.*

VII. Alcătuiţi familia lexicală a cuvântului *piatră* (cinci termeni); explicaţi modul de formare a acestora:

VIII. Alcătuiţi enunţuri în care verbul *a citi* la modul supin să fie, pe rând: subiect, nume predicativ, atribut, complement direct, complement indirect.

IX. Indicaţi paronimele cuvintelor: *arbitrar, a însera, emigrant;* construiţi enunţuri cu ambele forme ale acestora.

Scanned with OKEN Scanner

Seria a III-a

I. Se dă textul:

„Trec furnici ducând în gură de făină marii saci,
Ca să coacă pentru nuntă şi plăcinte şi colaci;
Şi albinele-aduc miere, aduc colb mărunt de aur,
Ca cercei din el să facă cariul, care-i meşter faur."

(Mihai Eminescu)

Cerinţe:

a) Identificaţi predicatele şi precizaţi felul lor.
b) Delimitaţi propoziţiile din text şi arătaţi felul acestora.
c) Contrageţi prima propoziţie subordonată din text în partea de propoziţie corespunzătoare, precizând felul ei.
d) Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele: *furnici, marii.*

II. Găsiţi sinonimele următoarelor cuvinte: *colb, meşter.*

III. Formulaţi enunţuri în care să apară formele: *s-a/ sa; i-a/ ia; ne-am/ neam; v-a/ va.*

IV. Alcătuiţi familia lexicală a cuvântului *pământ* (cinci derivate).

V. Despărţiţi în silabe următoarele cuvinte: *înnegri, expresiv, soare, tablou, alee.*

VI. Formulaţi enunţuri cu paronimele: *solitar/ solidar; temporar/ temporal; complement/ compliment; pronume/ prenume.*

VII. Alcătuiţi patru enunţuri în care cuvintele: *inimă, stea* să aibă sens propriu şi figurat.

VIII. Construiţi propoziţii în care cuvântul *pădure* (articulat sau nearticulat) să îndeplinească funcţiile sintactice de : subiect, nume predicativ, atribut, complement direct, complement indirect.

IX. Indicaţi patru adjective care nu au grade de comparaţie.

1997 Seria I

I. 1.Să se analizeze exclusiv din punctul de vedere al sintaxei frazei următorul text:

Pesemne că lui i-ar fi convenit mai mult să nu fie penalizat, cu toate că era vinovat, ci numai să se afirme şi despre el că nu e frumos ce a făcut şi cum a procedat, dar că este normal ca omul să mai şi greşească din când în când.

Observaţie: Analiza sintactică trebuie limitată la segmentare şi la calificarea propoziţiilor.

Scanned with OKEN Scanner

2. Să se extragă şi să se rescrie cinci neologisme existente în textul de mai sus.

II. Analizaţi din punct de vedere morfo-sintactic cuvintele subliniate din textul:

„ Şi soare nu-*i* să-*i* plângă *risipirea*,
Eu plâng *atunci*, căci tu-*mi* răsai în zare."
(O.Goga, *Dăscăliţa*)

III. Construiţi enunţuri în care să folosiţi următoarele adjective de întărire: *însuţi, înseţi, înşişi, înşine, însămi.* Precizaţi persoana, numărul, genul şi cazul fiecăruia.

IV. Alcătuiţi scurte enunţuri în care să apară corect folosite următoarele perechi de paronime: *familiar/ familial; literal/ literar; original/ originar; petrolier/ petrolifer; miner/ minier.*

V. Construiţi enunţùri în care locuţiunile verbale: *a da buzna, a o lua la sănătoasa , a-şi aduce aminte, a-şi da obştescul sfârşit, a face din ţânţar armăsar* să fie înlocuite prin verbele sinonime corespunzătoare.

VI. Aplicând principiul sintactic sau logic al ortografiei noastre actuale, construiţi 10 (zece) enunţuri scurte, în care să apară corect scrise următoarele secvenţe lingvistice omofone (adică la fel pronunţate): *odată/ o dată; niciodată/ nici o dată; devreme/ de vreme; încontinuu/ în continuu; demult/ de mult.*

Model de urmat:

a) *Bineînţeles* că nici eu nu sunt de acord. (în care *bineînţeles* este adverb şi înseamnă *firește, desigur, evident* sau *este de la sine înţeles*).
b) Un text citit trebuie *bine înţeles.* (adică priceput cum trebuie sau înţeles în mod corect).

VII. Să se indice câte un sinonim neologic pentru următoarele cuvinte: *adânc, belşug, urmare, neatârnare, a hotărî, amănunţit, vină, cerere, veşnic, a născoci.*

Seria a II-a

I. Se dă textul:

Este sigur că înţelesese eroarea ce fusese comisă de către colegii săi, dar se gândea că lucrurile s-ar putea corecta dacă aceştia ar fi receptivi la sugestiile oferite, măcar că nu aştepta ca ei să se transforme substanţial.

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

a) Subliniați predicatele.
b) Delimitați propozițiile și rescrieți-le în ordinea succesiunii lor în text.
c) Precizați felul propozițiilor prin simpla calificare a acestora (de ex.: principală, subiectivă etc.).
d) Identificați și rescrieți 4 (patru) neologisme existente în textul de mai sus.

II. Efectuați analiza morfo-sintactică a cuvintelor subliniate din textul:

„*Sara pe deal* buciumul sună cu jale,
Turmele-*l* urc, stele *le* scapăr-n cale."
(M.Eminescu, *Sara pe deal*)

III. Înlocuiți punctele cu formele potrivite ale pronumelui relativ *care* respectând regula acordului:

1. Tinerii ..... le place muzica o ascultă cu plăcere.
2. Localitatea ..... vin se află pe malul mării.
3. Soseşte toamna ..... zile sunt ploioase.
4. Filmul ..... l-am văzut a fost interesant.
5. Meciul ..... desfăşurare a avut loc acum câteva zile ne-a dezamăgit.

IV. Aplicând principiul sintactic sau logic al ortografiei noastre actuale, construiți 10 (zece) enunțuri scurte, în care să apară corect scrise următoarele secvențe lingvistice omofone (deci cu pronunțare identică): *altădată/ altă dată; deloc/ de loc; întruna/ într-una; numai/ nu mai; totuna/ tot una.*

Model de urmat:

a) Te-aştept *deseară* să treci pe la mine. (în care *deseară* este adverb şi înseamnă *astă-seară*);
b) Se recomandă ca masa *de seară* să fie cât mai frugală. (în care prepoziția *de* + substantivul *seară* formează o simplă îmbinare lexicală ca şi *de prânz, de amiază* şi *de dimineață* etc.)

V. Alcătuiți familia lexicală a cuvântului *floare* explicând mecanismul de formare a cel puțin cinci derivate.

VI. Alcătuiți scurte enunțuri în care să apară corect folosite următoarele perechi de paronime: *adapta/ adopta; carbonier/ carbonifer; destins/ distins; temporal/ temporar; solitar/ solidar.*

VII. Indicați câte un sinonim pentru următoarele cuvinte neologice: *bizar, competiție, a consolida, detaliu, eroare, esențial, incert, insolent, solitar* şi *urbe.*

Scanned with OKEN Scanner

Facultatea de Litere - Universitatea Bucureşti 1997

I. Se dă textul:

„Constatând că, în ciuda eforturilor de câtiva ani, nu se obţinuseră încă rezultate convingătoare, investitorul a renunţat să ne mai finanţeze proiectul, decizând ca, în timpul cel mai scurt, să-şi îndrepte fondurile spre alţi cercetători, în stare să-i aducă beneficii rapide şi sigure. Nouă nu ne rămâne, în aceste condiţii, decât să reluăm cercetările anterioare, căci proiecte noi este aproape imposibil să primim."

Analizaţi sintactic fraza: segmentaţi textul în propoziţii şi rescrieţi propoziţiile; arătaţi felul lor; stabiliţi relaţiile dintre ele.

II. Tăiaţi cu o linie oblică soluţiile incorecte; ilustraţi printr-un exemplu fiecare soluţie corectă:

1. Pronumele reflexiv poate apărea la următoarele cazuri: nominativ – genitiv – dativ – acuzativ – vocativ.
2. Formele neaccentuate ale pronumelui personal îndeplinesc funcţiile: subiect – atribut adjectival – atribut pronominal – complement direct – complement indirect – nume predicativ – complement circumstanţial.
3. Regentul unui atribut aparţine următoarelor părţi de vorbire: substantiv – adjectiv – pronume – numeral – adverb – verb.
4. Adjectivul îndeplineşte următoarele funcţii sintactice: atribut adjectival – atribut pronominal – subiect – complement direct – nume predicativ – complement circumstanţial de cauză.
5. Conjuncţia *dacă* introduce următoarele tipuri de subordonate: subiectivă – predicativă – completivă directă – completivă indirectă – circumstanţială de cauză – circumstanţială concesivă.

III. 1. Alegeţi din text un exemplu de cuvânt format prin compunere în interiorul limbii române, unul prin sufixare şi altul prin prefixare; descrieţi modul lor de formare.

2. Stabiliţi familia lexicală a verbului *a putea*, explicând modul de formare a fiecărui cuvânt.

IV. Se dă textul:

„Vezi că mai are şi omu-meu dreptate:

— Tu ştii numa să te plângi de mine, da' aş vrea să văz ce-ai zice dacă i-ai vedea şi pe alţii...

Săracu omu-meu, ursuz, mut, rău de clanţă cum e, da' stăm noi împreună de patruj-nouă de ani? Stăm. Ursuz, mut, rău de clanţă, da' după ce-am închis prăvălia s-a băgat el la fabrică să avem şi noi o pensie la bătrâneţe? Şi când îl vedeam la amiază cum vine, ditamai namila, în salopeta aia albastră a lui, şi se mai şi scărpina pe mâini, făcuse o urticărie de la chimicalele-alea, dar-ar dracu-n ele: şi lapte-a băut, şi ce n-a făcut, da' de râia aia n-a scăpat, ani de zile. Când îl vedeam cum apare în capu-străzii, şi cum vine aşa, lipa-lipa, ca ursu, mă apuca, dracu ştie ce mă apuca. Dracu ştie ce mă apuca aşa, din senin, că-mi venea să plâng. Ursuz, mut, rău de clanţă cum e, da-n ziua lefii scotea banii din

Scanned with OKEN Scanner

buzunar, şi mi-i dădea toţi în mână. Io-i număram, io-i împărţeam: care la chirie, care la televizor, care la cărbuni şi la lemne. El săracu nu-şi oprea nimica, atâta doar ce-i mai dădeam io."

(Gabriela Adameşteanu, *Dimineaţă pierdută*)

Care este trăsătura stilistică dominantă a textului? Identificaţi mijloacele de realizare a acestei trăsături. Ce tipuri de vorbire sunt reprezentate în text? (Comentariul să nu depăşească o pagină.)

Facultatea de Limbă şi Literatură străină - Universitatea Bucureşti – 1997

1. Funcţiile sintactice ale cazului dativ
2. Construiţi cinci fraze care să conţină câte o propoziţie introdusă prin *cum* exprimând raporturi diferite de la o frază la alta.
3. Faceţi analiza sintactică a frazei, arătând felul propoziţiilor şi raporturile dintre ele:

„Dacă împrejurările nu m-ar fi silit să devin scriitor profesionist, poate că tot ceea ce am scris ar fi stat în sertar şi ar fi suferit atâtea modificări şi transformări de teme şi subiecte de la o carte la alta, încât până la urmă nu s-ar mai fi înţeles nimic şi m-aş fi trezit la cincizeci de ani fără să fi avut ceva gata."

4. Faceţi derivate de la cuvintele: *a fi, a sta, a suferi* şi arătaţi modul în care le-aţi derivat.

Facultatea de Litere – Colegiu 1997 – Universitatea Bucureşti

Se dă textul:

„Moşneagul, *fiind un gură-cască* sau *cum îţi vrea* să-i ziceţi, se uita în coarnele ei şi ce-i spunea ea sfânt era. (...) *Într-una din zile*, moşneagul, fiind foarte amărât de cîte-i spunea baba, chemă fata şi-i zise:

— *Draga tatei, iaca* ce-mi spune *mă-ta* de tine: că n-o asculţi (...) şi că nu mai este chip să mai stai la casa mea."

(I.Creangă, *Fata babei şi fata moşneagului*)

1. Extrageţi şi rescrieţi propoziţiile din text, precizând felul lor, relaţiile sintactice pe care le stabilesc şi calitatea morfologică a elementelor de relaţie.
2. Analizaţi sintactic şi morfologic cuvintele subliniate.
3. Identificaţi cuvintele formate prin derivare sau compunere din textul de mai jos, arătând cum s-a format fiecare.

„Din nenorocire, nu pot, fiindcă nici nu-ţi închipui ce amărăciune şi ce gol îmi lasă în suflet răutatea nepedepsită. Dar te rog, îndeplineşte-mi o dorinţă: încredinţează-mi puterea ta măcar pentru o zi şi o să vezi că n-o să-ţi pară rău."

Scanned with OKEN Scanner

Glosar de termeni de lingvistică

ABATERE – nerespectare, încălcare a normelor limbii. În operele literare, abaterea – cu valoare artistică – se numește *licență poetică* (ex. pleonasmul din *Miorița, Luceafărul*: „Se cobor la vale"; „Cobori în jos")

ABREVIERE – prescurtare în scris sau în vorbire a unuia sau mai multor cuvinte

ACCENT – 1) pronunțare mai intensă, pe un ton mai înalt a unei silabe dintr-un cuvânt, sau a unui cuvânt dintr-un grup sintactic; 2) semn grafic care marchează, de obicei, deasupra unei litere, această pronunțare sau altă particularitate de pronunțare

ACCESIBILITATE – însușirea de a fi ușor de înțeles

ADAPTARE (mai ales a împrumuturilor) – asimilare, integrare, transformare în spiritul limbii primitoare

ACORD – concordanță (în număr, gen, caz, persoană) a formei cuvintelor, între care există anumite raporturi sintactice (dintre subiect și predicat). *A. după înțeles* – acord în care modificarea formei unui cuvânt este determinată de sens, nu de forma gramaticală; *A. prin atracție* – acord greșit al unui cuvânt cu altul care se află mai aproape sau care se impune mai mult atenției vorbitorului

ADECVARE SITUAȚIONALĂ – potrivire cu situația de comunicare

ADSTRAT – totalitatea elementelor care se adaugă unui idiom imediat după construirea lui, ca rezultat al unei limbi învecinate; exprimă influența limbii slave asupra limbii române

AFECTIVITATE – ceea ce ține de emoții și sentimente

AGRAMAT – ignorant, incult; cu greșeli elementare de exprimare

ALFABET – totalitatea literelor care reprezintă în scris sunetele, așezate într-o anumită ordine. Alfabetul limbii române este alcătuit din 27 litere. Asemănător cu alfabetul latin. Cuprinde și litere în plus pentru redarea unor sunete românești, inexistente în limba latină: *ă, î, ș, ț*. În scrierea limbii române sunt folosite și câteva litere împrumutate din alte limbi: *ö*: Petöfi; *q*: Quintilian; *ü*: Dürer, München; *y*: Byron, Lyon; *w*: New-York

AMBIGUITATE – lipsă de claritate, de precizie; posibilitate de interpretare în două sau mai multe feluri; echivoc

ANACOLUT – eroare gramaticală, constând în ruperea sau întreruperea construcției sintactice începute și continuarea frazei cu o altă construcție. Este folosit uneori pentru efecte stilistice (de exemplu I.L.Caragiale).

Scanned with OKEN Scanner

ANALIZABIL – care poate fi analizat, căruia i se identifică structura

ANALOGIE – influență exercitată din partea unor forme sau cuvinte asemănătoare ori asociate

ANTECEDENT – termen care se află înaintea altui termen

ANTEPUNERE – așezare înainte

ANTICIPARE – exprimare anterioară – printr-o formă neaccentuată a pronumelui personal – a unui complement exprimat prin alte părți de vorbire sau printr-o formă accentuată a aceluiași pronume

ANTONIM – cuvânt care are un sens opus

ANTROPONIM – nume propriu de persoană

APELATIV – (substantiv) comun; (nume, cuvânt) calificativ

APOZIȚIE – atribut, de obicei substantiv, pus pe același plan cu cuvântul determinat

ARBITRAR – nemotivat, fără un caracter necesar, subiectiv

ARGOU – varietate a limbii, cu caracter de cod, folosit convențional de anumite categorii sociale care doresc să nu fie înțelese de neinițiați sau să șocheze

AUTONOM – de sine stătător

BELETRISTIC – care aparține literaturii artistice

BISILABĂ – cuvânt format din două silabe

CACOFONIE – asociație neplăcută de sunete sau cuvinte

CATEGORIE GRAMATICALĂ – modificările formale suferite de părțile de vorbire flexibile: genul, numărul, cazul, gradul de comparație, persoana, diateza, modul, timpurile

CÂMP LEXICAL (sau semantic) – ansamblu de cuvinte din aceeași sferă semantică, care exprimă noțiuni asemănătoare sau asociabile

CLARITATE – calitate a stilului care constă într-o expunere sistematizată, concisă și ușor de înțeles

COMPATIBILITATE – însușirea de a putea exista împreună, de a suporta asocierea cu un cuvânt sau prezența unei categorii gramaticale

COMPLEMENTAR – care se completează, care nu are contexte comune

COMPLEMENT – parte secundară de propoziție care determină un verb, un adjectiv sau un adverb. În funcție de ceea ce exprimă poate fi: direct, indirect, circumstanțial, de agent

COMPUNERE – procedeu de formare a cuvintelor care constă în crearea unui cuvânt nou din mai multe cuvinte întregi, existente independent, din așa nu-

Scanned with OKEN Scanner

mitele elemente de compunere, fără existență independentă sau abrevieri ale unor cuvinte (compunerea poate fi: a) prin contopirea elementelor: *untdelemn*, b) prin alăturare: *floarea-soarelui*; c) prin abrevieri: *ASIROM*)

COMUNICARE – 1) transmitere de informații, înțelegere între vorbitori, vorbire; 2) anunț

COMUTARE – operație de înlocuire a unui element cu altul, prin care se verifică identitatea lor dintr-un anumit punct de vedere

CONCRET – real, precis, bine determinat

CONSOANĂ – sunet al vorbirii care nu poate fi rostit singur, emis prin strâmtarea sau închiderea și apoi prin deschiderea canalului fonator: *b, d, g, j, v, z, p, t, k, ș, f, s, ț, m, n, l, r*

CONSOANĂ PALATALĂ – consoană care se articulează prin atingerea sau apropierea dosului limbii de palatul tare (cerul gurii) și care are un timbru asemănător cu *i*: k', c', g'

CONSTRUCȚIE PERIFRASTICĂ (perifrază) – construcție în care se folosesc mai multe cuvinte decât ar fi strict necesar pentru exprimarea unui conținut

CONTEXT – text în jurul unui fapt de limbă, vecinătate, anturaj, ansamblu al unităților precedente și următoare (*context fonetic* – din punct de vedere al sunetelor, *context minimal* – cea mai mică îmbinare de cuvinte)

CONTRAGERE – reducerea unei propoziții subordonate într-o parte de propoziție corespunzătoare

CONVERSIUNE – schimbarea categoriei gramaticale

COPULATIV – 1) despre conjuncții care leagă părțile de propoziții sau propozițiile de același fel; 2) verb care intră în alcătuirea predicatului nominal

CORECT – conform regulilor dintr-un domeniu dat; respectiv din domeniul limbii, al gramaticii, al normelor limbii literare

CORELATIV – element (adverb, adjectiv, pronume) – care corespunde unui element de relație plasat la celălalt termen al unui raport sintactic

CORP FONETIC – totalitatea sunetelor care alcătuiesc un cuvânt sau o formă gramaticală

CRATIMĂ – semnul ortografic numit și liniuță de unire

CURSIVITATE – caracterul fluent, curgător al vorbirii, al scrierii, al formulării, ideilor

CUVÂNT – unitate de bază a vocabularului, care reprezintă asocierea unui sens (sau a unui complex de sensuri) și a unui complex sonor

CUVÂNT COMPUS – cuvânt format prin compunere (compunere parasintetică – cu sufixe și prefixe: antonpannesc, julvernian, newyorkez)

Scanned with OKEN Scanner

DECLINARE – 1) flexiune cazuală; 2) clasă flexionară a substantivului

DECODARE – înțelegere, descifrare

DEFECTIV – căruia îi lipsesc anumite forme flexionare

DEPRECIATIV – care conține o notă de dispreț, ironică, peiorativă

DERIVARE – procedeu de formare a cuvintelor prin adăugarea de afixe (sufixe și prefixe) sau prin suprimarea lor

DERIVARE PARASINTETICĂ – procedeu de formare a cuvintelor prin atașarea simultană a unui prefix și a unui sufix

DERIVARE REGRESIVĂ – procedeu de formare a cuvintelor prin suprimarea unui afix sau a unui segment interpretat ca atare

DESINENȚĂ – element morfologic care, adăugat la tema unui cuvânt, exprimă, în flexiune nominală, cazul, numărul și genul, iar în flexiune verbală persoana, numărul și diateza

DETERMINANT – care este subordonat unui alt termen, numit determinat

DETERMINARE – precizare a conținutului unui cuvânt sau al unei propoziții cu ajutorul unui determinant

DETERMINAT – termen al unui raport sintactic, care este rezultatul unui termen numit determinant

DIALOG – convorbire între două sau mai multe persoane

DIATEZĂ – categorie gramaticală, care exprimă raportul dintre subiect și acțiunea verbului. În limba română există: diateza activă, diateza pasivă, diateza reflexivă

DIATEZA ACTIVĂ – subiectul face acțiunea exprimată de verb

DIATEZA PASIVĂ – subiectul suferă acțiunea făcută de complementul de agent (exprimat sau subînțeles)

DIATEZA REFLEXIVĂ – subiectul face acțiunea și el o suferă

DICȚIUNE – pronunțare clară și expresivă

DIFTONG – emisiune vocalică constituită din două sunete diferite (semivocală și vocală) pronunțate în aceeași silabă, cu o singură deschidere de gură

DISCURS – specie a genului oratoric constând într-o expunere făcută în fața unui auditoriu, pe o temă de politică, morală etc.; cuvântare

DISLOCARE – separare a doi termeni dintr-un grup sintactic prin introducerea, între determinat și determinant, a unuia sau mai multor cuvinte

DISTRIBUȚIE – 1) totalitate a contextelor în care apare un fapt de limbă; 2) repartiție

Scanned with OKEN Scanner

ECHIVOC – 1) cu două sau mai multe înțelesuri; 2) ambiguitate

ELEMENT DE COMPUNERE – temă sau cuvânt împrumutat, fără existență independentă, folosit numai în compunere de tip savant

ELEMENT DE RELAȚIE – cuvânt sau locuțiune care exprimă raporturi sintactice

ELEMENT INTRODUCTIV – cuvânt sau locuțiune care introduce o propoziție subordonată

ELIPSĂ – omitere a unora dintre elementele unei unități sintactice a căror exprimare nu este absolut necesară pentru înțelegere, întrucât pot fi reconstituite cu aproximație

ELIZIUNE – suprimarea vocalei finale a unui cuvânt care este urmat de altul cu inițială vocalică

EMFAZĂ – exagerare, îngâmfare, prețiozitate, afectare în scris, în vorbire, în comportare

ENCLITIC – articol hotărât care se așază la sfârșitul unui cuvânt

ENUNȚ – propoziție care afirmă ceva despre ceva; formă lingvistică de exprimare a unei judecăți

EPICENE – substantive nume de ființe, care au aceeași formă pentru indicarea ambelor sexe

EPITET – figură de stil constând în alăturarea unui cuvânt calificativ la un altul

ESTETIC – referitor la frumos

ETIC – privitor la morală, conform cu morala

ETIMOLOGIE – originea unui cuvânt sau a unei forme

EUFEMISTIC – care atenuează un conținut neplăcut, care constituie un eufemism – cuvânt sau expresie care înlocuiește altele cu același sens de bază, eliminând sau atenuând un conținut dur, trivial sau jignitor

EXPLICIT – care este exprimat direct, clar

EXPRESIE – construcție cu caracter fix care exprimă, de obicei figurat, o idee și constituie o unitate

EXPRESIVITATE – capacitate de a fi plastic, sugestiv, impresionant, de a reda și a transmite afectivitatea

FAMILIAR – (limbaj, stil) – care este folosit în vorbirea obișnuită, între persoane apropiate; intim, neprotocolar

FAMILIE DE CUVINTE – totalitate a cuvintelor derivate și compuse de la același cuvânt de bază

Scanned with OKEN Scanner

FIGURĂ DE STIL – procedeu stilistic prin care se modifică înțelesul sau construcția unui cuvânt într-o anumită îmbinare sau se realizează asociații neobișnuite

FLEXIUNE – totalitatea modificărilor pe care le suferă forma unui cuvânt pentru a exprima diferite categorii gramaticale

FOND VECHI DE CUVINTE – o parte din vocabularul limbii române, care cuprinde straturi anterioare pătrunderii neologismelor; cuvinte moștenite din latină, cele de substrat și împrumuturile vechi slave, maghiare și turcești

FONEM – cea mai mică unitate sonoră a limbii, care are funcțiunea de a diferenția cuvintele între ele, precum și formele gramaticale ale aceluiași cuvânt

FONETICA – disciplină care studiază producerea, transmiterea, audiția și evoluția sunetelor limbajului articulat

FONOLOGIA – disciplină care se ocupă cu studiul sunetelor limbii din punct de vedere al valorii lor funcționale, stabilind sistemul de foneme al unei limbi și caracterul diferitelor variante. Unitatea de bază a fonologiei este fonemul

FORMAREA CUVINTELOR – mijloc de îmbogățire a vocabularului care folosește resurse proprii ale limbii; compunerea, derivarea, conversiunea (schimbarea categoriei gramaticale)

FORMĂ PERIFRASTICĂ – formă verbală, realizată cu participarea mai multor auxiliare

FUNCȚIUNE – rol sintactic

FUNCȚIONAL – referitor la funcțiune (stil)

GRAD DE COMPARAȚIE – forme pe care le ia adjectivul, adverbul pentru a arăta în ce măsură un obiect posedă o însușire în raport cu alte obiecte

GRAMATICĂ – ansamblu de reguli privitoare la modificarea formelor cuvintelor și la îmbinarea în propoziții

GRAMATICĂ COMPARATIVĂ – disciplină care studiază, prin comparație, structura gramaticală a limbii înrudite

GRAMATICĂ ISTORICĂ – disciplină care studiază structura gramaticală în evoluția ei

GRAMATICĂ NORMATIVĂ – disciplină care descrie structura gramaticală a unei limbi și dă indicații asupra corectitudinii unor forme și construcții în conformitate cu normele limbii literare

HIPERBOLĂ – figură de stil

HIPERBOLIC – care conține o hiperbolă

IDIOM – termen generic pentru noțiunea de limbă, dialect sau grai

IMITATIV – cuvânt interjecție – care imită sunete și zgomote

Scanned with OKEN Scanner

IMPLICIT – care este exprimat indirect, care este presupus în ceea ce se exprimă

INANIMAT – neînsufleţit

INCIDENT – care are caraterul unei paranteze

INSTRUMENT GRAMATICAL – cuvânt ajutător

INTENSIV – care exprimă un grad de intensitate

INTERLOCUTOR – persoană cu care se vorbeşte

INTONAŢIE – variaţie de înălţime în pronunţarea unor sunete, cuvinte, a unor forme flexionare sau propoziţii

IOTACIZARE – modificare produsă de *i* semivocalic

ITERATIV – care exprimă o acţiune repetată

IZOLARE – separare – prin intonaţie în pronunţare şi prin punctuaţie în scris – a unor determinante care nu sunt indispensabile în comunicare

ÎMPRUMUT – 1) preluarea de către o limbă constituită a unui element din altă limbă; 2) fapt de limbă împrumutat

JONCŢIUNE – mijloc de exprimare a raporturilor sintactice de coordonare sau de subordonare dintre elementele alcătuitoare ale unei propoziţii sau fraze, care constă în legarea lor prin cuvinte ajutătoare (prepoziţii, conjuncţii etc.)

JUDECATĂ LOGICĂ – afirmarea sau negarea a ceva despre ceva – exprimată printr-o propoziţie sau frază

JUXTAPUNERE – mijloc de exprimare a raporturilor sintactice de coordonare sau de subordonare dintre elementele unei propoziţii sau fraze, care constă în alăturarea lor fără ajutorul vreunui cuvânt de legătură

LEXIC-VOCABULAR – totalitatea cuvintelor unei limbi

LIMBAJ – 1) mod de exprimare, fel de a vorbi; 2) stil funcţional

LIMBĂ LITERARĂ – varianta cea mai îngrijită a unei limbi, folosită în vorbirea şi în scrisul oamenilor cultivaţi şi caracterizată printr-un sistem de norme supradialectale. Aspectul normat al limbii naţionale

LINGVISTICĂ – ştiinţă care studiază limba şi legile ei de dezvoltare

LIMBĂ NATURALĂ – limbă istoriceşte constituită (nu creată artificial – esperanto)

LITERAR – conform normelor literare

LIVRESC – folosit numai în cărţi şi în exprimarea persoanelor cultivate, uşor pedante.

LOCUŢIUNE – grup de cuvinte mai mult sau mai puţin sudate, cu înţeles unitar, care se comportă din punct de vedere gramatical, ca o singură parte de vor-

Scanned with OKEN Scanner

bire. Există locuțiuni corespunzătoare tuturor părților de vorbire, cu excepția articolului. Exemple: *substantivale*: ținere de minte; *adjectivale*: de seamă; *numerale*: câte doi; *pronominale*: te miri care; *verbale*: a ține minte; *adverbiale*: de-a latul; *prepoziționale*: față de; *conjuncționale*: în loc să; *interjecționale*: Doamne ferește!

MAJUSCULĂ – literă mare

MARCĂ – semn distinct (marcă de plural, de singular, de timp, de mod, de diateză, de caz etc.)

METALIMBAJ – limbaj în care se descrie o limbă, se face referire la limbă, se vorbește despre limbă

METALINGVISTIC – de metalimbaj, referitor la metalimbaj

MIMICĂ – ansamblu de modificări ale trăsăturilor feței omului prin care se exteriorizează sentimente sau gânduri; expresie a feței

MINIMAL – cel mai mic

MINUSCULĂ – literă mică

MOD – forma pe care o ia verbul pentru a arăta felul cum consideră vorbitorul acțiunea. *Modurile personale* – formă pentru exprimarea persoanei și *nepersonale* – acțiune fără referire la persoane. După funcția sintactică: predicative și nepredicative

MONOSILABIC – care are o singură silabă (cuvânt)

MONOTONIE – lipsă de variație, uniformitate plictisitoare

MORFEM – element morfologic (prefix, sufix, desinență etc.) cu ajutorul căruia se formează, de la rădăcină, cuvinte sau forme flexionare noi; în concepție modernă – cea mai mică unitate de structură morfologică a cuvântului, având un sens determinat (lexical sau gramatical)

MORFOLOGIC – referitor la studiul părților de vorbire și la flexiunea lor; referitor la morfologie

MORFOLOGIE – partea structurii gramaticale constituită din totalitatea regulilor de modificare a formei cuvintelor, prin diferitele lor întrebuințări; partea gramaticii care se ocupă cu studierea acestor reguli, a părților de vorbire

MOȘTENIT – continuat din limba de bază – în cazul românei – care face parte din fondul latinesc vechi, transmis din perioada de formare a limbii

MOTIVAT – impus de un anumit conținut, aplicabil prin acesta, corespunzător unei realități

MOȚIUNE – formare a substantivelor feminine de la masculine și a celor masculine de la feminine cu ajutorul unor sufixe, pentru a exprima deosebirea de sex la oameni și animale

NATURALEȚE – lipsit de afectare, de prefăcătorie

Scanned with OKEN Scanner

NEGAŢIE – negare, cuvânt care dă sens negativ unei propoziţii

NEOLOGISM – fapt de limbă – cuvânt, construcţie – împrumutat în perioada modernă

NEREGULAT – care nu urmează regulile curente de formare, care are o flexiune diferită de timpurile majoritare şi uşor analizabile

NEUTRU DIN PUNCT DE VEDERE STILISTIC – care nu exprimă apartenenţa la un anumit stil, care poate fi folosit în orice stil; care este specific jurnalisticii, spre deosebire de stilurile solemn, familiar – adecvarea mesajului vorbitorului în funcţie de împrejurări şi scop

NOMINAL – referitor la nume, alcătuit din nume – grup nominal

NORMĂ – 1) regulă a exprimării corecte; 2) totalitatea regulilor codificate pentru limba literară

NUMERAL – partea de vorbire flexibilă, specializată pentru exprimarea noţiunii de număr definit: un număr în sine, determinarea numerică a obiectelor prin numărare

OMOFON – care se pronunţă la fel

OMOGEN – de acelaşi fel

OMOGRAF – care se scrie la fel

OMOLOGIC – care se referă la mijloacele de exprimare a unei noţiuni sau a unor noţiuni înrudite

OMONIM – care are aceeaşi formă (gramaticală, morfologică sau sintactică)

OMONIM PARŢIAL – care este identic cu alt cuvânt numai în anumite forme flexionare

OMONIM TOTAL – care este identic cu alt cuvânt în toate formele flexionare

ONOMATOPEE – cuvânt care exprimă un sunet sau un zgomot

ORDINEA CUVINTELOR (topica) – care se referă la locul, aşezarea sau ordinea cuvintelor în propoziţii

ORDINEA PROPOZIŢIILOR (topica) – ordinea propoziţiilor în frază. Topica poate fi fixă sau liberă

ORTOEPIE – ansamblu de reguli referitoare la pronunţarea corectă, conformă cu normele limbii literare

ORTOGRAFIE – ansamblu de reguli referitoare la scrierea corectă în parte şi a grupurilor mici de cuvinte care fac corp comun în vorbire

PARADIGMĂ – totalitate a formelor flexionare ale unui cuvânt

PARATAXĂ – juxtapunere

Scanned with OKEN Scanner

PARONIM – cuvânt care are formă asemănătoare cu alt cuvânt, dar nu identică

PARTE DE PROPOZIȚIE – unitate sintactică inferioară propoziției

PARTE DE VORBIRE – care se referă la clase de cuvinte – pe care le studiază morfologia. Se recomandă parte de vorbire în loc de parte de cuvânt, considerat învechit (Mioara Avram)

PARTICULĂ – segment invariabil, atașat la sfârșitul unui cuvânt sau al unei forme

PAUZĂ – întrerupere a vorbirii – sau scrierii – de durată variabilă

PEDANT – care este exagerat în ceea ce privește caracterul literar; afectat, prețios

PEIORATIV – care are sens defavorabil, prin care se exprimă disprețul

PERIFRAZĂ (construcție perifrastică) – procedeu gramatical și stilistic de redare prin mai multe cuvinte a ceea ce poate fi exprimat printr-un singur cuvânt, cu scopul de a evita echivocul unor termeni proprii sau de a sublinia semnificații diferite. *Perifraza verbală* este construcția formată dintr-un verb însoțit de un semiauxiliar de modalitate sau de aspect. *Exprimare prin perifrază* – construcție verbală mai dezvoltată: *l-am fost dus* – construcție regională (vezi construcție perifrastică)

PERSONIFICAT – prezentat sub înfățișarea unei ființe omenești

PLEONASM – construcție în care se exprimă de două ori același lucru (ex. chiar însuși elevul; dar însă nu a venit; se urcă sus etc.)

PLURAL – număr gramatical care arată că este vorba de două sau mai multe obiecte de același fel

PLURALUL AUTORITĂȚII (al majorității) – folosire a pluralului în locul singularului, la persoana I, de către o persoană suspusă sau în vârstă

PLURALUL MODESTIEI – folosire a pluralului, în loc de singular, cu referire la propria persoană în discuție

PLURAL OFICIAL – folosirea pluralului în locul singularului de către cineva care se exprimă în numele unei instituții, al unui colectiv

PLURALUL POLITEȚII – folosire a pluralului în locul singularului, în adresare

POLISEMANTIC – cuvânt care are mai multe sensuri

POLISEMIE – calitatea de a fi polisemantic

POLISILABIC – cuvântul care are mai multe silabe

POPULAR – limba folosită de popor, în special de țărani, fără îngrădiri regionale și neîngrădită de norme codificate

POSTPUNERE – așezare după alt termen

Scanned with OKEN Scanner

PREDICAT – parte principală de propoziție care atribuie subiectului o acțiune, o stare ori o însușire (arată: ce face, ce, cine sau cum este subiectul). Poate fi: verbal, nominal, suplimentar (element predicativ suplimentar)

PREDICAȚIE – însușire care conferă unui cuvânt sau unei îmbinări de cuvinte statut de enunț; facultatea de a comunica prin raportarea la realitate a unor cuvinte și a conținutului lor noțional

PREDICĂ – cuvântare rostită de obicei de preot în biserică, axată pe un text biblic și cuprinzând îndemnuri morale; orice expunere scrisă sau orală cu un conținut moralizator

PREFIX – este un afix adăugat înaintea rădăcinii

PREPOZIȚIE – parte de vorbire neflexibilă, cu rol de cuvânt ajutător; exprimă raporturi de determinare între părți de propoziție, legând atribute și complemente de cuvintele determinate; nu au funcție gramaticală

PREȚIOS – despre exprimare – afectat, lipsit de naturalețe, pretențios, pedant

PREZENT INDICATIV – verbele la prezent indicativ au în propoziții principale numai valori absolute (raportarea acțiunii la momentul vorbirii)

PREZENTUL ETERN MITIC – care sugerează durate infinite, veșnicia

PREZENTUL GNOMIC – cu valoare de maxime, sentințe, reflecții morale

PREZENTUL ISTORIC – prezent cu valoare de perfect, folosit în narațiuni istorice, îndeosebi, sugerează acțiunea în curs de execuție, simultană cu momentul vorbirii sau de durată

PRIMAR – neanalizabil, moștenit sau împrumutat ca atare

PRODUCTIV – care e activ, are formații noi

PROFRAZĂ – care ține locul unei propoziții sau unei fraze

PROGRESIV – care exprimă o progresie, o dezvoltare graduală și continuă

PROPOZIȚIA – unitatea fundamentală a sintaxei; cea mai mică unitate care poate apărea de sine stătătoare, care poate constitui singură o comunicare. Se caracterizează prin predicație și se identifică după prezența unui singur predicat (se cunosc peste 200 de definiții - M.Avram). *Atenție!* pot să fie propoziții nominale, reduse la subiect – cu intonație predicativă „toamnă târzie"

PROPRIETATE – însușire a unor termeni sau construcții de a reda exact noțiunea sau ideea care trebuie exprimată

PROZODIE – versificație, totalitate a regulilor referitoare la structura versului, rimă, ritm

PSEUDONEGAȚIE – cuvânt sau locuțiune care se apropie, semantic, de o negație *(fără să, în loc de, în loc să)*

Scanned with OKEN Scanner

PUNCTUAȚIE – componentă a scrierii sau a sistemului grafic al limbii; sistem de semne grafice care au rolul de a despărți unitățile sintactice după raporturile stabilite între părțile de propoziție, propoziții, fraze, de a atrage atenția asupra intonației și a pauzelor corespunzătoare. Are rol în transmiterea și receptarea exactă a unui text, ajutându-l pe cititor să surprindă exact sensul celor comunicate

RANG DE FRECVENȚĂ – loc ocupat într-o ierarhie a frecvenței organizată descendent

RAPORT SINTACTIC – legătura între constituenții unei unități sintactice – între cuvintele dintr-o îmbinare, între părțile unei propoziții sau între propozițiile unei fraze

RĂDĂCINĂ – elementul neanalizabil din punct de vedere morfologic, comun mai multor cuvinte cu sens înrudit prin ea. Cuvintele care au aceeași rădăcină alcătuiesc o familie de cuvinte. Rădăcina poate constitui un cuvânt, mai ales la părțile de vorbire neflexibile (*de, că, iar*) și mai rar la cele flexibile

REDUPLICA (reduplicare) – a repeta unul sau mai multe foneme din rădăcina unui cuvânt, pentru a da cuvântului o nouă valoare morfologică sau stilistică sau pentru a crea un cuvânt nou

REFERENT – ceea ce este desemnat de un cuvânt, realitate la care se referă un cuvânt sau o formă gramaticală

REGENT – parte de propoziție (sau propoziție) căreia îi sunt subordonate unul sau mai multe cuvinte, respectiv, propoziții (termen regent pentru...)

REGIONAL – care are răspândire teritorială limitată, care aparține unor graiuri sau unor subdialecte

REGULAT – care urmează regulile concrete de formare, care au flexiunea timpurilor majoritare și ușor analizabile

REGULĂ (gramaticală) – 1) lege obiectivă de funcționare a limbii și în domeniul morfologiei și al sintaxei; 2) dispoziție normativă

RELAȚIE – legătură, conexiune, raport între cuvinte, propoziții (raport sintactic)

RELUARE – exprimarea din nou, printr-un pronume, a unei părți de propoziție exprimată anterior prin alt cuvânt sau prin altă formă a aceluiași pronume (reluarea unei părți de propoziție)

REPETIȚIE – exprimare de două ori a aceluiași cuvânt, a aceleiași forme sau construcții

REPLICĂ – fiecare element al dialogului, text rostit pe rând de participanții la un dialog

RESTRICȚIE – limitare

Scanned with OKEN Scanner

RETORIC – 1) ansamblu de procedee ale expunerii orale (constituit ca artă în antichitatea greco-latină); 2) stil afectat, emfatic, declamator

RITM – succesiunea regulată a silabelor

ROMANIC – care aparţine limbilor descendente din latină: catalană, dalmată, franceză, italiană, portugheză, provensală, retoromană, română, sardă, spaniolă

SCHIMBAREA VALORII GRAMATICALE (conversiunea) – procedeu de îmbogăţire a vocabularului care constă în trecerea unui cuvânt de la o parte de vorbire la alta sau dintr-o clasă lexico-gramaticală în alta

SEGMENT – porţiune dintr-un întreg

SEGMENTARE – împărţire, delimitare în unităţi gramaticale definitive

SEMANTIC – referitor la sens

SEMIVOCALĂ – sunet al vorbirii, intermediar între vocale şi consoane, caracterizat prin timbru vocalic; nu poate forma singur silaba: *a, ă, î, â* sunt totdeauna vocale întregi; *e, i, o, u* pot fi şi semivocale (*mea, iar, ieri, doar, două*)

SEMNE DE PUNCTUAŢIE – semne grafice convenţionale folosite în punctuaţie (*punctul, virgula, semnul întrebării, semnul exclamării, punctul şi virgula, două puncte, ghilimelele, linia de dialog, linia de pauză, parantezele, punctele de suspensie, bara*)

SEMNE DE ORTOGRAFIE – semne grafice convenţionale folosite în ortografie (*cratima, apostroful, virgula, punctul şi bara* - parţial)

SENS FIGURAT – înţeles lexical, diferit de cel propriu, bazat pe o imagine şi expresiv

SENS GRAMATICAL – înţeles al unei forme flexionare sau al unei construcţii sintactice

SENS LEXICAL – înţeles al unui cuvânt, comun tuturor formelor flexionare ale acestuia

SENS PROPRIU – înţeles lexical definitoriu, fundamental

SILABĂ – segment fonetic alcătuit dintr-o vocală sau dintr-un grup de sunete cuprinzând o vocală, care sunt pronunţate printr-un singur efort respirator (cu o singură deschidere a gurii)

SIMPLU – formă – parte de vorbire exprimată printr-un singur cuvânt

SIMULTANEITATE – coincidenţă în timp, existenţă în acelaşi timp

SINGULAR – număr gramatical care arată că este vorba de un singur obiect

SINONIM – care au acelaşi sens (cuvinte sau expresii)

Scanned with OKEN Scanner

SINONIME – cuvinte diferite ca formă, dar apropiate sau identice ca sens. Sinonimia poate fi: *gramaticală, morfologică, sintactică; parțială, totală*

SINTAGMĂ – unitate semantică – sintactică stabilă, formată dintr-un grup de două sau mai multe cuvinte între care există raporturi de subordonare

SINTAXĂ – parte a gramaticii care studiază regulile de îmbinare a cuvintelor în propoziții și a propozițiilor în frază; părțile de propoziție

SINTAXĂ POETICĂ – ansamblu de procedee stilistice (repetiția, interogația, invocația retorică, antiteza etc.) care uzând de topica propoziției și a frazei, sporesc expresivitatea limbii literare

SINTETIC – exprimat prin modificarea propriei forme, fără cuvinte ajutătoare (mijloace sintetice de exprimare a raporturilor sintactice)

SISTEMATIC – riguros, organizat, bazat pe interdependența elementelor

SITUAȚIONAL – referitor la o situație de comunicare

STIL – mod de exprimare propriu unei persoane sau unei categorii de persoane și dependent de situația de comunicare

STIL DIDACTIC – variantă a limbii literare, proprie activității de învățământ, în transmiterea de cunoștințe (caracteristic manualelor)

STIL FUNCȚIONAL AL LIMBII – variantă a limbii literare folosită într-un anumit domeniu de activitate; ansamblu de trăsături lingvistice, determinat de un anumit factor socio-cultural care condiționează comunicarea

STIL INDIVIDUAL – mod de exprimare caracteristic unei persoane

STIL ORATORIC – care aparține oratorului, oratoriei; arta de a rosti discursuri, arta de a vorbi frumos în public; elocvență retorică

STIL POETIC (artistic) – variantă a limbii literare folosită în literatura beletristică

STIL PUBLICISTIC – variantă a limbii literare folosită în presă

STIL SOLEMN – variantă a limbii literare folosită în împrejurări oficiale importante și caracterizată printr-o exprimare elaborată și protocolară

STIL TEHNICO-ȘTIINȚIFIC – variantă a limbii literare folosită în domeniul activității tehnico-științifice, de către specialiști

STRUCTURĂ STANDARD – structură tipică, obișnuită și care poate fi folosită în orice stil

SUBIECT LOGIC – autor real al acțiunii, care poate fi diferit de subiectul gramatical

SUBSTITUT – înlocuitor, echivalent care ține locul

Scanned with OKEN Scanner

SUBSTRAT – termen folosit pentru a denumi elemente din limba populației autohtone, pătrunse în limba pe care aceasta o adoptă în urma unei cuceriri, a unei colonizări sau a unei migrațiuni. Substratul limbii române este dac – din care s-au păstrat astăzi circa 100 de cuvinte importante

SUDAT – bine unit, formând o unitate

SUNET – element al vorbirii rezultat din modificarea curentului de aer expirat, unitatea de bază a foneticii

SUPRAORDONAT – element regent

SUSPENSIE – întrerupere intenționată a comunicării, lăsarea ei neterminată

TAUTOLOGIE – fenomen sintactic care constă în repetarea unor cuvinte cu același sens, dar cu funcțiuni diferite, marcate de obicei prin deosebirea de intonație sau formă și care, exprimând identitatea celor doi termeni, au rolul de a sublinia o calitate, o acțiune (*Miorița, Luceafărul*)

TERMEN REGENT – determinat

TOPICĂ – ordine, loc, mod de așezare a cuvintelor în propoziție și a propozițiilor în frază

TOPONIM – nume propriu de loc

VARIABIL – care variază, care are forme flexionare, flexibil

VARIANTĂ – fiecare dintre realizările echivalente ale unuia și aceluiași fapt de limbă (cuvânt, formă flexionară, construcție)

VARIANTĂ FUNCȚIONALĂ A LIMBII – ramificație a limbii folosite într-un anumit domeniu de activitate (stiluri funcționale)

VARIANTĂ TERITORIALĂ A LIMBII – ramificație a limbii, proprie unei anumite regiuni (grai, subdialect, dialect)

VOCABULAR – totalitatea cuvintelor unei limbi

VOCABULAR FUNDAMENTAL – parte a vocabularului care cuprinde cuvintele cele mai folosite, frecvente și esențiale pentru comunicare

VORBIRE DIRECTĂ – redă spusele cuiva așa cum au fost formulate. Termen de declarație

VORBIRE INDIRECTĂ – redă spusele cuiva transpunându-le prin subordonare gramaticală față de un termen de declarație

VORBIRE DIRECTĂ LEGATĂ – vorbire directă introdusă prin conjuncția *că;* procedeu popular ; se folosește în literatură pentru caracterizarea personajelor (se folosesc ghilimelele după conjuncția de legătură). Exemplu: Mi-a spus că „vin imediat".

VORBIRE INDIRECTĂ LIBERĂ (semidirectă) – redarea spuselor cuiva cu modificări de persoană sau de pronume și adverbe demonstrative, dar fără folosirea

Scanned with OKEN Scanner

unei conjuncții, care să facă dependentă comunicarea de un termen de declarație și păstrându-se intonația originală, eventualele elemente afective și diverse particularități lingvistice ale vorbitorului. Exemplu: Intervenise oare corect? Venirea ei a fost utilă? A făcut bine că n-a anunțat că vine?

ZERO – care lipsește, dar constituie o marcă tocmai prin absență

ZOONIM – nume propriu de animal

Scanned with OKEN Scanner

MIC DICŢIONAR

Micul dicţionar cuprinde cuvinte neologice şi arhaice, ale căror definiţii sunt date după *Dicţionarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei, 1975 şi *Dicţionarul de neologisme*, Editura Academiei, 1986 (autori: Florin Marcu şi Constant Maneca)

Lista de abrevieri:

Adj. = adjectiv
Bg. = limba bulgară
cf. = confer
Expr. = expresie
Fig. = figurat
Fil. = filozofie
Fr. = limba franceză
Intranz. = intranzitiv
It. = limba italiană
Înv. = învechit
Jur. = ştiinţe juridice
Lat. = limba latină
Lat.lit. = limba latină literară
Lit. = literatură
Magh. = limba maghiară
Mar. = marină
Med. = medicină
P.ext. = prin extensiune
P.gener. = prin generalizare
Pl. = plural
Pol. = limba poloneză
Pref. = prefix
Refl. = reflexiv
Reg. = regional
Rus. = limba rusă
s.f. = substantiv feminin
Sl. = limba slavă (veche)
s.m. = substantiv masculin
s.n. = substantiv neutru
suf. = sufix
Tc. = limba turcă
tranz. = tranzitiv
Ucr. = limba ucraineană
vb. = verb

Scanned with OKEN Scanner

ABDUCTOR, adj. (în sintagma) *mușchi abductor* = mușchi care îndepărtează un membru de axul median al corpului sau două organe unul de celălalt (fr. *abducteur*)

ABOMINABIL,-Ă, *abominabili, -e*, adj., înfiorător, groaznic; dezgustător, urât (fr. *abominable*, lat. *abominabilis*)

ABROGA, *abrog*, vb.I tranz., a suprima o lege, o dispoziție oficială (lat.lit. *abrogare*, fr.*abroger*)

ABRUTIZA, *abrutizez*, vb.I tranz. și refl., a face să-și piardă sau a-și pierde însușirile morale; a deveni sau a face să devină insensibil, ca un animal, o brută; a (se) îndobitoci (după fr. *abrutir*)

ACIUA, *aciuez*, vb.I refl., a-și găsi refugiu, a se stabili, a se pune la adăpost undeva sau lângă cineva; a se pripăși, a se oploși (lat.**accubilare*)

ACVILIN,-Ă, *acvilini,-e*, adj. (în sintagmele) *nas acvilin* = nas coroiat (ca ciocul acvilei); *privire acvilină* =privire aspră, pătrunzătoare, tăioasă (lat.lit. *aquilinus*, fr. *aquilin*)

ADAGIO, adv., s.n. 1. adv. (indică modul de executare a unei bucăți muzicale) în tempo lent, rar 2. (parte dintr-o) compoziție muzicală care se cântă în tempo lent (it. *adagio*)

ADAGIU,*adagii*,s.n.,maximă, sentință, aforism (lat.lit. *adagium*)

ADSORBI, pers.3 *adsoarbe*, vb.IV refl. (despre substanțe) a se produce o adsorbție (fr. *adsorber*, după *sorbi*)

ADSORBȚIE, s.f., fixare și acumulare a moleculelor unui gaz sau ale unui lichid pe suprafața unui corp solid (fr. *adsorption*)

ADUCTOR, *aductori*, adj. (în sintagma) *mușchi aductor* = mușchi care apropie un membru de planul de simetrie al corpului sau două organe unul de celălalt (fr. *adducteur*)

ADVERS,-Ă, *adverși,-se*, adj., așezat în față, opus; *fig.* potrivnic, ostil, dușmănos (fr. *adverse*)

ADVERSITATE, *adversități*, s.f., împrejurare potrivnică, cu care cineva are de luptat; dificultate (fr. *adversité*)

AEROB,-Ă, *aerobi,-e*, adj. (despre microorganisme) care nu poate trăi fără oxigen (după fr. *aérobie*)

AFABIL,-Ă, *afabili,-e*, adj., binevoitor, cordial (lat.lit. *affabilis*)

AGORAFOBIE, *agorafobii*, s.f., teamă patologică, obsesivă, nemotivată, de spații largi, de locuri deschise, de piețe etc. (fr. *agoraphobie*, cf.gr. *agora* piață publică, *phobos* - frică)

ALABASTRU, s.n., varietate de ghips cu aspect de marmură albă străbătută de vine transparente, întrebuințată la fabricarea unor obiecte ornamentale (it. *alabastro*)

ALIZEU, *alizee*, s.n., vânturi regulate care suflă în tot timpul anului în regiunile tropicale (fr. *alizés*)

ALOGEN,-Ă, *alogeni,-e*, adj., care se deosebește prin natură și origine de mediul în care se află; (despre populații) de origine străină, venit din altă parte (fr. *allogène*)

AMFITRION,-OANĂ, *amfitrioni,-oane*, s.n. și f., stăpânul unei case în raport cu oaspeții săi; gazdă (fr. *amphitryon*)

Scanned with OKEN Scanner

AMIABIL,-Ă, *amiabili,-e*, adj., înțelegător, prietenos; binevoitor (fr. *amiable*)

AMNISTIE, *amnistii*, s.f., act al puterii de stat prin care se înlătură răspunderea penală pentru o infracțiune săvârșită (fr. *amnistie*)

AMONTE, adv. (în sintagma) *în amonte* = în susul apei, către izvor (it. *a monte*)

AMPORTA, vb., refl., a se mânia, a se înfuria (fr. *s'emporter*)

ANABATIC,-Ă, *anabatici,-e*, adj. 1. (*despre vânturi*) care posedă o componentă ascendentă; 2. (med.) care crește, se mărește (fr. *anabatique;* cf.gr. *anabainen* - a urca)

ANAEROB,-Ă, *anaerobi,-e*, adj. (despre organisme) care este capabil să trăiască într-un mediu lipsit de oxigen (fr. *anaérobic*)

ANALOG, *analoage, analogi, analoage*, adj., asemănător; corespondent (fr. *analogue*)

ANDROGEN,-Ă, *androgeni,-e*, adj., care se referă la caracterele sexuale masculine, care provoacă în organism modificări cu caracter masculinizant (fr. *androgène*)

ANDROGIN,-Ă, *androgini,-e*, adj., subst., 1. (zool.) hermafrodit; 2. s.m. și f. ființă fabuloasă din mitologia greacă, jumătate femeie, jumătate bărbat (fr. *androgyne*)

ANOMIE[1], s.f., lipsă a autorității sau a normelor referitoare la valorile morale; dezorganizare, lipsă de legi (fr. *anomie*)

ANOMIE[2], s.f., neputința de a evoca nume de persoane, de localități etc. (fr. *anomie*, cf.gr. *an* - fără, *onoma* - nume)

ANGELIC,-Ă, *angelici,-ce*, adj. (ca) de înger; îngeresc (fr. *angélique*)

ANGHILĂ, *anghile*, s.f. - pește migrator cu corpul în formă de șarpe (*Anguilla anguilla*) (lat.lit. *anguilla*)

ANGHINĂ, s.f. 1. inflamație a faringelui și a amigdalelor care împiedică înghițirea și respirația; 2. (în sintagma) *anghină pectorală* = boală care se caracterizează prin dureri în regiunea inimii și prin accese de asfixie și care se datorează unor alterări funcționale sau anatomice ale arterelor coronare (fr. *angine*, lat.lit. *angina*)

ANGOASĂ, *angoase*, s.f., neliniște, tulburare, îngrijorare, adesea patologică (fr. *angoisse*)

ANTEMERIDIAN,-Ă, *antemeridiani,-e*, adj., de dinainte de amiază, de dimineață (prescurtat - a.m.) (lat.lit. *antemeridianus*)

ANTINOMIE, *antinomii*, s.f. contradicția aparent indubitabilă între două teze, două legi sau două principii (filozofice), care se exclud reciproc și care totuși pot fi demonstrate, fiecare în parte, la fel de concludent (fr. *antinomie*, lat.lit. *antinomia*)

ANTROPOFAG,-Ă, *antropofagi,-ge*,adj., s.m. și f., care se hrănește cu carne de om; canibal (fr. *anthropophage*, lat.lit. *anthropophagus*)

ANTROPOMORF,-Ă, *antropomorfi, -e*, adj. și s.n. 1. asemănător (ca formă cu omul; antropoid; 2. (despre un obiect de artă sau reprezentare decorativă) în forma figurii umane (fr. *anthropomorphe*)

Scanned with OKEN Scanner

APATRID,-Ă, *apatrizi,-de*, s.m. şi f.,adj. (persoană) care nu are cetăţenia nici unui stat (fr. *apatride*)

APOCRIF,-Ă, *apocrifi,-e*, adj. 1. (despre scrieri) care este atribuit altui autor decât celui adevărat; a cărui autenticitate este îndoielnică; 2. (substantivizat, n.) scriere religioasă nerecunoscută azi între cele canonice (fr. *apocryphe*, lat.lit. *apocryphus*)

APODICTIC,-Ă, *apodictici,-ce*, adj. (despre judecăţi, demonstraţii etc.) care exprimă raporturi şi legături necesare între lucruri sau fenomene; care exclude posibilitatea unei opoziţii; indiscutabil (fr. *apodictique*, lat.lit. *apodictus*)

APOSTROFĂ, *apostrofe*, s.f. 1. imputare, mustrare adresată cuiva (pe un ton violent); 2. figură de stil sau retorică prin care scriitorul sau oratorul, întrerupându-şi brusc cursul expunerii, se adresează direct unei persoane (fr. *apostrophe*, lat.lit. *apostropha*)

APROPRIA, *apropriez*, vb.I tranz. 1. A-şi însuşi un lucru (străin). 2. A face ca un lucru să fie potrivit pentru un anumit scop (fr. *approprier*, lat.lit. *appropriare*)

ARTERITĂ, *arterite*, s.f., boală care constă în inflamarea unei artere (fr. *artérite*)

ARTRITĂ, *artrite*, s.f., boală care se manifestă prin inflamarea articulaţiilor în urma unei infecţii microbiene (fr. *arthrite*, lat.lit. *arthritis*)

ATAVIC,-Ă, *atavici,-ce*, adj., transmis prin atavism (fr. *atavique*)

ATAVISM, s.m., apariţie la un descendent animal sau vegetal a unor particularităţi (fizice sau psihice) proprii ascendenţilor îndepărtaţi (fr. *atavisme*)

AUGMENTA, *augmentez*, vb.I tranz., a mări, a spori ceva (prin adăugarea unor elemente de aceeaşi natură) (fr. *augmenter*, lat.lit. *augmentare*)

AUSCULTA, *auscult*, vb.I tranz. (med.) a asculta cu urechea sau cu stetoscopul zgomotele inimii şi ale plămânilor în vederea stabilirii unui diagnostic (fr. *ausculter*, lat.lit. *auscultare*)

AUSTER,-Ă, *austeri,-e*, adj., sobru, cumpătat, sever; lipsit de ornamente, de podoabe – stil auster (fr. *austère*, lat.lit. *austerus*)

AUSTRAL,-Ă, *australi,-e*, adj., care este spre (de la, dinspre) polul sud; sudic (fr. *austral*, lat.lit. *australis*)

AUTARHIE, *autarhii*, s.f., politică prin care se tinde spre crearea unei economii naţionale închise, izolate de economia altor ţări (fr. *autarchie*)

AUTOCRAT, *autocraţi*, s.m. (adesea adjectival) conducător al unui stat, adesea cu puteri absolute; autocrator (fr. *autocrate*)

AUTUMNAL,-Ă, *autumnali,-e*, adj. (livr.) de toamnă, tomnatic (lat.lit. *autumnalis*, fr. *automnal*)

AVAL, s.m. (în loc. adv.) *în aval* = în legătură cu situaţia unui punct de pe cursul unei ape mai aproape de vărsare (în comparaţie cu alt punct) (fr. *aval*)

AVATAR, *avataruri*, s.n. (în unele concepţii religioase) reîncarnare succesivă a unei fiinţe. Fig. transformare neprevăzută (şi chinuitoare) care intervine în evoluţia unei fiinţe sau a unui lucru (fr. *avatar*)

Scanned with OKEN Scanner

AVERS, s.n., sg. (în opoziție cu *revers*) fața unei monede sau a unei medalii, înfățișând chipul emițătorului, stema țării etc. (fr. *avers*)

AVERSĂ, *averse*, s.f., ploaie torențială de scurtă durată (fr. *averse*)

AVERSIUNE, *aversiuni*, s.f., sentiment de dezgust sau de antipatie profundă față de cineva sau de ceva (fr. *aversion*, lat. *aversio,-onis*)

B

BAGATELIZA, *bagatelizez*, vb.I, tranz., a diminua importanța unui lucru, a unui fapt, a unei idei etc. (*bagatel (à)* + suf. *-iza*)

BASORELIEF, *basoreliefuri*, s.n., lucrare de sculptură cu figuri scoase în relief pe un fond cu care fac corp comun (it. *bassorilievo*, fr. *basrelief*)

BASTARD,-Ă, *bastarzi,-de*, s.m. și f., adj. 1. s.m. și f., copil nelegitim; 2. s.m. și f. plantă sau animal rezultat din încrucișarea a două specii deosebite; corcitură (it. *bastardo*)

BATIST, *batisturi*, s.n., țesătură din fire foarte subțiri de bumbac sau de in (fr. *batiste*)

BECISNIC,-Ă, *becisnici,-ce*, adj., s.m. și f. (pop) 1. (om) vrednic de compasiune, lipsit de personalitate, de inteligență și de energie, ticăit; 2. (om) debil, slăbănog, neputincios, bolnăvicios (sl. *becistniku*)

BELICOS,-OASĂ, *belicoși,-oase*, adj. (livr.) care are o atitudine războinică, agresivă; amenințător (lat. *bellicosus*)

BENEFIC,-Ă *benefici,-ce*, adj., favorabil, binefăcător (fr. *bénéfique*)

BENIGN,-Ă, *benigni,-e*, adj. (despre boli) lipsit de gravitate; ușor (lat. *benignus*, fr. *bénin,-igne*)

BESACTEA, *besactele*, s.f. (înv.) cutioară (de lemn) frumos ornamentată, în care se păstrau bijuterii, obiecte de cusut, tutun etc. (ngr. *bestahtas*)

BESTIAR, s.n. gen de lucrare, caracteristică evului mediu, cuprinzând culegeri de fabule sau de povestiri alegorice despre animale (fr. *bestiaire*, cf.lat. *bestiarius* - *bestia* - animal; it. *bestiario*)

BIGOT,-Ă, *bigoți,-te*, adj., s.m. și f. (persoană) care urmează cu mare strășnicie toate preceptele rituale ale unei religii; (om) habotnic (fr. *bigot*)

BINIȘ, *binișuri*, s.n., haină boierească lungă, de ceremonie, cu mânecile largi și despicate, strânsă pe bust și largă în poale, căptușită cu blană și devenită cu timpul îmbrăcăminte a vechilor lăutari (tc. *biniș*)

BRAVADĂ, *bravade*, s.f., acțiune sau vorbă prin care bravezi pe cineva sau ceva; cutezanță, sfidare (fr. *bravade*)

BREVILOCVENT,-Ă, adj. (despre vorbire) scurt (cf.it. *breviloquevente*)

BRUION,-OANE, s.n., ciornă, concept (fr. *brouillon*)

BRUIOR, s.n., emițător care servește pentru bruierea emisiunilor radiofonice (fr. *brouilleur*)

BUCHE, *buchi*, s.f., a doua literă din alfabetul chirilic; p.gener. literă (de obicei la pl.); alfabet, cunoștințe elementare de scris și citit; expr. *buchea cărții* = exact ca în carte; în chip mecanic; *a fi tot la* buchi = a fi (tot) începător (la învățătură), *a nu*

Scanned with OKEN Scanner

şti buche = a nu şti nimic (la învăţătură) (sl. *buky*)

BUIURDISM,-Ă, *buiurdisme*, s.f. (înv.) rezoluţie, decret (din tc.)

BUNT, *bunturi*, s.n. (înv. şi reg.) conjuraţie; răscoală (pol.rus. *bunt*)

BURLESC,-Ă, *burleşti*, adj., s.f., de un comic excesiv, grotesc, extravagant, şi adesea vulgar; expr. *teatrul burlesc* = tip de teatru comic, provenit din comedia dell'arte şi caracterizat prin caricaturizare şi parodiere (fr. *burlesque*, it. *burlesco*)

C

CADUC,-Ă, *caduci,-ce*, adj., lipsit de trăinicie; şubred, pieritor; (despre frunze, flori etc.) care cade înainte de vreme, care cade în fiecare an; (despre acte cu valoare juridică) care nu (mai) au putere legală. (fr. *caduc*, lat. *caducus*)

CALOFIL,-Ă, adj. (despre scris, stil) frumos, caligrafic (cf.fr. *callophyle*)

CANDID,-Ă, *candizi,-de*, adj., plin de candoare; curat, nevinovat, pur, neprihănit (fr. *candide*, lat. *candidus*)

CARBONAR, *carbonari*, s.m., membru al unei organizaţii revoluţionare secrete din Italia care a luptat la începutul sec.XIX împotriva asupririi străine şi pentru unitatea Italiei (it. *carbonare*)

CATABATIC,-Ă, adj. (despre vânturi) op.*anabatic*, în cădere (fr. *catabatique*)

CATAGRAFIE, *catagrafii*, s.f. (înv.) 1. inventar; 2. recensământ (ngr. *katagráfo*)

CAZUAL,-Ă, *cazuali,-e*, adj., 1.care are caracter întâmplător, care depinde de împrejurări; 2. care arată cazul gramatical. *Desinenţă cazuală* (lat. lit. *casualis*)

CĂRBUNAR, *cărbunari*, s.m. 1.muncitor care lucrează în producerea cărbunelui de lemn; 2. persoană care vinde cărbuni (*cărbune* + suf. *-ar*)

CELEBRAL,-Ă, *celebrali,-e*, adj., care poate fi celebrat, sărbătorit, omagiat (lat.lit. *celeber*)

CENESTEZIE, s.f., senzaţie vagă rezultată din informaţiile provenite de la organele interne; sensibilitate care reflectă propria existenţă corporală (fr. *cénesthésie*, cf.gr. *koinos* – comun, *aisthesis* – simţire)

CEREBRAL,-Ă, *cerebrali,-e*, adj., 1. care aparţine creierului, privitor la creier şi la funcţiile lui; 2. intelectual, raţional, mintal; *activitate cerebrală*; 3. (despre oameni); (adesea substantivat) care se conduce (uneori exagerând) numai după criteriile raţiunii (fr. *cérébral*)

CETEŢ, *ceteţi*, s.m. (înv.) persoană care citeşte; cititor (sl. *citici*)

CHINDIE, *chindii*, s.f., 1. timp al zilei către apusul soarelui; loc de pe bolta cerului unde se află soarele pe înserat; 2. numele unui dans popular asemănător cu sârba; melodie după care se execută acest dans (tc. *ikindi*)

CHINESTEZIE, s.f., totalitatea senzaţiilor care reflectă mişcările omului şi ale părţilor corpului său (fr. *kinesthésie*)

CINOVNIC, *cinovnici*, s.m. (înv.) funcţionar de stat (de rang inferior) (rus. *cinovnik*)

Scanned with OKEN Scanner

CLAUSTROFOBIE, s.f., (med.) teamă patologică de locuri închise (fr. *claustrophobie*, lat. *claustrum* – loc închis, *phobos* – teamă)

CLAUZĂ, s.f., dispoziție, articol special al unei convenții, al unui contract etc. (cf.lat.med. *clausa*, fr. *clause*)

CONCILIABIL,-Ă, adj., care poate fi conciliat (fr. *conciliable*)

COFRAJ, *cofraje*, s.n., tipar de lemn sau metal în care se toarnă un material de construcție în stare fluidă pentru a se întări după forma dorită (fr. *coffrage*)

COLAȚIONA, *colaționez*, vb.I tranz., a confrunta un text original cu copia sau reproducerea lui, pentru a stabili exactitatea acestora sau spre a constata asemănările și deosebirile existente (fr. *colationner*)

COMPĂREA, *compár*, vb.II intranz., a apărea, a se prezenta sau a fi adus în fața unei instanțe judecătorești (ca inculpat sau ca martor) (din fr. *comparaître*, după părea)

COMPREHENSIV,-Ă, *comprehensivi,-e*, adj. (livr.) care înțelege repede și just; inteligent, pătrunzător (fr. *compréhensif*)

CONCEDE, *conced*, vb.III tranz. (livr.) a îngădui, încuviința, a ceda un drept, un privilegiu etc. (fr. *concéder*)

CONCILIABUL,-E, s.n., consfătuire (secretă) între oameni care plănuiesc ceva (fr. *conciliabule*)

CONDESCENDENȚĂ, s.n., purtare plină de considerație și de bunăvoință față de cineva; respect, amabilitate, deferență; (peior.) aer de superioritate, infatuare, semeție (fr. *condescendance*)

CONIVENȚĂ, *conivențe*, s.f. (în expr.) *de conivență* (cu)... = în complicitate (cu), de acord (cu) (fr. *conivence*)

CONJECTURĂ, *conjecturi*, s.f., părere bazată pe ipoteze sau pe presupuneri; prezumție, supoziție (fr. *conjecture*)

CONTRARIA, *contrariez*, vb.I (tranz.) a supăra sau a surprinde pe cineva în mod neplăcut, făcând sau spunându-i ceva care se opune convingerilor sale (fr. *contrarier*)

CONVENIENȚĂ, *convenințe*, s.f., regulă de purtare impusă de o anume societate; uzanță (it. *convenienza*)

COROBORA, *coroborez*, vb.I tranz., a întări, a sprijini, a da putere, a consolida; a confirma (fr. *corroborer*)

CORVETĂ, *corvete*, s.f., navă de război de mic tonaj, ușor armată și cu mare mobilitate în acțiune (fr. *corvette*)

COVERTĂ, *coverte*, s.f., puntea superioară a unei nave (it. *coverta*)

CRIPTIC,-Ă, *criptici,-ce*, adj., ascuns, secret (fr. *cryptique*)

CRIPTOGRAMĂ, *criptograme*, s.f., document, text scris cu caractere secrete (fr. *cryptogramme*)

CRONIC,-Ă, *cronici,-ce*, adj. (despre boli) care are o evoluție lentă, care are un caracter de durată; (fig.) care se prelungește multă vreme și nu mai poate fi ușor înlăturat (fr. *chronique*)

CUANTUM, s.n., cantitate, sumă (neprecizată) la care se urcă o cheltuială, un credit etc. (fr.,lat. *quantum*)

Scanned with OKEN Scanner

CUPID,-Ă, *cupizi,-de*, adj., apucător, avid de câștig; lacom, hrăpăreț (fr. *cupide*, lat.lit. *cupidus*)

CURANT,-Ă, *curanți,-te*, adj. (în sintagma) *medic* (sau *doctor*) *curant* = medicul sub a cărui îngrijire directă se află un bolnav

CURATIV,-Ă, *curativi,-e*, adj., care lecuiește, vindecă (fr. *curatif*)

CVORUM, s., număr minim de membri necesar, pentru ca o adunare să fie valabil constituită sau să poată lua o hotărâre valabilă (cuvânt latinesc)

D

DEBITANT,-Ă, *debitanți,-te*, s.m. și f., persoană care vinde într-un debit (fr. *débitant*)

DEBITOR,-TOARE, *debitori,-oare*, s.m. și f., persoană care datorează creditorului mărfuri sau bani; datornic (fr. *débiteur*, lat.lit. *debitor*)

DECELA, *decelez*, vb,I tranz., a distinge, a pune în evidență existența unei substanțe aflate într-o cantitate foarte mică sau a unui fenomen sau proces foarte puțin intens (fr. *déceler*)

DECREPITUDINE, s.f., stare de bătrânețe înaintată, caracterizată prin slăbirea excesivă a forțelor vitale; ramolire, ramolisment; (fig.) decădere extremă, ruină (fr. *décrépitude*)

DEFERENȚĂ, s.f., respect, stimă, considerație deosebită (fr. *déférence*)

DERIZORIU,-IE, *derizorii*, adj. (despre valori) neînsemnat, de nimic, ridicol (fr. *dérisoire*, lat.lit. *derisorius*)

DEROBA, *derobez*, vb.I refl., (despre cai) a părăsi brusc direcția pe care i-o impune călărețul; (fig.) a se sustrage de la ceva; a se eschiva; a-și declina răspunderea (fr. *dérober*)

DESCUAMA, pers.3 *descuamează*, vb.I, refl., (despre epidermă) a se coji în urma unei boli contagioase eruptive sau de piele (fr. *desquamer*, lat.lit. *desquamare*)

DESFIDE, *desfid*, vb.III tranz., 1. a chema, a provoca pe cineva să dovedească un lucru, știut fiind că nu va reuși; 2. a înfrunta, a nesocoti o primejdie; a sfida, a brava (fr. *défier*, lat.lit. *diffidere*)

DESUETUDINE, *desuetudini*, s.f. (în expr.) *a cădea în desuetudine* = a ieși din uz, a nu se mai folosi; a se perima (fr. *désuétude*, lat.lit. *desuetudo,-inis*)

DEZAVUA, *dezavuez*, vb.I, tranz., a dezaproba, a condamna faptele sau spusele cuiva; a refuza să recunoască ceva (fr. *désavouer*)

DIACRONIC,-Ă, *diacronici,-e*, adj., care privește, expune, tratează fenomenele evolutiv, istoric (fr. *diachronique*)

DIATĂ, *diate*, s.f. (înv.) testament; prevedere testamentară (ngr. *dieta*)

DIFEREND, *diferende*, s.n., deosebire de păreri între două sau mai multe persoane, state; neînțelegere, dezacord (fr. *différand*)

DIGRESIUNE, *digresiuni*, s.f., abatere, îndepărtare de la subiectul tratat; excurs (fr. *digression*, lat. lit. *digressio,-onis*)

DIHONIE, *dihonii*, s.f. (reg.) neînțelegere care degenerează în vrajbă (ngr. *dihonia*)

Scanned with OKEN Scanner

DILIGENT,-Ă, *diligenți,-te*, adj., harnic, sârguincios, zelos (lat.lit. *diligens,-ntis*)

DILUVIAN,-Ă, *diluvieni,-e*, adj., care ține de diluviu (potop), provenit din diluviu (fr. *diluvien*)

DISIMILARE, *disimilări*, s.f., (în fonetică) modificare sau dispariție a unui sunet dintr-un cuvânt sub influența altui sunet identic sau asemănător

DISIMULARE, *disimulări*, s.f., acțiunea de a ascunde adevărata față a unui lucru, a unei situații; a camufla, a masca

DOLMAN, *dolmane*, s.n., haină ofițerească scurtă, îmblănită și împodobită cu brandenburguri (fr. *dolman*, germ. *Dolman*)

DOLMEN, *dolmene*, s.n., monument funerar megalitic, format dintr-o lespede mare de piatră, așezată orizontal pe două dispuse vertical (fr. *dolmen*)

DRACONIC,-Ă, *draconici,-ce*, adj., (despre legi) care este foarte aspru, de o severitate excesivă (germ. *drakonisch*)

DUPLICITAR,-Ă, *duplicitari,-e*, adj., fățarnic, ipocrit, fals

DUZĂ, *duze*, s.f., (tehn.) 1. ajutaj; 2. filieră (pentru mătase) (germ. *Düse*)

E

EDULCORA, *edulcorez*, vb.I tranz., a atenua, a îndulci (fr. *édulcorer*)

EGOTISM, s.n., atitudine individualistă care provine din acordarea unei importanțe exagerate propriei persoane (fr. *égotisme*)

ELIDA, *elidez*, vb.I, tranz., a înlătura, în scris sau în vorbire, vocala finală a unui cuvânt înaintea vocalei inițiale a cuvântului următor (fr. *élider*, lat.lit. *elidere*)

ELIZEU, *elizee*, s.n., loc unde cei vechi credeau că se duc sufletele oamenilor virtuoși (fr. *Élysée*, lat.lit. *Elysium*)

ELUDA, *eludez*, vb.I, tranz., a ocoli, a evita, a ignora intenționat (fr. *éluder*, lat.lit. *eludere*)

EMENDA, *emendez*, vb.I, tranz., a corecta, a îndrepta, a îmbunătăți (un text); a amenda (lat.lit. *emandare*, fr. *émender*)

EMERSIUNE, *emersiuni*, s.f., stare în care se găsește un corp plutitor, scufundat parțial într-un lichid (fr. *emersion*, lat.lit. *emersio,-onis*)

EPISODIC,-Ă, *episodici,-ce*, adj., care ține de un episod; secundar, întâmplător, incidental (fr. *épisodique*)

ERADICA, *eradic*, vb.I, tranz., a smulge din rădăcini, a desrădăcina; *p.ext.* a stârpi, a desființa (lat.lit., it. *eradicare*)

ESTIVAL,-Ă, *estivali,-e*, adj., de vară, din timpul verii; estiv, văratic (fr. *estival*)

EVGHENICOS, -OASĂ, *evghenicoși, -oase*, adj. (înv.), nobil (ngr. *evghikós*)

EXCERPTA, *excerptez*, vb.I tranz., a extrage un anumit material dintr-un text, dintr-o lucrare etc. în vederea studierii lui, a întocmirii unei lucrări științifice etc. (din *excerpte* < lat.lit. *excerpta*)

Scanned with OKEN Scanner

EXHAUSTIV,-Ă, *exhaustivi,-e*, adj., care epuizează un subiect; complet, în întregime (fr. *exhaustif*)

EXOTERIC,-Ă, *exoterici,-ce*, adj. (despre doctrine filosofice sau ritualuri religioase) accesibil sau destinat tuturor; public (fr. *exotérique*)

EXULTA, *exult*, vb.I, intranz., a simți o mare bucurie, a fi foarte fericit (fr. *exultar*, lat.lit. *exultare*)

EZOTERIC, *ezoterici,-ce*, adj. (despre doctrine, ritualuri etc.) care poate fi înțeles numai de cei inițiați; ascuns, secret (fr. *ésotérique*)

F

FACSIMIL, *facsimile*, s.n., reproducere exactă a unui text, a unei semnături, a unui desen sau a unei picturi cu ajutorul fotografiei (fr. *fac-similé*, lat.lit. *fac simile*)

FIABIL,-Ă, *fiabili,-e*, adj. (despre un sistem tehnic, un aparat etc.) care prezintă siguranță în exploatare (fr. *fiable*)

FRAGRANT,-Ă, *fragranți,-e*, adj., mirositor, parfumat (fr. *fragrant*)

FRIABIL,-Ă, *friabili,-e*, adj. (despre materiale) care se fărâmițează, se sparge ușor (fr. *friable*, lat.lit. *friabilis*)

FRIVOL,-Ă, *frivoli,-e*, adj. (despre oameni) care este preocupat de lucruri neserioase, care umblă după plăceri ușoare; ușuratic; (despre lucruri, fapte, atitudini) lipsit de sensibilitate, de temeinicie, de importanță (fr. *frivole*, it. *frivolo*)

FRUGAL,-Ă, *frugali,-e*, adj., (despre mese, prânzuri) alcătuit din bucate puține (și simple) (fr. *frugal*, lat. *frugalis*)

FRUPT, s.n., mâncare de lapte, ouă, carne, pește sau derivate ale lor, de la care creștinii ortodocși sunt opriți în timpul posturilor; loc.adv. și adj. *de frupt* = de dulce (lat. *fructus*)

FRUST,-Ă, *fruști,-e*, adj, 1. (despre monede și medalii) șters de uzura vremii, tocit; 2. fig. brut, neprelucrat, natural, simplu, rudimentar (fr. *fruste*)

FUNCIAR,-Ă, *funciari,-e*, adj. 1. care se referă la proprietatea particulară asupra pământului sau la averi imobiliare; 2. fig. care aparține naturii, firii cuiva; de bază (fr. *foncier*)

FUTIL,-Ă, *futili,-e*, adj., lipsit de valoare, de importanță, de interes; inutil, lipsit de seriozitate, neserios, frivol (fr. *futil*, lat. *futilis*)

G

GÂRBACI, *gârbace*, s.n., bici făcut din mai multe curele împletite sau din vână de bou (fr. *kirbaç*, bg. *gărbač*)

GHETRĂ, *ghetre*, s.f., 1. învelitoare de postav care acoperă glezna și partea de deasupra a încălțămintei bărbătești; 2. fâșie de piele care servește la protecția gleznei muncitorilor metalurgiști (fr. *guêtre*)

GLOSA, *glosez*, vb.I, tranz., a explica un cuvânt sau o îmbinare de cuvinte; a adnota un text (fr. *glosser*)

GNOMIC,-Ă, *gnomici,-ce*, adj. (despre scrieri) care cuprinde maxime, sentințe, reflecții, sfaturi morale (fr. *gnomique*)

GOFRAJ, *gofraje*, s.n., serie de cute paralele (și ondulate) aplicate pe o țesătură, o tablă, pe o hârtie etc. (fr. *gaufrage*)

Scanned with OKEN Scanner

GRĂMĂTIC, *grămătici*, s.m., 1.(înv.) secretar sau scriitor într-o cancelarie (domnească sau boierească); 2. (înv.) lingvist; gramatician (ngr. *ghrammatikos*)

GREGAR,-Ă, *gregari,-e*, adj., (despre animale) care trăiește în grupuri compacte, în turme, cete, cârduri; (fig.) *spirit gregar* = spirit sau instinct care îndeamnă pe unii oameni să se supună orbește, să-și piardă cu totul individualitatea în mijlocul mulțimii din care fac parte (fr. *grégaire*, lat.lit. *gregarius*)

H

HERMAFRODIT,-Ă, *hermafroditi, -e*, adj., (despre plante și animale) care are organe de reproducere atât masculine, cât și feminine pe același individ; androgin, bisexual (fr. *hermaphrodite*)

HERMENEUTICĂ, s.f., 1. știința și arta interpretării textelor vechi, în special biblice; știința exegezei; 2. știința sau metoda interpretării fenomenelor culturii spirituale (fr. *herméneutique*, germ. *Hermeneutik*)

HIBERNAL,-Ă, *hibernali,-e*, adj., de iarnă (fr. *hibernal*, lat.lit. *hibernalis*)

HIERATIC,-Ă, *hieratici,-ce*, adj. 1.care ține de lucruri sfinte; 2. (în artă) care reprezintă sau susține reprezentarea personajelor în atitudini convenționale, solemne, rigide (fr. *hiératique*, lat. *hieraticus*)

HOLOCAUST, *holocausturi*, s.n. (în antichitate) jertfă adusă zeilor, în care animalul sacrificat era ars în întregime; fig. ofrandă, sacrificiu (fr. *holocauste*)

HTONIAN,-Ă, *htonieni,-e*, adj. s.m. și f., 1. adj., referitor la divinitățile subpământene; 2. s.m. și f., divinitate subpământeană (fr. *chthonien*)

I

ICONOCLAST,-Ă, *iconoclaști,-e*, s.m. și f., care respinge cultul icoanelor (adept al iconoclasmului, mișcare religioasă din sec.VIII-IX în Imperiul bizantin; fig. care respinge valorile constituite (fr. *iconoclaste*)

ICONODUL,-Ă, *iconoduli,-e*, s.m. și f., adept al cultului icoanelor (fr. *iconodule*)

IGNIFUG,-Ă, *ignifugi,-ge*, adj. (despre materiale) care se aprinde și arde foarte greu sau care nu arde deloc, împiedicând propagarea focului (fr. *ignifuge*)

IMANENT,-Ă, *imanenți,-te*, adj., 1.care este propriu naturii obiectului, care acționează din interiorul obiectului, condiționat de esența obiectului; intrinsec; 2. (în concepția idealistă despre lume) care există și acționează prin sine însuși, nedeterminat de o cauză din afară (fr. *immanent*, lat.lit. *immanens, -ntis*)

IMBRIFUG,-Ă, adj.(despre materiale) care nu poate fi atins de ploaie (fr. *imbrifuge*)

IMERSIUNE,-I, s.f., afundare a unui corp într-un lichid; stare în care se află un asemenea corp; submersiune (cf.fr. *immerrsion*, lat. *immersio*)

IMPACIENTA, vb.I refl., a-și pierde răbdarea, a se neliniști (cf. fr. *impatienter*, it. *impatientare*)

IMPORTUNA, vb,I tranz., a plictisi, a supăra, a stingheri, a incomoda pe cineva (fr. *importuner*, it. *importunare*)

Scanned with OKEN Scanner

IMUND,-Ă, *imunzi,-de*, adj. (livr.) murdar, oribil, dezgustător la înfățișare (lat. *immundas*, cf.fr. *immonde*)

INALIENABIL,-Ă, *inalienabili,-e*, adj. care nu se poate înstrăina (fr. *inaliénable*, it. *inalienabile*)

INAMOVIBIL,-Ă, adj., care nu poate fi destituit, înlocuit sau transferat din funcția pe care o deține (fr. *inamovible*)

INAVUABIL,-Ă, *inavuabili,-le*, adj., de nemărturisit, rușinos, nedemn (fr. *inavouable*)

INCULCA, vb.I tranz. (livr.) a întipări în mintea cuiva, prin repetiție, o idee, o normă de purtare (fr. *inculquer*, lat. *inculcare*)

INDEMN,-Ă, adj. (rar) care nu a suferit pagube, pierderi, răni; teafăr (fr. *indemne*, cf.lat. *indemnis*)

INEPT,-Ă, *inepți,-te*, adj., prost, stupid, tâmpit (fr. *inepte*, lat.lit. *ineptus*)

INERVA, pers.3 *inervează*, vb.I tranz. (despre nervi) a produce o stare de excitare a unui organ sau a unui țesut (fr. *innerver*)

INEXTRICABIL,-Ă, *inextricabili,-e*, adj. (despre situații, întâmplări) foarte încurcat și complicat; de neînțeles, de nelămurit (fr. *inextricable*)

INGRAT,-Ă, *ingrați,-te*, adj., s.m. și f., 1. (persoană) care nu-și manifestă recunoștința pentru serviciile și avantajele primite, (om) nerecunoscător; 2. (fig.) care produce mai puțin decât trebuie; dezavantajos; anevoios, greu (fr. *ingrat*)

INSERA, *inserez*, vb.I tranz., a introduce, a adăuga, a include un adaos într-un text, într-un tabel etc. (fr. *insérer*)

INSIDIOS,-OASĂ, *insidioși,-oase*, adj., care caută să înșele; viclean, perfid, șiret; 2. (med.; despre o boală) care apare pe nesimțite, fără manifestări vizibile (fr. *insidieux*)

INSOLIT,-Ă, *insoliți,-te*, adj., contrar obiceiului, neobișnuit, nepotrivit, neuzitat (fr. *insolite*)

INSOLVABIL,-Ă, *insolvabili,-e*, adj. care nu este solvabil, care nu-și poate plăti datoriile (fr. *insolvable*)

INTEMPESTIV,-Ă, *intempestivi,-e*, adj., care se reproduce pe neașteptate; neașteptat, neprevăzut, inoportun (fr. *intempestif*)

INTERMITENT,-Ă, *intermitenți,-te*, adj., care încetează și reîncepe la anumite intervale, care acționează cu întreruperi (fr. *intermittent*)

INTERPELA, *interpelez*, vb.I. tranz., a cere cuiva să dea un răspuns, să dea socoteală asupra unui fapt; a cere explicații (în parlament) unui membru al guvernului asupra modului de rezolvare a unor probleme (fr. *interpeller*)

INTERPOLA, *interpolez*, vb.I tranz., a introduce, a intercala într-un text cuvinte sau fraze care nu aparțin originalului, pentru a-l explica, a-l completa (fr. *interpoler*)

INTROVERTIT,-Ă, *introvertiți,-te*, adj. (despre oameni) care este concentrat sau obsedat de propria sa lume interioară, neglijând-o pe cea exterioară (fr. *introverte*)

INVETERAT,-Ă, *inveterați,-te*, adj., învechit în rele, în vicii; înrădăcinat (fr. *invétéré*)

Scanned with OKEN Scanner

IREFUTABIL,-Ă, *irefutabili,-e*, adj. care nu poate fi combătut sau respins, de necombătut (fr. *irréfutable*)

IRUPȚIE, *irupții*, s.f., izbucnire violentă, apariție neașteptată și bruscă; năvălire (fr. *irruption*)

IVORIU, s.n., 1. fildeș; 2. (anat.) dentină (fr. *ivoire*)

Î

ÎNVEDERAT,-Ă, *învederați,-te*,adj. (și adverbial) care se poate vedea sau înțelege bine; vizibil, evident

L

LEAH,-Ă, *leși,-e*, s.m. și f. (înv.) polonez (ucr. *ljach*)

LEGALITATE, *legalități*, s.f., caracterul a ceea ce este legal, conform cu legea; principiu conform căruia toate organele și organizațiile de stat sau obștești și cetățenii sunt obligați să respecte, în activitatea lor, legea (fr. *légalité*)

LEGISLATURĂ, *legislaturi*, s.f., perioadă legală pentru care este ales sau în care a funcționat un organ legislativ (fr. *législature*)

LEGITATE, *legități*, s.f., (fil.) însușire a fenomenelor de a se desfășura în conformitate cu anumite legi (obiective); ansamblul legilor din natură, din societate și din gândire (*lege* + suf. *-itate*; după rus. *zakonomernost*□)

LEGITIMITATE, *legitimități*, s.f., însușire a ceea ce este legitim, justificat, îndreptățit (fr. *légitimité*)

LITRĂ, *litre*, s.f., (pop.) măsură de capacitate sau de greutate egală cu un sfert de litru sau kilogram (ngr. *litra*)

LIVRESC,-Ă, *livrești*, adj., întemeiat numai pe informația din cărți; (despre cuvinte, expresii) folosit numai în cărți și în limbajul oamenilor culți (fr. *livresque*)

LOCVACE, adj.invar., care vorbește mult; vorbăreț, limbut, guraliv (fr. *loquace*)

M

MAJĂ, *măji*, s.f., 1. veche unitate de măsură pentru greutăți, variind, după epoci și regiuni, între 50 de kg și 100 de ocale; 2.(reg.) cântar

MALIGN,-Ă, *maligni,-e*, adj. (despre boli) de natură gravă, foarte primejdios; *tumoare malignă* = tumoare canceroasă (lat.lit. *malignus*)

MARȚIAL,-Ă, *marțiali,-e*, adj., 1.solemn și grav; impunător; 2.ostășesc, militar; de război (fr. *martial*)

MARȚIAN,-Ă, *marțieni,-e*, s.m. și f., adj., presupus locuitor al planetei Marte (fr. *martien*)

MEREMETISI, *meremetisesc*, vb. IV, tranz., (înv.) a repara, a restaura (ngr. *emeremétisa*)

MIZANTROP,-OPĂ, *mizantropi,-ope*, s.m. și f., persoană care manifestă neîncredere, dispreț sau ură față de oameni; cu tendință morbidă de a evita societatea (fr. *misanthrope*)

MODIC,-Ă, *modici,-ce*, adj., de puțină valoare; neînsemnat; (despre prețuri) moderat, convenabil (lat.lit. *modicus*)

MOLESTA, *molestez*, vb.I, tranz., a brutaliza, a maltrata (lat.lit. *molestare*)

MONOMAHIE, *monomahii*, s.f., luptă între doi oameni; duel prevăzut de legile medievale ca probă judiciară (fr. *monomachie*; cf.gr. *monos* - unic, *mache* - luptă)

Scanned with OKEN Scanner

MORATORIU,-IE, *moratorii*, s.n., adj., amânare pe o anumită perioadă a plății datoriilor unui debitor, acordată de o instanță judecătorească înainte sau după ajungerea lui în stare de faliment; amânare a datoriilor publice și particulare scadente, stabilită prin lege, pe un anumit timp (it. *moratorio*)

MORBID,-Ă, *morbizi,-de*, adj., care indică o stare bolnăvicioasă sau rezultă dintr-o astfel de stare; nesănătos (moral sau fizic) (lat.lit. *morbidus*)

MORGANATICĂ, *morganatice*, adj. (în sintagma) *căsătorie morganatică* = căsătorie între un bărbat dintr-o familie domnitoare și o femeie de rang social inferior (fr. *morganatique*)

MOROI, s.m., strigoi, vârcolac, pricolici (cf. sl. *mora*)

MURAL,-Ă, *murali,-e*, adj., aflat pe un zid; destinat să stea pe un perete; *pictură murală* = pictură care aderă perfect la zidul pe care este executată (fr. *mural*)

MUTUAL,-Ă, *mutuali,-e*, adj., care se face în mod reciproc și simultan; (impr.) care are loc reciproc și fără cuvinte (fr. *mutuel*)

N

NADIR, s.n., (astron.) punct de pe bolta cerească, opus zenitului, situat la intersecția verticalei locului la care ne referim cu emisfera cerească inferioară (fr. *nadir*)

NEOFIT,-Ă, *neofiți,-te*, s.m. și f., persoană care a îmbrățișat de curând o nouă religie; *p.ext.* persoană care a aderat de curând la o cauză sau care a intrat de curând într-o grupare și nu este încă inițiată deplin (fr. *néophyte*)

NOCTAMBUL,-Ă, *noctambuli,-e*, s.m. și f. somnambul (fr. *noctambule*)

NOTIFICA, *notific*, vb.I, tranz., a aduce la cunoștință (în mod oficial); a înștiința (în scris) (fr. *notifier*)

NOVICE, *novici,-ce*, s.m. și f., 1. persoană care abia a început să învețe ceva sau care a început de curând să activeze într-un domeniu; 2. persoană care a intrat de curând într-o mănăstire și are de făcut un stagiu până la călugărie (fr. *novice*)

O

OBEDIENT,-Ă, *obedienți,-te*, adj., supus, ascultător (lat.lit. *obediens, -ntis*)

OBLITERA, *obliterez*, vb.I, 1. refl. și tranz. (despre inscripții, manuscrise) a (se) șterge treptat, a deveni sau a face să devină neciteț; 2. (med.) a astupa, a închide (fr. *oblitérer*)

OBNUBILA, pers.3 *obnubilează*, vb.I refl. (despre memorie, vedere) a se întuneca, a slăbi, a se umbri (lat.lit. *obnubilare*)

OBSTINA, *obstinez*, vb.I, refl., a se încăpățâna, a se îndârji (fr. *obstiner*)

OCINĂ, *ocini*, s.f. (înv.) bucată de pământ moștenită (sl. *oticina*)

ONCTUOS,-OASĂ, *onctuoși,-oase*, adj., unsuros, gras, uleios; fig., mieros, insinuant (fr. *onctueux*)

ONEROS,-OASĂ, *oneroși,-oase*, adj. (despre contracte, convenții) care impune cuiva sarcini; *p.ext.* împovărător, apăsător; necinstit (fr. *onéreux*)

OPULENT,-Ă, *opulenți,-te*, adj., bogat, îmbelșugat, abundent; voluminos, masiv (fr. *opulent*)

ORIPILA, *oripilez*, vb.I, tranz., a îngrozi; a indispune, a supăra foarte tare (fr. *horripiler*)

Scanned with OKEN Scanner

P

PALIATIV,-Ă, *paliativi,-e*, s.n. 1. (medicament sau tratament) care ameliorează sau care înlătură simptomele unei boli pentru un timp scurt, fără să suprime cauza bolii; 2. fig. (soluție, măsură) care rezolvă temporar sau aparent o situație dificilă (fr. *palliatif*)

PANACEU, *panacee*, s.n., medicament despre care se crede că vindecă orice boală; remediu universal (lat.lit. *panacea*)

PARADIGMĂ, *paradigme*, s.f. 1.totalitatea formelor flexionare ale unui cuvânt; 2. (fig.) exemplu; model; pildă; învățătură (lat.lit. *paradigma*)

PARDOS, *pardoși*, s.m. (înv.) panteră (sl. *par□dos□*)

PATIBULAR,-Ă, *patibulari,-e*, adj., vrednic de spânzurat; drum de spânzurătoare (fr. *patibulaire*)

PAUPER,-Ă, *pauperi,-e*, adj., lipsit de mijloace de existență; redus la mizerie, la o stare de sărăcie; foarte sărac (lat.lit. *pauper*)

PERCEPTOR, *perceptori*, s.m., funcționar însărcinat cu încasarea impozitelor și a taxelor oficiale; agent de percepție (lat.lit. *perceptor*)

PERFID,-Ă, *perfizi,-de*, adj., care sub o înfățișare binevoitoare sau indiferentă, ascunde răutate, viclenie, necinste; (despre manifestări umane, fenomene, lucruri) care este vătămător, periculos, fără să pară astfel (fr. *perfide*)

PERIPATETISM, s.n., școală filosofică întemeiată de Aristotel (care obișnuia să poarte convorbiri cu discipolii plimbându-se) (fr. *péripatétisme*)

PERSIFLA, *persiflez*, vb.I, tranz., a lua în râs pe cineva sau ceva, a-și bate joc, a lua peste picior; a zeflemisi (fr. *persifler*)

PERSUADA, *persuadez*, vb.I, tranz., a convinge pe cineva să creadă, să gândească sau să (vrea să) facă un anumit lucru (fr. *persuader*)

PLACID,-Ă, *placizi,-de*, adj., calm, potolit, liniștit, blajin; exagerat de calm, indiferent, flegmatic, pasiv (fr. *placide*)

POJARNIC, *pojarnici*, s.m. (înv.) pompier (rus. *pojarnik*)

POLC, *polcuri*, s.n. (înv.) unitate militară în țările române la sfârșitul evului mediu, corespunzătoare regimentului (ucr. *polk*)

POLCOVNIC, *polcovnici*, s.m. (înv.) comandant al unui polc; grad care corespunde astăzi colonelului (ucr. *polkovnik*)

POPREALĂ, *popreli*, s.f. 1. (înv.) oprire, interdicție, opreliște; 2. (înv. și pop.) reținere a cuiva de către o autoritate legală pe timpul cercetării penale; închisoare, arest (*popri* + suf. *-eală*)

POȚIUNE, *poțiuni*, s.f., nume generic dat medicamentelor lichide care se iau (în doze mici) pe cale bucală (fr. *potion*)

PRECEPTOR, *preceptori*, s.m., persoană însărcinată cu educarea și instruirea particulară a unui copil (fr. *précepteur*)

PREEMINENȚĂ, *preeminențe*, s.f., superioritate a cuiva sau a ceva (fr. *prééminence*)

Scanned with OKEN Scanner

PREZUMŢIE, *prezumţii*, s.f., 1. părere întemeiată pe aparenţe, pe ipoteze, pe deducţii; presupunere, supoziţie; 2. recunoaştere a unui fapt ca autentic din punct de vedere juridic, până la proba contrară (fr. *présomption*)

PRIPOR, *pripoare*, s.n., 1. coastă de deal, pantă, povârniş; 2. (reg.) adăpost de iarnă pentru oi, făcut din împletituri sau stuf (bg. *pripor*)

PRODIG,-Ă, *prodigi,-ge*, adj., risipitor, cheltuitor (fr. *prodigue*)

PROFANA, *profanez*, vb.I, tranz., a trata fără respectul cuvenit lucruri sfinte; a pângări; a batjocori, a necinsti, a terfeli (fr. *profaner*)

PROFERA, *proferez*, vb.I, tranz., a rosti, a pronunţa (cu voce ridicată) blesteme, ameninţări (fr. *proférer*)

PROLIFIC,-Ă, *prolifici,-ce*, adj. (despre fiinţe) care se înmulţesc foarte repede (fr. *prolifique*)

PROSCRIE, *proscriu*, vb.III, tranz., a îndepărta în mod forţat o persoană din patria sa, în special pentru motive politice; a scoate în afara legii; a exila, a alunga (fr. *proscrire*)

PROSTERNA, *prostern*, vb.I, refl., a se pleca, a se înclina (până la pământ) în faţa cuiva, în semn de veneraţie, de umilinţă, de supunere (fr. *prosterner*)

PROZAIC,-Ă, *prozaici,-ce*, adj. (despre opere literare, stil etc.) lipsit de calităţi artistice, de valoare stilistică; *p.ext.* banal, comun, plat (fr. *prosaïque*)

PUNITIV,-Ă, *punitivi,-e*, adj., care pedepseşte; destinat să pedepsească (fr. *punitif*)

R

RAPACE, *rapaci,-ce*, adj., hrăpăreţ, lacom, apucător (fr. , it. *rapace*)

RAPT, *rapturi*, s.n., 1. răpire a unei persoane; 2. furt săvârşit prin violenţă; jaf, hoţie (fr. *rapt*)

RATIFICA, *ratific*, vb.I, tranz. (despre un stat) a-şi manifesta printr-un act acordul de a fi parte la un tratat, la o convenţie (lat.lit. *ratificare*)

REBARBATIV,-Ă, *rebarbativi,-e*, adj., cu aspect respingător, aspru, urât. *Cuvânt rebarbativ* = cuvânt neintegrabil într-o limbă (fr. *rébarbatif*)

RECENZENT,-Ă, *recenzenţi,-e*, s.m. şi f., autor al unei recenzii (germ. *Rezensent*)

RECENZIE, *recenzii*, s.f., prezentare succintă (la apariţie) a unei opere literare sau ştiinţifice, cu comentarii şi aprecieri critice (germ. *Rezension*)

RECENZOR,-OARE, *recenzori,-oare*, s.m. şi f., persoană care participă la lucrările unui recensământ (fr. *recenseur*)

RECLUZIUNE, *recluziuni*, s.f. 1. (Jur.) pedeapsă privativă de libertate prevăzută pentru anumite infracţiuni calificate drept crime; 2. starea cuiva care trăieşte singur, retras de lume; schimnicie (fr. *réclusion*)

RECURENT,-Ă, *recuerenţi,-e*, adj. (med.; despre boli) care revine, care recidivează (fr. *reccurent*)

REDUNDANT,-Ă, *redundanţi,-e*, adj., 1. care conţine un surplus de informaţie faţă de strictul necesar, în telecomunicaţii; 2. care are o

Scanned with OKEN Scanner

abundență inutilă de expresii, cuvinte sau imagini în formularea unei idei (engl. *redundant*, fr. *redondant*)

REMANENT,-Ă, *remanenți,-e*, adj., care rămâne, care persistă. *Imagine remanentă* = imagine care rămâne după excitația inițială (fr. *rémanent*)

REMUNERA, *remunerez*, vb.I, tranz., a retribui, a plăti (fr. *rémunérer*)

REPRESALII, s.f.pl., măsuri drastice luate de anumite organe de stat împotriva unor grupări sociale, ca urmare a săvârșirii, de către acestea, a unor acte de răzvrătire (fr. *représailles*)

REPRESIUNE, *represiuni*, s.f., reprimare prin violență a unei acțiuni de opoziție, de revoltă (fr. *répression*)

RESENTIMENT, *resentimente*, s.n., sentiment ostil față de cineva, pornire împotriva cuiva provocată de amintirea neplăcerilor suportate; dușmănie, ură, pică (fr. *ressentiment*)

RESUSCITA, *resuscitez*, vb.I, tranz., (Med.) a reda funcțiile vitale ale organismului, a repune în funcțiune inima sau respirația oprite, a readuce în simțiri (fr. *réssusciter*)

REVERS, *reverse*, s.m. 1. dosul unei medalii, al unei monede, al unei foi scrise etc. 2. *Fig.* partea nevăzută, ascunsă și în contrast izbitor cu aspectul cunoscut al unui lucru, al unei situații etc. (fr. *revers*)

REZILIA, *reziliez*, vb.I,tranz., a desface, a anula un contract, o convenție (fr. *résilier*)

RIVERAN,-Ă, *riverani,-e*, adj. (despre țări, locuri) situat pe malul unei ape sau străbătut de o apă curgătoare (fr. *riverain*)

ROMANESC,-Ă, *românești*, adj., care are caracter de roman, propriu romanului (specia literară) (fr. *romanesque*)

RUBICOND,-Ă, *rubiconzi,-de*, adj., roșu la față, rumen, aprins, îmbujorat (fr. *rubicond*)

RUGOS,-OĂSĂ, *rugoși,-oase*, adj. (despre suprafețele corpurilor solide) aspru (fr. *rugueux*)

RUPESTRU,-Ă, *rupești,-e*, adj.1.(despre locuințe) care este constituit în stâncă 2. *artă rupestră* = denumire dată manifestărilor artistice (desen, pictură, gravură sau sculptură) de pe pereții peșterilor sau de pe stânci (fr. *rupestre*)

S

SACRAMENTAL,-Ă, *sacramentali,-e*, adj., care se referă la tainele bisericești (în biserica catolică), la sacramente; *p.ext.* solemn (fr. *sacramental*)

SALTIMBANC, *saltimbanci*, s.m., actor de circ, acrobat; scamator (fr. *saltimbanque*)

SALUBRU,-Ă, *salubri,-e*, adj., igienic, curat; sănătos (fr. *salubre*)

SALVGARDA, *salvgardez*, vb.I,tranz., a apăra, a proteja, a lua sub ocrotire un bun moral, social etc. (fr. *sauvegarder*)

SARDONIC, *sardonici,-e*, adj. (despre râs, zâmbet) care exprimă batjocură necruțătoare sau satisfacție diabolică (fr. *sardonique*)

SECHELĂ, *sechele*, s.f. (mai ales la pl.) urmă, consecință, tulburare funcțională sau organică durabilă rezultată după o boală, după o intervenție chirurgicală etc. (fr. *séquelle*)

Scanned with OKEN Scanner

SELENAR,-Ă, *selenari,-e*, adj., referitor la lună, de lună; lunar (fr. *sélénien*)

SEMPITERN,-Ă, *sempiterni,-e*, adj, veşnic, nepieritor (lat.lit. *sempiternus*)

SEPTENTRIONAL,-Ă, *septentrionali,-e*, adj., boreal, nordic (fr. *septentrional*)

SIBILINIC,-Ă, *sibilinici,-ce*, adj., de sibilă, profetic; sibilin; *p.ext.* enigmatic, vag, neclar (*sibilin* + suf. *-ic*)

SIGLĂ, *sigle*, s.f., prescurtare convenţională formată din litera iniţială sau din grupul de litere iniţiale folosite în inscripţii, în manuscrise etc. pentru a evita cuvintele sau titlurile prea lungi (fr. *sigle*)

SIMPTOM, *simptome*, s.n., manifestare, tulburare-funcţională sau senzaţie anormală resimţite de o fiinţă şi care pot indica prezenţa unei boli (fr. *simptôme*)

SIMULACRU, *simulacre*, s.n., aparenţă înşelătoare; acţiune simulată; obiect care dă o falsă impresie a realităţii (fr. *simulacre*)

SINEALĂ, s.f. (pop.) vopsea albastră (bg. *sinilo*)

SINECURĂ, *sinecuri*, s.f. slujbă, funcţie bine retribuită, care cere muncă minimă sau nu cere nici o muncă (fr. *sinécure*)

SINCRONIC,-Ă, *sincronici,-ce*, adj. (despre fapte, fenomene sau evenimente) care există sau se petrec în acelaşi timp; simultan, concomitent, sincron (Fr. *synchronique*)

SINESTEZIE, *sinestezii*, s.f., asociaţie între senzaţii de natură diferită = care dau impresia că sunt unul simbolul celuilalt (fr. *synesthésie*)

SOSIE, *sosii*, s.f., persoană care seamănă perfect cu alta (fr. *sosie*)

SPOLIA, *spoliez*, vb.I, tranz., a lua cuiva (în mod abuziv sau prin înşelăciune) averea sau, *p.ext.*, a lipsi pe cineva de drepturi, de libertăţi etc.; a prăda, a jefui (fr. *spolier*)

SPORADIC,-Ă, *sporadici,-ce*, adj., care apare, care se manifestă pe ici, pe colo sau din când în când; lipsit de continuitate; distant, rar; împrăştiat, dispersat, răzleţ, izolat (fr. *sporadique*)

STENIC,-Ă, *stenici,-ce*, adj., întăritor (fr. *sthénique*)

STIPENDIU, *stipendii*, s.n., ajutor în bani acordat unui elev sau unui student sărac, bursă; *p.gener.* subvenţie (fr. *stipendium*)

STRINGENT,-Ă, *stringenţi,-te*, adj., care trebuie să fie luat neapărat în seamă, care se impune în mod imperios, care nu suferă amânare (it. *stringente*)

SUPERFLUU,-UĂ, *superflui,-ue*, adj., care este de prisos, inutil (lat.lit. *superfluus*)

SUPLICIU, *suplicii*, s.n., tortură, caznă, chin fizic; Fig. suferinţă morală (lat.lit. *supplicium*)

Ş

ŞLEAU, *şleauri*, s.n. drum de ţară natural, neamenajat, bătătorit de căruţe (pol. *szlak*)

T

TABU, *tabuuri*, s.n. interdicţie cu caracter religios, aplicată în ceea ce este considerat sacru; interdicţie rituală; fig. persoană, lucru despre care nu se discută din teamă, din pudoare etc. (fr. *tabou*)

Scanned with OKEN Scanner

TACIT,-Ă *taciți,-te*, adj. (despre un acord, o convenție, o înțelegere etc.) care nu este exprimat formal, dar care este subînțeles și admis ca atare (fr. *tacite*)

TANATIC,-Ă, *tanatici,-ce*, adj., referitor la moarte; de moarte, specific morții (fr. *tanatique*)

TÂRN, *târnuri*, s.m., mătură mare, făcută din nuiele, cu care se mătură curțile sau străzile (sl. *trunu*)

TENDENȚIOS,-OASĂ, *tendențioși, -oase*, adj., care urmărește un anumit scop, care trădează o tendință ascunsă; care vrea să insinueze ceva (fr. *tendancieux*)

TERATOLOGIC,-Ă, *teratologici,-ce*, adj., care ține de teratologie, știință care studiază malformațiile, viciile de conformație și anomaliile de structură ale viețuitoarelor; *p.ext.* monstruos (fr. *teratólogique*)

TORȚIONAR, *torționari,-* s.m., persoană care aplică, execută tortura; călău, gâde (fr. *tortionnaire*)

TOTEM, *totemuri*, s.n. 1. animal, plantă care era considerat(ă) de unele triburi primitive ca strămoș al lor; 2. imagine, reprezentată de obicei sculptural, a unui totem [pl. și (m.) *totemuri*] (fr. *totem*)

TRUISM, *truisme*, s.n., adevăr evident, banal; loc comun (fr. *truisme*)

U

UBICUU,-UĂ, *ubicui,-ue*, adj., care este în orice loc, peste tot (lat.lit. *ubique*)

UCAZ, *ucazuri* (înv.) ordin, ordonanță, decret (rus. *ukaz*)

URANIAN,-Ă, *uranieni,-e*, adj., care se referă la univers, cosmos; cosmic (*Uranus* + suf.*-ean*)

URIC, *urice*, s.n. (înv.) act de proprietate veșnic sau de donație acordat cuiva; *p.gener.* document, act; hrisov, zapis (magh. *örök*)

UZUFRUCT, s.n., drept acordat unei persoane de a se folosi pe deplin de un bun care aparține altei persoane și pe care trebuie să-l restituie la încetarea acestui drept (lat.lit. *uzufructus*)

UZURPA, *uzurp*, vb.I.,tranz., a-și însuși în mod fraudulos un bun, un drept, o calitate etc. (fr. *uzurper*)

V

VECERNIE, *vecernii*, s.f. 1. slujbă religioasă care se face spre seară; 2.Timp al zilei pe la apusul soarelui; chindie (sl. večerńja)

VEHEMENT, *vehemenți,-te*, adj. (despre oameni și manifestările lor) violent, imperios, furtunos (fr. *véhément*)

VELEITAR,-Ă, *veleitari,-e*, adj. și s.m. și f., persoană care are anumite pretenții, dorințe, ambiții (nejustificate) (fr. *velléitaire*)

VENAL,-Ă, *venali,-e*, adj., care este lipsit de scrupule, care face orice lucru pentru bani (fr. *vénal*)

VENDETĂ, *vendete*, s.f., act de răzbunare sângeroasă pentru o injurie, un omor etc., frecvent în Corsica și Sicilia, care se extinde și se transmite tuturor rudelor victimei, obligate să se răzbune cu orice preț (it. *vendetta*)

VENETIC,-Ă, *venetici,-ce*, s.m. și f., persoană venită undeva din alte locuri și considerată străină în locul unde s-a stabilit (ngr. *venétikos*)

Scanned with OKEN Scanner

VENIAL,-Ă, *veniali,-e*, adj. (despre păcate, greşeli) uşor, care se poate ierta; scuzabil, fără gravitate (it. *veniale*)

VERNAL,-Ă, *vernali,-e*, adj. care ţine de primăvară, privitor la primăvară; primăvăratic (fr. *vernal*)

VEROS,-OASĂ, *veroşi,-oase*, adj., necinstit, suspect (fr. *véreux*)

VEXA, *vexez*, vb.I, tranz., a răni pe cineva în amorul său propriu; a jigni, a ofensa; *p.ext.* a contraria (fr. *vexer*)

VIAGER,-Ă, *viageri,-e*, adj.(despre drepturi, rente, pensii) de care se bucură cineva toată viaţa, dar care nu este transmisibil urmaşilor (fr. *viager*)

VINDICATIV,-Ă, *vindicativi,-e*, adj., răzbunător (fr. *vindicatif*)

VIRTUAL,-Ă, *virtuali,-e*, adj., care există numai ca posibilitate, fără a se produce (încă) în fapt; al cărui efect este potenţial, şi nu actual (fr. *virtuel*)

VIRULENT,-Ă, *virulenţi,-e*, adj., care are o mare toxicitate; care este în stare să producă boli; (despre boli) care este cauzat de virus. Fig. distrugător nimicitor; de o mare violenţă (fr. *virulent*)

VOLNIC,-Ă, *volnici,-ce*, adj. (înv.) liber; independent, autonom (sl. *volьnъ*)

X

XENOFIL,-Ă, *xenofili,-e*, adj., s.m. şi f., care iubeşte pe străini sau ceea ce este străin (fr. *xénophile*)

XENOFOB,-Ă, *xenofobi,-e*, adj., s.m. şi f., care urăşte persoanele (popoarele) de altă naţionalitate, care este duşman a tot ceea ce este străin (fr. *xenophobe*)

Z

ZAPIS, *zapise*, s.n. (înv.) document, dovadă scrisă, act (sl. *zapisu*)

ZENIT, s.n. punct de intersecţie al verticalei locului cu sfera cerească, situat deasupra capului observatorului şi opus nadirului; amiază. Fig. culme, apogeu, înălţime (fr. *zénith*)

Scanned with OKEN Scanner

Atenţie! Reţineţi!

„Cultivarea limbii înseamnă, în primul rând, asigurarea exprimării corecte – conform normelor limbii literare actuale – şi, la un nivel superior, rafinarea şi îmbogăţirea ei. În ambele accepţii, cultivarea limbii vizează toate componentele exprimării orale şi scrise, deci pronunţarea – ortoepia –, scrierea – ortografia şi punctuaţia –, vocabularul şi gramatica, în toate urmărindu-se adecvarea stilistică, iar gramatica nu este o componentă oarecare a exprimării corecte, ci una pe care se bazează multe reguli de scriere şi chiar unele de pronunţare, precum şi distincţia între unele sensuri lexicale."

(Mioara Avram, *Gramatica pentru toţi*)

Nu uitaţi: ca să reuşiţi la examen este necesar să:

- citiţi de mai multe ori subiectele pentru a înţelege bine cerinţele;
- lucraţi tot, nu lăsaţi cerinţe de care să nu vă ocupaţi;
- redactaţi corect, cu o grafie lizibilă;
- aşezaţi în pagină estetic, cu margine şi spaţii între subiecte;
- dacă este test grilă, atenţie la marcarea soluţiilor corecte.

Succes!

Scanned with OKEN Scanner

BIBIOGRAFIE SELECTIVĂ

- * * * *Gramatica limbii române*, vol.I-II, ediţia a doua, Academia Română, Bucureşti, 1966
- * * * *Dicţionar enciclopedic român* (DER), vol.I-IV, Editura Politică, Bucureşti, 1962-1968
- * * * *Dicţionar explicativ al limbii române* (DEX), Editura Academiei, Bucureşti, 1975
- * * * *Dicţionarul limbii române* (DLR), Editura Academiei, Bucureşti, 1965-1984
- * * * *Dicţionarul limbii române literare contemporane* (DLRLC), vol.I-IV, Editura Academiei, Bucureşti, 1955-1957
- * * * *Dicţionar ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, redactor responsabil: Mioara Avram, Editura Academiei, Bucureşti, 1982
- Florin Marcu, Constant Maneca, *Dicţionar de neologisme*, Ediţia a II-a. Revizuită şi augmentată. Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1994
- Luiza Seche, Mircea Seche, *Dicţionar de sinonime al limbii române*, Editura Academiei, Bucureşti, 1982
- Gh.Bulgăr, *Dicţionar de sinonime*, Ediţia a IV-a, Editura Palmyra, Bucureşti, 1995
- Nicolae Felecan, *Dicţionar de paronime*, Editura Vox, Bucureşti, 1995
- Marin Bucă, Onufrei Vinţeler, *Dicţionar de antonime al limbii române*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 1990
- * * * *Mic dicţionar enciclopedic*, Ediţia a II-a, revăzută şi adăugită, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1978
- I.Coteanu, *Gramatica de bază a limbii române*, Editura Albatros, Bucureşti, 1982
- Mioara Avram, *Gramatica pentru toţi*, Editura Academiei, Bucureşti, 1986
- * * * Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan", *Îndreptar ortografic, ortoepic şi de punctuaţie*, Ediţia a V-a, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1995

Scanned with OKEN Scanner

- Theodor Hristea, *Sinteze de limba română*, Ediția a III-a, Editura Albatros, București, 1984
- Dumitru Ivănuș, Ion Toma, *Limba Română. Subiecte date la admitere în învățământul superior în anii 1990, 1991, 1992 și 1993. Rezolvări integrale și îndrumări*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994
- Mihai Gafencu, Dorina Mărgineanțu, Vasile Şerban, Vasile D.Ţâra, coordonator: V.Şerban, *Cultivarea limbii române în liceu, norme și exerciții*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983
- Constanța Bărboi, Elena Berea-Găceanu, Silvia Nuță, Dorina Mărgineanțu, *Limba română în școală*, Editura Eurobit, Timișoara, 1992
- Dorin Uritescu, *Noutăți în ortografie. Corectitudine și greșeală*, Editura Procion, București, 1995
- Ion Toma, *Limba română contemporană. Privire generală*, Editura Niculescu, București, 1996
- Ion Popa, Marilena Popa, *Gramatica limbii române – Sintaxa propoziției și frazei.Noțiuni teoretice și exerciții aplicative*, Editura Niculescu, București, 1997
- Cercet.pr.dr. Octavia Cotea, Prof.dr. A.Gh. Olteanu, Prof. Neculai Rotaru, Prof. Florica Mitu, Prof. Marin Iancu, Prof. Luminița Ioniță; consultanți: Prof.univ.dr. Dan Horia Mazilu, Conf.univ. dr. Cezar Tabarcea; coordonator: Prof.univ.dr. Ioan Neacșu, *Didactica modernă – Catalog de enunțuri – itemi pentru limba și literatura română*, Editura Recif, 1997
- Rodica Lăzărescu, *Limba română pentru examene de capacitate, bacalaureat, concursurile de admitere în liceu și facultăți. Teste rezolvate*, Editura Niculescu, București, 1998

Scanned with OKEN Scanner

Pentru toate vârstele, cărți fără vârstă!

Exclusiv prin poștă!

Nr. 1 în România!

Taxele poștale suportate de Club!

Clubul de carte NICULESCU

România, 78182 – București, sector 1
Str. Octav Cocărăscu 79, Tel. 224 24 80 Tel./Fax 617 20 06
Cont 25110110770400033501 7 BANC POST fil. Grivița

CE VĂ OFERĂ?

- **CATALOG LUNAR** cuprinzând zeci de titluri de valoare ale Editurii NICULESCU, din cele mai diferite domenii, pentru toate gusturile, într-o ținută grafică și artistică deosebită.
- **ECONOMIE DE TIMP PRIN SCUTIREA DRUMULUI PÂNĂ LA LIBRĂRIE,** cărțile fiind cumpărate la prețul oficial înscris pe copertă.
- **ACCES DIRECT** la cititorii din **SATE** și **LOCALITĂȚI FĂRĂ LIBRĂRII**
- **SUPORTAREA TAXELOR POȘTALE** în totalitate de către Club
- **ÎNSCRIERE** și preluare **RAPIDĂ** a comenzii (în scris, cu precizarea adresei **COMPLETE** – inclusiv cod poștal – și data nașterii)
- **SERVICIU SUPLIMENTAR** numai pentru membrii Clubului: **COMENZI PRIN TELEFON – 24 DE ORE DIN 24**
- **UN PREMIU SPECIAL (O CARTE GRATUIT), DE FIECARE DATĂ,** pentru acel membru al Clubului care aduce **DOI NOI MEMBRI**

PRIMA OFERTĂ:

• Manuale preparatoare de limba română, istorie, matematică, fizică, chimie,..., pentru bacalaureat, admitere în licee și facultăți • Manuale, dicționare și ghiduri de conversație în limba engleză, franceză, italiană, germană, spaniolă etc. • Lucrări de informare și de utilitate generală pentru orice gospodărie • Cărți pentru copii

După primirea cererii de înscriere, Clubul trimite (gratuit) catalogul lunar

Clubul vă așteaptă cu bucurie și speranță!

Scanned with OKEN Scanner

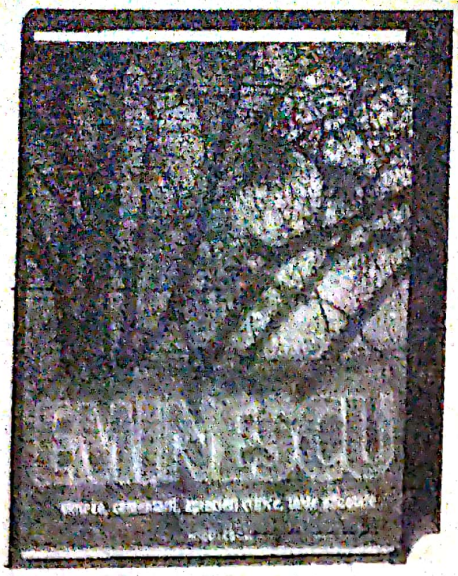

EMINESCU
sinteze, comentarii, adnotări

384 pag.
Cartea conține:
- 100 de poezii adnotate;
- comentarii ale poeziei, prozei și dramaturgiei eminesciene;
- texte de critică literară;
- creații și gânduri în memoria poetului ale unor personalități de seamă din cultura românească și universală.

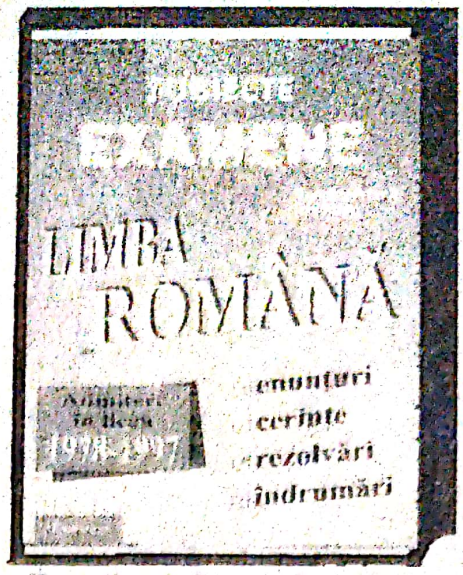

Dumitru Ivănuș, Ion Toma
Limba română
subiecte admitere în liceu

224 pag.
Lucrarea constituie cea mai amplă culegere de subiecte date la concursurile de admitere în liceu:
- peste 80 de seturi cu 300 de subiecte;
- rezolvări integrale explicitate;
- comentarii lămuritoare pentru subiectele mai dificile și mai complexe.

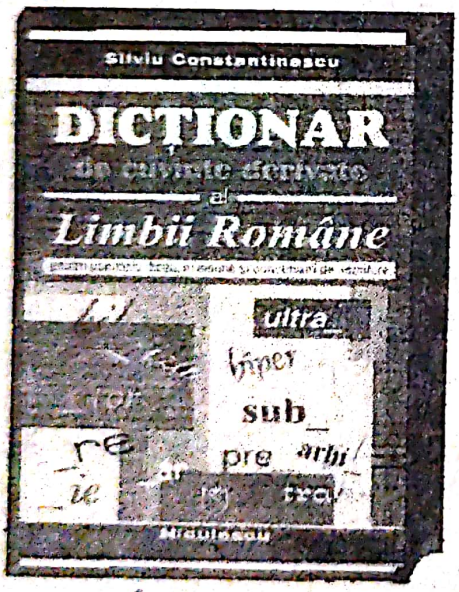

Silviu Constantinescu
Dicționar de cuvinte derivate
al limbii române

208 pag.
Cartea contribuie la îmbogățirea fondului lexical al limbii române atât prin derivarea cu prefixe, cât, mai cu seamă, și prin derivarea cu sufixe.
Este un instrument util de lucru pentru elevii participanți la examene și concursuri școlare.

Ion Popa, Marilena Popa
Gramatica limbii române
sintaxa propoziției și a frazei

384 pag.
Cartea oferă, pe lângă noțiunile teoretice, un număr important de exerciții rezolvate integral, însoțite de precizări, observații și indicații.
Se adresează elevilor de gimnaziu și liceu, fiind utilă pregătirii concursurilor de admitere în licee, colegii și facultăți.

Scanned with OKEN Scanner

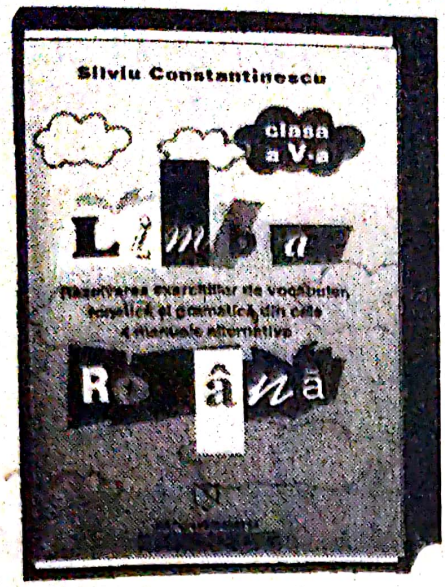

Silviu Constantinescu

Limba română (cl. a V-a)

272 pag.

Această lucrare indispensabilă conține rezolvarea tuturor exercițiilor de vocabular, fonetică și gramatică din cele 4 manuale alterntive folosite de elevii claselor a V-a și de candidații la admiterea în liceu.

Cartea este un instrument de lucru ideal pentru activitatea independentă a elevilor.

Silviu Constantinescu

Limba română (cl. VI - VIII)

256 pag.

◆Ghid practic ce conține rezolvarea tuturor exercițiilor de vocabular, fonetică și gramatică la nivel de manual de gimnaziu.

◆Lucrare utilă părinților pentru verificarea corectitudinii temelor de acasă ale elevului din clasele VI-VIII.

◆Carte ce reprezintă un real ajutor absolvenților de gimnaziu pentru pregătirea concursului de admitere în liceu.

Rodica Lăzărescu

Limba română - teste rezolvate

210 pag.

Cartea conține 100 de teste pe probleme de morfologie, sintaxă și lexic, cu un dicționar de paronime și sinonime, locuțiuni și expresii. Baremele elaborate pentru fiecare al cincilea test oferă elevilor posibilitatea autoevaluării. Este utilă pentru examenele de admitere în licee, facultăți și pentru bacalaureat.

Felicia Roz

Limba română între joc și gramatică

112 pag.

O lucrare ce reactualizează noțiunile teoretice de limbă română, pe baza efortului propriu, operând cu probleme de limbă, concomitent cu exersarea operațiilor logice de gândire.

Scanned with OKEN Scanner

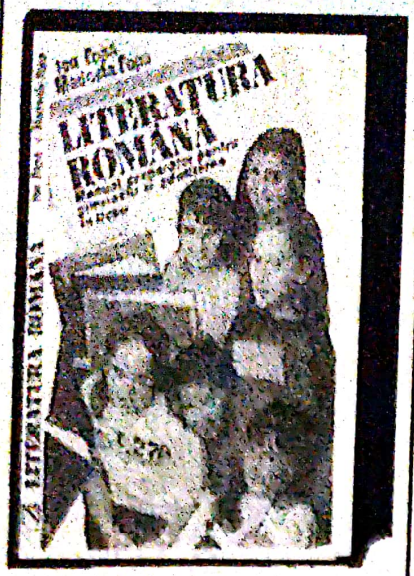

Ion Popa
Marinela Popa

LITERATURA ROMÂNĂ
Ediția a VI-a

Cod 084-1-97

O lucrare ce cuprinde problemele de literatură (comentarii, noțiuni de teorie literară) necesare elevilor atât pentru orele de clasă, cât și pentru examenul de admitere în liceu.

Ion Popa
Marinela Popa

GRAMATICA LIMBII ROMÂNE

Cod 113-1-96

Un instrument util de lucru, de muncă independentă, atât în vederea pregătirii lecțiilor curente de la clasă, cât și în vederea examenului de admitere în liceu.

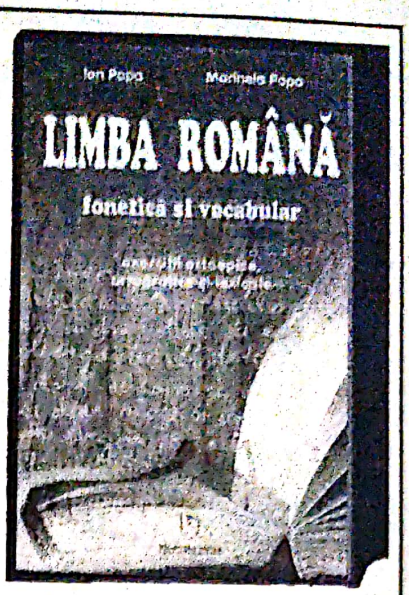

Ion Popa, Marinela Popa

LIMBA ROMÂNĂ
fonetică și vocabular

224 pag.,12990 lei
Cod 154-2-97

Lucrarea este concepută ca o continuare a volumului "Gramatica limbii române" pentru clasele V-VIII de aceiași autori. Problemele teoretice sunt urmate de exerciții adecvate, rezolvate integral, care urmăresc actualele programe de admitere în licee, în învățământul postliceal și superior, aprobate de Ministerul Învățământului.

F. Ionilă, P. Avram

DICȚIONAR MINIMAL AL LIMBII ROMÂNE

336 pag., 9990 lei
Cod 115-1-96

Elaborată pentru categorii foarte diverse de cititori, lucrarea conține numeroase cuvinte având orespondențe în franceză, engleză și spaniolă.

Ion Toma

LIMBA ROMÂNĂ CONTEMPORANĂ

328 pag., 14990 lei
Cod 135-4-96

Lucrarea reprezintă o descriere unitară și completă a structurii și a modului de funcționare ale limbii române contemporane. Ea se adresează cititorilor familiarizați cu problemele limbii române, studenților, diverselor categorii de profesioniști ai comunicării lingvistice etc.

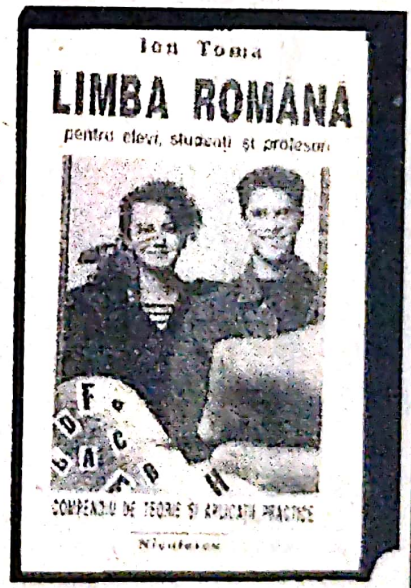

I. Toma

LIMBA ROMÂNĂ
Compendiu de teorie și aplicații practice

224 pag., 2890 lei
Cod 036-3-94

Un îndrumar deosebit de eficient pentru profesori, studenți și viitori studenți la facultățile umaniste, funcționari publici, oameni de afaceri și toți cei interesați.

Scanned with OKEN Scanner

Dan Munteanu

GHID DE CONVERSAȚIE ROMÂN - SPANIOL

320 pag.

Un instrument extrem de util celor care, fără să cunoască limba spaniolă, se află în situația de a lua contact cu realitatea vie a unei țări hispanofone.

Maria Dumitrescu - Brateș

GHID DE CONVERSAȚIE ROMÂN - FRANCEZ

208 pag.

Cartea se adresează tuturor celor care învață și se perfecționează în limba franceză și, nu în cele din urmă, turiștilor care vor să viziteze Franța sau oricare țară francofonă.

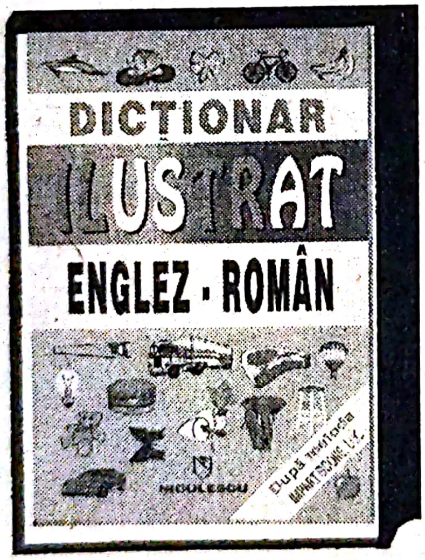

IMPART BOOKS, U.K.

DICȚIONAR ILUSTRAT ROMÂN - ENGLEZ

128 pag.

Lucrarea oglindește uimitoarea putere de descriere a lucrurilor cu ajutorul imaginilor.

- o metodă accesibilă de învățare a limbii engleze;
- index alfabetic util copiilor, părinților și profesorilor.

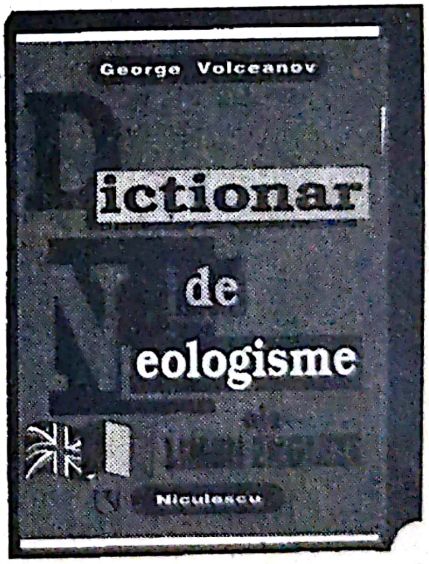

George Volceanov

DICȚIONAR DE NEOLOGISME ALE LIMBII ENGLEZE

286 pag.

Lucrarea conține neologisme intrate în vocabularul limbii engleze în ultimele decenii, din diferite domenii de activitate:

- economie, politică, finanțe, jurnalism, medicină, biologie, farmaceutică, informatică etc.

Scanned with OKEN Scanner

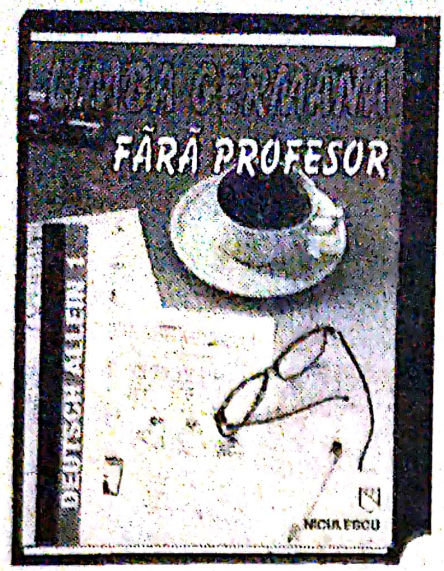

Colectiv autori Institutul Goethe

Limba germană fără profesor - I

272 pag.

Un colectiv de autori de prestigiu vă garantează învățarea acestei limbi, după parcurgerea pas cu pas a celor două volume, însoțite de o casetă audio.

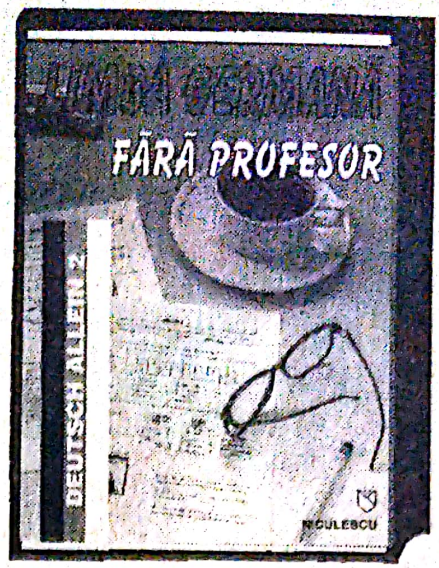

Colectiv autori Institutul Goethe

Limba germană fără profesor - II

320 pag.

Destinat studiului individual și sistematic al limbii germane, acest manual cuprinde informații de cultură și civilizație din spațiul de limbă germană, folosindu-se tehnicile de descifrare și aprofundare ale diverselor tipuri de text.

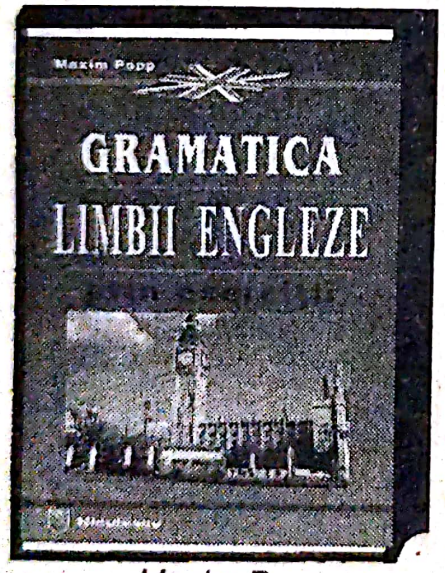

Maxim Popp

Gramatica limbii engleze prin exerciții

400 pag.

O prezentare clară și sistematică a mecanismelor structurii gramaticii limbii engleze. Cartea oferă:

- ◆noțiuni de morfologie și sintaxă;
- ◆note gramaticale și lexicale;
- ◆exemple numeroase, ușor de înțeles, pentru ilustrarea regulilor gramaticale.

Maria Brăescu, Marcel Saraș

Gramatica limbii franceze

208 pag.

Pusă de acord cu spiritul nou reprezentat de lingviștii contemporani, această lucrare va putea constitui, sperăm, un mijloc de cunoaștere a limbii franceze în țara noastră.

Scanned with OKEN Scanner

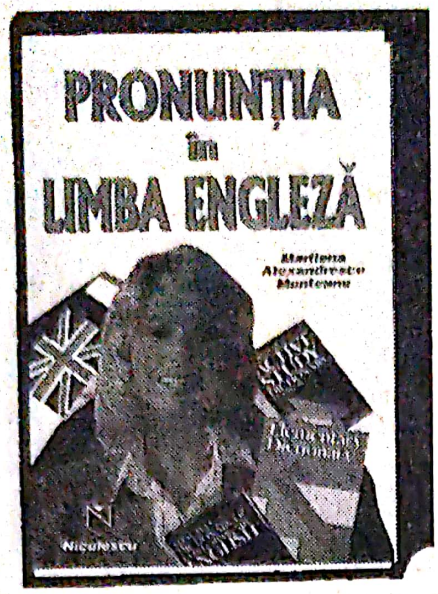

Marilena Alexandrescu Munteanu

Pronunția în limba engleză

272 pag.

Memorarea pronunției unui anume cuvânt se realizează mai temeinic, mai eficient când se utilizează și lucrări tipărite, care pot fi revăzute. De aceea cartea de față oferă câteva texte literare și texte din câteva ramuri ale științei - management, chimie, fizică, electronică, medicină - pentru învățarea și exersarea pronunțării corecte în limba engleză.

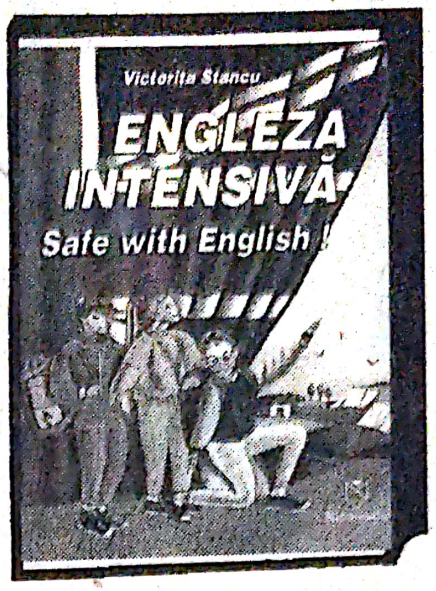

Victorița Stancu

Engleza intensivă

2182 pag.

Realizată într-o manieră modernă, la nivelul celor mai competitive manuale de aprofundare a limbi engleze, lucrarea este utilă tuturor celor interesați în perfecționarea acestei limbi. Noțiunile teoretice sunt completate de activități practice de o mare diversitate.

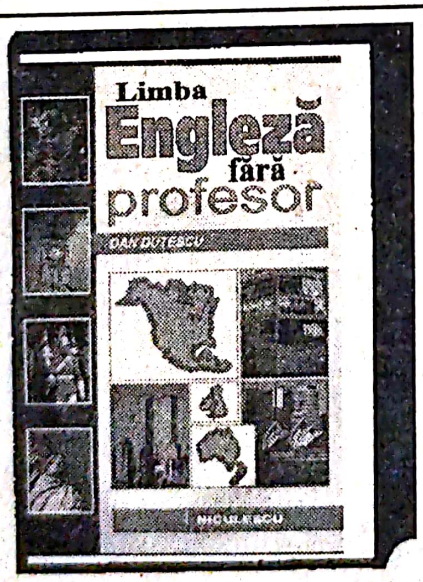

Dan Dutescu

Limba engleza fără profesor

472 pag.

Lucrarea evoluează de la nivelul elementar până la nivelul avansat, folosind un material clar și accesibil:

- ◆20 de lecții însoțite de numeroase exerciții;
- ◆transcrierea fonetică a tuturor textelor;
- ◆liste speciale pe domenii;
- ◆vocabular român - englez;
- ◆cheia exercițiilor.

Edith Iarovici, Rodica Mihăilă-Cova

Dicționar englez-român Lexicul de bază al limbii engleze

680 pag.

Concepută sub forma unui dicționar, cartea pune în evidență gradele de dificultate întâmpinate în învățarea vocabularului de bază englez, constituind un studiu condensat al cuvintelor englezești, cu frecvența de utilizare cea mai mare, raportate la corespondenții lor în limba română.

Scanned with OKEN Scanner

Andrei Bantaș, Violeta Năstăsescu

DICȚIONAR ECONOMIC ENGLEZ-ROMÂN

480 pag.

Această lucrare originală se adresează tuturor celor ce vor să învețe limba engleză, celor ce au nevoie nemijlocită de un astfel de instrument în procesul de aprofundare, de elaborare a unor traduceri sau altor lucrări, dar - în mod deosebit - tuturor acelora care vor să învețe cuvintele de bază necesare în economia de piață.

Andrei Bantaș, Violeta Năstăsescu

DICȚIONAR ECONOMIC ROMÂN-ENGLEZ

359 pag.

Pentru toți cei ce vor să învețe limba engleză, pentru cei ce au nevoie de documentare și informare în procesele de aprofundare și studiu și - în mod special - pentru cei ce vor să se familiarizeze cu vocabularul de bază al economiei de piață, lucrarea poate constitui un veritabil sprijin.

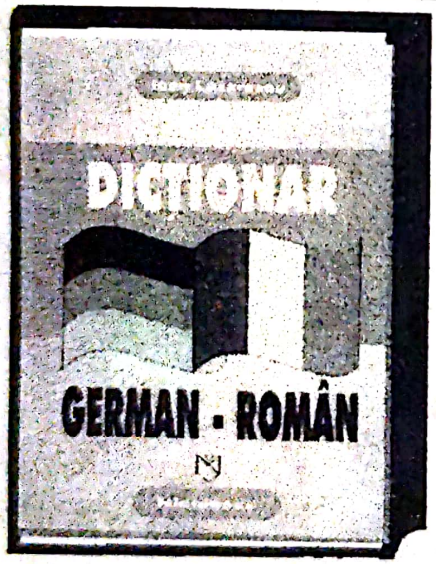

Ioan Lăzărescu

DICȚIONAR GERMAN - ROMÂN

432 pag.

Pornind de la bogatul fond de cuvinte al limbii germane, dicționarul de față constituie o binevenită și utilă contribuție la facilitarea accesului publicului românesc spre această limbă de veche tradiție universală.

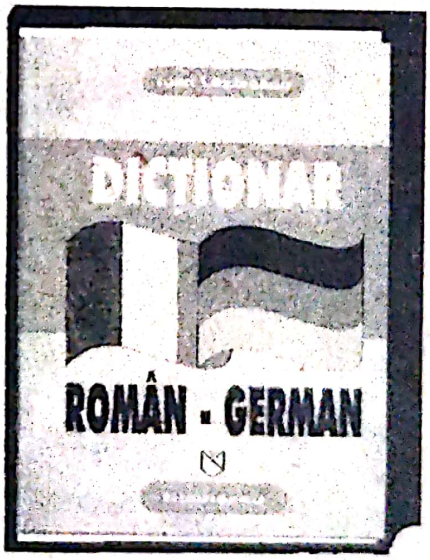

Ioan Lăzărescu

DICȚIONAR ROMÂN - GERMAN

384 pag.

Încercând să cuprindă cele mai importante cuvinte ale limbii noastre, al căror corespondent în germană este util pentru cititorul român, dicționarul de față reprezintă un instrument de maximă necesitate în învățarea și aprofundarea limbii lui Ghoethe.

Scanned with OKEN Scanner

Valeria Neagu
DICȚIONAR
SPANIOL - ROMÂN

382 pag.
Grație acestei lucrări, cititorul va putea să-și formeze un bagaj lexical esențial, indispensabil în comunicarea scrisă și verbală, să-și verifice progresele dobândite în studiul limbii lui Cervantes.

Valeria Neagu
DICȚIONAR
ROMÂN - SPANIOL

350 pag.
Cartea este utilă celor interesați de studierea limbii spaniole, fie pentru facilitarea unor conversații, fie pentru traducerea unor texte literare sau corespondență.

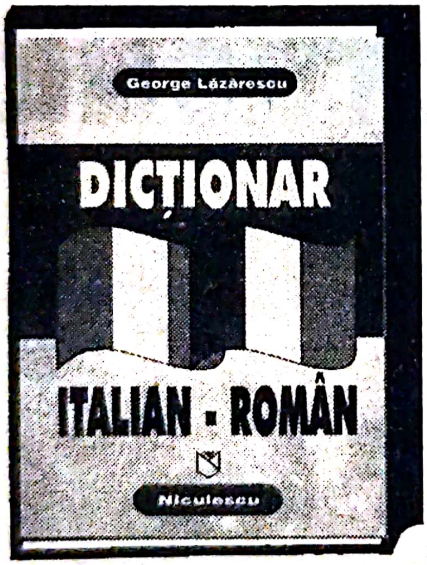

George Lăzărescu
DICȚIONAR
ITALIAN - ROMÂN

256 pag.
Acest dicționar reprezintă un îndrumar de bază pentru elevii, studenții și profesorii interesați în studiul limbii italiene.

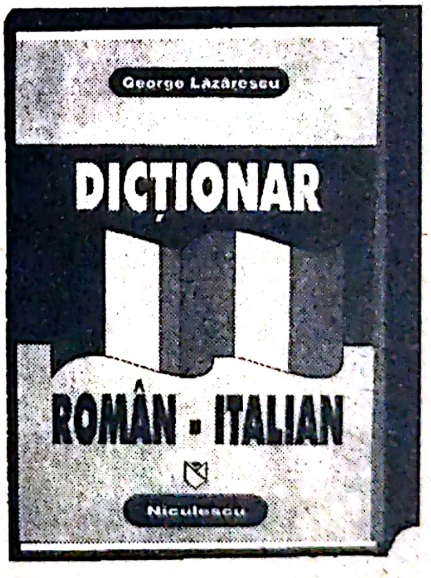

George Lăzărescu
DICȚIONAR
ROMÂN - ITALIAN

288 pag.
Lucarea cuprinde cuvintele, expresiile și sensurile cele mai semnificative ale limbii italiene, fiind o solidă bază de plecare pentru toți cei doritori să studieze această limbă.

Scanned with OKEN Scanner

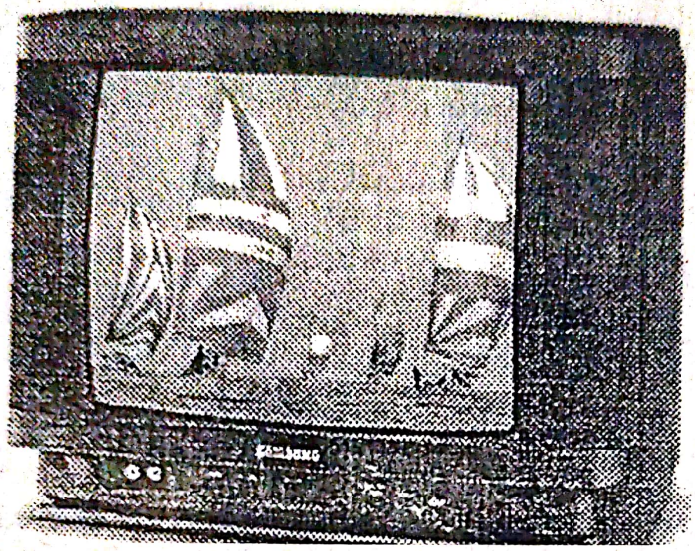

ANA ELECTRONIC

Scanned with OKEN Scanner

Cartea de faţă urmăreşte:

- dobândirea deprinderilor de comunicare prin stăpânirea limbajului scris şi oral în aspectele sale funcţionale;
- contactul permanent cu problemele teoretice ale limbii române prin teste de vocabular, morfologie şi sintaxă;
- însuşirea cunoştinţelor complexe de abordare a textelor literare şi nonliterare;
- recapitularea noţiunilor teoretice prin includerea în lucrare a unui glosar de termeni din limba română şi a unui mic dicţionar de cuvinte folosite în teste.

34000

ISBN 973-568-233-8

Scanned with OKEN Scanner